

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA

MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Ktorého súčasťou sú obce:

BÁHOŇ, BUDMERICE, ČASTÁ, DOĽANY, DUBOVÁ, JABLONEC, PÍLA,
ŠTEFANOVÁ, VIŠTUK

pre obdobie

2021 – 2027

s výhľadom do 2030

verzia 1.0

Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) Mikroregiónu Červený kameň (MČK) pre obdobie 2021 - 2027 bola schválená

Valným zhromaždením Mikroregiónu Červený Kameň dňa 22.12.2020, Uznesenie č.18/2020 a obecnými zastupiteľstvami obcí:

Báhoň	dátum schválenia 09.12.2020, Uznesenie č.12/16/2020
Budmerice	dátum schválenia 14.12.2020, Uznesenie č.15/31/2020
Častá	dátum schválenia 10.12.2020, Uznesenie č.14-VI/OZ/2020
Doľany	dátum schválenia 10.12.2020, Uznesenie č.16/2020
Dubová	dátum schválenia 15.12.2020, Uznesenie č.18/2020
Jablonec	dátum schválenia 18.12.2020, Uznesenie č.56/6/2020
Píla	dátum schválenia 15.12.2020, Uznesenie č.20/2020
Štefanová	dátum schválenia 14.12.2020, Uznesenie č.25/OZ/2020
Vištuk	dátum schválenia 16.12.2020, Uznesenie č.17/12/2020

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) Mikroregiónu Červený kameň (MČK) pre obdobie 2021 - 2027 je nezávislý strategický dokument schválený Valným zhromaždením Mikroregiónu Červený Kameň dňa a obecnými zastupiteľstvami obcí:

Báhoň	dátum schválenia
Budmerice	dátum schválenia
Častá	dátum schválenia
Doľany	dátum schválenia
Dubová	dátum schválenia
Jablonec	dátum schválenia
Píla	dátum schválenia
Štefanová	dátum schválenia
Vištuk	dátum schválenia

Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR

Koordinátor prípravných prác a tvorby stratégie a starostovia obcí Báhoň, Budmerice, Častá, Doľany, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk

Gestor tvorby stratégie a koordinátor prípravných prác a tvorby stratégie

Ľudovít Ružička, predseda združenia Mikroregión Červený Kameň
Tel.:+421903756369, e-mail: starosta@dubova.sk

Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR

Koordinátor prípravných prác a tvorby stratégie, gestor a starostovia obcí Báhoň, Budmerice, Častá, Doľany, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk a zástupcovia kľúčových partnerov

Spracovateľský kolektív

doc. Ing. Viera Papcunová, PhD. – zodpovedná za spracovanie analytickej časti a koordinátorka pre oblasť cestovného ruchu a komunitného rozvoja
Ing. Barbora Babjaková, PhD. – zodpovedná za spracovanie dotazníkového prieskumu, strategickej a realizačnej časti
Ing. Iveta Kostková – zodpovedná za dotazníkový prieskum, koordinátorka pre oblasť odpadové hospodárstvo

Použité skratky

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CR	cestovný ruch
CSS	centrum sociálnych služieb
ČOV	čistička odpadových vôd
DS	denný stacionár
DSS	domov sociálnych služieb
IBV	individuálna bytová výstavba
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
CHKO	chránená krajinná oblasť
CHVÚ	chránené vtáacie územie
IT	informačné technológie
MAS	miestne akčné skupiny
MŠ	materská škola
MČK	Mikroregión Červený Kameň
MSD BR	Marketingová stratégia destinácie Bratislavský región pre roky 2018 -2022
MSP	malé a stredné podniky
MVO	mimovládne organizácie
NDV	nelesná drevinová vegetácia
NPR	národná prírodná rezervácia
TIOP	terminál integrovanej osobnej prepravy
OOOR	oblastná organizácia cestovného ruchu
OSN	Organizácia spojených národov
PD	poľnohospodárske družstvo
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PHRSR BSK	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027
PO	právnická osoba
PR	prírodná rezervácia
SCLLD OZ MR	Stratégia CLLD občianskeho združenia Malokarpatský región
SNM	Slovenské národné múzeum
SODB	sčítanie osôb, domov a bytov
SC	strategický cieľ
ŠC	špecifický cieľ
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠKD	Školský klub detí
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TTP	trvalo trávnaté porasty
VŠ	vysoká škola
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
ZOO	zoologická záhrada
ZOS	Zariadenie opatrovateľskej služby
ZPS	Zariadenie pre seniorov
ZŠ	základná škola

OBSAH

ÚVOD	6
1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....	8
1.1 Administratívne začlenenie a geografická poloha mikroregiónu a jeho väzby na dôležité póly rozvoja	8
1.2 História mikroregiónu a jeho obcí.....	9
1.3 Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií	12
1.4 Analýza rozvojových faktorov mikroregiónu.....	14
1.4.1 Prírodné zdroje.....	14
1.4.2 Demografický potenciál.....	26
1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	45
1.5 Lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu v mikroregióne ..	56
1.5.1 Lokalizačné predpoklady.....	56
1.5.2 Realizačné predpoklady rozvoja CR.....	60
1.6 Ekonomika miestnej samosprávy.....	63
1.7 Sociálna infraštruktúra	75
1.7.1 Technická infraštruktúra.....	85
1.8 Zhodnotenie dotazníkového prieskumu	99
1.9 Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala	117
1.10 Identifikácia potenciálov, výziev, limitov a problémov	119
1.11 Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie	120
1.12 Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia.....	123
1.13 Identifikácia disparít a faktorov rozvoja	125
1.14 Strom výziev a problémov	125
2 Rozvojová stratégia	127
2.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ.....	127
2.2 Štruktúra priorít a ich väzby.....	128
2.2.1 PRIORITA 1 Kvalitné životné prostredie.....	128
2.2.2 PRIORITA 2 Aktívna komunita	130
2.2.3 PRIORITA 3 Lokálna ekonomika	131
2.3 Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov	134
2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR	136
3 Implementačný plán a plán monitorovania.....	149
3.1 Nástroje na implementáciu stratégie	149
3.2 Inštitucionálny rámec, riadenie implementácie	162

3.3	Systém monitorovania hodnotenia stratégie	163
3.4	Plán využitia zdrojov vrátane finančného plánu.....	166
3.5	Riziká implementácie a ich prevencia	167
	Záverečná správa.....	169
	Použité literárne zdroje	170
	Zoznam príloh	172

ÚVOD

PHRSR Mikroregiónu Červený Kameň je dôležitým dokumentom pre územie 9 obcí, ktoré sa rozhodli spojiť, aby mohli spoločne vytvárať podmienky pre rozvoj celého územia mikroregiónu; jeho obyvateľov, návštevníkov, podnikateľov, krajiny.¹

Vinársky mikroregión je zoskupením deviatich obcí, združených okolo osobitého objektu stredo európskeho staviteľstva - hradu Červený Kameň. Jeho súčasťou sú obce: Báhoň, Budmerice, Častá, Dolany, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová a Vištuk, v minulosti patriace do panstva Červeného Kameňa. Mikroregión ako združenie obcí vzniklo 5.8.2004 ako záujmové združenie právnických osôb.

Dokument predstavuje podklad pre rozhodovanie o ďalších aktivitách v území. Mikroregión je živý organizmus. Jednotlivé články žijú vlastným životom, avšak ovplyvňujú aj životy druhých, a takisto ovplyvňujú aj život celého územia ako celku. Obyvatelia, podnikatelia, komunity, združenia, menia priestor, v ktorom žijú, rôznymi aktivitami, čo môže viesť k pozitívnemu rozvoju. Často však títo aktéri vytvárajú svojimi nekoordinovanými aktivitami bariéry, ktoré brzdia rozvoj celej obce. Práve Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vytvára dôležitý priestor pre koordinovanie aktivít, ktoré prinesú synergický úžitok celej spoločnosti. Aby bol rozvoj v území koordinovaný, súčasťou PHRSR Mikroregiónu Červený Kameň sú aj ďalšie strategické dokumenty, ktoré sa zaoberajú špecifickými oblasťami, a to:

- Plán odpadového hospodárstva Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Stratégia cestovného ruchu Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)

Samosprávy obcí, ktoré sú členmi mikroregiónu, budú môcť tento dokument využívať tiež v plánovaní rozvoja a nahradiť tak obecné PHRSR. Tento prístup bol zvolený najmä, aby mohol mikroregión dosahovať synergický efekt z jednotného koordinovaného postupu. Dôvodov, prečo sa Mikroregión Červený Kameň rozhodol spracovať tento dokument, je niekoľko:

- končiacie sa programové obdobie doterajších PHRSR obcí (2014-2020)
- začiatok nového programového obdobia a s tým súvisiaci legislatívny dôvod a naplnenie podmienok pre prístup k finančným zdrojom
- zmena vonkajších podmienok, ktoré prinášajú nové podmienky a impulzy pre rozvoj územia (napr. aj stanovenie nového smerovania regionálnej politiky na európskej, národnej a regionálnej úrovni)²
- potreba nastavenia spoločnej stratégie celého mikroregiónu s cieľom jeho efektívnejšieho riadenia a využívania jeho potenciálu
- potreba nastavenia efektívnej územnej spolupráce v rámci mikroregiónu i v širšom kontexte, s cieľom využiť nové inovatívne možnosti a prístupy.

PHRSR Mikroregiónu Červený Kameň je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami Agendy OSN pre udržateľný rozvoj 2030, Víziou a

¹ Povinnosť spracovať strategické dokumenty kvôli zabezpečeniu koordinovaného rozvoja v území vyplýva zo Zákona č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov podľa Metodiky a inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.

² Partnerská dohoda na roky 2021 – 2027, PHRSR BSK na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) a pod.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030, PHRSR BSK pre roky 2021 – 2027 a v súlade s platnou územnoplánovacou dokumentáciou jednotlivých obcí v území. Dokument je vypracovaný v spolupráci s expertmi na tvorbu strategických dokumentov na základe Zmluvy o dielo - spracovanie strategického dokumentu Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Červený Kameň na obdobie rokov 2021-2027 zo dňa 11. 2. 2021.

Hlavnými partnermi, ktorí sa podieľajú na vytvorení a implementácii stratégie sú Mikroregión Červený Kameň, ktorý je koordinátorom regionálneho rozvoja v území; a členské obce MČK spolu s kľúčovými aktérmi, ku ktorým radíme podnikateľov z územia, poskytovateľov služieb, proaktívnych občanov, mimovládne organizácie, inštitúcie štátnej správy s pôsobnosťou v mikroregióne. Títo sú jednak realizátori aktivít, ale na druhej strane sú aj dotknutými osobami, ktoré sú ovplyvnené implementáciou stratégie.

Pri vytváraní strategického dokumentu bola použitá participatívna metóda pozostávajúca jednak zo stretnutí v mikroregióne ako aj s realizáciou dotazníkového prieskumu. Napriek sťažným podmienkam vplyvom pandemickej situácie bolo pokračované v prípravách dokumentu. Dotazníkový prieskum sa realizoval v prvom kvartáli roku 2021 a nasledovalo jeho vyhodnotenie spolu so zberom údajov pre spracovanie analytickej časti dokumentu. Zber primárnych a sekundárnych údajov prebiehal v prvom kvartáli a následne boli údaje analyzované. Výstupom z tejto etapy bola analýza územia a problémová analýza, vďaka ktorej bolo možné zadefinovať výzvy a potenciál, limity a problémy územia s ohľadom na vnútorné a vonkajšie faktory, ako aj s ohľadom na očakávaný vývoj v budúcnosti. V júni 2021 bola predstavená analýza, spolu s návrhom základného smerovania strategického rámca na základe problémovej analýzy. Predstavitelia 9 obcí súhlasili so základným nastavením, a následne boli formulované ciele stratégie. Do implementačného rámca boli použité projekty zo Zásobníka projektov BSK, kde sa prejavuje veľmi dobrá koordinácia aktivít v oblasti regionálneho rozvoja. BSK koordinuje regionálny rozvoj v rámci celého kraja. Pripomienkový proces následne prebiehal od septembra do decembra 2021, a po zapracovaní pripomienok bude prebiehať hodnotenie vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie. Po ukončení hodnotenia a po schválení dokumentu všetkými obcami mikroregiónu sa strategický dokument môže začať implementovať.

1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

Analytické východiská predstavujú zhodnotenie toho, čo v mikroregióne je. Je to základný pilier, na ktorom je možné stavať stratégie rozvoja. Pre rozhodovanie o tom, ako ďalej rozvíjať mikroregión je nutné najskôr vyhodnotiť viacero aspektov, ako:

- jeho zasadenie do priestoru, historické míľniky
- ako sa naplňali predošlé plány rozvoja
- rozvojové faktory, ktorými sú prírodné zdroje, krajnotvorba, environmentálne podmienky, demografický potenciál, ekonomika regiónu
- rozvojové faktory špecifické pre rozvoj cestovného ruchu.

1.1 ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA MIKROREGIÓNU A JEHO VÄZBY NA DÔLEŽITÉ PÓLY ROZVOJA

Z hľadiska územno-správneho členenia patria obce do okresu Pezinok a do Bratislavského samosprávneho kraja. Dopravná poloha obcí v rámci mikroregiónu je vo väzbe na regionálne väzby pomerne priaznivá. Póly rozvoja predstavujú významné mestá, kde obyvatelia mikroregiónu často dochádzajú za službami či prácou. Je potrebné identifikovať tieto póly, ktoré výrazne ovplyvňujú život obyvateľov, ekonomiku územia, krajnotvorbu, životné prostredie, a iné aspekty rozvoja.

Najbližšie je od okresného mesta Pezinok vzdialená obec Dubová (11,5 km) a najvzdialenejšie je od okresného mesta Pezinok vzdialená obec Štefanová (19,8 km). Od pól ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu a regionálneho významu je vzdialenosť nasledovná:

Modra – najbližšie je obec Dubová – 4,8 km, najvzdialenejšie je obec Báhoň 14 km

Senec - najbližšie je obec Báhoň – 12 km, najvzdialenejšie je obec Píla 27,1 km

Trnava - najbližšie je obec Jablonec – 15,2 km, najvzdialenejšie je obec Dubová 25,7 km

Od pólu ekonomického rozvoja národného významu – hlavného mesta Bratislava je najbližšie obec Dubová (35 km) a najvzdialenejšie je obec Jablonec (44 km). Od pól ekonomického rozvoja nadnárodného významu akými sú Győr či Viedeň, je najbližšie obec Báhoň (vzdialenosť od mesta Győr je 84 km, vzdialenosť od mesta Viedeň je 114 km). Najvzdialenejšie je obec Píla (vzdialenosť od mesta Győr je 134 km, vzdialenosť od mesta Viedeň je 132 km).

Tabuľka 1 Vzdialenosti obcí MČK od regionálnych pól rozvoja

OBCE	PEZINOK	MODRA	SENEC	TRNAVA	BRATISLAVA
Báhoň	19 km	14 km	12 km	15,8 km	38 km
Budmerice	16 km	10 km	18 km	15,7 km	36 km
Častá	16,6 km	9,9 km	26 km	21,1 km	37 km
Doľany	18,9 km	12 km	26 km	18,6 km	36 km
Dubová	11,5 km	4,8 km	22,4 km	25,4 km	35 km
Jablonec	14,5 km	13 km	18 km	15,2 km	44 km
Píla	16,2 km	9,5 km	27,1 km	25 km	37,5 km
Štefanová	19,8 km	13 km	22 km	19,4 km	40 km
Vištuk	12,8 km	8,8 km	17 km	21 km	42 km

Prameň: <https://www.google.sk/maps>

Dostupnosť k pólom ekonomického rozvoja vytvára mnoho príležitostí v podobe zamestnanosti, lepšej dostupnosti služieb a širšej ponuky služieb. Na druhej strane však prináša aj výzvy a ohrozenia vo zvyšujúcom sa tlaku na výstavbu, v zábere ornej pôdy a vinogradov, v zmenách spôsobu vidieckeho života a urbanizačných procesov, v zhoršujúcom sa životnom prostredí kvôli zvyšujúcej sa doprave či hustote a pod.

1.2 HISTÓRIA MIKROREGIÓNU A JEHO OBCÍ

Z historického hľadiska všetky obce mikroregiónu majú bohatú históriu. V kapitole sú uvádzané najvýznamnejšie kultúrne – historické pamiatky v jednotlivých obciach.

Najstaršia písomná zmienka o obci *Báhoň* (villa Bahun) pochádza z roku 1244, počiatky osídlenia však siahajú až do mladšej doby kamennej, čo dokazujú nálezy neolitného sídliska (volútovej a lengyelskej kultúry), rímsko-barbarského a slovanského sídliska i pohrebiska z doby veľkomoravskej. Od polovice 10. až do 13. storočia bola obec kráľovským majetkom patriacim k bratislavskému hradu, od roku 1306 Martinovi, synovi Bugára.

Prvá písomná zmienka o obci *Budmerice* pochádza z roku 1296, kde sa uvádza ako Budmer. Avšak archeologické náleziská potvrdili, že územie obce bolo osídlené už v neolite a nielen vtedy, lebo sa tu našlo sídlisko z eneolitu s kanelovou keramikou, popolnicové pohrebisko lužickej kultúry, sídlisko velatickej a laténskej kultúry. V rokoch 1528-1532, keď bol majiteľom panstva Červený Kameň lúpežný rytier Ladislav Moro, obec zanikla, no neskôr začalo opätovné osídľovanie Budmeríc.

Obrázok 1 Kostol sv. Františka z Assisi v obci Báhoň

Prameň: www.bahon.sk

Obrázok 2 Kaštieľ v Budmericiach

Prameň: <http://kucajirka.rajce.idnes.cz>

Písomná zmienka o obci *Častá* pochádza z roku 1291. Obec vznikla ako podhradie hradu Červený Kameň, ktorý sa nachádza 1,5 km západne od obce na kremencovom chrbte a ku ktorému ako poddanská dedina patrila od 13. storočia do konca feudalizmu. V roku 1560 získala obec privilégia mestečka s právom týždenných trhov a do roku 1578 s právom na tri jarmoky ročne. V Častej sa v roku 1750 narodil významný slovenský osvietený spisovateľ,

národný buditeľ Juraj Fándly. V roku 1785 tu ako kaplán pôsobil vysoký cirkevný hodnostár a národovec Alexander Rudnay.

Najstaršia písomná zmienka o poddanskej usadlosti panstva Červený Kameň, ktorá tvorila základ dnešnej obce *Doľany*, je z roku 1390, kedy sa nazývala Otenthal, čo v preklade z nemčiny znamená Ottovo údolie či údolie Ompitovo. K histórii Dolian nesporne patria najvýznamnejšie ompitálske osobnosti Juraj Fándly a Juraj Palkovič. Na pamiatku oboch osobností sa v obci nachádza Súsošie Juraja Fándlyho a Juraja Palkoviča pri kostole, postavené v roku 1988.

Obrázok 3 Hrad Červený Kameň v obci Častá

Prameň: <https://www.muzeum.sk>

Obrázok 4 Pomník J. Fándlyho a J. Palkoviča pred kostolom v obci Doľany

Prameň: <http://www.obecdolnyohaj.sk/obec-1/>

Prvá písomná zmienka o obci *Dubová* pochádza z 1. februára 1287 a je uvedená v darovacej listine kráľa Ladislava IV. Kumána. Obec bola založená podomovými kupcami na brehu potoka Žlabka. V roku 1296 je v historických dokumentoch spájaná s hradom Červený Kameň. Oblasť, v rámci ktorej sa Dubová nachádza, sa včlenila do uhorského štátu najneskôr v 12. storočí v rámci Bratislavského komitátu (hradného španstva).

Prvá písomná zmienka o obci *Jablonec* bola uverejnená v zbierke dokumentov Codex diplomaticus Andegavesis, kde sa riešili spory o polia a ktoré vyriešil 19.8.1342 krajinský sudca, gróf Pavol. Obec sa spomína v roku 1342 ako Zamol, v roku 1773 ako Halmess, v roku 1927 ako Jablonec (maď. Halmos, nem. Helmersdorf alebo Halmesch).

Obrázok 5 Kostol Ružencovej Panny
Márie v obci Dubová

Prameň: www.dubova.sk

Obrázok 6 Kostol sv. Magdalény v obci Jablonec

Prameň: <http://www.jablonec.sk>

Obec *Píla* vznikla v prvej polovici 16. storočia okolo pily, patriacej červenokamenskému panstvu. Prvá písomná zmienka je z roku 1602. Fuggerovci, majitelia hradu Červený Kameň v 16. storočí, vlastnili v prvých rokoch dve pily, ktoré dali postaviť pod hradom v doline rieky Gidry. Vodné pily a príbytky pre pilarov sa stali základom osady Píla. Obec sa pôvodne volala Nová Ves, presnejšie „Nová Ves pod hradom Červený Kameň“ (Vyfalu Sub Arce Weoreoskw).

Dnešná *Štefanová* sa pôvodne nazývala Schönau, ľudovo Šajnava (Pekná Niva). Schönau sa v roku 1447 spomína pod názvom Seunaw a v roku 1451 ako Seemaw. Na ruinách zaniknutej obce Schönau v roku 1588 založil majiteľ Červeného Kameňa Mikuláš Pálffy novú obec – Štefanová.

Obrázok 7 Kostol Navštívenia Panny
v obci Píla

Prameň <http://www.obecpila.sk/images/kostol1.jpg>

Obrázok 8 Kostol sv. Štefana kráľa v obci Márie
Štefanová

Prameň: <http://www.stefanova.sk/index.php?subpage=pamiatky>

Prvá písomná zmienka o *Vištuku* pochádza z roku 1244 z kráľovskej listiny uhorského kráľa Bela IV., ktorá dávala povolenie pre šľachticov Farkaša a Dávida postaviť kostol na počesť kráľovej sestry sv. Alžbety Durínskej. Názov obce až po súčasný sa veľakrát menil: Vyscha,

Villa Vista, Nogwysta, Wisstuk, Kárpáthalas a od roku 1920 Vištuk. Obec patrila medzi najväčšie dediny panstva Červený Kameň.

Obrázok 9 Kostol Najsvätejšej Trojice v obci Vištuk

Prameň: <http://www.vistuk.sk/>

1.3 ZHODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE DOTERAJŠÍCH STRATÉGIÍ

Tento strategický dokument nadväzuje na predošlý rozvoj mikroregiónu, ktorý bol koordinovaný spoločným Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Červený Kameň pre obdobie 2008 – 2013; obce sa stali súčasťou miestnej akčnej skupiny Malokarpatský región, ktorá má spracovanú Integrovanú stratégiu miestneho rozvoja OZ Malokarpatský región pre obdobie rokov 2014 – 2020, avšak tu zatiaľ nie je realizovaný žiaden projekt; a koordinácia aktivít v rámci širších vzťahov je koordinovaná aj strategickým prístupom Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) k regionálnemu rozvoju. BSK má vytvorený rámec monitorovania a hodnotenia pokroku a obce prostredníctvom tohto nástroja informujú o stave implementácie projektov, ktoré si plánujú v rámci vlastného rozvoja obcí. Na základe tohto zdroja hodnotíme doterajší stav implementácie projektov s plánovanou realizáciou v období 2018 – 2027. Nižšie v tabuľke 2 je možné vidieť základné charakteristiky projektov.

Tabuľka 2 Zhodnotenie implementácie projektov obcí plánovaných v roku 2018 – 2021

Obec	Počet plánovaných projektov	Plánovaný rozpočet	Obec	Počet plánovaných projektov	Plánovaný rozpočet
Báhoň	21	6 290 000 €	Jablonec	14	648 275,98 €
Budmerice	15	15 342 000 €	Píla	19	1 525 000 €
Častá	10	4 755 893,15 €	Štefanová	13	3 151 000 €
Doľany	14	11 110 000 €	Vištuk	24	11 297 203 €
Dubová	31	3 956 000 €			

Prameň: vlastné spracovanie na základe informácií zozbieraných z obcí

Obec Báhoň má v pláne implementovať 21 projektov v celkovom rozpočte 6,29 mil. Eur. Na dobudovanie technickej infraštruktúry sa zameriava 6 projektov zameraných na dobudovanie ČOV a ďalej na projekty cyklotrás a komunikácií, dobudovania terminálu a nadchodu. V 2 prípadoch sú vysporiadané pozemky. Obec vybudovala zberný dvor. Ďalej sú to projekty

sociálnej a športovej infraštruktúry, ktorých je v pláne 8. z týchto projektov je 1 projekt realizovaný, 1 projekt má spracovanú PD pre stavebné povolenie a 4 projekty majú vysporiadané pozemky. Obec má v pláne 4 projekty zamerané na zvyšovanie bezpečnosti, zatiaľ má vysporiadané vlastnícke vzťahy. 1 projekt je zameraný na podnikateľskú činnosť – rozvoj ubytovacích služieb, tento je zatiaľ v pláne.

Obec Budmerice má v pláne spolu 15 projektov. 5 projektov je plánovaných v oblasti sociálnej a športovej infraštruktúry, z týchto 1 projekt má vysporiadané vlastnícke vzťahy, v prípade 5 projektov sa pripravuje projektová dokumentácia. 6 projektov realizuje obec v oblasti dobudovania technickej infraštruktúry a životného prostredia, vo všetkých prípadoch sa pripravuje projektová dokumentácia. Ďalšie 3 projekty sa venujú podpore rozvoja turizmu (rekonštrukcia TIK, ekocentrum, infraštruktúra pri archeologickom nálezisku), sú v stave prípravy projektovej dokumentácie, 1 projekt je zameraný na zlepšenie služieb prostredníctvom zavedenia *smart* systému.

Obec Častá má v pláne 10 projektov v celkovom rozpočte 4,8 mil. Eur. 4 projekty sú zamerané na technickú infraštruktúru, 1 projekt je na 85% hotový, pri 2 projektoch sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. 4 projekty sú zamerané na sociálnu infraštruktúru, z toho 1 projekt má stavebné povolenie, ostatné majú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Okrem toho obec plánuje rekonštrukciu verejného osvetlenia, a rekonštrukciu areálu kúpaliska Častá, v oboch prípadoch sú zatiaľ vysporiadané vlastnícke vzťahy.

Obec Dolný plánuje zrealizovať 14 projektov v celkovej hodnote 11,1 mil. Eur. 5 projektov je zameraných na technickú infraštruktúru a životné prostredie, v prípade 1 projektu je stavebné povolenie, v prípade 2 projektov sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. 7 projektov sa zameriava na sociálnu a kultúrnu infraštruktúru, z toho 4 projekty sú zamerané na rekonštrukciu kultúrneho dedičstva. 1 projekt je zrealizovaný, v 3 prípadoch je spracovaná PD pre stavebné povolenie. 2 projekty sú zamerané na bezpečnosť, tu sú vysporiadané vlastnícke vzťahy.

Obec Dubová má v pláne najviac projektov – 31, v hodnote cca 4 mil. Eur. 11 projektov súvisí s technickou infraštruktúrou, z toho 1 projekt je vo fáze realizácie. 3 projekty sa zameriavajú na komunitný rozvoj, v prípade 1 projektu sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Ostatných 8 projektov sa týka systémových zmien a zefektívnenie fungovania samospráv, či aktivizácia obyvateľov prostredníctvom podpory mikroprojektov. 1 projekt je zameraný na vyasfaltovanie plochy športového letiska, kde sa organizujú aj kultúrne a spoločenské aktivity.

Obec Jablonec má v pláne realizovať 14 projektov s rozpočtom cca 650 000 Eur. 5 projektov je zameraných na technickú infraštruktúru, z toho 1 projekt je realizovaný, 1 je v štádiu spracovania projektovej dokumentácie. 8 projektov je zameraných na sociálnu infraštruktúru, komunitné služby, z toho 2 projekty sú v štádiu čiastočnej realizácie, 4 projekty majú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Obec má 1 projekt dofinancovania vyhladkovej veže v stave získaného stavebného povolenia.

Obec Píla si naplánovala 19 projektov v celkovej hodnote 1,5 mil. Eur. 4 projekty sa zameriavajú na sociálnu infraštruktúru a komunitné služby, z toho pre 1 projekt sa pripravuje projektová dokumentácia, pri 2 sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. 9 projektov je zameraných na technickú infraštruktúru a životné prostredie, z toho 1 projekt je v štádiu získaného stavebného povolenia, 6 projektov má vysporiadané vlastnícke vzťahy. Okrem týchto projektov má obec v pláne využívať OZE na zvyšovanie energetickej samostatnosti, ďalej projekt ZOO a projekt náučných chodníkov.

Obec Štefanová má naplánovaných 13 projektov v celkovej hodnote 3,2 mil. Eur. 6 projektov sa zameriava na projekty sociálnej infraštruktúry a komunitného rozvoja, všetky majú

vysporiadané vlastnícke vzťahy. 7 projektov sa zameriava na technickú infraštruktúru a na životné prostredia, všetky sú zatiaľ v štádiu, že majú vysporiadané vlastnícke vzťahy.

Obec Vištuk plánovala 24 projektov v celkovej hodnote 11,3 mil. Eur. 6 projektov sa zameriava na technickú infraštruktúru a životné prostredie, 2 projekty majú stavebné povolenie, 1 projekt má vysporiadané vlastnícke vzťahy. 11 projektov je orientovaných na sociálnu a kultúrnu infraštruktúru a komunitné služby, z toho pre 1 projekt existuje projektová dokumentácia, ostatné projekty majú vysporiadané vlastnícke vzťahy. 2 projekty sa zameriavajú na bezpečnosť v obci, 2 projekty na podporu komunitného života a budovanie spoločenskej zodpovednosti a 3 projekty sa zameriavajú na zefektívnenie a skvalitnenie poskytovania verejných služieb.

Pri nastavení kompetencií, ktoré obce v dnešnej dobe majú, je veľmi náročné zabezpečiť všetky kompetencie v dostatočnej kvalite. Okrem investičnej náročnosti sa obce stretávajú s nedostatočnou personálnou kapacitou na riešenie všetkých výziev; ďalej s legislatívnymi a administratívnymi procesmi, ktoré sú náročné a zdĺhavé (vysporiadanie vlastníckych vzťahov je vo väčšine iných krajín už vyriešený, v SR tento proces štátna správa nijak neukončila a spôsobuje to neúmerne predlžovanie všetkých plánovaných aktivít, čo má negatívny dopad na akýkoľvek rozvoj). Mnohé z kompetencií by mali byť plánované a realizované na vyššej ako len miestnej úrovni, čím by sa dosiahla vyššia efektívnosť a vo viacerých prípadoch by spoločné riešenie malo aj ďalšie pozitívne dopady.

1.4 ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV MIKROREGIÓNU

Každá obec v rámci mikroregiónu disponuje zdrojmi, ktoré môžu vystupovať ako faktory jej ekonomického a sociálneho rozvoja. Tieto zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia jednotlivých obcí sa označujú ako endogénne (vnútorné) faktory rozvoja a tie, ktoré vplyvajú na rozvoj jednotlivých obcí z vonka (t.j. spoza hraníc obce) tvoria exogénne (vonkajšie) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce. Rozvojové faktory sa rozdeľujú do nasledovných skupín: prírodné zdroje, obyvateľstvo, ekonomické činnosti, sociálna infraštruktúra, technická infraštruktúra, rozpočet a majetok obce.

1.4.1 Prírodné zdroje

Obce mikroregiónu sa nachádzajú na západe Slovenska na rozhraní nížinnej Podunajskej pahorkatiny a Trnavskej pahorkatiny a úpäti svahov Malých Karpát.

Geologické pomery a reliéf

Oblasť Podunajskej pahorkatiny je pomerne jednotvárne zložená z relatívne mladých usadených treťohorných hornín (neogén – íly, prachy, piesky a štrky) a oblasť svahov Malých Karpát postupne prechádza v prechodnom pásme od ílovcov, pieskocov a zlepcov po jadrové granodiority a obalové vápence a kremence. Kvartérne sedimenty pokrývajúce územie obce sú jednak eolického charakteru (naviate spraše a piesky v oblasti pahorkatiny) a jednak proluviálneho a deluviálneho charakteru (hlinité, hlinito-piesčité až kamenisté svahoviny Malých Karpát), v tesnej blízkosti potokov i fluviálneho charakteru. Na svahoch Malých Karpát je možné nájsť kambizeme, organozeme a livizém s priaznivými prírodnými podmienkami pre pestovanie viniča a ovocných stromov a lesného hospodárstva.

Vzhľadom na geologickú stavbu je územie mikroregiónu pomerne chudobné na nerastné suroviny. Na základe údajov ŠÚ SR sa ani v jednej obci nenachádzajú žiadne ložiská nerastných surovín.

Klimatické podmienky

Z klimatického hľadiska sa mikroregión nachádza v severnom miernom pásme s charakteristickým striedaním ročných období. Územie mikroregiónu patrí do teplej, mierne vlhkej klímy s miernymi zimami. Priemerné ročné teploty sa pohybujú okolo 9,5 ° C. Najteplejším mesiacom je júl s priemernými mesačnými teplotami 18-19 ° C, najchladnejším mesiacom je január s priemernými mesačnými teplotami -2 až -3 ° C. Počet letných dní s minimálnou teplotou 25 ° C je v priemere 50, avšak počet dní, keď teplota klesá pod bod mrazu je 100 -110.³

Vhodnosť územia pre rozvoj cestovného ruchu najlepšie charakterizujú jednotlivé klimatické prvky, ako napr.: teplota vzduchu, zrážky, počet dní so snehovou prikrývkou a pod. ŠÚ SR z obcí mikroregiónu ich sleduje v časovom rade iba v obci Častá. Z tabuľky 3 vyplýva, že v rámci úhrnu zrážok za rok najviac zrážok spadlo na územie obcí v roku 2013, naopak najsuchším rokom bol rok 2016.

Tabuľka 3 Klimatické podmienky v obci Častá

UKAZOVATEĽ	2013	2014	2015	2016	2017–2019	INDEX 2016/2013
Úhrn zrážok za rok (v mm)	847	836	732	664	*	0,78
Úhrn zrážok za 24 hodín (v mm)	52	80	40	42	*	0,81
Počet dní so snehovou prikrývkou	54	12	29	18	*	0,33

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie, * - nedostupný údaj

Popri teplote vzduchu sú rozhodujúcim ukazovateľom klímy zrážky. Pokiaľ ide o ročný chod zrážok, v zimných mesiacoch je podpriemerný až priemerný (priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je vyše 40), podružné minimum je v apríli (44 mm), nasledované vyššími úhrnmi zrážok v letných mesiacoch s podružným maximom v júli (71 mm), absolútne minimum je dosahované v septembri (39 mm) a maximum na jeseň v novembri (72 mm). Priemerný ročný úhrn zrážok je 687 mm. Pri zrážkových úhrnoch sledovaných za 24 hodín, najviac zrážok spadlo v obci Častá v roku 2014, naopak najmenej to bolo v roku 2015 (Tabuľka 3).

Keďže celé územie mikroregiónu patrí do teplej klimatickej oblasti, zodpovedá tomu aj počet dní so snehovou prikrývkou. V dôsledku globálneho otepľovania a s tým súvisiacimi klimatickými zmenami dochádza aj k zmenám v rámci zimných mesiacov. V roku 2013 bol počet dní so snehovou prikrývkou v obci Častá 54 a následne v ďalších rokoch sledujeme pokles týchto dní. V roku 2016 ich už bolo iba 18 (Tabuľka 3).

Vodné pomery

V malokarpatskej časti katastra sa nachádzajú dve ochranné pásma vodných zdrojov – prameňov Maruša a Vyvieracka Ide o pásma hygienickej ochrany 1. a 2. stupňa podzemných vôd. V rámci mikroregiónu v obci Píla sa meria prietok na rieke Gidra. Meria sa priemerný ročný prietok vo vodomernej stanici Píla. Okrem toho sa na uvedenej vodomernej stanici meria

³ Schmidt, M. a kol. 2003. Druhá jubilejná zlatá kniha obce Štefanová, str. 38

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

aj maximálny aj minimálny prietok. Priemerný ročný prietok meraný na vodnom toku Gidra sa počas obdobia rokov 2013-2019 vykazoval minimálne zmeny. Najnižší priemerný ročný prietok bol zaznamenaný v roku 2017, naopak najvyšší bol v roku 2013. Obdobná situácia bola aj v rámci maximálneho a minimálneho prietoku. Najvyšší maximálny prietok bol zaznamenaný v roku 2014, naopak najnižší minimálny prietok bol zaznamenaný v roku 2018 (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Prietok vodného toku Gidra na vodomernej stanici Píla

UKAZOVATEĽ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	INDEX 2019/2013
Prietok priemerný ročný m ³ /s	0,345	0,239	0,302	0,219	0,104	0,149	0,213	0,62
Prietok maximálny m ³ /s	2,098	2,546	2,210	1,152	0,876	0,515	1,744	0,83
Prietok minimálny m ³ /s	0,064	0,065	0,045	0,052	0,029	0,028	0,044	0,69

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Celková spotreba pitnej vody v obciach mikroregiónu počas obdobia rokov 2013-2019 vykazovala viac-menej rastúci trend. Okrem roku 2015, kedy zaznamenávame pokles, každoročne narastala spotreba pitnej vody, čo zodpovedá aj trendu rastu obyvateľov. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa zvýšila spotreba pitnej vody o 83 tis.m², čo predstavuje 21%-ný nárast (Tabuľka 5). Rastúci trend spotreby pitnej vody v mikroregióne kopírovala spotreba pitnej vody aj v jednotlivých obciach mikroregiónu. V roku 2019 najvyššiu spotrebu pitnej vody mala obec Budmerice (105 tis.m³), naopak najnižšiu spotrebu mala obec Štefanová (12 tis.m³). Najvýraznejší nárast spotreby pitnej vody v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 bol v obci Doľany, (nárast takmer 3 – násobný), naopak pokles spotreby pitnej vody v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 bol v obci Štefanová (pokles o 7 tis. m³). Spotreba pitnej vody úzko súvisí so zmenami počtov obyvateľov a domácností.

Tabuľka 5 Celková spotreba pitnej vody v obciach mikroregiónu

	SPOTREBA PITNEJ VODY - SPOLU v tis.m ³							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	72,0	76,0	71,0	76,0	81,0	85,0	79,0	1,1
Budmerice	83,0	93,0	86,0	96,0	96,0	102,0	105,0	1,3
Častá	75,0	75,0	77,0	91,0	86,0	89,0	89,0	1,2
Doľany	13,0	13,0	14,0	15,0	16,0	15,0	37,0	2,8
Dubová	37,0	41,0	43,0	39,0	41,0	45,0	46,0	1,2
Jablonec	27,0	20,0	20,0	32,0	33,0	34,0	39,0	1,4
Píla	28,0	30,0	26,0	26,0	28,0	29,0	25,0	0,9
Štefanová	19,0	10,0	11,0	10,0	11,0	11,0	12,0	0,6
Vištuk	24,0	23,0	23,0	25,0	28,0	32,0	29,0	1,2
Spolu	378,0	381,0	371,0	410,0	420,0	442,0	461,0	1,2

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Flóra a fauna

Flóra

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v záujmovom území tvoria najmä dubové a dubovo-cerové lesy, dubovo-hrabové lesy karpatské, lužné lesy podhorské a horské, bukové kvetnaté lesy podhorské, bukové lesy vápnomilné a dubové lesy kyslomilné. Z fytogeografického hľadiska patrí záujmové územie do dvoch oblastí: do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*) a do oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (*Pannonicum*).

Reálna vegetácia je odlišná od potenciálnej prirodzenej vegetácie, tvoria ju lesné porasty, travinno-bylinná vegetácia (lúky a pasienky, mokrade), nelesná drevinová vegetácia (medze, remízky, aleje, stromoradia, solitérne dreviny), sprievodná vegetácia vodných tokov a vodných plôch (brehové porasty drevín a bylín), poľnohospodárske kultúry a vegetácia sídiel (parky, verejná a vyhradená zeleň, aleje a stromoradia). V dôsledku činnosti človeka je územie viac odlesnené a diverzifikované.

V poľnohospodársky využívanom území Trnavskej pahorkatiny sa vyskytujú **fragmenty teplomilných dubovo-cerových lesov** (les Lindava). V stromovej vrstve dominuje dub zimný (*Quercus petraea* agg.) a dub cerový (*Q. cerris*), z ďalších druhov sa vyskytuje lipa malolistá (*Tilia cordata*). V krovinnej vrstve rastie hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*) a ďalšie. Bylinnú vrstvu formuje lipnica hájna (*Poa nemoralis*).

Lesné porasty Malých Karpát tvoria dubové lesy, dubovo-hrabové lesy karpatské a bukové lesy. **Dubovo-hrabové lesy karpatské** rastú na rôznorodých geologických podložiach a hlbších pôdach s dostatkom živín. V porastoch dominuje dub zimný (*Quercus petraea* agg.) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), primiešaný je aj buk lesný (*Fagus sylvatica*), javory a lipy. V bylinnej vrstve sú hojné druhy lipnica hájna (*Poa nemoralis*), mednička jednokvetá (*Melica uniflora*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*). Na okrajoch lesov rastie čermel' hájny (*Melampyrum nemorosum*), zanovätník černejúci (*Lembotropis nigricans*), jasenec biely (*Dictamnus albus*) a iné. **V bukových kvetnatých aj v bukových vápnomilných lesoch** dominuje buk lesný (*Fagus sylvatica*), v menšej miere sú zastúpené druhy dub zimný, čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), javor mliečny (*Acer platanoides*) a javor horský (*A. pseudoplatanus*). Bylinnú vrstvu tvoria druhy fialka lesná (*Viola reichenbachiana*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), papradka samičia (*Athyrium filix-femina*) a iné.

V záujmovom území je nižšie zastúpenie lúk a pasienkov. Stav **travinno-bylinných porastov** závisí od pravidelnosti a intenzity ich využívania. V porastoch dominujú trávy, ako ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*) a reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*). Z ďalších druhov sa vyskytuje iskerník hluznatý (*Ranunculus bulbosus*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), lipkavec syridlový (*Galium verum*), ranostajovec pestrý (*Securigera varia*) a iné. Trávnaté porasty, ktoré sa neudržiavajú, postupne zarastajú nelesnou drevinovou vegetáciou. Lúčne úhory sú charakteristické výskytom druhov ako smlz kroviskový (*Calamagrostis epigejos*) a vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*) a postupným náletom drevín.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) sa vyskytuje na medziach, vo vinohradoch aj pozdĺž poľných ciest. Druhové zloženie NDV je pomerne pestré. V stromovom a krovitom poschodí sa vyskytuje baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), hlohy (*Crataegus monogyna*, *C.*

laevigata), javory (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*, *A. campestre*), orech kráľovský (*Juglans regia*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), ruža šipová (*Rosa canina*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*) a ďalšie. Samostatné porasty tvorí aj agát biely (*Robinia pseudoaccacia*).

Sprievodnú vegetáciu vodných tokov a vodných plôch tvoria brehové porasty s jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*) a s jaseňom štíhlym (*Fraxinus excelsior*). Pomerne hojné sú trstinové spoločenstvá, ktoré sa nachádzajú hlavne v pobrežnej časti vodných nádrží (VN Budmerice), jazier a rybníkov aj pozdĺž vodných tokov (Vištucký potok, Gidra). Spoločenstvo tvoria porasty trste obyčajnej (*Phragmites australis*), z ďalších druhov sa vyskytuje kosatec žltý (*Iris pseudacorus*), pálky (*Typha angustifolia*, *T. latifolia*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), vrbica vrbolistá (*Lythrum salicaria*) aj ohrozené druhy okrasa okolkatá (*Butomus umbellatus*) a šipovka vodná (*Sagittaria sagittifolia*). Na vodnej hladine sa vyskytujú spoločenstvá so žaburinkou menšou (*Lemna minor*) a spirodelkou mnohokoreňovou (*Spirodela polyrhiza*).

Fauna

Rozmanitá krajinná štruktúra v Mikroregióne Červený Kameň poskytuje priaznivé životné podmienky pre mnohé druhy živočíchov. V rámci výskumu makrobentosu v krasovej vyvieracke pri obci Doľany boli ako indikačné druhy pozorované podenka *Electrogena ujhelyi* a potočník *Agapetus fuscipes*. V oblasti vinohradov v okrese Pezinok bolo zaznamenaných 13 druhov koscov, čo predstavuje 39,4 % z doposiaľ známej druhovej diverzity koscov na Slovensku. K najhojnejším patria teplo a suchomilné druhy ako kosec pichľavý (*Lacinius horridus*), k. rožkatý (*Phalangium opilio*) a k. teplomilný (*Opilio saxatilis*). Vinohradnícka krajina je bohatá aj na faunu pavúkov. K najhojnejším druhom patria sliedič hájový (*Pardosa alacris*) a sliedič záhradný (*Pardosa hortensis*). Nápadnú a významnú skupinu hmyzu predstavujú vážky (Odonata), ktoré nachádzame najmä v blízkosti vodných tokov, vodných nádrží či menších mokradí. K bežným druhom predovšetkým na južných svahoch Malých Karpát patrí modlivka zelená (*Mantis religiosa*). Početnou skupinou hmyzu sú aj cikády (Auchenorrhyncha). K dominantným druhom môžeme zaradiť druhy peniarka obyčajná (*Philaenus spumarius*), cikádka zelená (*Cicadella viridis*) a cikádočka zelená (*Empoasca decipiens*). Teplé a výhrevné svahy Malých Karpát obýva dnes už čoraz vzácnejší askalafus škvritokridly (*Libelloides macaronius*). Potočníky (*Trichoptera*) predstavujú významnú skupinu vodného hmyzu, ktorá prevažuje v potrave rýb a taktiež patria k dôležitým bioindikátorom znečistenia vôd. Veľmi bohatá je aj fauna blanokřídlcov (*Hymenoptera*) a chrobákov (*Coleoptera*). Vyskytuje sa tu aj viacero druhov európskeho významu, napr. roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) – typický druh starých listnatých lesov, brehových porastov, či stromových alejí s dostatkom odumretých stromov, fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*) – obýva pôvodné staré, riedke, presvetlené duby, predovšetkým v nížinách a pahorkatinách na južne exponovaných svahoch, pižmovec hnedý (*Osmoderma eremita*) – je viazaný na dutiny starých listnatých stromov, najmä dubov, vrb, líp, javorov a pagaštana konského, fuzáč alpský (*Rosalia alpina*) – typický druh starých bučín s dostatkom odumretých stromov a bystruška potočná (*Carabus variolosus*) – vyskytuje sa v listnatých a zmiešaných lesoch, predovšetkým na brehoch zachovalých vodných tokov, ako aj v bezprostrednom okolí menších mokradí. Najnápadnejšou skupinou hmyzu sú motýle (*Lepidoptera*). Vyskytuje sa tu viacero druhov európskeho významu, druhov vzácných a zákonom chránených, napr. pestroň vlkovcový (*Zerynthia polyxena*) – je viazaný na porasty vlkovca obyčajného (*Aristolochia clematitis*), ktorý je jedinou živnou rastlinou jeho húseníc,

jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*) –preferuje okraje listnatých lesov a lesné lúky, vždy však v blízkosti porastov chochlačiek (*Corydalis* sp.), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*) – hygrofilný druh viazaný na porasty štiavov (*Rumex* sp.), ohniváčik prútnatcový (*Lycaena thersamon*) a hnedáčik divozelový (*Melitaea trivia*) – typické druhy vinohradníckej krajiny v tomto regióne, v minulosti bývali pomerne hojné a rozšírené, v súčasnosti sa vyskytujú už len ostrovčekovito. Druhovo veľmi bohatou skupinou sú aj dvojkrídlovce (*Diptera*).

Ichtyofauna podlieha najmä hospodáreniu jednotlivých rybárskych združení. V toku Gidry boli zaznamenaných 14 druhov rýb, pričom k najpočetnejším patria pstruh potočný (*Salmo trutta* m. *fario*), plotica lesklá (*Rutilus rutilus*) a ostriež zelenkastý (*Perca fluviatilis*). Z obojživelníkov tu žijú všetky druhy našich žiab, napríklad ropuchy (*Bufo* sp.), skokany (*Rana* sp.) alebo rosnička zelená (*Hyla arborea*). Významná je kunka červenobruchá (*Bombina orientalis*) a žltobruchá (*Bombina orientalis*) a zraniteľná hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*). V lesoch Malých Karpát môžeme vidieť salamandru škvrnitú (*Salamandra atra*). Z plazov sa bežne vyskytuje jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), súvisle sa tu vyskytuje aj naša najväčšia jašterica zelená (*Lacerta viridis*), početné sú lokality výskytu slepúcha lámavého (*Anguis fragilis*), z húštin až do okrajových záhrad môže prenikať náš najväčší plaz, užovka stromová (*Zamenis longissimus*), ktorá je, podobne ako užovka obyčajná (*Natrix natrix*), v oblasti hojná. Teplé vlhké stanovišťa tu vyhľadáva užovka fľakaná (*Natrix tessellata*), užovka hladká (*Coronella austriaca*) obľubuje zase suchšie miesta. Z vtákov tu bolo zaznamenaných viac ako 200 druhov. Z druhov viazaných na vodné prostredie sú bežné druhy ako hus divá (*Anser anser*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), chochlačky (*Aythya* sp.), potápkový (*Podiceps* sp.), potáplice (*Gavia* sp.) a lyska čierna (*Fulica atra*). Žije tu aj svetovo takmer ohrozený druh chochlačka bielooká (*Aythya nyroca*), haja tmavá (*Milvus migrans*) a sokol červenooký (*Falco tinnunculus*). V oblasti hniezdi aj bocian biely (*Ciconia ciconia*) a b. čierny (*Ciconia nigra*), labuť veľká (*Cygnus olor*), ďatle (*Dendrocygna* spp.) a kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), ktorá patrí medzi druhy európskeho významu. Na vodnej nádrži v Budmeriach bol zdokumentovaný výskyt zraniteľného hvizdáka veľkého (*Numenius arquata*). V poľných a lesných biotopoch hniezdi holub plúžik (*Columba oenas*) a h. hrivnák (*Columba palumbus*) aj hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*). Kukučku obyčajnú (*Cuculus canorus*) môžeme nájsť spolu so škovránkom poľným (*Alauda arvensis*) aj vo vinohradoch. Dubové porasty obýva sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*). Bežným druhom záhrad je hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), žlne zelenej (*Picus viridis*) vyhovujú parky, záhrady, lesné porasty a cintoríny. Z dravcov tu hniezdi jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), včelár lesný (*Pernis ptilorhynchus*), zriedka jastrab krahulec (*Accipiter nisus*) a najpočetnejší myšiak hôrny (*Accipiter nisus*). Bežným druhom je sokol myšiar (*Falco tinnunculus*) a s. rároh (*Falco cherrug*). Zo sov sú najbežnejšie myšiarka ušatá (*Asio otus*), plamienka driemavá (*Tyto alba*) a sova obyčajná (*Strix aluco*). Z hmyzožravcov je najbežnejším piskor obyčajný (*Sorex minutus*), z hlodavcov ryšavky (*Apodemus* sp.), hraboš (*Microtus arvalis*) a hrdziak (*Clethrionomys glareolus*). Nájsť tu môžeme aj bobra vodného (*Castor fiber*) a ondatru pižmovú (*Ondatra zibethicus*). Bežnými hmyzožravcami sú krt (*Talpa europea*), jež bledý (*Erinaceus roumanicus*) a hlodavcom veverica (*Sciurus vulgaris*). Vyskytuje sa tu aj viacero druhov netopierov, ktoré lovia hmyz v blízkosti vodných plôch, v blízkosti vegetácie, ale aj v urbánnom prostredí obcí. K najčastejším druhom patrí raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*), večernice (*Pipistrellus* sp., *Eptesicus* sp.) a netopier vodný (*Myotis daubentonii*). V zimnom období nachádzajú netopiere vhodné úkryty na zimovanie najmä v opustených banských dielach a jaskyniach v Malých Karpatoch, kde k bežným druhom patrí podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), ucháče

(*Plecotus* sp.), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*) a viacero druhov netopierov z rodu *Myotis*. V poľnohospodársky obhospodarovanej krajine žije aj zajac poľný (*Lepus europaeus*) a králik divý (*Oryctolagus cuniculus*), ktoré môžu spôsobovať ohrýzaním viniča škody na úrode. K bežným druhom patrí líška (*Vulpes vulpes*), kuny (*Martes* sp.) a lasica obyčajná (*Mustela nivalis*). Početná je srnčia a diviacia zver (*Sus scrofa*), ktorá môže schádzať z Malých Karpát aj do nižších polôh. Hojné sú srnce (*Capreolus capreolus*), zriedkavejšie jelene (*Cervus elaphus*) a daniele (*Dama dama*).

Chránené územia

Lesy na území obcí Častá, Dubová, Píla sú súčasťou CHKO aj CHVÚ Malé Karpaty, Národná prírodná rezervácia (NPR) Hajdúky. Do katastra obcí Doľany, Píla zasahuje Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Malé Karpaty. Chránené vtáčie územia patria medzi chránené územia ako lokalita NATURA 2000. V širšom okolí obce Častá, avšak už mimo jej katastrálneho územia sa nachádza Prírodná rezervácia (PR) Lindava a PR Alúvia Gidry v k.ú. obce Budmerice, ktorá zasahuje aj do katastrálneho územia obce Jablonec. Alúvium Gidry predstavuje chránené územie s rozlohou 4,6 ha a za prírodnú rezerváciu bolo vyhlásená v roku 1993. Predmetom ochrany sú zachované prirodzené močiarne spoločenstvá v okolí dvoch jazierok na alúviu riečky Gidra.

Štruktúra pôdneho fondu

Na svahoch Malých Karpát je možné nájsť kambizeme, organozeme a livizém s priaznivými prírodnými podmienkami pre pestovanie viniča a ovocných stromov a lesné hospodárstvo. Vo všetkých obciach mikroregiónu prevládajú hnedozeme. V niektorých obciach aj nivné pôdy (obec Báhoň, Jablonec, Štefanová, Vištuk). V podhorskej časti katastra obce Častá ako aj v obci Doľany prechádzajú hnedozeme do oglejených hnedozemí. V katastri obce Vištuk sa nachádzajú aj zamokrené a močaristé pôdy, ktorých výmera sa vplyvom budovania meliorácií v 70-tych rokoch výrazne zredukovala.

Celková výmera pôdneho fondu sa za obdobie rokov 2009 – 2014 v rámci jednotlivých obcí mikroregiónu nemenila, tvorila 14 816 ha. Najväčšiu výmeru pôdneho fondu v rámci mikroregiónu majú obce Budmerice (3 008 ha) a Častá (3 523 ha), čo predstavuje na celkovej výmere mikroregiónu 44,4%-ný podiel. Naopak najmenšiu výmeru pôdneho fondu má obec Píla (48 ha), čo predstavuje 0,32%-ný podiel (Tabuľka 6).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

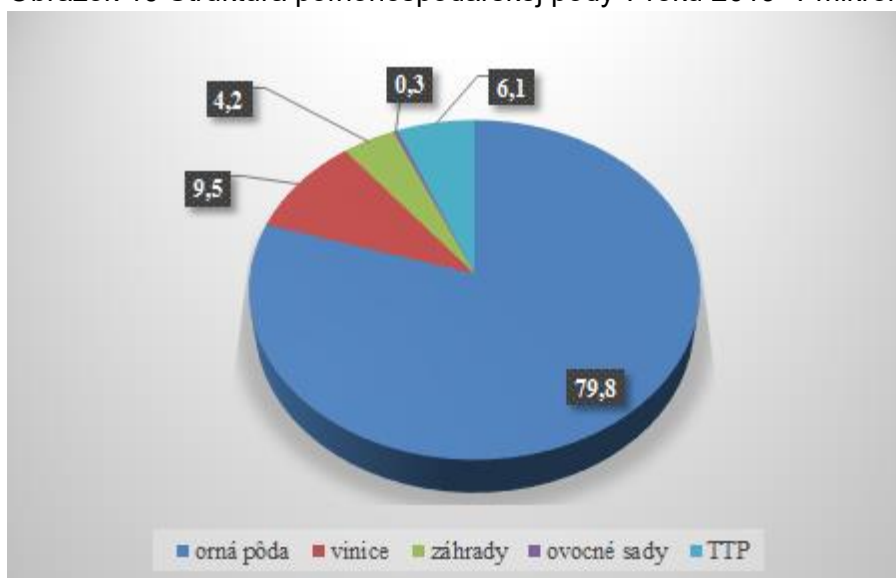
Tabuľka 6 Vývoj celkovej výmery pôdneho fondu v obciach mikroregiónu

	CELKOVÁ VÝMERA PÔDNEHO FONDU (v ha)							INDEX 2014/2009
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	1 057	1 057	1 057	1 057	1 057	1 057	1 057	1,0
Budmerice	3 008	3 008	3 008	3 008	3 008	3 008	3 008	1,0
Častá	3 523	3 523	3 523	3 523	3 523	3 523	3 523	1,0
Doľany	2 255	2 255	2 255	2 255	2 255	2 255	2 255	1,0
Dubová	1 380	1 380	1 380	1 380	1 380	1 380	1 380	1,0
Jablonec	870	870	870	870	870	870	870	1,0
Píla	48	48	48	48	48	48	48	1,0
Štefanová	672	672	672	672	672	672	672	1,0
Vištuk	2 004	2 004	2 004	2 004	2 004	2 004	2 004	1,0
Spolu	14 816	14 816	14 816	14 816	14 816	14 816	14 816	1,0

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska štruktúry poľnohospodárskej pôdy, najväčší podiel výmery v mikroregióne tvorí orná pôda (79,8%), čo predstavuje 6 120 ha. Viac ako 6% tvoria trvalé trávnaté porasty, čo predstavuje 468 ha. Vinice tvoria 9,5% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy (730 ha). Záhrady tvoria 4,2%, čo predstavuje 321 ha. Ovocné sady tvoria 0,3% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy (26 ha). Ani v jednej z obcí v mikroregióne sa nenachádzajú chmeľnice (Obrázok 10). Štruktúra pôdneho fondu je úzko spojená s geologickými pomermi a historickým vývojom využívania pôdy v tomto mikroregióne. Svahy Malých Karpát poskytujú ideálne podmienky pre pestovanie viniča, ovocných stromov ako aj pre lesné hospodárstvo. Nížinné časti pod svahmi s kvalitnou pôdou zase vytvorili podmienky pre poľnohospodárske využitie – pestovanie plodín na ornej pôde.

Obrázok 10 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v roku 2019 v mikroregióne (v %)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

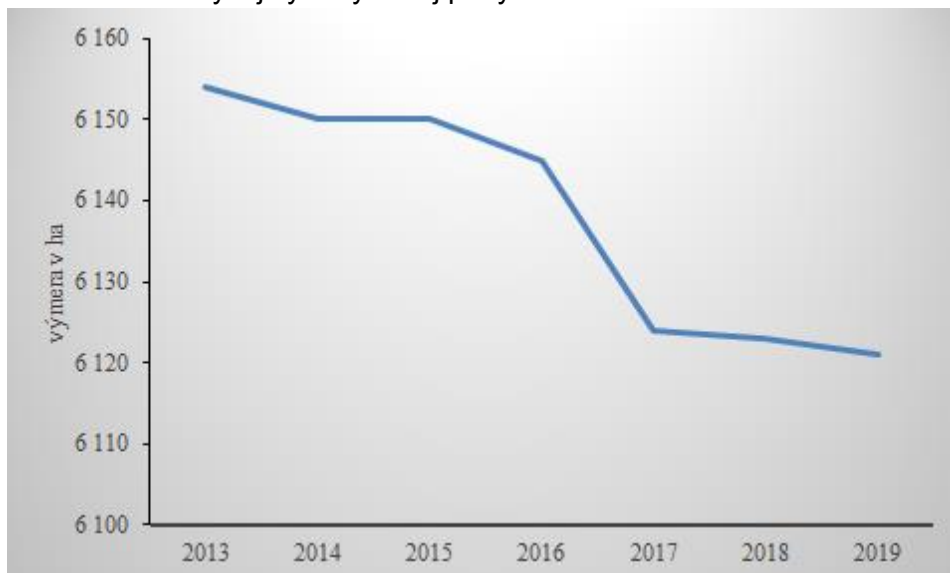
Tabuľka 7 Vývoj celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v obciach mikroregiónu

	CELKOVÁ VÝMERA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY (v ha)							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	937	937	938	937	937	937	936	0,99
Budmerice	1 885	1 885	1 884	1 884	1 876	1 876	1 875	0,99
Častá	721	720	719	717	717	716	715	0,99
Doľany	582	582	582	581	582	582	582	1,0
Dubová	390	386	384	383	383	383	383	0,99
Jablonec	814	814	814	814	814	813	813	0,99
Píla	19	19	19	19	19	19	19	1,0
Štefanová	600	600	600	600	600	600	600	1,0
Vištuk	1 744	1 744	1 743	1 743	1 743	1 743	1 743	0,99
Spolu	7 693	7 687	7 683	7 678	7 671	7 669	7 666	0,99

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci analýzy celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy vyplýva, že počas obdobia rokov 2013-2019 nastali iba minimálne zmeny v celkovej výmere. Iná situácia je pri výmere ornej pôdy. V roku 2013 celková výmera ornej pôdy v mikroregióne predstavovala 6 151 ha. Už v nasledujúcom roku došlo k poklesu výmery o 2 ha, no už v roku 2015 je zaznamenaný nárast o 1 ha. Od roku 2016 až do roku 2019 je možné sledovať každoročný miestny pokles výmery ornej pôdy v mikroregióne. V porovnaní rokov 2013 a 2019 došlo k poklesu výmery ornej pôdy o 31 ha, čo predstavuje 0,5% pokles (Obrázok 11).

Obrázok 11 Vývoj výmery ornej pôdy v období rokov 2013-2019 v mikroregióne (v ha)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Najviac ornej pôdy eviduje obec Budmerice (1 734 ha), nasleduje obec Vištuk (1 408 ha). Obec Báhoň (878 ha) a obec Jablonec (782 ha) majú takmer rovnakú výmeru ornej pôdy. O niečo menej ornej pôdy je v obciach Štefanová (432 ha), Doľany (419 ha) a Častá (364 ha). Obec

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Dubová má ornú pôdu v celkovej výmere 103 ha. Najmenej ornej pôdy sa nachádza v katastri obce Píla – 0,08 ha, ktorej kataster sa rozprestiera v zalesnenej časti mikroregiónu. K miernemu poklesu výmery ornej pôdy v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 došlo vo všetkých obciach mikroregiónu s výnimkou obcí Báhoň, Častá a Doľany (Tabuľka 8).

Tabuľka 8 Vývoj celkovej výmery ornej pôdy v obciach mikroregiónu

	VÝMERA ORNEJ PŮDY (v ha)							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	878	879	879	879	879	879	878	1,0
Budmerice	1 737	1 737	1 736	1 736	1 735	1 735	1734	0,99
Častá	364	364	366	366	366	364	364	1,0
Doľany	419	419	419	419	419	419	419	1,0
Dubová	106	103	103	103	103	103	103	0,97
Jablonec	783	783	783	783	782	782	782	0,99
Píla	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,89
Štefanová	433	433	433	433	433	433	432	0,99
Vištuk	1 431	1 431	1 431	1 428	1 408	1 408	1408	0,98
Spolu	6 151	6 149	6 150	6 147	6 125	6 123	6 120	0,99

Prameň. ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Keďže mikroregión sa nachádza vo vinárskej oblasti, najväčšiu výmeru v rámci poľnohospodárskej pôdy tvoria práve vinice. V roku 2019 ich výmera bola 730 ha. Ich výmera v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 vzrástla o 9 ha, čo predstavuje 1,25% nárast. Druhou najviac zastúpenou kategóriou sú TTP, ktorých výmera v roku 2019 predstavovala 468 ha. V porovnaní s rokom 2013 ich výmera klesla o 1 ha. Výmera záhrad sa počas analyzovaného obdobia nemenila. Ich výmera bola na úrovni 321 ha. Najmenšiu výmeru v mikroregióne zaberajú ovocné sady. V porovnaní rokov 2019 a 2013 sa ich výmera znížila o 1 ha (Obrázok 12).

Najväčšie výmery viníc sa nachádzajú v obci Vištuk (194 ha) a v obci Častá (188 ha). Žiadne vinice sa nenachádzajú v obci Píla. Najmenšia výmera viníc sa nachádza v obci Báhoň (24 ha) a v obci Budmerice (33 ha). V porovnaní rokov 2019 a 2013 sa výmera viníc zvýšila v obci Budmerice o 4 ha, v obci Častá o 4 ha a v obci Dubová o 1 ha. Tieto údaje zachytávajú len výmeru, nezachytávajú stav vinogradov, ktorý sa zhoršuje. Pokiaľ sa vinohrady neobhospodarujú, časom dochádza k nevratnej devastácii, ktorá vytvára priestor na špekulatívne obchodovanie s pôdou. Výmera záhrad sa v období sledovaných rokov menila iba minimálne. Najväčšiu výmeru záhrad má obec Budmerice (90 ha) a obec Vištuk (47 ha). V ostatných obciach sa výmera záhrad pohybuje v rozmedzí 19 – 25 ha. Najnižšiu výmeru záhrad zaznamenávame v obci Píla (7 ha). Zvýšenie výmery záhrad sa zvýšila v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 o 1 ha, v ostatných obciach mikroregiónu sa výmera záhrad nemenila.

Obrázok 12 Vývoj štruktúry poľnohosp. pôdy mikroregiónu v období rokov 2013-2019 (v ha)

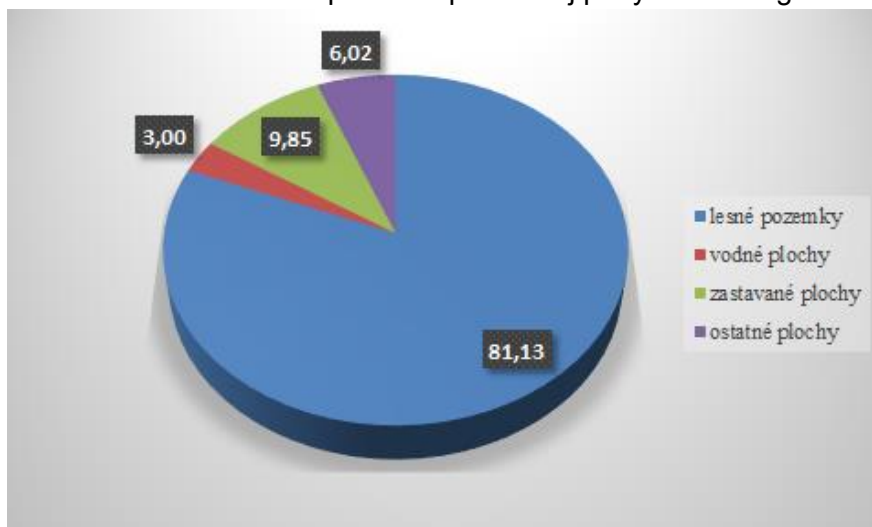

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z celkového počtu obcí mikroregiónu sa nachádzajú ovocné sady iba v obciach Báhoň, Budmerice, Častá, Vištuk. Iba v obci Báhoň sa výmera ovocných sadov nemenila v období rokov 2013-2019. V obciach Budmerice a Častá sa v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 výmera ovocných sadov znížila o 2,6 ha (Budmerice) resp. o 2 ha (Častá). V obci Vištuk sa výmera ovocných sadov zvýšila o 3,1 ha.

Vo všetkých obciach mikroregiónu sú súčasťou poľnohospodárskej pôdy aj TTP. Najväčšia výmera TTP je v katastri obec Dubová (181 ha), najmenšia výmeru TTP je v obci Báhoň – 3,9 ha. Rovnakú výmeru TTP majú obce Častá a Doľany (57 ha). Zmeny vo výmere TTP v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 nastali v obciach Báhoň, Častá, Štefanová, Vištuk, v ktorých evidujeme nárast výmery TTP v rozmedzí od 1,6 ha (Vištuk) až po 4 ha (Častá). V obciach Dubová a Píla sa výmera TTP v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 sa znížila (Dubová o 3 ha, Píla o 2 ha). Chmeľnice nie sú súčasťou pôdneho fondu mikroregiónu.

Obrázok 13 Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy v mikroregiónu v roku 2019 (v %)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

V rámci štruktúry nepoľnohospodárskej pôdy prevláda v mikroregióne lesná pôda, ktorá tvorí viac ako 80% výmery nepoľnohospodárskej pôdy (81,13%). Druhú najvyššiu výmeru majú zastavané plochy (9,85%), ostatná plocha tvorí v mikroregióne 6,02% z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy. Vodné plochy v území tvoria 3,0% výmery nepoľnohospodárskej pôdy (Obrázok 13).

Tabuľka 9 Vývoj celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy v obciach mikroregiónu

	CELKOVÁ VÝMERA NEPOĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY (v ha)							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	120,8	119,8	119,9	120,0	120,1	120,2	121,1	1,0
Budmerice	1 122,5	1 122,7	1 123,6	1 123,8	1 131,7	1 132,1	1 132,7	1,00
Častá	2 802,4	2 803,2	2 803,7	2 805,9	2 806,3	2 807,6	2 808,7	1,00
Doľany	1 672,6	1 672,6	1 672,7	1 672,9	1 672,9	1 672,9	1 673,0	1,00
Dubová	989,5	993,6	995,6	996,3	996,9	997,2	997,4	1,00
Jablonec	55,3	55,3	55,7	55,8	55,9	56,1	56,3	1,01
Píla	28,5	28,5	28,6	28,7	28,7	28,7	28,8	1,01
Štefanová	72,1	71,9	71,8	71,9	71,9	72,0	72,2	1,00
Vištuk	260,0	260,0	260,4	260,5	260,6	260,7	260,8	1,00
Spolu	7 123,7	7 127,6	7 132,0	7 135,8	7 145,0	7 147,5	7 151,0	1,00

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy v obciach mikroregiónu došlo v období rokov 2013 až 2019 iba k minimálnym zmenám. V porovnaní rokov 2013 a 2019 vzrástla výraznejšie výmera nepoľnohospodárskej pôdy iba v obciach Budmerice (nárast o 10,2 ha, čo predstavuje 0,9% nárast) a Dubová (nárast o 7,9 ha, čo predstavuje 0,8% nárast).

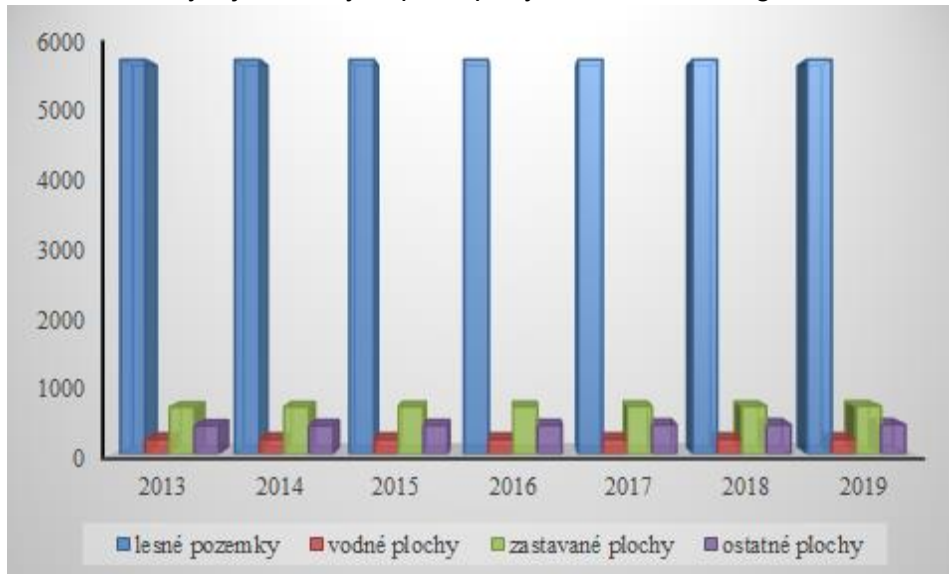
V ostatných obciach nárast celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy sa pohyboval od 0,3 ha po 6,3 ha (Tabuľka 9).

V rámci štruktúry najväčšiu výmeru zaberajú lesné plochy. Nachádzajú sa vo všetkých obciach s výnimkou obcí Báhoň, Jablonec a Štefanová. Najväčšia výmera lesov je v katastroch obcí Častá (2 632 ha) a Doľany (1 551 ha). Najmenšiu výmeru lesov má obec Píla 8,09 ha. V rámci obdobia rokov 2013 až 2019 nenastali vo výmere lesných pozemkov žiadne zmeny.

Najväčšiu zastavanú plochu majú vo svojom katastri obce Budmerice (198,9 ha), Vištuk (105,9 ha) a Častá (100,3 ha). V ostatných obciach sa pohybuje výmera zastavanej plochy v rozmedzí 45,09 ha (Jablonec) až 68,62 ha (Báhoň). Najmenšiu výmeru zastavanej plochy má obec Píla 12,7 ha. V porovnaní rokov 2013 a 2019 došlo k nárastu zastavaných plôch v obci Budmerice o 2,9 ha, v obci Častá o 3,08 ha a v obci Dubová o 6,7 ha.

Výmera vodných plôch v jednotlivých obciach mikroregiónu sa počas sledovaného obdobia nemenila. Najväčšiu výmeru vodných plôch eviduje obec Budmerice (116,6 ha) a obec Štefanová (38,48 ha). V ostatných obciach sa výmera vodných plôch pohybovala od 3,75 ha (obec Jablonec) až po 18,67 ha (obec Doľany). Najmenšiu výmeru vodných plôch má obec Píla.

Obrázok 14 Vývoj štruktúry nepoľn. pôdy v území mikroregiónu v rokoch 2013-2019 (v ha)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Výmera ostatnej plochy v obciach počas rokov 2013 až 2019 mierne každoročne narastala. V porovnaní rokov 2013 a 2019 výmera ostatnej plochy v mikroregióne vzrástla o 3,17%. Najväčšiu výmeru ostatnej plochy má obec Budmerice (143,71 ha) a Vištuk (94,02 ha). V ostatných obciach sa pohybuje výmera ostatnej plochy v rozmedzí 16,32 ha (obec Štefanová) až 58,51 ha (obec Častá). Najmenšiu výmeru ostatnej plochy má obec Píla 5,25 ha. Najvýraznejší nárast výmery ostatnej plochy v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 bol v obci Budmerice – nárast o 7,48 ha, čo predstavuje 5,50% (Obrázok 14).

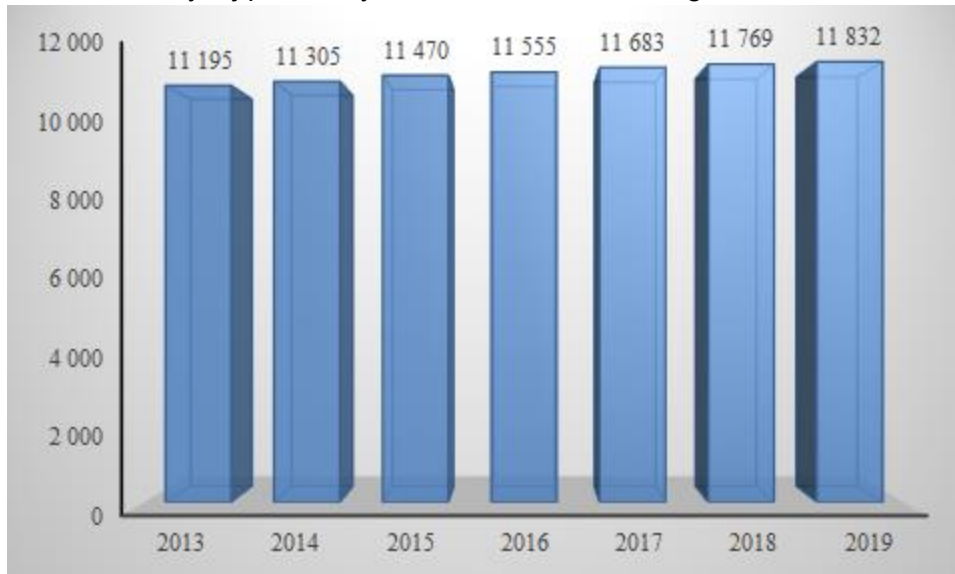
1.4.2 Demografický potenciál

Pri analýze demografického potenciálu sa vychádza z údajov ŠÚ SR, ktoré vychádzajú z údajov obyvateľov s trvalým pobytom v danom území. Tieto čísla však môžu skresľovať realitu, keďže v obciach žijú aj ľudia, ktorí tu nemajú prihlásený trvalý pobyt. Táto analýza nám ozrejmí charakteristiku obyvateľov, ktorí v území žijú.

Počet obyvateľov a pohyby obyvateľstva

Z pohľadu demografického územia MČK tvoria malé a stredné obce. Obce Štefanová a Píla patria počtom obyvateľov do skupiny malých obcí. Ostatné obce mikroregiónu sa počtom obyvateľom radia medzi stredné obce. Počas obdobia rokov 2013 až 2019 každoročne narastal celkový počet obyvateľov. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v mikroregióne zaznamenávame v roku 2015, kedy v porovnaní s rokom predchádzajúcim narástol počet obyvateľov v mikroregióne o 165 obyvateľov, čo predstavuje 1,50%. V porovnaní rokov 2019 a 2013 nárast obyvateľov mikroregiónu bol na úrovni 5,70%, čo predstavuje 637 obyvateľov (Obrázok 15). Z uvedenej analýzy vyplýva, že mikroregión má všetky podmienky pre svoj ďalší rozvoj, keďže získava obyvateľov v území. Obyvatelia predstavujú významný endogénny rozvojový faktor územia, nakoľko vystupujú nielen ako spotrebitelia, ale aj ako producenti (predovšetkým obyvateľia v produktívnom veku).

Obrázok 15 Vývoj počtu obyvateľov v území mikroregiónu v rokoch 2013-2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z tabuľky 10 vyplýva, že v jednotlivých obciach územia bol trend v celkovom počte obyvateľov rastúci s výnimkou niektorých rokov, kedy obce zaznamenali mierny pokles obyvateľov. Výnimkou je obec Dubová, ktorá počas celého obdobia zaznamenala rastúci trend počtu obyvateľov. V porovnaní rokov 2019 a 2013 tento nárast predstavoval 9,24 %, čo je 182 obyvateľov. V ostatných obciach bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov, aj keď v niektorých rokoch obce evidovali pokles obyvateľov. Obce Báhoň a Jablonec zaznamenali minimálny pokles obyvateľov iba v roku 2019 (obec Báhoň o 1 obyvateľa a obec Jablonec o 9 obyvateľov). V tom istom roku zaznamenala pokles obyvateľov aj obec Píla (pokles o 9 obyvateľov), avšak táto obec zaznamenala mierne zníženie počtu obyvateľov aj v roku 2015 o 4 obyvateľov. V roku 2018 v porovnaní s rokom predchádzajúcim zaznamenala pokles počtu obyvateľov iba obec Budmerice o 1 obyvateľa. Obec Častá zaznamenala pokles obyvateľov v roku 2014 o 3 obyvateľov, a tiež aj obec Vištuk o 15 obyvateľov. Obec Vištuk zaznamenala mierne zníženie počtu obyvateľov aj v roku 2016 o 4 obyvateľov. V rokoch 2016 a 2017 pokles obyvateľov zaznamenávame aj v obci Štefanová (v roku 2016 o 13 obyvateľov a v roku 2017 o 9 obyvateľov). Vývoj počtu obyvateľov v obci Doľany bol diametrálne odlišný v porovnaní s ostatnými obcami. V tejto obci narastal počet obyvateľov iba v rokoch 2014 a 2016, v ostatných rokoch obec zaznamenala pokles počtu obyvateľov. Avšak v porovnaní rokov 2019 a 2013 došlo k zvýšeniu počtu obyvateľov v tejto obci o 9 obyvateľov, čo predstavuje 0,85 % (Tabuľka 10).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 10 Vývoj celkového počtu obyvateľov mikroregiónu v rokoch 2013-2019

	CELKOVÝ POČET OBYVATEĽOV							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	1 735	1 748	1 794	1 815	1 840	1 857	1 856	1,07
Budmerice	2 336	2 356	2 373	2 393	2 402	2 401	2 406	1,03
Častá	2 215	2 212	2 233	2 235	2 247	2 257	2 305	1,04
Doľany	1 057	1 082	1 076	1 086	1 076	1 072	1 066	1,009
Dubová	946	965	1 010	1 042	1 093	1 115	1 128	1,20
Jablonec	920	964	993	999	1 026	1 031	1 022	1,11
Píla	323	323	319	330	343	347	338	1,05
Štefanová	341	348	354	341	332	347	354	1,04
Vištuk	1 322	1 307	1 318	1 314	1 324	1 342	1 357	1,03
Spolu	11 195	11 305	11 470	11 555	11 683	11 769	11 832	1,06

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska hustoty obyvateľov počas obdobia rokov 2013 – 2019 došlo iba k nepatrným zmenám. Najvyššiu hustotu obyvateľov v území má obec Píla (714,04 obyvateľov/km² v roku 2019), naopak najnižšiu hustotu obyvateľov má obec Doľany (47,41 obyvateľov/km² v roku 2019). V niektorých obciach (Doľany, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk) počas obdobia rokov 2013 – 2019 mierne poklesla hustota obyvateľov, avšak v porovnaní rokov 2013 a 2019 sa hustota obyvateľov mierne zvýšila vo všetkých obciach (Tabuľka 11). Aj keď v rámci niektorých obcí došlo v priebehu rokov 2013-2019 k zmenám v hustote obyvateľov obcí, v rámci mikroregiónu je vývoj hustoty obyvateľov pomerne vyrovnaný. V porovnaní rokov 2013 a 2019 došlo iba k miernemu nárastu hustoty o 1,46%.

Tabuľka 11 Vývoj hustoty obyvateľov v obciach mikroregiónu v rokoch 2013-2019

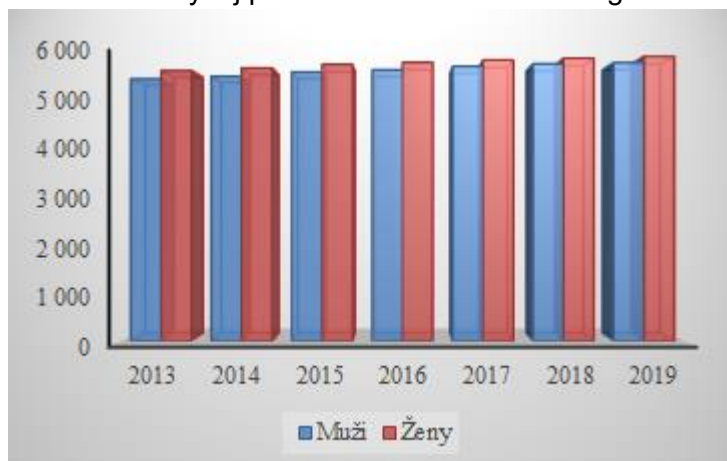
	HUSTOTA OBYVATEĽOV / km ²							INDEX 2019/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Báhoň	163,55	164,68	167,47	170,64	172,82	174,8	175,56	1,07
Budmerice	76,76	77,99	78,61	79,22	79,71	79,84	79,91	1,04
Častá	62,32	62,83	63,08	63,41	63,61	63,92	64,74	1,04
Doľany	46,73	47,44	47,86	47,95	47,95	47,64	47,41	1,01
Dubová	67,65	69,24	71,56	74,35	77,36	80	81,27	1,20
Jablonec	106,15	108,33	112,53	114,55	116,44	118,28	118,05	1,11
Píla	672,35	673,39	669,22	676,52	701,53	719,25	714,04	1,06
Štefanová	50,29	51,26	52,22	51,7	50,07	50,51	52,15	1,04
Vištuk	66,38	65,6	65,5	65,68	65,83	66,53	67,35	1,01

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia pohlavnej štruktúry v území, vo všetkých analyzovaných rokoch prevláda počet žien nad počtom mužov, v priemere o 130 osôb (Obrázok 16). Medziročne v počte žien a mužov dochádzalo v území k minimálnym zmenám. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa počet mužov v mikroregióne zvýšil o 341 obyvateľov (čo predstavuje 6,2%) a počet žien o 296 (čo predstavuje 5,2%).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Obrázok 16 Vývoj počtu mužov a žien mikroregiónu v rokoch 2013-2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska hodnotenia zastúpenia mužov v jednotlivých obciach je možné sledovať každoročný nárast počtu mužov iba v obciach Budmerice a Dubová. V ostatných obciach v niektorých rokoch je možné sledovať pokles počtu mužov. V roku 2019 sa mierne znížil počet mužov v obciach Báhoň (o 3 obyvateľov), Jablonec (o 6 obyvateľov), Doľany (o 4 obyvateľov) a Píla (o 4 obyvateľov). V obciach Doľany a Jablonec sa počet mužov znížil aj v roku 2018 (o 6 obyvateľov). V obci Píla došlo k miernemu poklesu aj v rokoch 2014 (o 3 obyvateľov) a 2018 (o 1 obyvateľa). V obci Častá sa počet mužov znížil minimálne iba v roku 2014 (o 1 obyvateľa). V obciach Štefanová a Vištuk sa počet mužov znížil v roku 2016 (Štefanová o 8 obyvateľov, Vištuk o 4 obyvateľov). Okrem toho však v obci Štefanová poklesol počet mužov o 5 aj v roku 2017. V obci Vištuk v roku 2014 evidujeme pokles mužov o 9 obyvateľov (Tabuľka 12). Index maskulinity vypovedá o počte mužov na 100 žien v populácii. V mikroregiónu na 100 žien pripadá v priemere 97 mužov.

Tabuľka 12 Vývoj mužov v jednotlivých obciach mikroregiónu v rokoch 2013-2019

	POČET MUŽOV							INDEX MASKULINITY/100 OBYVATEĽOV						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	856	861	886	890	907	918	915	97,3	97,1	97,6	96,2	97,2	97,8	97,2
Budmerice	1 151	1 164	1 180	1 195	1 195	1 199	1 205	97,1	97,7	98,9	99,7	99,0	99,8	100,3
Častá	1 074	1 073	1 078	1 088	1 101	1 107	1 131	94,1	94,2	93,3	94,9	96,1	96,3	96,3
Doľany	522	536	536	540	540	534	528	97,5	98,2	99,3	98,9	100,7	99,3	98,1
Dubová	468	479	499	508	531	542	542	97,9	98,6	97,7	95,1	94,5	94,6	92,5
Jablonec	448	469	481	492	512	513	507	94,9	94,7	93,9	97,0	99,6	99,0	98,4
Píla	164	161	161	164	169	168	164	103,1	99,4	101,9	98,8	97,1	93,9	94,3
Štefanová	172	176	183	175	170	181	184	101,7	102,3	107,0	105,4	104,9	109,0	108,2
Vištuk	655	646	651	647	650	663	675	98,2	97,7	97,6	97,0	96,4	97,6	99,0
Spolu	5 510	5 565	5 655	5 699	5 775	5 825	5 851	96,9	97,0	97,2	97,3	97,7	98,0	97,8

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska hodnotenia zastúpenia žien v jednotlivých obciach je obdobná situácia ako pri hodnotení mužov. Počas analyzovaného obdobia nastali iba minimálne zmeny. V obciach Báhoň a Dubová zaznamenávame kontinuálny nárast počtu žien počas celého sledovaného obdobia. V ostatných obciach v niektorých rokoch došlo k poklesu počtu žien v obci. V obci Budmerice to bolo v roku 2018, kedy bol zaznamenaný pokles v porovnaní s rokom predchádzajúcim o 5 obyvateľiek. V roku 2014 došlo k poklesu počtu žien v obciach Častá o 2

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

obyvatelky a Vištuk o 6 obyvateľiek. V rokoch 2015 a 2016 došlo k poklesu počtu žien v troch obciach. V roku 2015 to bolo v obci Doľany o 6 obyvateľiek, v obci Píla o 4 obyvateľky a v obci Štefanová o 1 obyvateľku. V roku 2016 to bolo v obci Častá o 8 obyvateľiek, v obci Jablonec o 5 obyvateľiek a v obci Štefanová o 13 obyvateľiek. V nasledujúcom roku opäť obec Štefanová zaznamenala pokles počtu žien v obci o 4, okrem toho však k poklesu počtu žien došlo aj v obciach Častá (o 1 obyvateľku), Doľany (o 10 obyvateľiek) a Vištuk a (o 3 obyvateľky). V obciach Jablonec a Píla v roku 2019 sa znížil počet žien o 3 obyvateľky a o 5 obyvateľiek (Tabuľka 13). Index feminity vypovedá o počte žien na 100 mužov v populácii. V mikroregióne na 100 mužov pripadá v priemere 103 žien.

Tabuľka 13 Vývoj žien v jednotlivých obciach mikroregiónu v rokoch 2013-2019

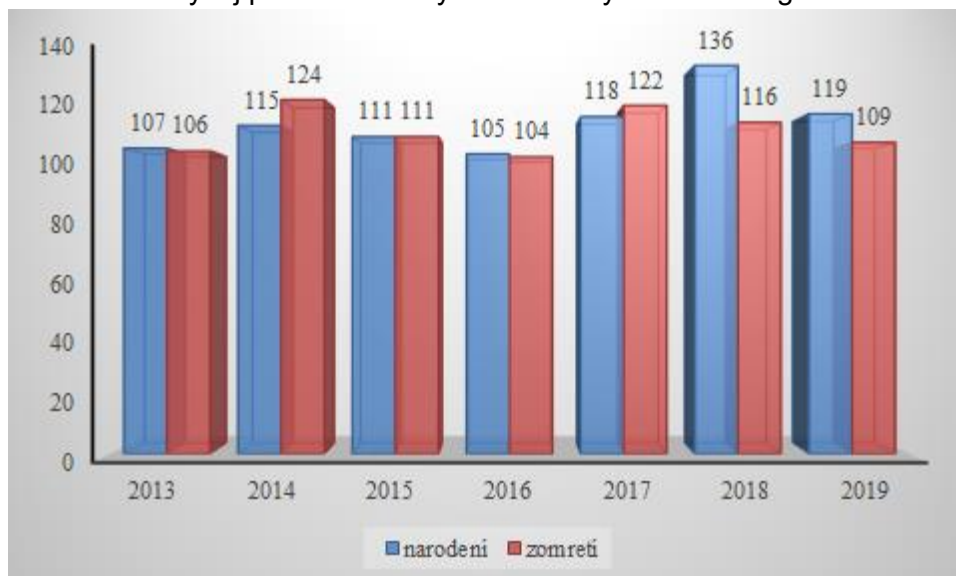
	POČET ŽIEN							INDEX FEMINITY/100 OBYVATEĽOV						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	879	887	908	925	933	939	941	102,7	103,0	102,5	103,9	102,9	102,3	102,8
Budmerice	1185	1192	1193	1198	1207	1202	1201	103,0	102,4	101,1	100,3	101,0	100,3	99,7
Častá	1141	1139	1155	1147	1146	1150	1174	106,2	106,2	107,1	105,4	104,1	103,9	103,8
Doľany	535	546	540	546	536	538	538	102,5	101,9	100,7	101,1	99,3	100,7	101,9
Dubová	478	486	511	534	562	573	586	102,1	101,5	102,4	105,1	105,8	105,7	108,1
Jablonec	472	495	512	507	514	518	515	105,4	105,5	106,4	103,0	100,4	101,0	101,6
Píla	159	162	158	166	174	179	174	97,0	100,6	98,1	101,2	103,0	106,5	106,1
Štefanová	169	172	171	166	162	166	170	98,3	97,7	93,4	94,9	95,3	91,7	92,4
Vištuk	667	661	667	667	674	679	682	101,8	102,3	102,5	103,1	103,7	102,4	101,0
Spolu	5685	5740	5815	5856	5908	5944	5981	103,2	103,1	102,8	102,8	102,3	102,0	102,2

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z analýzy vyplýva, že počas obdobia rokov 2013 až 2019 nastali len minimálne zmeny v indexe maskulinity a feminity v území. V roku 2019 v území na 100 žien pripadalo 98 mužov (index maskulinity) a na 100 mužov 102 žien (index feminity).

Celkový počet obyvateľov v území je ovplyvnený pohybom obyvateľov. Prirodzený pohyb obyvateľov súvisí s prirodzenou schopnosťou človeka, t.j. reprodukciou. V rámci prirodzeného pohybu sa sledujú dve základné zložky, a to pôrodnosť vyjadrená cez počet narodených a úmrtnosť vyjadrená cez počet zomrelých. Výsledkom prirodzeného pohybu je prirodzený prírastok. Počas obdobia rokov 2013-2019 celkový počet narodených v území vykazoval kolísavú tendenciu. V rokoch 2014, 2016 a 2019 došlo v mikroregióne k poklesu počtu narodených. Najvýraznejší pokles počtu narodených bol v roku 2019, kedy sa počet narodených v porovnaní s rokom predchádzajúcim znížil o 17 obyvateľov, čo predstavuje 12,5% pokles. Aj napriek tomu, v porovnaní rokov 2013 a 2019 sa počet narodených v mikroregióne zvýšil o 12 obyvateľov, čo predstavuje 11,2%. Tieto výkyvy sú dôsledkom sociálno – ekonomických zmien v spoločnosti, ale aj toho, že mladí ľudia uprednostňujú skôr kariéru ako rodinný život. V rámci hodnotenia úbytku obyvateľov v obci prostredníctvom ukazovateľa počet zomrelých, je obdobná situácia v území ako pri ukazovateli počet narodených. V rokoch 2015, 2016, 2018 a 2019 došlo k poklesu počtu zomrelých v území. Najvýraznejší pokles počtu zomrelých bol v mikroregióne v roku 2015, kedy zomrelo o 13 ľudí menej ako rok predchádzajúci, čo predstavuje 17%-ný pokles. Avšak v porovnaní rokov 2013 a 2019 mierne narástol počet zomrelých v mikroregióne o 3 obyvateľov, čo predstavuje 2,8%-ný nárast (Obrázok 17).

Obrázok 17 Vývoj počtu narodených a zomrelých v mikroregióne v rokoch 2013-2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Pri hodnotení jednotlivých obcí v území z hľadiska počtu narodených obyvateľov môžeme konštatovať, že počas rokov 2013-2019 bol zaznamenaný kolísavý trend. Najvýraznejší pokles počtu narodených evidujeme v obci Častá v roku 2019, kedy sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom narodilo o 15 detí menej. Aj v obci Vištuk zaznamenávame výraznejší pokles počtu narodených detí v roku 2016 v porovnaní s rokom predchádzajúcim; o 11 detí. Naopak najviac detí sa počas sledovaného obdobia narodilo v roku 2018 v obci Častá - 32 detí a v obci Budmerice – 31 detí. V porovnaní rokov 2013 a 2019 zaznamenávame nárast počtu narodených v obciach Báhoň o 15 detí, v obci Dubová o 7 detí a v obci Štefanová o 3 deti (Tabuľka 14).

Tabuľka 14 Vývoj počtu narodených a zomrelých v jednotlivých obciach MČK v 2013 - 2019

	POČET NARODENÝCH							POČET ZOMRELÝCH						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	9	13	20	14	16	22	24	27	18	20	15	20	26	22
Budmerice	28	29	22	31	22	31	22	18	23	25	21	23	23	16
Častá	20	14	16	23	17	32	17	17	28	15	24	21	25	14
Doľany	11	10	9	5	10	8	9	12	8	17	6	17	17	6
Dubová	6	8	10	9	15	13	13	5	9	5	9	14	10	14
Jablonec	10	16	11	13	19	13	8	10	14	6	11	5	5	14
Píla	4	5	2	3	2	1	4	3	2	7	2	3	1	4
Štefanová	4	4	5	2	4	6	7	2	6	3	4	4	1	4
Vištuk	15	16	16	5	13	10	15	12	16	13	12	15	8	15
Spolu	107	115	111	105	118	136	119	106	124	111	104	122	116	109

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia vývoja počtu zomrelých v jednotlivých obciach, bol vývoj ukazovateľa za obdobie rokov 2013-2019 obdobný ako pri hodnotení ukazovateľa počtu narodených. V roku 2018 obce Dubová, Píla, Štefanová a Vištuk zaznamenali pokles počtu zomrelých v porovnaní s rokom predchádzajúcim. V roku 2019 k tejto situácii došlo v obciach Báhoň, Budmerice, Častá a Doľany. Najvyšší počet zomrelých za sledované obdobie evidujeme v obci Častá

v roku 2014 (28 zomrelých) a v obci Báhoň v roku 2013 (27 zomrelých). V porovnaní rokov 2013 a 2019 došlo v obciach k nárastu počtu zomrelých v obciach Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová a Vištuk. V ostatných obciach sledujeme pokles počtu zomrelých v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 (Tabuľka 14).

Ďalším pohybom, ktorý ovplyvňuje celkový počet obyvateľov v území, je mechanický pohyb, ktorý skúma najmä dva javy, imigráciu vyjadrenú cez počet prisťahovaných a emigráciu vyjadrenú cez počet vystávaných. Výsledkom mechanického pohybu je migračný prírastok. Z obrázku 18 vyplýva, že počas obdobia rokov 2013-2019 sa viac obyvateľov do územia prisťahovalo ako odsťahovalo. Najviac obyvateľov sa do územia prisťahovalo v roku 2014 a v roku 2019 sa ich najviac odsťahovalo z územia. V rokoch 2015, 2016 a 2018 poklesol počet prisťahovaných v porovnaní s rokom predchádzajúcim. V porovnaní rokov 2019 a 2013 klesol počet prisťahovaných do územia o 19 obyvateľov, čo predstavuje 6,17%-ný pokles.

Obrázok 18 Vývoj počtu prisťahovaných a vystávaných v mikroregióne v 2013 - 2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z pohľadu počtu vystávaných bol v území zaznamenaný v období rokov 2013-2019 kolísavý trend. Iba v rokoch 2014 a 2017 sledujeme nárast počtu vystávaných z územia, v ostatných rokoch sledujeme pokles počtu vystávaných. Najviac obyvateľov sa z územia vysťahovalo v roku 2019 v celkovom počte 235 obyvateľov. Naopak najmenej obyvateľov sa z územia vysťahovalo v roku 2015 a to 176 obyvateľov (Obrázok 18).

Z hľadiska jednotlivých obcí bol trend prisťahovávaní a vysťahovávaní obyvateľov kolísavý. Prisťahovávanie obyvateľov do obce je na jednej strane vysoko pozitívnym javom, pretože zvyšuje počet obyvateľov obce, na druhej strane môže však občas priniesť aj negatívne javy v podobe možných konfliktov medzi starousadlíkmi a novo prisťahovanými obyvateľmi. Počas sledovaného obdobia sa obyvatelia každoročne prisťahovali do jednotlivých obcí mikroregiónu. Výnimkou bola obec Štefanová, ktorá v roku 2016 nezaznamenala žiadneho prisťahovaného obyvateľa. Najviac obyvateľov sa prisťahovalo do obce Častá v roku 2019 (80 obyvateľov). Najmenej obyvateľov sa prisťahovalo do obce Píla v roku 2019 (3 obyvateľia).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Vystahovávanie obyvateľov z obce je negatívnym javom a v konečnom dôsledku znamená pre obce znižovanie počtu obyvateľov. V roku 2018 zaznamenávame nárast počtu vystahovaných v porovnaní s rokom predchádzajúcim v obciach Báhoň o 13 obyvateľov, v obci Častá o 4 obyvateľov, v obci Doľany o 3 obyvateľov a v obci Jablonec o 5 obyvateľov. V roku 2019 nárast počtu vystahovaných zaznamenala obec Píla o 10 obyvateľov, obec Dubová o 1 obyvateľa a obec Budmerice o 16 obyvateľov. Najviac obyvateľov sa počas analyzovaného obdobia vystaňovalo z obce Budmerice v roku 2019 (66 obyvateľov). Naopak najmenej obyvateľov sa vystaňovalo z obce Píla v roku 2016 a 2018 po 2 obyvateľoch. Pokles počtu vystahovaných obyvateľov v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 zaznamenali iba obce Jablonec (pokles o 17 obyvateľov) a obec Vištuk (pokles o 31 obyvateľov). Ostatné obce zaznamenali nárast počtu vystahovaných obyvateľov v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 (Tabuľka 15).

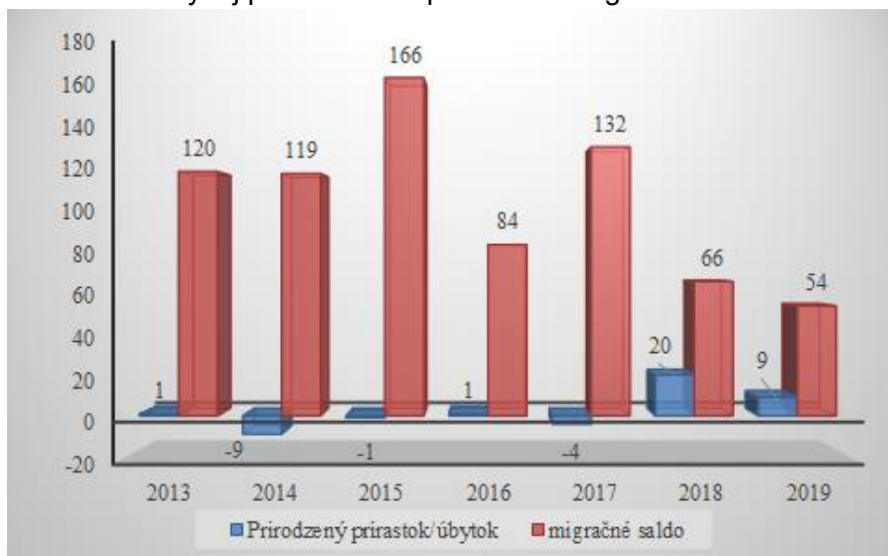
Tabuľka 15 Vývoj počtu prisťahovaných a vystahovaných v obciach MČK v 2013-2019

	POČET PRISŤAHOVANÝCH							POČET VYSTAHOVANÝCH						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	52	50	72	53	65	70	42	23	32	26	31	36	49	45
Budmerice	68	65	65	62	67	41	65	24	51	45	52	57	50	66
Častá	64	60	56	44	51	42	80	28	49	35	41	35	39	35
Doľany	17	32	9	26	16	27	12	9	9	7	15	19	22	21
Dubová	33	38	50	53	64	37	33	9	18	10	21	14	18	19
Jablonec	29	67	39	24	29	18	16	35	25	15	20	16	21	18
Píla	10	7	6	12	18	6	3	10	10	5	2	4	2	12
Štefanová	8	14	12	0	2	14	8	4	5	8	11	11	4	4
Vištuk	27	19	33	27	30	34	30	46	34	25	24	18	18	15
Spolu	308	352	342	301	342	289	289	188	233	176	217	210	223	235

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci vývoja prirodzeného pohybu a mechanického pohybu v mikroregióne vyplýva, že územie získavalo počas obdobia rokov 2013-2019 viac obyvateľov prostredníctvom prisťahovania obyvateľov ako prostredníctvom prirodzeného pohybu (Obrázok 19).

Obrázok 19 Vývoj prirodzeného prírastku a migračného salda v mikroregióne v 2013-2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Počas analyzovaného obdobia mikroregión zaznamenal iba pozitívne migračné saldo, čo znamená, že viac obyvateľov sa územia prisťahovalo ako odšťahovalo. Najvyššie migračné saldo bolo zaznamenané v roku 2015, kedy sa územia prisťahovalo 166 obyvateľov. Naopak najnižšie migračné saldo bolo zaznamenané v roku 2019, kedy sa do územia prisťahovalo 54 obyvateľov. Iná situácia je v rámci prirodzeného prírastku resp. úbytku obyvateľov. V rokoch 2014, 2015 a 2017 sme zaznamenali prirodzený úbytok obyvateľov v území, čo znamená, že v daných rokoch sa menej obyvateľov narodilo ako zomrelo. Najvyšší prirodzený prírastok zaznamenal mikroregión v roku 2018.

Z analýzy vyplýva, že územie mikroregiónu sa ničím nevymyká súčasnému celoslovenskému priebehu demografického vývoja v území – prevláda skôr mechanický pohyb obyvateľov ako prirodzený prírastok obyvateľov v dôsledku socio-ekonomických zmien v Slovenskej republike, ktoré výrazne ovplyvňujú demografické charakteristiky.

Tabuľka 16 Vývoj prirodzeného prírastku a migračného salda v obciach MČK v 2013-2019

	PRIRODZENÝ PRÍRASTOK/ÚBYTOK							MIGRAČNÉ SALDO						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	-18	-5	0	-1	-4	-4	2	29	18	46	22	29	21	-3
Budmerice	10	6	-3	10	-1	8	6	44	14	20	10	10	-9	-1
Častá	3	-14	0	-1	-4	7	3	36	11	21	3	16	3	45
Doľany	-1	2	-8	-1	-7	-9	3	8	23	2	11	-3	5	-9
Dubová	1	-1	5	0	1	3	-1	24	20	40	32	50	19	14
Jablonec	0	2	5	2	14	8	-7	-6	42	24	4	13	-3	-2
Píla	1	3	-5	1	-1	0	0	0	-3	1	10	14	4	-9
Štefanová	2	-2	2	-2	0	5	3	4	9	4	-11	-9	10	4
Vištuk	3	0	3	-7	-2	2	0	-19	-15	8	3	12	16	15
Spolu	1	-9	-1	1	-4	20	9	120	119	166	84	132	66	54

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z tabuľky 16 vyplýva, že z hľadiska prirodzeného pohybu počas sledovaného obdobia rokov 2009 – 2014 každá obec mikroregiónu zaznamenala prírastok, ale aj úbytok obyvateľov. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa obce Báhoň a Doľany dostali z prirodzeného úbytku do prirodzeného prírastku. Pokles v rámci prirodzeného prírastku v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 nastal v obciach Budmerice (pokles o 4 obyvateľov) a Vištuk (v roku 2019 bol prirodzený prírastok 0). Obce Dubová a Jablonec v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 zaznamenali prechod od pozitívneho prirodzeného prírastku k prirodzenému úbytku obyvateľov. Najvyšší prirodzený prírastok za sledovaného obdobia bol zaznamenaný v roku 2017 v obci Jablonec, naopak najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v obci Báhoň v roku 2013.

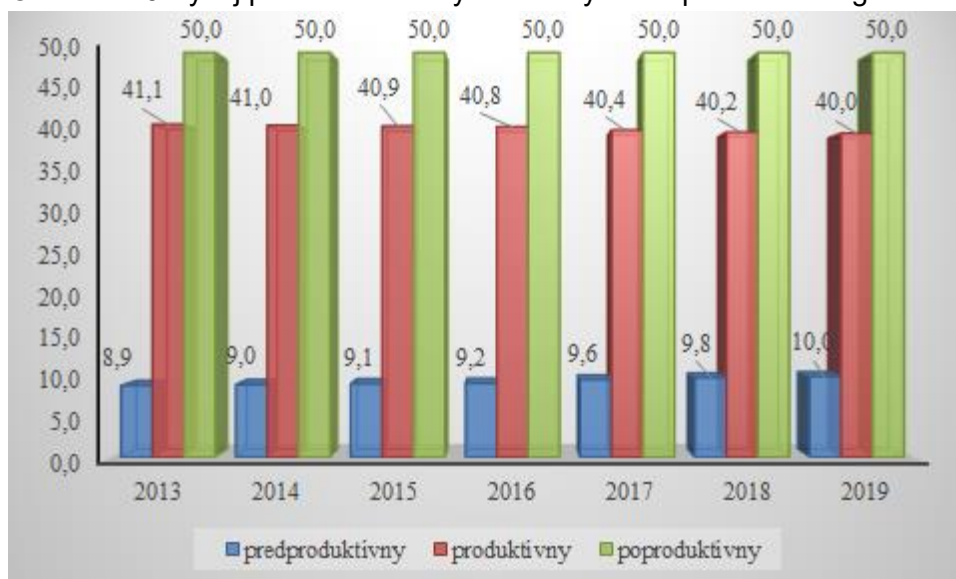
Iný trend zaznamenávame pri hodnotení migračného salda v jednotlivých obciach. Počas obdobia rokov 2009 – 2014 je možné sledovať kolísavý trend. V obciach Báhoň, Budmerice, Doľany, Jablonec a Píla v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 sledujeme záporné migračné saldo. Najvyššie kladné migračné saldo v roku 2019 bolo v obci Častá (45 obyvateľov). V obciach Dubová a Častá počas sledovaného obdobia ani raz nezaznamenali záporné migračné saldo. Najvyšší prírastok migračného salda zaznamenala obec Jablonec v roku 2014, kedy v porovnaní s rokom prechádzajúcim sa zo záporného migračného salda dostala na kladné pozitívne migračné saldo a celkový počet prisťahovaných sa zvýšil o 36 obyvateľov (Tabuľka 16).

Veková štruktúra obyvateľstva

Významným ukazovateľom hodnotenia obyvateľstva v území patrí veková štruktúra. Na základe vekovej štruktúry je možné rozdeliť obyvateľov na tri základné vekové skupiny: obyvateľov v predproduktívnom veku (deti od 0-14 rokov veku), obyvateľov v produktívnom veku (muži od 15 do 59 rokov veku a ženy od 15 do 54 rokov veku) a obyvateľov v poproduktívnom veku (muži nad 60 rokov veku a ženy nad 55 rokov veku). Z hľadiska posúdenia vekovej štruktúry je pre rozvoj jednotlivých obcí, ale aj celého územia nutné poznať podiel zastúpenia jednotlivých vekových kategórií na celkovej populácii, nakoľko každá skupina obyvateľov má svoje špecifické potreby a nároky.

Z hľadiska vývoja jednotlivých vekových kategórií v mikroregióne v priebehu šiestich rokov došlo k nárastu zastúpenia predproduktívnej zložky obyvateľov (nárast v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 predstavoval 12,4%). V rámci kategórie produktívneho veku sa v priebehu šiestich rokov podiel menil iba nepatrne. Podiel obyvateľov v poproduktívnom veku sa počas šiestich rokov nemenil a dosahoval úroveň 50%. Z hľadiska vekovej štruktúry obyvateľov má mikroregión potenciál na ďalší rozvoj, keďže podiel predproduktívneho obyvateľstva počas celého obdobia rástla (Obrázok 20).

Obrázok 20 Vývoj podielu základných vekových skupín v mikroregióne v 2013-2019 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia jednotlivých vekových kategórií v obciach mikroregiónu reflektujú na celoslovenské podmienky. Iba v obciach Báhoň a Dubová počas celého obdobia narastal počet obyvateľov v predproduktívnom veku. V ostatných obciach mikroregiónu bol zaznamenaný kolísavý trend. V roku 2019 v porovnaní s rokom predchádzajúcim mierne pokles počet obyvateľov v predproduktívnom veku v obciach Budmerice (o 4 obyvateľov), Doľany (o 5 obyvateľov), v obci Jablonec (o 6 obyvateľov) a v obci Píla (o 2 obyvateľov). V obci Častá nastal pokles obyvateľov v predproduktívnom veku v rokoch 2014 a 2015. V rokoch 2015 a 2016 nastal pokles obyvateľov v predproduktívnom veku aj v obci Doľany. Obec Jablonec zaznamenala pokles obyvateľov v predproduktívnom veku v roku 2016 aj v roku 2018. Obec Píla zaznamenala pokles v tejto vekovej kategórii aj v roku 2015. V rokoch 2016 a 2017 nastal pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a obdobne aj v rokoch 2014

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

a 2016 v obci Vištuk. Najviac obyvateľov v predproduktívnom veku žilo v obci Budmerice v roku 2018, naopak najmenej obyvateľov v tejto vekovej kategórii bolo v obci Štefanová v roku 2013 – 45 obyvateľov (Tabuľka 17).

Trochu iný vývoj sledujeme v obciach mikroregiónu v rámci produktívneho obyvateľstva. Jediné v obci Dubová je možné sledovať každoročný nárast počtu obyvateľov v produktívnom veku. V porovnaní rokov 2019 a 2013 nárast predstavuje 77 obyvateľov, čo je 11,13% nárast. V ostatných obciach je možné sledovať kolísavý trend v tejto vekovej kategórii. V obci Budmerice s výnimkou rokov 2013 a 2014 je evidovaný každoročný pokles obyvateľov v tejto vekovej kategórii. Obdobne je to aj v obci Vištuk, s tým rozdielom, že nárast bol zaznamenaný iba v roku 2018. V obci Báhoň sledujeme pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku v rokoch 2017 a 2019. Pokles počtu obyvateľov v tejto vekovej kategórii zaznamenáva aj obec Častá v rokoch 2016-2018 a tiež aj obec Doľany v roku 2015 a v období rokov 2017-2019. Obec Jablonec zaznamenal pokles iba v rokoch 2018-2019 a obec Štefanová v rokoch 2016-2017. V obci Píla poklesol počet obyvateľov v produktívnom veku v roku 2014 a v období rokov 2016-2017. V porovnaní rokov 2019 a 2013 zaznamenávame pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku v obciach Báhoň (6 obyvateľov), v obci Budmerice (o 55 obyvateľov), v obci Častá (o 27 obyvateľov), v obci Doľany (o 14 obyvateľov), v obci Štefanová (o 10 obyvateľov) a v obci Vištuk (o 42 obyvateľov). Najviac obyvateľov v produktívnom veku žilo v obci Budmerice v rokoch 2013 a 2014 (1641 obyvateľov), naopak najmenej ich bolo v obci Píla v roku 2014 (Tabuľka 17).

Tabuľka 17 Vývoj základných vekových skupín v jednotlivých obciach MČK v 2013-2019

	PREDPRODUKTÍVNE OBYVATEĽSTVO							PRODUKTÍVNE OBYVATEĽSTVO						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	254	254	271	277	307	309	315	1236	1240	1256	1256	1240	1244	1230
Budmerice	403	417	423	429	431	443	439	1641	1641	1634	1633	1624	1599	1586
Častá	343	327	322	328	342	356	372	1580	1582	1591	1581	1567	1547	1553
Doľany	153	158	152	150	151	155	150	753	767	763	763	751	747	739
Dubová	115	126	137	145	168	179	183	692	696	720	733	757	765	769
Jablonec	159	177	185	183	197	196	190	635	662	678	689	700	698	693
Píla	55	57	53	58	58	59	57	229	223	224	227	240	238	232
Štefanová	45	50	50	47	44	53	58	245	248	251	238	232	234	235
Vištuk	183	179	188	181	197	200	212	927	911	902	896	884	886	885
Spolu	1710	1745	1781	1798	1895	1950	1976	7938	7970	8019	8016	7995	7958	7922

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Doľany, Jablonec, Píla a Štefanová každoročne narastal počet obyvateľov v poproduktívnom veku. V obci Doľany sa znížil počet obyvateľov v poproduktívnom veku iba v roku 2018 o 4 obyvateľov v porovnaní s rokom predchádzajúcim. V obci Jablonec poklesol počet obyvateľov v roku 2014 o 1 obyvateľa a v roku 2016 o 3 obyvateľov. Obec Píla zaznamenala pokles obyvateľov v poproduktívnom veku v rokoch 2015 o 1 obyvateľa a v roku 2019 o 1 obyvateľa. V obci Štefanová iba v roku 2014 sa znížil počet obyvateľov v poproduktívnom veku o 1 obyvateľa (Tabuľka 18).

Za obdobie 6 rokov sa zhoršil index starnutia vo všetkých obciach s výnimkou obcí Dubová a Jablonec, v ktorých sa index starnutia znížil. Najvyšší index starnutia bol v roku 2019 v obci Vištuk (1,23), čo znamená, že rastie počet obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v predproduktívnom veku. Naopak najnižší index starnutia bol v obci Jablonec na úrovni 0,73, čo poukazuje na skutočnosť, že rastie počet obyvateľov v predproduktívnom veku

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

vo vzťahu k obyvateľom v poproduktívnom veku. Zvyšujúci sa index starnutia v niektorých obciach mikroregiónu vypovedá o tom, že v obci prevláda poproduktívne obyvateľstvo, čo môže v budúcnosti vytvárať zmeny predovšetkým v oblasti sociálnej infraštruktúry a konkrétne v oblasti poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb v obci. Obce, kde sa index starnutia za obdobie 6 rokov znížil, zase vytvára priestor na budovanie sociálnej infraštruktúry, či už v oblasti bytovej výstavby alebo v oblasti starostlivosti o rôzne vekové kategórie detí predovšetkým v oblasti vzdelávania a zdravotnej starostlivosti (Tabuľka 18).

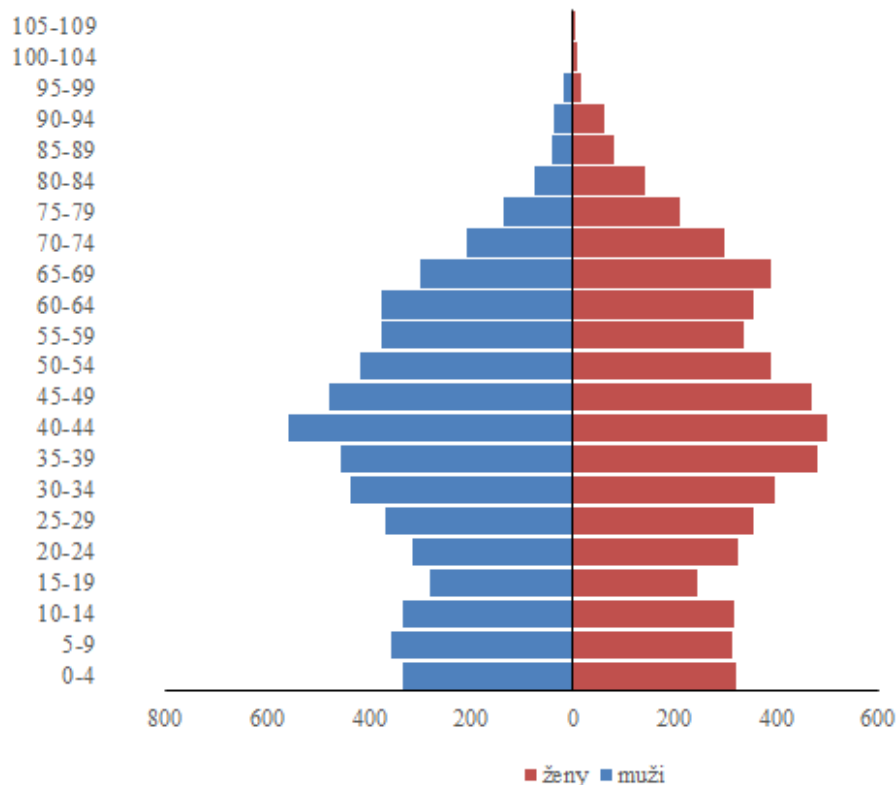
Tabuľka 18 Vývoj základných vekových skupín v jednotlivých obciach MČK v 2013 - 2019 – pokračovanie

	POPPRODUKTÍVNE OBYVATEĽSTVO							INDEX STARNUTIA						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	245	254	267	282	293	304	311	0,96	1,00	0,99	1,02	0,95	0,98	0,99
Budmerice	292	298	316	331	347	359	381	0,72	0,71	0,75	0,77	0,81	0,81	0,87
Častá	292	303	320	326	338	354	380	0,85	0,93	0,99	0,99	0,99	0,99	1,02
Dolňany	151	157	161	173	174	170	177	0,99	0,99	1,06	1,15	1,15	1,10	1,18
Dubová	139	143	153	164	168	171	176	1,21	1,13	1,12	1,13	1,00	0,96	0,96
Jablonec	126	125	130	127	129	137	139	0,79	0,71	0,70	0,69	0,65	0,70	0,73
Píla	39	43	42	45	45	50	49	0,71	0,75	0,79	0,78	0,78	0,85	0,86
Štefanová	51	50	53	56	56	60	61	1,13	1,00	1,06	1,19	1,27	1,13	1,05
Vištuk	212	217	228	237	243	256	260	1,16	1,21	1,21	1,31	1,23	1,28	1,23
Spolu	1547	1590	1670	1741	1793	1861	1934	0,90	0,91	0,94	0,97	0,95	0,95	0,98

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Index starnutia poukazuje na podiel poproduktívneho obyvateľstva vo vzťahu k predproduktívnemu obyvateľstvu. Za obdobie 6 rokov vykazoval mierne kolísavý trend. V období rokov 2013 až 2016 sa index starnutia každoročne zvyšoval, v roku 2017 sa mierne znížil na úroveň 0,95, avšak v roku 2019 znova mierne vzrástol na úroveň 0,98. Pri zvyšovaní indexu starnutia dochádza k poklesu predproduktívneho obyvateľstva a narastá počet poproduktívneho obyvateľstva. V porovnaní rokov 2013 a 2016 sa zhoršil index starnutia o 8,9%. Napriek nárastu indexu starnutia mikroregión je možné z hľadiska vekovej štruktúry označiť ako progresívnu (na 100 obyvateľov predproduktívneho veku pripadá 98 obyvateľov v poproduktívnom veku), avšak v niektorých obciach, kde index starnutia prekročil hranicu 1, môžeme hovoriť už o regresívnej vekovej štruktúre.

Obrázok 21a Veková pyramída obyvateľstva v mikroregióne v roku 2019

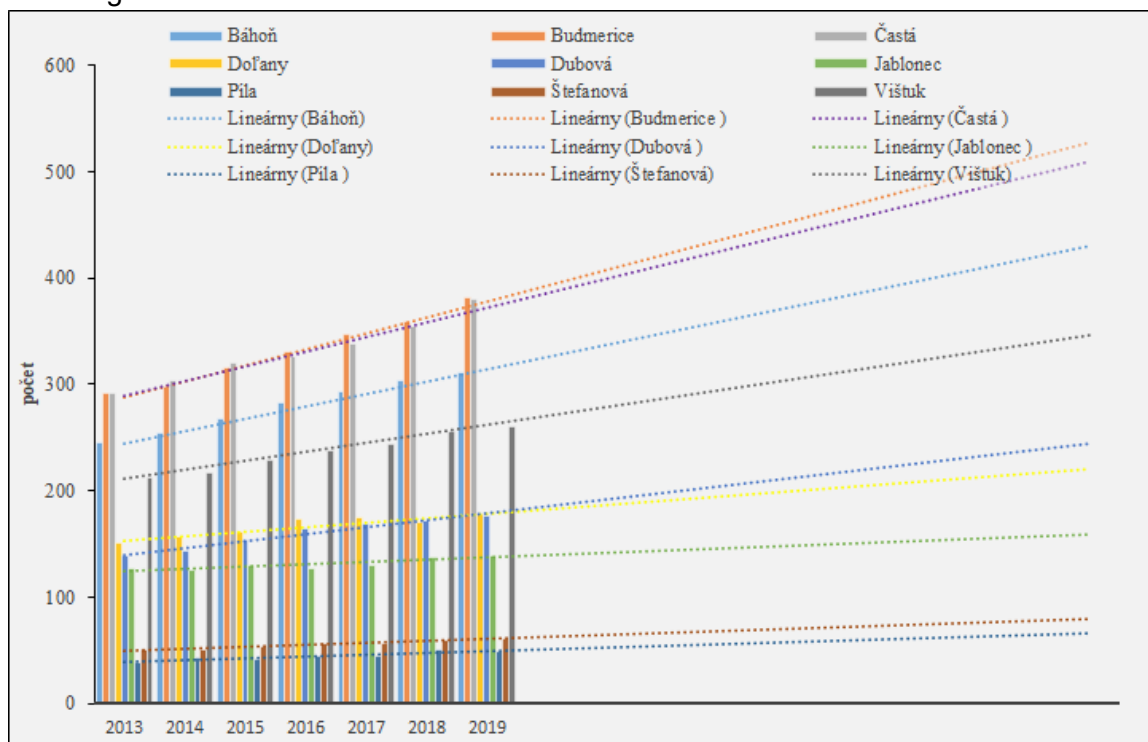

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Veková pyramída obyvateľstva v území (obrázok 21a) v roku 2019 mala degresívny charakter, čo znamená, že v porovnaní predproduktívnej a poproduktívnej zložky prevláda zložka poproduktívna. Najviac obyvateľov v území bolo vo veku 40-44 rokov. Aj keď v niektorých obciach klesá prirodzený prírastok obyvateľstva, migračné saldo je kladné. Z uvedeného vyplýva, že do územia sa sťahujú predovšetkým obyvatelia v produktívnom veku, ktorí už buď majú založené rodiny, ale v blízkej budúcnosti o takejto možnosti uvažujú. Je teda vysoko pravdepodobné, že degresívny stav vekovej pyramídy sa môže časom zmeniť na progresívny stav, čo znamená, že v mikroregióne začne prevládať počet obyvateľov v predproduktívnom veku (obrázok 21a). Vysoké zastúpenie obyvateľov v produktívnom veku v území je predovšetkým vďaka dopravnej dostupnosti obcí v mikroregióne vo vzťahu k hlavnému mestu a okresnému mestu ako aj vybudovanou technickou a sociálnou infraštruktúrou, čím sa vytvára potenciál do budúcnosti prilákať ešte väčší počet obyvateľov v tejto vekovej kategórii do územia mikroregiónu.

Najrýchlejší nárast počtu obyvateľov v nasledujúcich rokoch v poproduktívnom veku sa očakáva v obciach Budmerice a Časť. Menej výrazný nárast tejto vekovej skupiny sa očakáva v obciach Báhoň, Vištuk, Dubová. V ostatných obciach sa predpokladá skôr vyrovnaný trend počtu obyvateľov v poproduktívnom veku.

Obrázok 21b Trend vývoja obyvateľov v poproduktívnom veku v jednotlivých obciach mikroregiónu

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva delí populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvatelia ovplyvňujú štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do produkčného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnanie. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja nielen obce, ale aj celého regiónu. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov sa sleduje iba v procese sčítania obyvateľov, preto sme do analýzy zahrnuli výsledky z posledného sčítania obyvateľov v roku 2011.

Tabuľka 19 Vývoj základných vzdelanostných skupín v obciach mikroregiónu v roku 2011

	základné vzdelanie	učňovské a stredné odborné bez maturity	úplne stredné odborné s maturitou a vyššie vzdelanie	vysokoškolské vzdelanie (bakalárske, magisterské, inžinierske, doktorandské)	bez vzdelania
Báhoň	221	416	499	526	42
Budmerice	252	566	623	386	389
Častá	294	638	621	414	359
Doľany	146	290	305	300	18
Dubová	120	241	319	226	12
Jablonec	130	247	253	86	27
Píla	40	92	98	32	52

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Štefanová	71	81	79	47	44
Vištuk	208	388	370	145	211
Spolu	1 482	2 959	3 167	2 162	1 154

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z tabuľky 19 vyplýva, že vo všetkých obciach s výnimkou obcí Báhoň, Štefanová a Vištuk, prevláda u obyvateľov úplne stredoškolské vzdelanie s maturitou. V obci Báhoň najväčší počet obyvateľov obce malo ukončené vysokoškolské vzdelanie. V tomto období prebieha sčítanie obyvateľov obcí a je vysoko pravdepodobné, že vzrastie aj počet vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov aj v ostatných obciach. Jedným z dôvodov nárastu práve tejto vzdelanostnej skupiny obyvateľov môže byť aj skutočnosť, že na území Slovenska sa nachádza pomerne vysoký počet vysokých škôl a mnoho mladých ľudí po ukončení strednej školy pokračuje v štúdiu na vysokej škole aj z dôvodu neuplatnenia sa na trhu práce so svojím zameraním, ktoré získali na strednej škole.

V obciach Štefanová a Vištuk malo najviac obyvateľov ukončené stredoškolské vzdelanie bez maturity. Takýto vývoj je dôsledkom skutočnosti, že v minulosti najväčším zamestnávateľom na vidieku bolo poľnohospodárstvo, v ktorom pracovala väčšina obyvateľov obcí a pre potreby zamestnania bol postačujúci práve stupeň stredoškolského vzdelania bez maturity. Neskôr s útlmom poľnohospodárstva v obciach, obyvatelia hľadali nové možnosti zamestnania, ktoré si však už vyžadovali vyšší stupeň vzdelania. Napriek možnosti sa vzdelávať, žijú v obciach aj obyvatelia bez vzdelania. Najvyšší počet ich bol evidovaný v obci Budmerice a naopak najnižší v obci Dubová (Tabuľka 19).

Z obrázku 22 vyplýva, že najväčší podiel obyvateľov v mikroregióne má ukončené úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou resp. vyššie vzdelanie (29%). O niečo menší podiel tvoria obyvatelia s so stredoškolským vzdelaním bez maturity. Podiel obyvateľov so základným vzdelaním je 13,6% a obyvateľov bez vzdelania žije v území mikroregiónu 10,6% obyvateľov. Vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia tvoria 19,8%-ný podiel obyvateľov v území.

Obrázok 22 Vývoj vzdelanostnej štruktúry obyvateľov v mikroregióne v roku 2011 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Zmeny v ekonomike na národnej úrovni (prechod od centrálne riadenej k trhovej) spôsobili útlm niektorých odvetví, ktoré prednostne zamestnávali ľudí s nižším stupňom vzdelania a zároveň aj orientácia Slovenska predovšetkým na automobilový priemysel si vyžaduje vyšší stupeň vzdelania zamestnancov, čo sa určite prejaví aj v zmene vzdelanostnej úrovne v území v súčasnom procese sčítania obyvateľov, ktoré prebieha na úrovni Slovenska.

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Obdobne ako pri vekovej štruktúre sa náboženská aj národnostná štruktúra sleduje iba pri sčítaní obyvateľov, preto sme použili pre komparáciu roky sčítania obyvateľov (Tabuľka 20). V obciach Báhoň, Dubová a Vištuk v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 poklesol podiel obyvateľov maďarskej národnosti. Takmer 2-násobný nárast podielu obyvateľov maďarskej národnosti zaznamenala v roku 2011 obec Štefanová. Podiel obyvateľov českej národnosti v obciach mikroregiónu v roku 2011 sledujeme v obciach Báhoň, Dubová, Jablonec, Píla a Vištuk. Najvyšší podiel inej, resp. nezistenej národnosti bol zaznamenaný v obci Báhoň – 6,87%, pričom v tejto skupine sa objavili aj obyvatelia rómskej, ukrajinskej a bulharskej národnosti, ale najväčší podiel tvorili obyvatelia s nezistenou národnosťou. Aj v obci Vištuk v rámci kategórie inej, resp. nezistenej národnosti evidujeme pomerne veľký podiel obyvateľov – 3,95%, pričom v tejto skupine sú zastúpení aj obyvatelia ukrajinskej, resp. inej, či nezistenej národnosti.

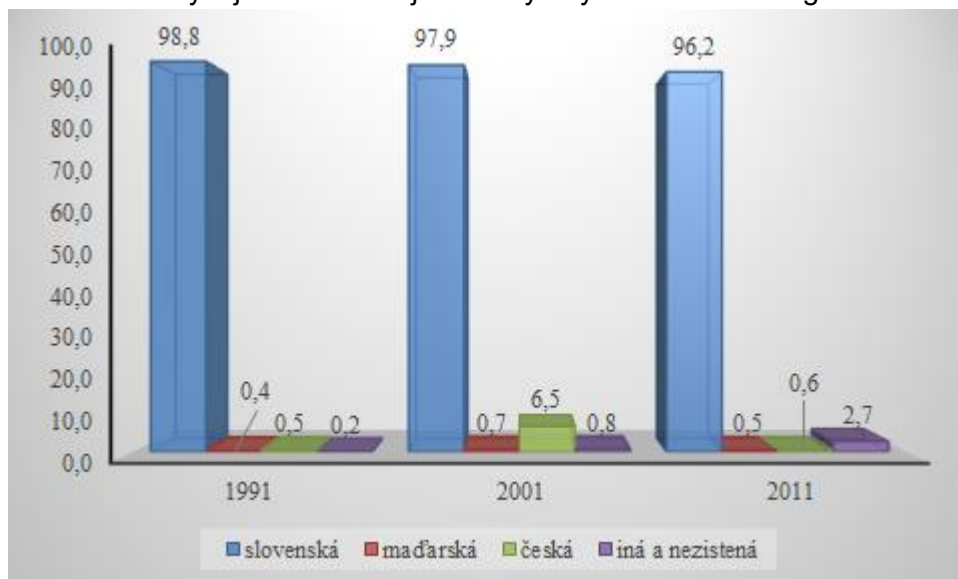
Tabuľka 20 Vývoj základných národnostných skupín v obciach MČK v rokoch 1991 - 2011

	SLOVENSKÁ			MAĎARSKÁ			ČESKÁ			INÁ A NEZISTENÁ		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011
Báhoň	98,26	96,92	92,31	1,11	0,88	0,47	0,28	0,57	0,35	0,35	1,63	6,87
Budmerice	98,36	98,12	96,59	0,16	0,2	0,31	1,43	1,02	0,67	0,05	0,66	2,43
Častá	99,4	98,79	97,6	0,1	0,24	0,14	0,4	0,53	0,37	0,1	0,44	1,89
Doľany	99,39	98,42	97,02	0	0	0,1	0,51	0,89	0,29	0,1	0,69	2,59
Dubová	99,4	98,84	96,95	0,36	0,12	0,11	0,12	0,58	0,54	0,12	0,46	2,4
Jablonec	99,35	98,26	99,01	0,13	0,25	0,22	0,52	0,62	0,55	0	0,87	0,22
Píla	100	99,24	96,82	0	0,38	0	0	0	1,27	0	0,38	1,91
Štefanová	95,77	93,79	93,89	1,81	3,85	3,41	1,21	1,48	0,52	1,21	0,88	2,17
Vištuk	99,27	98,44	95,38	0,37	0,37	0,15	0,29	0,22	0,52	0,07	0,97	3,95
Spolu	98,8	97,9	96,2	0,4	0,7	0,5	0,5	6,5	0,6	0,2	0,8	2,7

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci národnostnej štruktúry počas obdobia 20 rokov nedošlo v území k výraznejším zmenám (Obrázok 23). Najväčší podiel tvoria obyvatelia slovenskej národnosti (v priemere viac ako 97%), v menšej miere sú zastúpení obyvatelia s maďarskou národnosťou (v priemere 0,6%) a s českou národnosťou (v priemere 2,5%). Najvýraznejší nárast v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 bol v rámci skupiny nezistenej národnosti, resp. inej. (nárast bol viac ako 13-násobný).

Obrázok 23 Vývoj národnostnej štruktúry obyvateľov mikroregiónu v 1991 – 2011 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci konfesijnej štruktúry vo všetkých obciach mikroregiónu prevládala počas obdobia 20 rokov rímskokatolícka cirkev. V porovnaní rokov 1991 a 2011 však vo všetkých obciach klesal podiel obyvateľ, ktorí sa hlásia k tejto cirkvi. Menší podiel obyvateľov mikroregiónu sa prihlásilo k evanjelickej viere a.v. Tu je situácia iná v porovnaní s rímskokatolíckou cirkvou. Vo všetkých obciach s výnimkou obce Štefanová v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 došlo k miernemu nárastu veriacich hlásiacich sa k tejto cirkvi (Tabuľka 21). Obdobnú situáciu môžeme sledovať aj v rámci gréckokatolíckej cirkvi. Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Častá a Dubová sa podiel veriacich hlásiacich sa ku gréckokatolíckej cirkvi v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 mierne zvýšil.

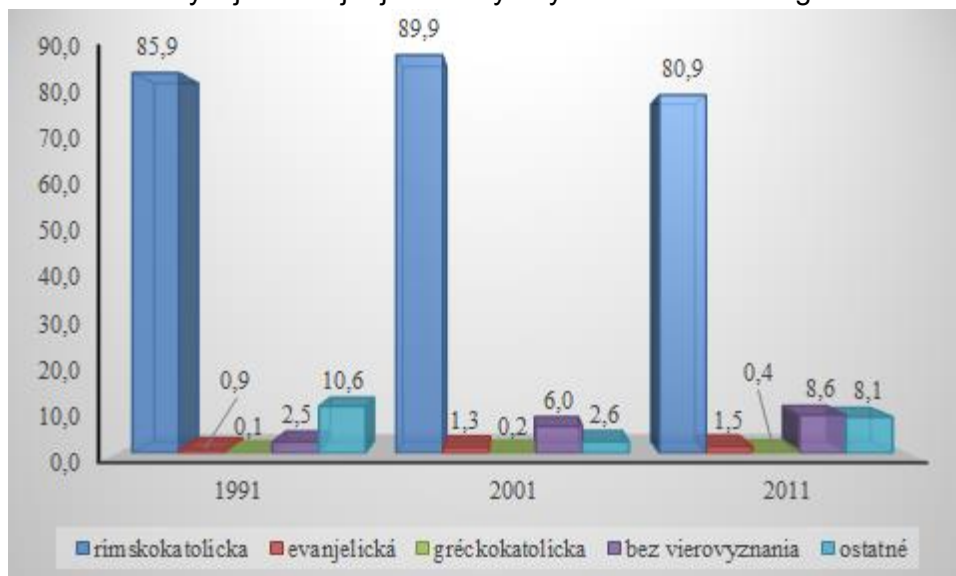
Tabuľka 21 Vývoj základných konfesijných skupín v obciach MČK v rokoch 1991 - 2011

	rímskokatolícka			evanjelická a.v.			gréckokatolícka			bez vierovyznania		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011
Báhoň	78,06	81,63	76,53	1,6	1,45	1,94	0,28	0,06	0,59	5,07	6,29	8,69
Budmerice	80,34	91,23	78,74	1,06	1,37	1,88	0	0,2	0,63	1,59	4,52	11,5
Častá	85,91	90,18	84,97	1,05	1,84	1,98	0,36	0,48	0,01	2,54	5,17	9,86
Doľany	96,65	96,15	87,13	0	0,3	0,77	0	0,3	0,29	2,64	7,11	2,08
Dubová	86,69	90,35	81,7	0,72	1,86	2,29	0,24	0,23	0,22	0,84	6,51	8,93
Jablonec	94,05	95,79	91	0,26	0,37	1,32	0	0,37	0,11	0,13	0	0,77
Píla	84,27	84,67	76,19	0,81	0,38	0,95	0	0,38	0,95	5,24	10,73	17,1
Štefanová	82,48	89,35	73,68	1,81	2,96	1,24	0	0	0,31	2,72	7,74	5
Vištuk	84,7	89,99	78,17	0,59	1,26	1,34	0	0,07	0,15	1,98	5,93	13,6
Spolu	85,9	89,9	80,9	0,9	1,3	1,5	0,1	0,2	0,4	2,5	6,0	8,6

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V porovnaní rokov 1991 a 2011 došlo vo všetkých obciach v území k zvýšeniu počtu obyvateľov bez vierovyznania. Tento nárast je dôsledkom zmien v spoločnosti, kedy nastupuje trend, že predovšetkým mladí ľudia uprednostňujú život bez potreby príslušnosti k určitej cirkvi. Najvýraznejší nárast obyvateľov bez vierovyznania v roku 2011 sledujeme v obci Vištuk (13,6%), v obci Častá (9,86%), v obci Dubová (8,93%) a v obci Báhoň (8,69%).

Obrázok 24 Vývoj konfesijnej štruktúry obyvateľov v mikroregióne v 1991 – 2011 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z obrázku 24 vyplýva, že v rámci územia najväčší podiel počas 20 rokov predstavovali obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním. Obyvatelia evanjelického vierovyznania v roku 1991 tvorili 0,9%, no už v nasledujúcich rokoch podiel týchto obyvateľov vzrástol na úroveň 1,3% v roku 2001 a 1,5% v roku 2011. V roku 1991 v území sa ku gréckokatolíckej cirkvi hlásilo 0,1% obyvateľov, no už pri sčítaní v roku 2001 to bolo 0,2% a v roku 2011 to bolo 0,4% veriacich. V území za obdobie 20 rokov narástol podiel obyvateľov bez vierovyznania viac ako trojnásobne.

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov

V mikroregióne celkovo pôsobí 91 kultúrno-spoločenských organizácií. Najviac v území pôsobia občianske združenia, ktorých je v území evidovaných 23 a v každej obci má sídlo minimálne jedno združenie. Okrem občianskych združení sú v území zastúpené aj záujmové združenia. Všetky obce sú členmi Mikroregiónu Červený Kameň. Niektoré obce sú ešte aj súčasťou Malokarpatskej vínnej cesty, Združenia miest a obcí Malokarpatského regiónu, Združenia miest a obcí Slovenska. Ďalšou organizáciou, ktorá je rozšírená v území je organizácia Jednota dôchodcov, ktorá má miestne organizácie v 7 obciach (Báhoň, Budmerice, Častá, Doľany, Dubová, Jablonec, Vištuk). V obciach Báhoň, Budmerice, Doľany a Vištuk má sídlo aj Klub vinárov (Tabuľka 22).

Tabuľka 22 Kultúrno-spoločenské organizácie v mikroregióne

Kultúrno-spoločenské organizácie / Obec	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk	Spolu
MO Slovenský zväz záhradkárov	1	1								2
Klub vinárov/Spolok vinárov a vinohradníkov	1	1		1					1	4
Poľovnícke združenie	1	1	1		3	1		1	1	5

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Jednota dôchodcov Slovenska	1	1	1	1	1	1			1	6
COOP Jednota spotrebné družstvo	1		1	1	1*				1	4
Dozorný výbor	1		1							2
Zväz protifašistických bojovníkov	1									1
MO Matice Slovenskej		1								1
OO Slovenský rybársky zväz		1								1
Sokoliarska skupina			1	1						2
Detský spevokol	1	1	1							3
Detský folklórny súbor	1									1
Folklórna skupina/súbor		1			1					2
Cimbálová muzika			1							1
Tanečná skupina	1									1
Dychovka			1	1					1	3
Hudobná skupina		2	2		1	1				5
Spevácky zbor/spevácka skupina		1		1	1					3
Ochotnícke divadlo			1					1		2
Občianske združenia	3	6	8	1	1	2	1	1	1	23
Záujmové združenia	1	1	1	1	5	1	4	4	1	19
Spolu	14	18	20	8	14	4	5	6	7	96

Prameň: PHSR jednotlivých obcí, vlastné spracovanie, *členovia pridružení do Modry

Z pohľadu obcí najviac kultúrno - spoločenských združení má sídlo v obci Častá (20,8% z celkového počtu organizácií), v Budmericiach (18,8% z celkového počtu organizácií) a v obciach Báhoň a Dubová (14,6% z celkového počtu organizácií). Naopak najmenej kultúrno – spoločenských organizácií má sídlo v obci Jablonec (4,2% z celkového počtu).

V území mikroregiónu celkovo pôsobí 24 športových organizácií. Vo väčšine obcí pôsobí futbalový klub. Okrem futbalu v obci Budmerice aj v obci Jablonec pôsobí hokejbalový klub. V obci Budmerice sú to hokejbalové kluby „Panteri“ a „Hurons.“ Tieto dva kluby pôsobia v rámci pezinskej hokejbalovej ligy. V obci Jablonec od roku 2013 pôsobí hokejbalové združenie Jablonec (Tabuľka 23).

Tabuľka 23 Športové organizácie v mikroregióne

Športové organizácie / obec	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Štefanová	Višťuk	Spolu
Futbalový klub	1		1		1	1		1	6
JUDO Club	1								1
Karate klub		1	1						1
Telovýchovná jednota				1					1
Motokrosový klub								1	1
Športový strelecký klub								1	1
Hokejbalový klub/združenie		2				1			3
Šachový klub		1							1
Slovenský zväz technických športov							1		1

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Klub silového trojboja			1						1
Kynologický klub			1						1
Klub slovenských turistov			1						1
Klub leteckých modelárov			1						1
Klub priateľov prírody			1						1
Letecký klub Dubová						1			1
Aeroklub Dubová						1			1
Spolu	2	5	7	1	3	2	1	3	24

Prameň: PHSR jednotlivých obcí, vlastné spracovanie

1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň jednotlivých obcí. Ich význam spočíva v tom, že ovplyvňujú nielen ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v obciach. Sú zdrojom pracovných príležitostí, dávajú zamestnancom mzdu, tvoria verejné príjmy, zhodnocujú podmienky územia, v ktorom sú alokované a pod. Ekonomické činnosti v obciach môžeme hodnotiť cez sektorovú štruktúru (zastúpenie činností primárneho, sekundárneho či terciárneho sektora) alebo cez štruktúru podnikov.

Ekonomická základňa obcí

Ekonomickú základňu obcí reprezentujú najmä súkromné podniky. Podnik predstavuje právnickú osobu, ktorá vykonáva sústavnú činnosť s cieľom dosahovať zisk. Patria sem korporácie (podniky vo vlastníctve skupiny subjektov, ako napr. akciové spoločnosti, družstvá, spoločnosti s ručením obmedzeným a pod.) a kvázikorporácie (podniky vo vlastníctve jedného subjektu). Podniky môžu mať podobu právnických osôb (ďalej PO) alebo fyzických osôb – podnikateľov (ďalej FO ONP).

Právnické osoby sú právne jednotky, existenciu ktorých upravuje zákon nezávisle od jednotlivcov alebo inštitúcií, ktoré ich vlastnia alebo sú jej členmi. Neziskové inštitúcie tvoria právnické osoby slúžiace finančným a nefinančným korporáciám, štátnej správe a domácnostiam, ako napr. rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, ktorých tržby z činnosti nepresahujú 50 % vykazovaných nákladov, ďalej občianske združenia, spolky a kluby, politické strany, cirkvi a iné.⁴

Z tabuľky 24 vyplýva, že v jednotlivých obciach územia sa nachádzalo viac právnických osôb neziskových ako ziskových. V porovnaní rokov 2013 – 2019 sa každoročne v mikroregióne zvyšoval počet právnických osôb ziskových. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa ich počet zvýšil o 46,8%. Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Báhoň, Štefanová v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 vzrástol počet právnických osôb ziskových. Najvýraznejší nárast počtu právnických osôb ziskových evidujeme v obci Budmerice o 36 subjektov, čo predstavuje 61%-ný nárast. V obciach Báhoň a Štefanová sa v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 počet právnických osôb ziskových sa nezmenil. V obciach Budmerice, Častá, Doľany a Dubová každoročne narastal počet právnických osôb ziskových. V ostatných obciach mikroregiónu počas analyzovaného obdobia sa počet týchto podnikateľských subjektov buď znižoval, alebo ostal na rovnakej úrovni.

⁴ http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index_txt.htm

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Iný trend zaznamenávame v rámci hodnotenia právnických osôb neziskových. V mikroregióne sa ich počet počas sledovaného obdobia v roku 2015 výrazne znížil v porovnaní s rokom predchádzajúcim (o 107 subjektov, čo predstavuje viac ako 6 – násobný pokles počtu), ale už v nasledujúcom roku sa ich počet zvýšil o 40, čo predstavuje viac ako 3-násobný nárast. Rast počtu právnických osôb neziskových pokračoval aj v roku 2019. Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Dubová, Jablonec, Štefanová došlo k poklesu počtu právnických osôb neziskových. Najvýraznejší pokles týchto subjektov bol v obciach Častá (o 18 subjektov), Budmerice (o 14 subjektov).

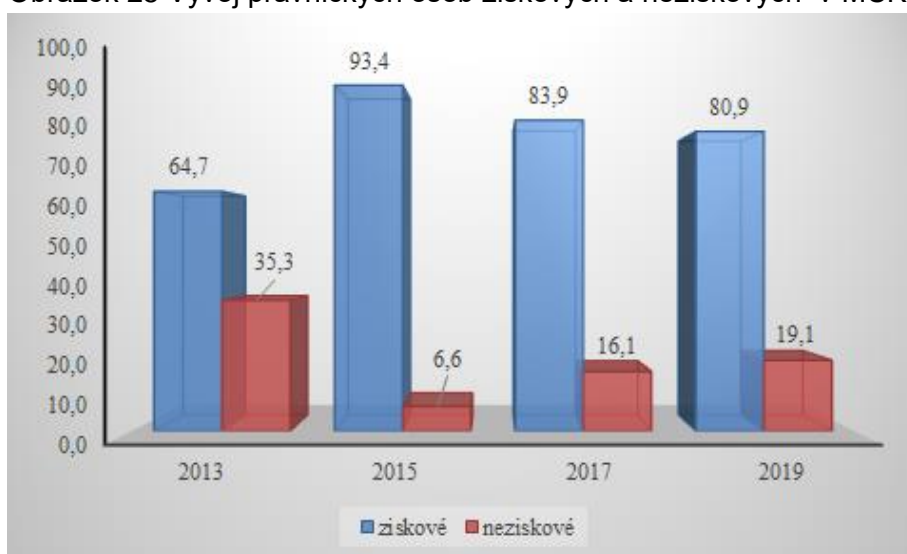
Tabuľka 24 Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v obciach MČK v 2013-2019

	Právnické osoby ziskové				Právnické osoby neziskové			
	2013	2015	2017	2019	2013	2015	2017	2019
Báhoň	40	40	37	40	15	3	10	13
Budmerice	59	74	84	95	25	3	10	11
Častá	42	51	66	70	35	5	14	17
Doľany	13	17	18	24	8	2	4	6
Dubová	24	28	37	39	8	1	6	9
Jablonec	10	14	17	17	4	1	3	4
Píla	10	12	12	16	5	1	1	2
Štefanová	6	6	8	6	7	1	4	7
Višťuk	27	26	29	32	19	2	7	11
Spolu	231	268	308	339	126	19	59	80

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska podielu ziskových a neziskových právnických osôb na celkovom počte právnických osôb v území, väčší podiel tvorili počas obdobia rokov 2013-2019 ziskové právnické osoby (Obrázok 25). V roku 2015 bol najvyšší podiel právnických ziskových osôb v území, naopak najnižší podiel týchto subjektov bol v území v roku 2013. Podiel neziskových právnických osôb bol v území v roku 2013 a naopak najnižší v roku 2015.

Obrázok 25 Vývoj právnických osôb ziskových a neziskových v MČK v 2013-2019 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Obchodný register uvádza v území celkovo 473 podnikateľských subjektov, pričom najviac je ich evidovaných v obci Budmerice, z celkového počtu to predstavuje 25,2%, najmenej podnikateľských subjektov má sídlo v obci Štefanová. V rámci živnostenského registra podľa sídla podnikateľského subjektu je v území evidovaných celkovo 340 subjektov. Najväčší počet živnostníkov má sídlo v obci Častá, z celkového počtu to predstavuje 19,4% (Tabuľka 25).

Tabuľka 25 Počet podnikateľských subjektov zapísaných v obchodnom a živnostenskom registri k 25.4.2021

	obchodný register	živnostenský register
Báhoň	58	52
Budmerice	119	55
Častá	90	66
Doľany	38	34
Dubová	62	46
Jablonec	25	18
Píla	23	16
Štefanová	15	13
Vištuk	43	40
Spolu	473	340

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V obci **Báhoň** podnikateľské subjekty, ktoré sú uvedené v obchodnom registri sa orientujú predovšetkým na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiarstvo, stolárstvo a najmä služby. 53 subjektov má formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 pobočka zahraničnej osoby, 1 družstvo výrobných invalidov, 1 komanditná spoločnosť, dve poľnohospodárske družstvá (jedno PD podielnikov a jedno Poľnohospodárske výrobné družstvo) a 1 subjekt pod názvom Miestny národný výbor, ostatní sú samostatné fyzické osoby.

V obci **Budmerice** sa z celkového počtu podnikateľských subjektov evidovaných v obchodnom registri sa predovšetkým orientujú na poľnohospodársku prvovýrobu, vinohradníctvo a vinárstvo, gastronómiu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiarstvo, stolárstvo a najmä komerčné služby, ale aj nekomerčné služby. 106 subjektov má formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 subjekt je obec (obecný úrad), 1 subjekt je poľnohospodárske družstvo, ostatné subjekty predstavujú samostatné fyzické osoby.

V obci **Častá** sa podnikateľské subjekty zameriavajú predovšetkým na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiarstvo, stolárstvo a najmä služby. 83 subjektov má formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 3 sú samostatne podnikajúce fyzické osoby a 1 akciová spoločnosť, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby.

Podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri so sídlom v obci **Doľany** sa orientujú na poľnohospodársku prvovýrobu, vinárstvo, obchod, služby, autodopravu, stavebníctvo elektroinštalácie, poskytovanie lekárskej starostlivosti či remeslá (výroba keramiky, rezbárstvo). 33 subjektov má formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 akciová spoločnosť a 1 poľn. výrobné – obchodné družstvo, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby.

V obci **Dubová** sa činnosť podnikateľov zapísaných v obchodnom registri zameriava predovšetkým na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiarstvo, stolárstvo a najmä služby. 53 subjektov má formu spoločnosti s ručením

obmedzeným. V obci momentálne nepôsobí žiadne poľnohospodárske družstvo, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby (FO ONP).

Podnikateľské subjekty v obci **Jablonec** sa zameriavajú najmä na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu a najmä služby. 20 subjektov sú spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 poľnohospodárske družstvo a ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby..

Podnikateľské subjekty v obci **Píla** sa zameriavajú najmä na obchod, autodopravu a najmä služby. Takmer všetky subjekty zapísané v obchodnom registri majú formu spoločnosti s ručením obmedzeným, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby.

Podnikateľské subjekty v obci **Štefanová** sa zameriavajú predovšetkým na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, služby, resp. nákladnej autodoprave a stavebníctvu. 14 z nich podniká ako spoločnosť s ručením obmedzeným, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby.

Obchodný register SR uvádza 37 podnikateľských subjektov, ktorí majú svoju prevádzku v obci **Vištuk**. Ich činnosť sa orientuje na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiárstvo, stolárstvo a najmä služby. 35 subjektov má formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 je verejno-obchodná spoločnosť, 1 PD Vištuk, ostatné subjekty sú samostatné fyzické osoby.

Fyzické osoby - podnikatelia nezapísaní v obchodnom registri sú osoby podnikajúce na vlastnú zodpovednosť podľa osobitných predpisov. Sú to živnostníci (podnikajúci na základe živnostenského zákona), osoby so slobodným povoláním (osoby podnikajúce na základe iného ako živnostenského zákona, napr. advokáti, lekári, audítori a iní) a samostatne hospodáriaci roľníci.

Z tabuľky 26 vyplýva, že v území bol v rokoch 2013-2019 zaznamenaný kolísavý trend v celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov. V roku 2015 ich počet v území v porovnaní s rokom 2013 znížil o 128 subjektov, čo predstavuje 14% pokles. Už v roku 2017 sa situácia v mikroregióne zlepšila v tejto oblasti, čoho dôkazom je nárast počtu podnikateľov o 51 subjektov, čo predstavuje 6,44%-ný nárast. V roku 2019 sa situácia opätovne zmenila a došlo k poklesu počtu fyzických osôb – podnikateľov v území. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa znížil počet fyzických osôb – podnikateľov o 116 subjektov, čo predstavuje 87,4%-ný pokles. V rámci jednotlivých obcí bol v sledovanom období vo všetkých obciach zaznamenaný kolísavý trend vo vývoji počtu fyzických osôb – podnikateľov. Najprv vo všetkých obciach v roku 2015 došlo v porovnaní s rokom 2013 k poklesu počtu týchto subjektov, no už v roku 2017 sa ich počet vo všetkých obciach zvýšil. V roku 2019 vo všetkých obciach s výnimkou obcí Dubová, Jablonec a Vištuk došlo k opätovnému poklesu týchto podnikateľských subjektov.

Tabuľka 26 Vývoj počtu fyzických osôb – podnikateľov v obciach v rokoch 2013-2019

	Fyzické osoby - podnikatelia				Živnostníci			
	2013	2015	2017	2019	2013	2015	2017	2019
Báhoň	139	125	127	112	130	118	121	105
Budmerice	208	181	192	177	196	174	185	170
Častá	190	142	150	137	179	135	142	129
Doľany	96	91	98	93	90	85	91	89
Dubová	82	75	84	84	77	72	80	78
Jablonec	61	51	53	58	57	46	51	55
Píla	22	20	25	24	22	20	25	23
Štefanová	29	23	24	23	28	23	24	22

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

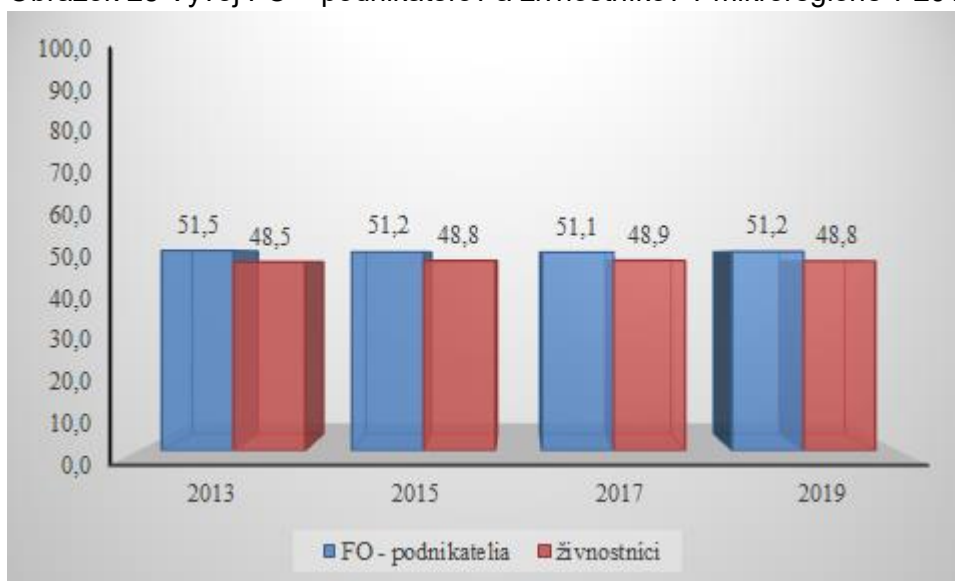
Vištuk	92	83	89	95	86	82	87	93
Spolu	919	791	842	803	865	755	806	764

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Obdobnú situáciu môžeme sledovať aj pri živnostníkoch. V celom mikroregióne došlo v roku 2015 v porovnaní s rokom 2013 k poklesu počtu živnostníkov v území o 110 živnostníkov, čo predstavuje 12,7%-ný pokles. V roku 2017 narástol počet živnostníkov v území, no už v roku 2019 došlo jeho k opätovnému poklesu počtu živnostníkov v území. V porovnaní rokov 2019 a 2013 sa počet živnostníkov v území znížil o 101 živnostníkov, čo predstavuje 11,7%-ný pokles. V rámci obcí v území sledujeme obdobný trend. V roku 2015 vo všetkých obciach poklesol počet živnostníkov, v roku 2017 sa ich počet zvýšil znova vo všetkých obciach. V roku 2019 sa vo všetkých obciach s výnimkou obcí Jablonec a Vištuk opätovne znížil počet živnostníkov v obciach.

Z obrázku 26 vyplýva, zastúpenie FO – podnikateľov a živnostníkov v území bolo počas obdobia rokov 2013-2019 takmer nemenné a podiel FO – podnikateľov tvoril viac ako 50% z celkového počtu fyzických osôb.

Obrázok 26 Vývoj FO – podnikateľov a živnostníkov v mikroregióne v 2013-2019 (v%)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba) zastúpené poľnohospodárskymi družstvami. V území pôsobia nasledujúce poľnohospodárske družstvá, resp. organizácie podnikajúce v poľnohospodárstve:

- Poľnohospodárske družstvo podielnikov Báhoň, Poľnohospodárske výrobné družstvo v obci Báhoň. Hospodári na výmere viac ako 400 ha ornej pôdy so zameraním na pestovanie obilnín a olejní. V rámci živočíšnej výroby chovajú len cca 50 ks oviec. Vinice, ktoré sa pôvodne v katastri obce nachádzali, boli zlikvidované a drobní pestovatelia sa združujú v Klube vinárov. SHR sa taktiež zameriavajú na rastlinnú výrobu.
- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky Bratislava, skúšobná stanica Báhoň, ktorý pôsobí v obci Báhoň od 60-tych rokov 20. storočia. Na výmere 35 ha poľnohospodárskej pôdy vykonáva preskúšavanie odrôd poľnohospodárskych plodín.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

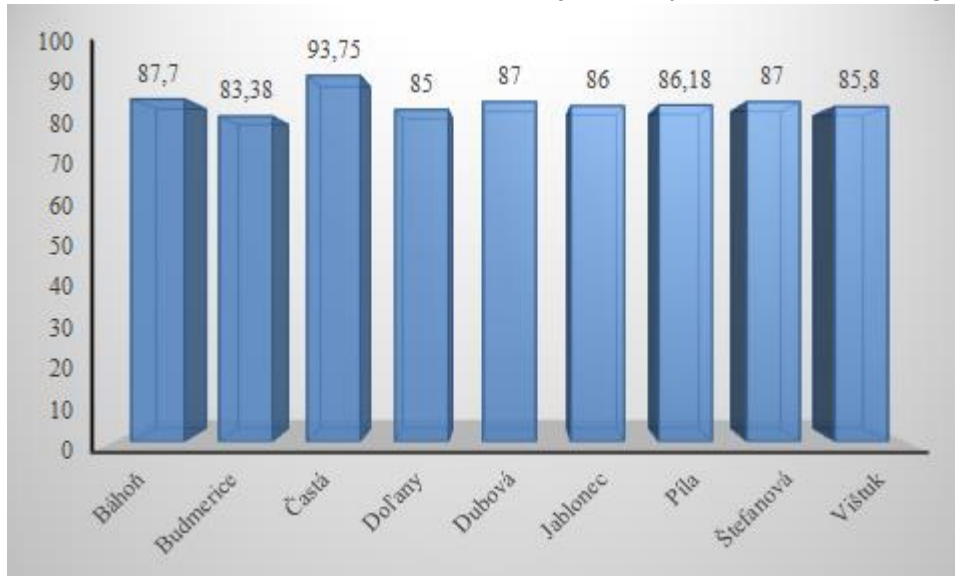
- Poľnohospodárske družstvo Budmerice, založené už v roku 1949 funguje až do súčasnosti.
- AGROVIN Častá, a.s., ktoré vzniklo transformáciou pôvodného poľnohospodárskeho družstva. Postupne došlo k zániku živočíšnej výroby a v súčasnosti sa zaoberá len rastlinnou výrobou, a to pestovaním obilnín a olejní. Vinohrady, ktoré sú vo výmere 120 ha, sú prenajaté pre súkromných podnikateľov. Spoločnosť obhospodaruje aj 2 ha ovocného sadu. V obci hospodári aj 7 SHR, ktorí sa zameriavajú hlavne na rastlinnú výrobu a štruktúru plodín prispôsobujú požiadavkám trhu.
- Poľnohospodárske výrobné-obchodné družstvo Doľany – po viacerých zmenách sa poľnohospodárske družstvo pretransformovalo na Poľnohospodárske výrobné-obchodné družstvo Doľany, ktoré postupne zlikvidovalo živočíšnu výrobu a v súčasnosti sa venuje len rastlinnej výrobe, a to pestovaniu obilnín a olejní. V obci sa poľnohospodárskou výrobou zaoberá aj niekoľko samostatne hospodáriacich roľníkov, a to prevažne len rastlinnou výrobou, p. Hrdlička aj chovom mäsového typu kráv a chovom koní.
- Poľnohospodárske družstvo Jablonec venuje sa najmä rastlinnej výrobe – pestovanie obilnín a olejní.
- SHR v obci Štefanová, ktorí sa zameriavajú hlavne na rastlinnú výrobu.
- Poľnohospodárske družstvo – Vištuk v súčasnej dobe hospodári na výmere 1 100 ha prevažne ornej pôdy. Výrobné zameranie je pestovanie obilnín a olejní.
- Spolok vinohradníkov a vinárov Vištuk – sú to drobní pestovatelia viníc, pričom cieľom spolku je zabezpečenie obrábania viníc a prezentácia vín.

V rámci sekundárneho sektora je v území zastúpené predovšetkým stavebníctvo, elektrotechnický priemysel, klampiarstvo, stolárstvo, nábytkárstvo, potravinárstvo spracovanie hrozna a vinárstvo, pekárstvo, spracovanie mäsa a výroba mäsových výrobkov a ďalšie. V jednotlivých obciach sa nachádza niekoľko podnikateľských subjektov zameraných na sekundárny sektor, avšak medzi najvýznamnejšie je možné zaradiť nasledovné:

- Joslík - Marek Jakubec výroba a predaj vína
- Nábytok DUBAN – výroba nábytku
- Koba Seal, s.r.o. – výroba plastových plomb
- Monika Pešková MONKEY TONKEY – výroba hračiek
- DREVLUX SK, s.r.o – výroba nábytku
- JM Vinárstvo – výroba vína
- Signatech, s.r.o. – výroba dopravného značenia

Terciárny sektor je zameraný predovšetkým na služby. V jednotlivých obciach územia prevažujú subjekty, ktoré sú zamerané predovšetkým na maloobchod a veľkoobchod, opravu motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, hotelové a reštauračné služby, zdravotnícku a sociálnu starostlivosť.

Obrázok 27 Dochádzka do zamestnania v jednotlivých obciach mikroregiónu (v %)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Podnikateľské subjekty v mikroregióne v prevažnej miere predstavujú skupinu tzv. samozamestnávateľov. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) z jednotlivých obcí nachádza pracovné príležitosti aj v širšom okolí obcí (Bratislava, Trnava, Pezinok, Modra). Potvrďuje to aj vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania pracujúcich obyvateľov v rámci jednotlivých obcí ako aj priemerná dochádzka za mikroregión získaná v rámci SODB 2011 (86,87%) (Obrázok 27).

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Keďže ekonomická aktivita obyvateľov sa sleduje iba v intervaloch sčítania obyvateľov, sledujeme uvedené ukazovatele v rámci jednotlivých sčítaní. V rámci hodnotenia počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v období rokov 1991 – 2011 (Tabuľka 27) dochádzalo v jednotlivých obciach k minimálnym zmenám. Celkovo v území mikroregiónu sa celkový počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 znížil o 17 obyvateľov, čo predstavuje 0,3%-ný pokles. Z hľadiska zmien v počte EAO v porovnaní rokov 2011 a 2001 v jednotlivých obciach sledujeme v niektorých obciach pokles – Doľany, Dubová, Jablonec, Štefanová, Vištuk. V niektorých obciach sa počet EAO v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 zvýšil – Báhoň, Budmerice, Častá, Píla. Zmeny nie sú výrazné a úzko súvisia s vekovou štruktúrou obyvateľstva ako aj so zmenami v celkovom počte obyvateľov obcí.

Iná situácia nastala v rámci počtu pracujúcich. V mikroregióne sa počet pracujúcich v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 zvýšil o 434 obyvateľov, čo predstavuje 10,2%-ný nárast. Vo všetkých obciach mikroregiónu sa počet pracujúcich v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 zvýšil. Najvýraznejší nárast počtu pracujúcich zaznamenávame v obci Píla, kde sa počet pracujúcich v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 zvýšil 1,7-násobne. Obdobná situácia je aj v podiele pracujúcich na EAO, kedy v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 sa tento podiel v mikroregióne zvýšil o 11,5%. Zároveň došlo vo všetkých obciach k zvýšeniu podielu pracujúcich na EAO (Tabuľka 27).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 27 Ekonomická aktivita obyvateľov v jednotlivých obciach v rokoch 2001 – 2011

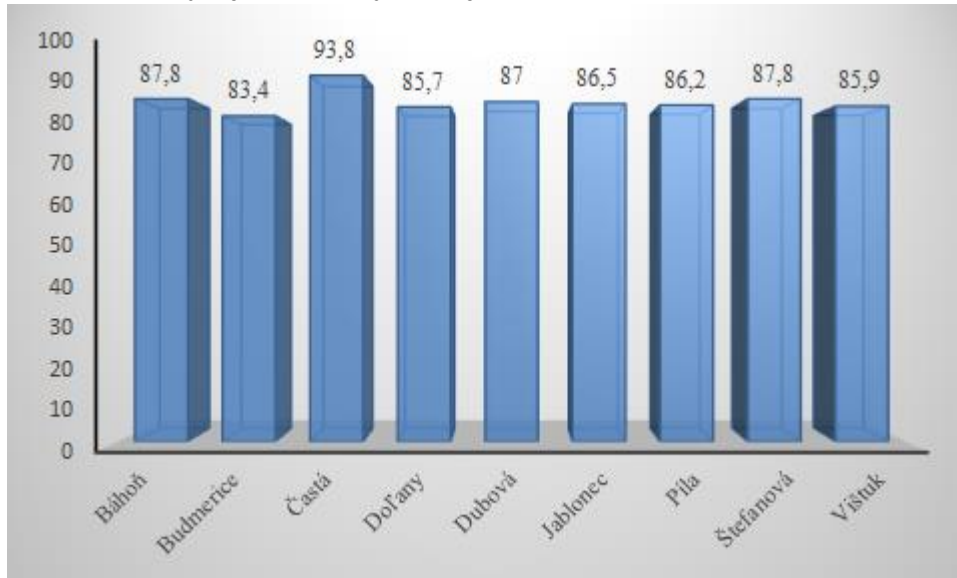
	EAO (počet)		index 2011/2001	počet pracujúcich		podiel pracujúcich na EAO (%)		Index 2011/2001
	2001	2011		2001	2011	2001	2011	
Báhoň	779	796	1,02	615	688	78,9	86,4	1,10
Budmerice	1 031	1 167	1,13	848	960	82,3	82,3	1,00
Častá	1 125	1 127	1,001	933	958	82,9	85,0	1,03
Doľany	546	530	0,97	418	458	76,6	86,4	1,13
Dubová	546	470	0,86	371	406	67,9	86,4	1,27
Jablonec	538	443	0,82	303	383	56,3	86,5	1,54
Píla	127	152	1,20	77	133	60,6	87,5	1,44
Štefanová	159	156	0,98	125	133	78,6	85,3	1,09
Vištuk	680	673	0,99	565	570	83,1	84,7	1,02
Spolu	5 531	5 514	0,99	4 255	4 689	74,1	85,6	1,16

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Keďže v obciach analyzovaného územia je pomerne málo možností zamestnať sa priamo v obciach, obyvatelia obcí sú nútení dochádzať do práce do okolitých obcí a miest, resp. do zahraničia. Najčastejšie z obcí dochádzajú obyvatelia do práce do nasledujúcich miest: Bratislava, Trnava, Pezinok, Modra. Keďže ide predovšetkým o malé a stredné obce, v ktorých nie je dostatočný priestor pre vytváranie pracovných príležitostí priamo v obci, v dôsledku toho narastá odchádzka pracujúcich do zamestnania mimo obce. Dokazuje to aj trend odchádzky pracujúcich do zamestnania v roku 2011 (tento údaj sa zisťuje iba pri sčítaní obyvateľov). V roku 2011 odchádzalo z mikroregiónu za prácou 87,1% pracujúcich. Z hľadiska jednotlivých obcí najvyššiu odchádzku pracujúcich zaznamenala obec Častá, z ktorej odchádza za prácou 93,8% pracujúcich. Naopak najnižšiu odchádzku za prácou má obec Budmerice 83,4% pracujúcich (Obrázok 28).

Z hľadiska trendu vývoja počtu obyvateľov v obciach, ale predovšetkým vývoja podnikateľských subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta je možné predpokladať, že aj v nasledujúcom období bude minimálne trend odchádzky pracujúcich do zamestnania dosahovať rovnaký podiel ako v roku 2011 resp. môže dochádzať k jeho miernemu zvyšovaniu.

Obrázok 28 Vývoj odchádzky pracujúcich do zamestnania obciach mikroregiónu (v%)

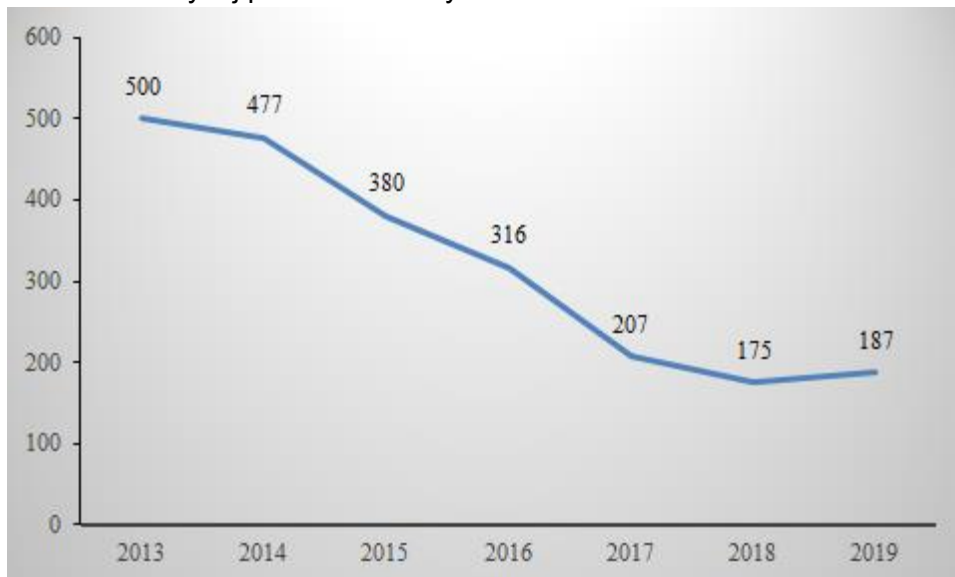

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia evidovaných uchádzačov o zamestnanie v území je možné konštatovať, že vývoj ich počtu vykazoval s výnimkou roku 2019 každoročný pokles. V roku 2019 v porovnaní s rokom predchádzajúcim sa zvýšil počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v území o 6,86%, čo predstavuje nárast o 12 evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Obrázok 29).

Nezamestnanosť úzko súvisí s vývojom v spoločnosti a vytváraním pracovných miest. Z tabuľky 28 vyplýva, že počet evidovaných uchádzačov vo všetkých obciach s výnimkou obce Budmerice bol zaznamenaný v období rokov 2013–2019 kolísavý trend. Iba v obci Budmerice každoročne klesal počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie. V porovnaní rokov 2013 a 2019 tento pokles predstavoval 66 uchádzačov, čo predstavuje pokles o 66,6 %. Aj keď počas sledovaného obdobia nastal v obciach v niektorých rokoch nárast počtu evidovaných uchádzačov, v porovnaní rokov 2013 a 2019 vo všetkých obciach poklesol počet evidovaných uchádzačov. Najvýraznejší pokles bol v obci Budmerice a najnižší pokles bol v obci Štefanová.

Obrázok 29 Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v MČK v 2013 - 2019

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V roku 2011 najviac EAO bolo zamestnaných vo všetkých obciach v priemyselnej výrobe (odvetvová štruktúra sa sleduje v desaťročných intervaloch). V dôsledku zmien ekonomickej základne Slovenskej republiky, kedy sa za posledné obdobie intenzívne rozvíja priemyselná výroba, v regiónoch došlo k poklesu počtu zamestnaných v primárnom sektore (poľnohospodárstvo a ťažba dreva a nerastných surovín). Obyvatelia, ktorí pracovali v primárnom sektore boli nútení sa rekvifikovať a hľadať zamestnanie v sekundárnom sektore (priemysle). V mikroregióne z celkového počtu EAO 19,4% pracuje v priemyselnej výrobe (Tabuľka 29). Významným zamestnávateľom v území je aj maloobchod, veľkoobchod (13,96%), doprava a skladovanie (8,45%), verejná správa (8,34%), školstvo (4,84%) či zdravotníctvo (5,30%). Na základe vývoja hospodárskej politiky na národnej úrovni je možné predpokladať, že štruktúra odvetví ekonomických činností EAO v mikroregióne sa nebude veľmi meniť.

Tabuľka 28 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obciach v 2013-2019

	Počet evidovaných uchádzačov							INDEX
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2013
Báhoň	72	65	46	32	28	36	34	0,5
Budmerice	99	93	68	43	42	41	33	0,3
Častá	101	66	75	80	43	24	41	0,4
Doľany	47	44	32	30	12	5	8	0,2
Dubová	43	60	40	36	19	11	18	0,4
Jablonec	36	50	49	38	23	21	17	0,5
Píla	23	18	11	7	10	5	6	0,3
Štefanová	17	20	10	8	7	12	6	0,4
Vištuk	62	61	49	42	23	20	24	0,4
Spolu	500	477	380	316	207	175	187	0,4

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 29 Ekonomicky aktívne osoby podľa SK NACE v jednotlivých obciach mikroregiónu

obec Odvetvie ekonomickkej činnosti	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk	Spolu
A- Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	19	76	68	30	14	22	9	14	35	287
B- Ťažba a dobývanie	2	4	0	1	0	0	0	0	0	7
C- Priemyselná výroba	168	190	210	123	88	104	34	25	128	1 070
D - Dodávka elektriny plynu pary a studeného vzduchu	7	4	2	2	6	1	0	1	4	27
E - Dodávka vody čistenie a odvod odpadových vôd odpady a služby odstraňovania odpadov	0	6	13	8	7	1	0	1	4	40
F - Stavebníctvo	60	92	18	19	29	23	7	10	32	290
G - Veľkoobchod a maloobchod oprava motorových vozidiel a motocyklov	102	164	141	85	71	62	21	20	104	770
H - Doprava a skladovanie	81	82	137	44	22	32	5	7	56	466
I - Ubytovacie a stravovacie služby	23	43	23	11	19	6	9	3	20	157
J - Informácie a komunikácia	20	23	64	9	11	4	1	2	18	152
K - Finančné a poisťovacie činnosti	21	24	11	13	15	9	8	2	15	118
L - Činnosti v oblasti nehnuteľností	6	49	12	12	13	3	3	0	16	114
M - Odborné vedecké a technické činnosti	42	19	13	14	5	8	1	2	7	111
N - Administratívne a podporné služby	11	27	38	17	19	24	8	12	32	188
O - Verejná správa a obrana povinné sociálne zabezpečenie	68	116	2	64	54	44	13	25	74	460
P - Vzdelávanie	51	85	3	19	23	26	11	10	39	267
Q - Zdravotníctvo a sociálna pomoc	52	74	25	18	36	24	9	8	46	292
R - Umenie zábava a rekreácia	16	15	172	6	6	4	1	1	4	225
S - Ostatné činnosti	0	25	49	10	6	9	5	3	6	111
EAO bez udania odvetví	47	49	126	25	26	37	7	10	33	360
Spolu	796	1 167	1 123	530	470	443	152	156	673	5 514

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

1.5 LOKALIZAČNÉ A REALIZAČNÉ PREDPOKLADY ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V MIKROREGIÓNE

Cestovný ruch je neodmysliteľnou súčasťou mikroregiónu, pretože vytvára pracovné príležitosti pre obyvateľov územia a zároveň prináša aj ekonomické benefity vo forme príjmov či už pre samosprávu alebo pre podnikateľov.

1.5.1 Lokalizačné predpoklady

Lokalizačné predpoklady vytvárajú primárnu ponuku cestovného ruchu, ktoré dávajú predpoklady pre ďalšie využívanie územia z pohľadu cestovného ruchu.

Primárna ponuka obcí mikroregiónu môže byť do budúcnosti významným faktorom, ktorý ovplyvní ponuku cestovného ruchu v regióne. Medzi lokalizačné predpoklady zaraďujeme prírodné podmienky, kultúrno – historické podmienky a organizované podujatia.

Prírodné podmienky

Územie mikroregiónu sa zaraďuje do vrchovinná-nížinnej oblasti s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku s najvyššou vodnosťou na prelome zimy a jari a najnižšou na prelome leta a jesene. Z hľadiska geomorfologických podmienok sa územie mikroregiónu nachádza na rozhraní dvoch geomorfologických celkov, a to Podunajskej pahorkatiny a Malých Karpát.⁵ Nížinná Podunajská pahorkatina s nadmorskou výškou okolo 220 m vyplňa juhovýchodnú časť územia, severozápadnú časť zaberajú svahy Malých Karpát, stúpajúce do výšok okolo 560 m (až po 564 m na vrchu Kukla).

V mikroregióne sa nachádza veľkoplošné chránené územie CHKO Malé Karpaty, v ktorom platí druhý stupeň ochrany (v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z.) a Chránené vtáčie územie Malé Karpaty, ktoré bolo vyhlásené vyhláškou MŽP SR č. 216/2005 Z.z.

Oblasť Podunajskej pahorkatiny je pomerne jednotvárne zložená z relatívne mladých usadených treťohorných hornín (neogén – íly, prachy, piesky a štrky) a oblasť svahov Malých Karpát postupne prechádza v prechodnom pásme od ílovcov, pieskovcov a zlepencov po jadrové granodiority a obalové vápence a kremence. Kvartérne sedimenty pokrývajúce územie mikroregiónu sú jednak eolického charakteru (naviate spraše a piesky v oblasti pahorkatiny) a jednak proluviálneho a deluviálneho charakteru (hlinité, hlinito-piesčité až kamenisté svahoviny Malých Karpát), v tesnej blízkosti potokov i fluviálneho charakteru. Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v území Malých Karpát a ich podhorí tvoria najmä dubovo-hrabové lesy karpatské, dubové a dubovo-cerové lesy, lužné lesy podhorské a horské, bukové kvetnaté lesy podhorské, bukové lesy vápnomilné a dubové lesy kyslomilné. Prevažne odlesnený pahorkatinný chotár tvoria treťohorné uloženiny s pokrovmi spraše. Na území katastra obce Častá sa nachádzajú aj bývalé bane (červené a sivé bane).

Okolie obce Báhoň má charakter mierne zvlnenej pahorkatiny, ktorej nadmorská výška dosahuje 160 m.n.m. V katastri obce prevládajú najmä hnedozeme, pozdĺž Vištuckého potoka, ktorý preteká katastrom obce, sa nachádzajú aj nivné pôdy.

V chotári obce Budmerice leží prírodná rezervácia Lindava (1985), prírodná rezervácia Alúvium Gidry (1993), chránené vtáčie územie (2005) pri vodnej nádrži Budmerice. Prírodná

⁵ Mazúr, E. – Lukniš, M.(1980). Geomorfologické jednotky. Mapa č. 16 (1:500 000). In: Kol. autorov: Atlas SSR. Kap. IV. Povrch. SAV, SÚGK, Bratislava, s. 54-55.

rezervácia Alúvium Gidra zasahuje aj do katastra obce Jablonec, v ktorom sa nachádzajú rôzne ekosystémy, vodné a močiarne enklávy, plytčiny.

Okolie obce Štefanová má charakter mierne zvlnenej pahorkatiny, v ktorej má dominantné postavenie kvóta Dubník s nadmorskou výškou 260 m n. m.. Priamo v obci sa nachádza park, v ktorom bolo vysadené množstvo ihličnatých a listnatých drevín a začína mať charakter arboréta.

Aj obec Doľany vyvinula iniciatívu a 13.05.2015 založila Arborétum Doľany ako jeden z 37 podporených projektov SPP a Nadácie SPP, ktorého prínosom by malo byť zviditeľnenie a pomenovanie jednotlivých drevín a rastlín za účelom vzdelávania žiakov a verejnosti. Cieľom projektu je zlepšiť environmentálne povedomie, zvýšiť vnímavosť detí a dospelých k rozmanitosti živých foriem. Súčasťou zámeru projektu je naučiť poznávať jednotlivé druhy domácich drevín, pochopiť ich význam v prírode a vytvárať a rozvíjať praktické zručnosti žiakov v ochrane a zveľaďovaní životného prostredia.

Viacere obce mikroregiónu sú známe pestovaním viniča. Vinice tvoria súvislé územie na juhovýchodných svahoch Malých Karpát a vinohrady sú prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom. To podmienilo skutočnosť, že niektoré obce mikroregiónu sa stali súčasťou Malokarpatskej vinohradníckej oblasti a Modranského rajónu.

V roku 2015 bol v obci Píla sprístupnený „**Náučný chodník pod Červeným Kameňom**“, ktorý má 14 zastavení:

- 01 - Náučný chodník pod hradom Červený Kameň
- 02 - Osídlenie vyústenia Píľanskej doliny
- 03 - Ruina mlyna
- 04 - Hámor
- 05 - Cintorín
- 06 - Majer/Píla
- 07 - Kostol Navštívenia Panny Márie
- 08 - Papiereň
- 09 - Hasičská zbrojnica
- 10 - Zaniknutá píla
- 11 - Žlábek / Prielom Gidry
- 12 - Stará škola / Prácháreň
- 13 - Pamätník partizánskej skupiny J. Kráľa
- 14 - Horná píla

Na trase náučného chodníka sa nachádzajú dve oddychové zóny. Celková dĺžka náučného chodníka je 3 km, prevýšenie 53 m.

Na základe iniciatívy obce bol vybudovaný Náučný chodník grófa Pálfyho Štefanovou. Náučný chodník bol podporený z fondov Európskej Únie a jeho cieľom bolo spojiť históriu so súčasnosťou. Náučný chodník má v rámci katastra obce 9 zastávok: Morový cintorín zo začiatku 19. storočia (1), Cintorín (2), Panšula (3), Informačné centrum (4), Pri kostole (5), Socha sv. Vendelína (6), Alúvium Gidry (7), Markovičov mlyn (8), Kaplnka sv. Rozálie (9). K náučnému chodníku boli spracované informačné letáky v slovenskom jazyku, ako aj anglicko-nemeckej mutácii.

Obec Častá vybuďovala s finančnou podporou zo zdrojov EÚ cca. 2 km náučného chodníka, ktorý začína pri častianskej pekárni, resp. pri zrekonštruovanom historickom transformátore (toho času už mimo prevádzky), prechádza stredom dediny okolo historických budov (gotického kostola sv. Imricha, bývalej fary, bývalej lesníckej školy – školskej základiny, ktorú

dal postaviť gróf Pálffy, kde v súčasnosti sídli obecný úrad Častá), predtým okolo cintorínskej kaplnky Najsvätejšieho Spasiteľa, Fuggerovej pivnice zo 16. storočia a končí pri kaplnke Panny Márie Sedembolestnej na Zámočkej ul. smerom ku hradu Červený Kameň. Turisti, ktorí prechádzajú obcou, sa tak môžu dozvedieť na jednotlivých zastaveniach o histórii i súčasnosti obce Častá. K náučnému chodníku obce Častá boli vydané informačné letáky v slovenskom jazyku, ako aj v anglickej a nemeckej jazykovej mutácii.

Z iniciatívy obce a členov občianskeho združenia Spolok pre krajší život v Dolanoch vznikol Doliansky historický chodník - náučná a poučná cesta bohatou históriou obce. Chodník s desiatimi informačnými tabuľami má za cieľ priblížiť návštevníkom a obyvateľom Dolian významné kultúrne a historické pamiatky, ktoré sa v obci nachádzajú. Chodník sa začína centrálnou informačnou tabuľou s mapou v strede obce a pokračuje cez všetky národné kultúrne pamiatky až po hrob Juraja Fándlyho na miestnom cintoríne. Z deviatich informačných panelov na jednotlivých zastávkach sa návštevníci dozvedia najdôležitejšie informácie o pamiatkach v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku, doplnené obrazovou dokumentáciou. Chodník vybudovali svojpomocne členovia OZ Spolok pre krajší život v Dolanoch s finančným príspevkom z programu Centra pre filantropiu "Tu sa nám páči, tu chceme žiť," ktorý podporuje spoločnosť Baunit.⁶

Tieto prírodné podmienky vytvárajú prirodzené možnosti na vytvorenie nenáročných cyklotrás a peších chodníkov, ktoré môžu využiť nielen návštevníci rôzneho veku, ale aj rôznej fyzickej zdatnosti. Terén územia je vhodný taktiež pre celé rodiny, ktoré tak môžu stráviť spolu príjemné chvíle vo voľnej prírode a neďaleko regionálneho centra.

Zastúpenie vodných plôch v katastri obce Báhoň je vo výmere 5 ha, ktoré predstavuje najmä Vištucký potok, ktorý preteká katastrom obce. Hydrologické pomery katastra obce sú previazané so širším okolím, v ktorom dominuje Vištucký rybník.

V katastri obce Budmerice sa nachádzajú dve vodné plochy – vodná nádrž Budmerický rybník a vodná nádrž Hájiček. Vodná nádrž Budmerický rybník bola vybudovaná v roku 1980 na akumuláciu vody pre závlahu pozemkov, plnenie a preplachovanie rybníka Hájiček, pre športový rybolov a zabezpečenie minimálneho prietoku v Gidre pod rybníkom Hájiček. Nachádza sa v nadmorskej výške 190 m. Teleso hrádze pozostáva z hrádze čelnej (pozdĺž rybníka Hájiček) v dĺžke 976 m a z hrádze bočnej (pozdĺž potoka Gidra) v dĺžke 1 000 m. Rozloha vodnej plochy kolíše v rozmedzí 30 – 50 ha podľa výšky hladiny vody v nádrži, priemerná hodnota je 40 ha. V minulosti sa na území obce Štefanová nachádzali tzv. Šajnavské rybníky, tie však boli v 70. – tých rokoch 20. storočia zasypané v dôsledku výstavby vodnej nádrže Budmerický rybník.

V obci Častá sú vodné plochy vo výmere 116,69 ha, čo na celkovej výmere katastra obce predstavuje 3,88 %. Katastrom obce preteká potok Gidra a Štefanovský potok. V katastri obce sa nachádzajú umelé odvodňovacie nádrže, ktoré sa nazývajú „Jazierka v čertovom jarku“ a rybníky v lokalite nazývanej Píla-rázcestie (patrí do katastra obce Častá). Časť rybníkov sa nachádza od regionálnej cesty č. II/502 v smere na Trstín napravo - smerom na kataster obce Budmerice a časť rybníkov sa nachádza od spomínanej regionálnej cesty naľavo – smerom na kataster obce Píla. V obci Vištuk sa nachádza Vištucký rybník, ktorý je evidovaný ako kaprový rybársky revír č. 1-1421-1-1 - VN Vištuk.

Priestorové rozloženie biocenóz v širšom okolí obce je podmienené dlhodobým vývojom, najmä vplyvom prostredia a vplyvom človeka (výrub lesov, odvodňovanie a meliorácie).

⁶ Náučný chodník (<http://www.tourismbratislava.com/sk/aktuality/poucna-cesta-do-historie-naucny-chodnik-v-dolanoch>)

Rastlinstvo obce patrí do teplomilnej panónskej flóry, ktorú zastupujú najmä stromy ako dub, buk, agát, vŕba a lipa. Okrajovo sa nachádzajú aj smrek, javor a jaseň. Z krovín majú bohaté zastúpenie trnka, baza, lieska a ostružina. V rámci bylín sú to netýkavka, lipkavce, pakosty a iné.

Živočíšstvo Malých Karpát je veľmi pestré. Z vtáctva sa tu vyskytujú dravce aj ostatné druhy. Z dravých vtákov sa vyskytuje myšiarka ušatá, výr skalný a sokol rároh. K ostatným druhom vtáctva, ktoré tu hniezdia patrí bocian čierny, lelek obyčajný. Medzi typické cicavce v tejto oblasti patrí diviak, srnec, jeleň a líška, zajac, veverica a kuna.⁷ Vo zvernici, ktorú obhospodarujú Lesy Slovenskej republiky, š.p. okrem vyššie spomínanej zveri nachádzajú sa aj muflóny a daniele.

Poľnohospodárske družstvá, ako aj SHR, pôsobiaci v mikroregióne vytvárajú predpoklady pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho cestovného ruchu.

Kultúrno – historické podmienky

Kultúrno-historické podmienky sú neoddeliteľnou súčasťou primárnej ponuky cestovného ruchu. Na jednej strane vypovedajú o histórii územia a na druhej strane ich správnym využitím vytvárajú predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu.

V mikroregióne sa celkovo nachádza 92 kultúrno-historických pamiatok (Tabuľka 30), čo vytvára výborne predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Okrem kostolov, ktoré sa nachádzajú v každej obci, sa v jednotlivých obciach nachádzajú aj ďalšie zaujímavosti.

Najvýraznejšou kultúrno-historickou pamiatkou je hrad Červený Kameň, ktorý je súčasťou obce Častá. Obec vznikla ako podhradie hradu Červený Kameň.

Vďaka podpore zo strany obce Budmerice členovia MO Matice Slovenskej v spolupráci s občanmi založili národopisné múzeum „Budmerická izbička“, ktoré má vysokú návštevnosť a predstavuje významný faktor v zachovávaní nášho kultúrneho dedičstva, ľudových tradícií v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu a zážitkovej turistiky. V obci Doľany sa nachádza tzv. Mestská veža - štvorcová kamenná veža postavená pri príležitosti udelenia štatútu mestečka obci Ompitál na začiatku 17. storočia. Veža je kuriózna tým, že stojí priamo na moste nad potokom, ktorý preteká obcou. Pri hrade Červený Kameň v obci Častá sú zvyšky židovského cintorína s barokovými náhrobnými kameňmi a kalvária. Pri kostole sv. Imricha v Častej sa nachádza pomník padlým v I. a II. svetovej vojne. V obci Píla sa nachádza pamätník partizánskej skupine Janka Kráľa. V obci Doľany sa nachádza rodičovský dom Juraja Fándlyho, hrob Juraja Fándlyho na miestnom cintoríne aj krížová cesta ku kaplnke sv. Sebastiana s tromi kamennými krížmi na vrchole. V strede obce Báhoň je pomník padlým v prvej a druhej svetovej vojne. Vištuk má niekoľko sakrálnych pamiatok, a to sochy, kríže, božie muky, súsošie Najsvätejšej Trojice a pomník padlých v prvej a druhej svetovej vojne.

⁷ Kaliská, D. a kol. (2006). Územný plán obce Dubová – návrh

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 30 Kultúrno-historické pamiatky v mikroregióne

Obec										
Kultúrno- historické pamiatky	Báhoň	Budmerice	Častá	Dolány	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk	Spolu
národopisné múzeum		1								1
Kostol	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Kaplnka	2	1	3	3	1			2	2	14
božie muky								1	1	2
národné kultúrne pamiatky				9						9
sochy/súsošie			5	2	4			1		12
Veža				1						1
Kalvária			1		1					2
archeologické náleziská		1	1			1				3
Pamätník							1			1
významné hroby				1	1					2
križová cesta				1	1					2
Kaštieľ	1	1	1							3
Kríž	2		1	1	3		1	5		13
prícestné sochy	3		1							4
pomník padlým v I. a II. sv. vojne	1		1							2
Hrad			1							1
rodný dom				1						1
pomník/náhrobok			1	1	1		1			4
Cintorín			2	1	1					4
pamätný dom				1	1					2
Spolu	10	5	19	23	15	2	4	10	4	92

Prameň: PHSR obcí, vlastné spracovanie

Organizované podujatia

Organizované podujatia prispievajú k vytváraniu predovšetkým neformálnych väzieb medzi obyvateľmi či už v rámci jednotlivých obcí alebo medzi obcami, čím zároveň prispievajú aj k prezentácii mikroregiónu vo vzťahu k externému prostrediu. Podujatia tiež vytvárajú podnet pre návštevníkov, aby navštívili mikroregión Červený Kameň. Všetky obce v území počas roka organizujú viaceré kultúrno – spoločenské pravidelné aj príležitostné podujatia (Príloha 2). Obce mikroregiónu poskytujú svojim obyvateľom aj priestor pre športové aktivity tým, že usporadúvajú pravidelné aj nepravidelné športové podujatia určené pre širokú verejnosť (Príloha 2).

1.5.2 Realizačné predpoklady rozvoja CR

Sekundárna ponuka podmieňuje efektívne uspokojovanie potrieb účastníkov cestovného ruchu. Vytvára predpoklady na využitie primárnej ponuky, prispôsobuje sa jej a je prostriedkom na dosahovanie cieľov cestovania. Sekundárnu ponuku tvoria všetky druhy zariadení a ich služby, ktoré sú k dispozícii účastníkom cestovného ruchu.

Supraštruktúra cestovného ruchu

Infraštruktúru cestovného ruchu predstavujú špecifické zariadenia, ktoré sú vytvorené za účelom poskytovať služby cestovného ruchu. Významnou účasťou tejto infraštruktúry je supraštruktúra CR. Tvorí ju ubytovacie a stravovacie zariadenia, ktoré poskytujú svoje služby na území mikroregiónu a sú dôležitou súčasťou balíka služieb určených pre účastníkov cestovného ruchu.

Podľa živnostenského zákona č. 455/1991 Zb. v znení neskorších noviel sa obchodnou živnosťou – ubytovaním rozumie poskytovanie prechodného ubytovania a s ním spojených doplnkových služieb za odplatu (upratovanie, výmena posteľnej bielizne a pod.).

V mikroregióne sa nachádzajú ubytovacie zariadenia iba v niektorých obciach. Ide predovšetkým o ubytovacie zariadenia typu penzión a ubytovanie v súkromí (Tabuľka 31). Penzión LINDAVA ponúka aj ubytovanie v 2-3 lôžkových izbách s kúpeľnou a WC s možnosťou polpenzie alebo celodenného stravovania v reštaurácii penziónu.⁸ Ubytovacie zariadenia v obci Častá ponúkajú pre návštevníkov celkovo 46 lôžok (okrem lôžok účelového zariadenia NR SR v Častej-Papierničke). Penzión OMPITÁL má k dispozícii 20 lôžok a poskytuje aj priestory pre organizovanie firemných školení alebo spoločenských podujatí. Ubytovacie kapacity v obci Dubová ponúkajú 70 lôžok.

Tabuľka 31 Ubytovacie zariadenia v obciach mikroregiónu k 25.04.2021

NÁZOV OBCE	NÁZOV UBYTOVACIEHO ZARIADENIA
Budmerice	Penzión LINDAVA, Ubytovanie v súkromí „ Pod LIPOU“
Častá	Penzión „Ema“ Penzión „RED ROCK 55“ Ubytovanie v súkromí p. Myslíková
Doľany	Penzión OMPITÁL
Dubová	Chata Fugelka
Píla	„Penzión pod Červeným Kameňom“

Prameň: PHSR obcí, vlastné spracovanie

Stravovacie služby sa na základe živnostenského zákona č. 445/1991 Zb. v znení neskorších noviel chápu ako pohostinská činnosť. Pohostinská činnosť je vymedzená ako príprava a predaj jedál a nápojov, ak sa podávajú na priamu konzumáciu na mieste. Je s ňou spojený aj predaj polotovarov alebo doplnkového tovaru. Zahŕňa aj nákup tovarov pre prípravu jedál, nápojov a polotovarov. Vo všetkých obciach mikroregiónu sa nachádza minimálne pohostinské zariadenie, v niektorých obciach aj iný typ stravovacích zariadení, ako napr. pizzeria, vinárne, resp. vínne pivnice (Tabuľka 32).

KVAK RESTAURANT & BAR je rodinný podnik nachádzajúci sa v zrekonštruovaných priestoroch budmerického kultúrneho domu. Interiér ponúka nefajčiarske priestory s kapacitou 60 miest. Pre deti je zriadený detský kútik. Reštaurácia je prepojená aj so sálou kultúrneho domu s kapacitou 250 miest. Počas leta poskytuje letnú terasu s 25 miestami.⁹ Pohostinstvo u Bociana ponúka stravovanie a občerstvenie. Penzión LINDAVA ponúka ubytovacie,

⁸ <http://www.sibax.sk/sibax2.html>

⁹ <http://kvakrestaurant.webnode.sk/>

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

stravovacie služby. Ponúka priestory na organizovanie rodinných osláv, stretnutí a posedení (www.sibax@sibax.sk). Hostinec Ján Kocsis K+K ponúka svoje služby počas celého týždňa. V obci Častá sa nachádzajú zariadenia reštauračného typu – pizzeria „Dedinka“ na námestí, reštaurácia „U Schwarzov“ oproti čerpacej stanici PHM, reštaurácia „Štadión“ v areáli futbalového ihriska, pizzeria „Tenisové kurty“ na Kíperskej ulici a pohostinstvá uvedené v nasledujúcej tabuľke 32.

Tabuľka 32 Stravovacie zariadenia v obciach mikroregiónu k 25.04.2021

NÁZOV OBCE	NÁZOV STRAVOVACIEHO ZARIADENIA
Báhoň	Pizzeria UNO Jedáleň na Majeri (aj vývarovňa) Expresso 7
Budmerice	KVAK RESTAURANT & BAR Pohostinstvo u Bociana Hostinec Ján Kocsis K+K
Častá	Zámocké libresso - kaviareň na hrade Červený Kameň, Taverna pod baštou – reštaurácia na hrade Červený Kameň Hostinec – Kaleráb Zmrzlina Hostinec Na vršku 432 Fuggerov dom - najväčšia vínná pivnica v Malokarpatskom regióne Vladimír Soldán - predaj vína; Reštaurácia „Štadión“ Reštaurácia „U Schwarzov“ Pizzeria „Dedinka“ 1. nefajčiarska reštaurácia na okolí Pizzeria „Na Kurtoch“ Vinárstvo – Myslík Marek Peter Gáži - predaj vína a vináreň
Doľany	Reštaurácia B-CLUB
Dubová	Pohostinské zariadenia – 2 prevádzky, pizzeria
Jablonec	Pohostinské zariadenie
Píla	Krčma pod hradom
Štefanová	Pohostinské zariadenie
Vištuk	Pohostinské zariadenie

Prameň: PHSR obcí, vlastné spracovanie

Všeobecná infraštruktúra

Objekty všeobecnej infraštruktúry slúžia najmä domácemu obyvateľstvu, avšak ich služby môžu využívať aj návštevníci mikroregiónu. Okrem maloobchodnej siete, drobných komunálnych služieb (kaderníctvo, manikúra, pedikúra, kvetinárstvo a pod.), či poštových služieb, sem zaraďujeme aj kultúrno-spoločenské a športovo-rekreačné zariadenia, ktoré sa nachádzajú v mikroregióne.

V mikroregióne sa vo všetkých obciach nachádza knižnica. Kultúrny priestor kde sa realizujú kultúrno – spoločenské podujatia sú zastúpené v každej obci s výnimkou obce Báhoň. V obciach Častá a Štefanová sa nachádza aj amfiteáter, avšak v oboch obciach sa

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

v súčasnom období nevyužíva. V obci Vištuk sa nachádza aj kino, ktoré sa nevyužíva, pretože je nevyhnutná jeho rekonštrukcia.

Vo všetkých obciach mikroregiónu sa nachádza futbalové ihrisko, športový areál alebo multifunkčné ihrisko. V obci Častá sa nachádzajú tenisové kurty aj nohejbalové ihrisko. V obci Vištuk sa nachádza motokrosová dráha, ktorá sa nevyužíva, pretože nespĺňa podmienky stanovené RÚVZ.. V obciach Štefanová a Vištuk sa nachádza strelnica. Letné kúpalisko sa nachádza v obciach Častá a Jablonec, ale ani v jednej v súčasnosti nie je funkčné (Tabuľka 33).

Tabuľka 33 Športovo - rekreačné zariadenia v mikroregióne k 25.04.2021

Obec										
Športovo- rekreačné zariadenia	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk	Spolu
Futbalové ihrisko/štadión	1	1	1	1	1/2	1				6/2
Volejbalové ihrisko			1		1					2
Detské ihrisko	1	1	2		5	1				10
Tenisové kurty			1							1
Posilňovňa			1							1
Multifunkčné ihrisko	1		1	1			1	1		5
Fitness	1		2							3
Motokrosová dráha									1	1
Letné kúpalisko			1			1				2
Nohejbalové ihrisko			1		1					2
Pump tracková dráha		1								1
Športový areál					1					1
Strelnica								1	1	2
Spolu	4	3	11	1	9/2	3	1	2	3	37/2

Prameň: PHSR obcí, vlastné spracovanie

1.6 EKONOMIKA MIESTNEJ SAMOSPRÁVY

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obcí v mikroregióne určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré majú obce v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok, ktorý majú obce vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch.

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj finančné prostriedky. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či podnikateľov má charakter verejných služieb (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť ai.), ktoré obce poskytujú bezplatne a nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu financie za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti. V tomto kontexte sa otvára otázka veľkosti územnej jednotky, ktorá by efektívne dokázala zabezpečovať svoje kompetencie a zároveň aby bola zachovaná možnosť participácie obyvateľov na správe vecí verejných. Z analýzy uskutočnenej v Holandsku a Švédsku vyplynulo, že optimálna veľkosť územnej jednotky je asi 8000 obyvateľov. Avšak Mouritz uvádza, že optimálny bod je niekde medzi 15-20 tisíc obyvateľmi.¹⁰ Potvrďuje to aj (Nižňanský a kol, 2009), ktorý uvádza, že sídelná štruktúra Slovenska sa vyznačuje výraznou rozdrobenosťou s veľkým počtom malých obcí. Obce do 1 000 obyvateľov tvoria 69 % podiel zo všetkých obcí na Slovensku a žije v nich len 16 % obyvateľov. Odborné diskusie k minimálnej veľkosti obce potrebnej pre efektívne zabezpečenie služieb sa ustálili na hraniciach medzi 3000 - 5000 obyvateľov. Ekonomická sila a často aj manažérske schopnosti v malých obciach im neumožňujú zabezpečovať všetky kompetencie v požadovanej kvalite. O tom svedčí aj skutočnosť, že „malé obce buď rezignujú na výkon niektorých služieb, čím sťažujú pre svojich obyvateľov dostupnosť k službám, alebo výkon prenesených úloh (predškolské a školské zariadenia, stavebné konanie, sociálne služby a iné) si zabezpečujú prostredníctvom buď spoločných úradov alebo formou medziobecnej spolupráce či spoluprácou so súkromným sektorom¹¹.

Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne (najmä z nehnuteľností) ako i podielové (tzv. na hlavu obyvateľa s trvalým pobytom), sa na vlastných príjmoch podieľajú aj príjmy nedaňové – predovšetkým príjmy z využívania majetku a podnikateľskej činnosti.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obciam zásadné zmeny týkajúce sa ich financovania. Ďalšou výraznou zmenou je aj zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky) a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých programov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHRSR obce (programový rozpočet pre obce nad 2000 obyvateľov).

Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži obci na zabezpečovania bežného (každodenného) chodu obce. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má obec povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Bežné príjmy sú tvorené daňovými príjmami, nedaňovými príjmami a grantmi. V rámci hodnotenia bežných príjmov v rámci mikroregiónu je možné konštatovať, že počas obdobia rokov 2013-2019 zaznamenávame každoročný nárast bežných príjmov. V roku 2013

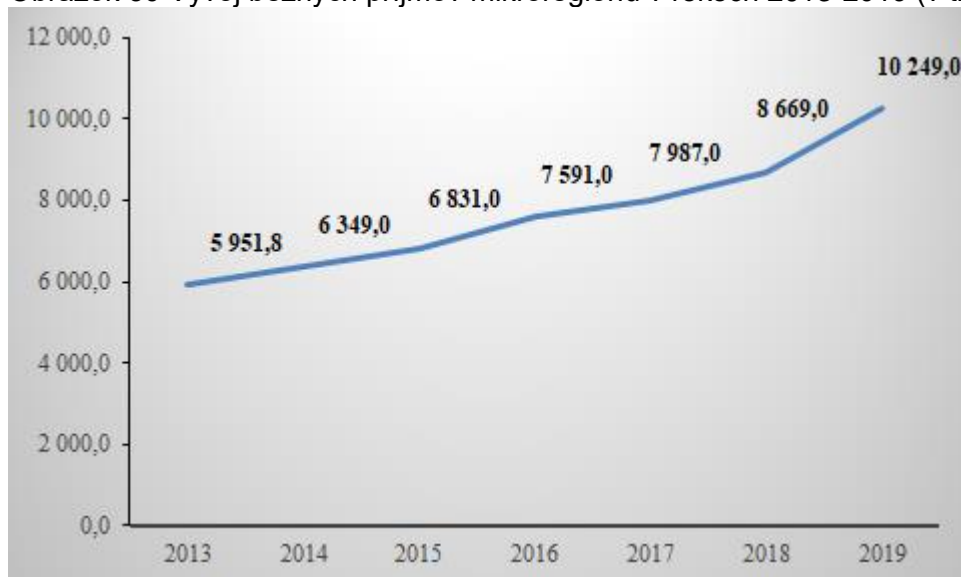
¹⁰ Swanievicz, P. 2003. Konsolidácia alebo fragmentácia? Veľkosť miestnych samospráv v strednej a východnej Európe

¹¹ Nižňanský a kol. 2009. Medziobecná spolupráca a zlučovanie obcí na Slovensku

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

v porovnaní s rokom 2019 narástli bežné príjmy 1,7- násobne, čo predstavuje nárast o 4297,2 tis. € (Obrázok 30).

Obrázok 30 Vývoj bežných príjmov mikroregiónu v rokoch 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

V rámci jednotlivých obcí bežné príjmy vo všetkých obciach zaznamenávali počas obdobia rokov 2009-2014 kolísavý trend. Avšak v porovnaní rokov 2013 a 2019 došlo vo všetkých obciach k nárastu bežných príjmov takmer dvojnásobne (Tabuľka 34). Dôležitou súčasťou bežných príjmov sú daňové príjmy a z nich príjmy z podielovej dane. Zmenou výšky koeficientu na základe ktorého sa prerozdeľujú finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na úroveň obcí sa zvýšili aj bežné príjmy obcí.

Tabuľka 34 Príjmy bežného rozpočtu jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)

	BEŽNÉ PRÍJMY CELKOM							DAŇOVÉ PRÍJMY						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	1074	1070	1147	1204	1271	1422	1741	500	500	586	627	676	766	868
Budmerice	1825	2144	2125	2409	2525	2614	3011	717	816	827	932	1278	1391	1289
Častá	1145	1151	1372	1489	1533	1671	1958	654	672	762	844	916	961	1049
Dolány	280	283	316	335	356	408	559	236	248	277	313	337	366	406
Dubová	404	385	430	530	490	626	790	220	237	268	313	435	433	432
Jablonec	409	403	466	546	626	676	766	254	254	283	342	383	418	471
Píla	96,8	150	134	145	145	159	173	51,3	56	111	124	132	141	157
Štefanová	129	129	154	161	165	171	198	108	109	124	137	131	150	170
Višňuk	589	634	687	772	876	922	1053	367	391	425	469	492	547	600
Spolu	5951,8	6349	6831	7591	7987	8669	10249	3107,3	3283	3663	4101	4780	5173	5442

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

V rámci štruktúry bežných príjmov nosnú časť príjmov obcí predstavuje výnos dane z príjmov FO. Okrem podielovej dane majú možnosť obce vyrubovať aj tzv. miestne dane. Všetky obce vyrubujú daň z nehnuteľnosti a poplatok za tuhý komunálny odpad a drobné stavebné odpady. Okrem toho všetky obce vyrubujú aj daň za psa. Na základe prijatých VZN môžu obce vyrubovať aj ďalšie typy daní ako napr. za užívanie verejného priestranstva (Báhoň, Častá, Dolány, Štefanová, Višňuk), daň za nevýherné hracie automaty (Báhoň, Budmerice, Častá,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

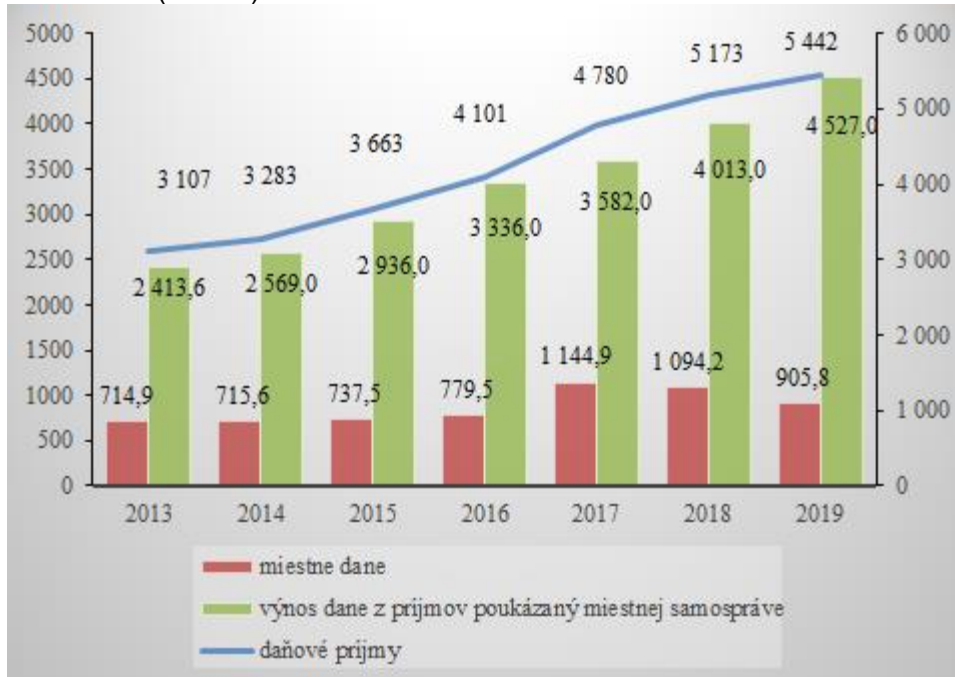
Doľany, Vištuk), daň za ubytovanie (Budmerice, Častá, Doľany, Dubová, Píla) a daň za predajné automaty (Budmerice). Obce Budmerice a Dubová v roku 2017 zvýšili svoje príjmy z miestnych daní v porovnaní s rokom predchádzajúcim viac ako dvojnásobne, čo bolo spôsobené získaním príjmov z poplatku za uloženie odpadu na skládku. Niektoré obce mikroregiónu sa nachádzajú v blízkosti jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice, takže by mohli získať aj príjmy z dane za jadrové zariadenie. V priebehu rokov sa však zmenil koeficient výpočtu vzdialenosti a tým pádom obce ako Píla, Častá alebo Vištuk prestali vyrubovať túto daň. V porovnaní rokov 2013 a 2019 vo všetkých obciach zaznamenávame nárast príjmu z miestnych daní. Najvýraznejší v obci Budmerice, takmer 1,5 – násobný, čo predstavuje nárast týchto príjmov o 105,4 tis. €. (Tabuľka 35).

Tabuľka 35 Daňové príjmy jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)

	MIESTNE DANE							VÝNOS DANE Z PRÍJMOV POUKÁZANÝ MIESTNEJ SAMOSPRÁVE						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	111	89	137,5	115,3	121,1	111,8	120,9	389	411	448	511	555	653	748
Budmerice	196,6	234	182	226	504	531	302	535	585	643	706	774	861	987
Častá	119	117	125	128	138	143	161	535	555	636	716	778	818	888
Doľany	43	45	43	44	43	43	49	193	202	234	269	294	324	356
Dubová	48,6	39,6	53	61,9	141	65	58,2	184	197	229	267	230	301	373
Jablonec	57	53	59	62	59	59	67	191	201	224	280	324	359	404
Píla	13,7	12	14	14,3	15,8	15,4	16,7	37,6	44	97	109	117	126	141
Štefanová	25	24	25	25	25	25	26	83	85	99	112	116	125	135
Vištuk	101	102	99	103	98	101	105	266	289	326	366	394	446	495
Spolu	714,9	715,6	737,5	779,5	1144,9	1094,2	905,8	2413,6	2569	2936	3336	3582	4013	4527

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

Obrázok 31 Vývoj a štruktúra daňových príjmov bežného rozpočtu v mikroregióne v rokoch 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

Z obrázku 31 vyplýva, že vo všetkých analyzovaných rokoch predstavujú nosnú časť daňových príjmov príjmy vo forme podielovej dane, ktorá plynie zo štátneho rozpočtu a jedným zo základných kritérií prerozdelenia je počet trvalo prihlásených obyvateľov v obci k 31.12 daného roka. Vývoj podielovej dane je značne závislý na vývoji ekonomiky, keďže podielová daň predstavuje finančné prostriedky získané z dane z fyzických osôb. Obce majú možnosť vyrubovať aj miestne dane, ale v konečnom dôsledku tvoria menší podiel ako príjem zo štátneho rozpočtu. Počas obdobia rokov 2013-2019 sa celkový finančný objem prostriedkov získaných prostredníctvom miestnych daní výraznejšie zvýšil v roku 2017. V roku 2019 miestne dane tvorili 16,64% z celkových daňových príjmov a podielová daň tvorila 83,19% z celkových daňových príjmov obcí.

Nedaňové príjmy predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku. Obce získavajú príjmy predovšetkým z prenájmu pozemkov a budov vo vlastníctve obcí. Administratívne poplatky predstavujú predovšetkým príjmy zo správnych poplatkov. Iné nedaňové príjmy sú tvorené predovšetkým príjmami z poplatkov za materskú školu. Vývoj nedaňových príjmov jednotlivých obcí sa v priebehu sledovaného obdobia výrazne nemenil, čo je aj dôsledkom toho, že obce najviac finančných prostriedkov získavajú z administratívnych poplatkov, ktoré sa v priebehu rokov dajú pomerne dobre predikovať.

Granty a transfery predstavujú predovšetkým príjmy určené na zabezpečenie prenesených kompetencií a okrem toho súčasťou tejto kategórie príjmov sú aj dotácie z VÚC, resp. príjmy od súkromných podnikateľov vo forme sponzorských príspevkov, či príjmy z nadácii v prípade implementácie schválených projektov. Obdobne ako u nedaňových príjmov aj vývoj transferov v jednotlivých obciach sa za sledované obdobie výraznejšie nemenil. V porovnaní rokov 2013 a 2019 vo všetkých obciach s výnimkou obcí Budmerice, Častá a Píla vzrástli nedaňové príjmy obcí. Príjmy grantov a transferov vzrástli v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 vo všetkých obciach s výnimkou obcí Doľany a Píla (tabuľka 36).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

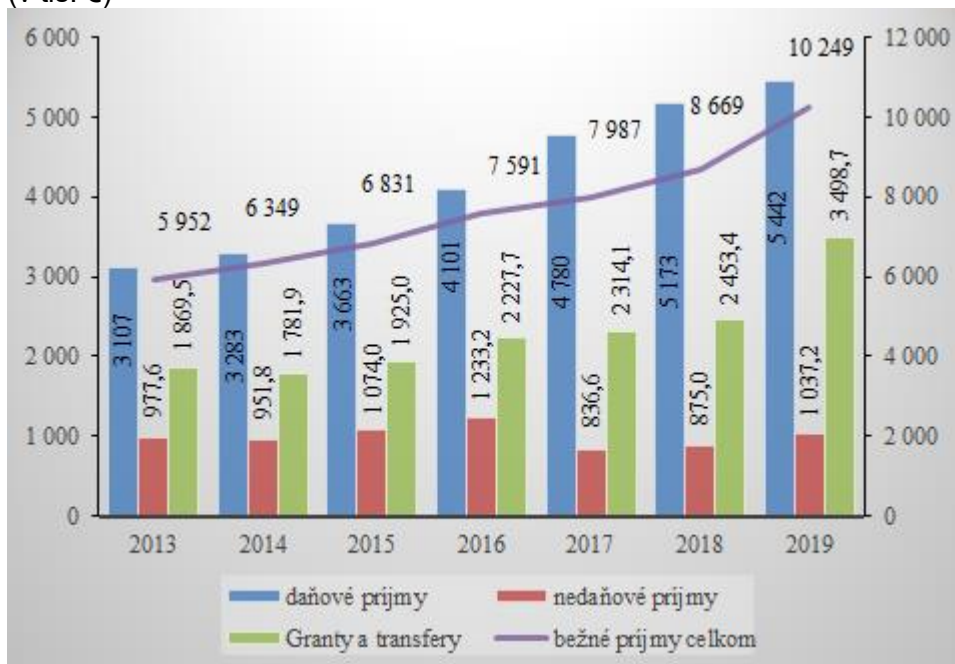
Tabuľka 36 Príjmy bežného rozpočtu jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)
- pokračovanie

	NEDAŇOVÉ PRÍJMY							GRANTY A TRANSFERY						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	103	124	119	118	124	124	138	471	392	426	450	466	497	727
Budmerice	523	523	590	707	452	441	495	582	608	589	772	794	782	1227
Častá	59	66	78	102	40	39	42	432	412	532	543	506	536	715
Dolný	18	16	12	15	10	27	31	26	15	8	0,7	3	8	6
Dubová	125,6	89	112	122	29	75	121	58	48	49	76	75	149	223
Jablonec	90	89	96	116	131	132	155	71	68	85	97	110	126	139
Píla	27	3,8	7	8,2	7,6	6,4	7,2	18,5	17,9	15	12	4,3	11	8,3
Štefanová	17	16	19	21	19	15,6	19	4	4	2	3	1,8	5,4	8,4
Vísluk	17,5	25	41	24	24	15	29	207	217	219	274	354	339	445
Spolu	977,6	951,8	1074	1233,2	836,6	875	10327,2	1869,5	1781,9	1925	2227,7	2314,1	2453,4	3498,7

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

Z obrázku 32 vyplýva, že v rámci bežných príjmov najväčší objem tvorili v roku 2019 daňové príjmy (53,09%), druhou najvýraznejšou skupinou príjmov v rámci bežných príjmov boli granty a transfery (34,14%) a najmenší objem finančných prostriedkov získali obce v rámci miestnych daní (12,77%).

Obrázok 32 Vývoj a štruktúra bežných príjmov v mikroregióne za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

Počas obdobia rokov 2013-2019 sledujeme v jednotlivých obciach kolísavý trend bežných výdavkov. Najvyššie bežné výdavky sú v obci Častá a obci Budmerice, naopak najnižšie bežné výdavky majú obce Píla a Štefanová. Bežné výdavky obce používajú na zabezpečenie bežného chodu obce, čo znamená na zabezpečenie originálnych aj prenesených kompetencií. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa však celkové bežné výdavky vo všetkých obciach mikroregiónu zvýšili (Tabuľka 37).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

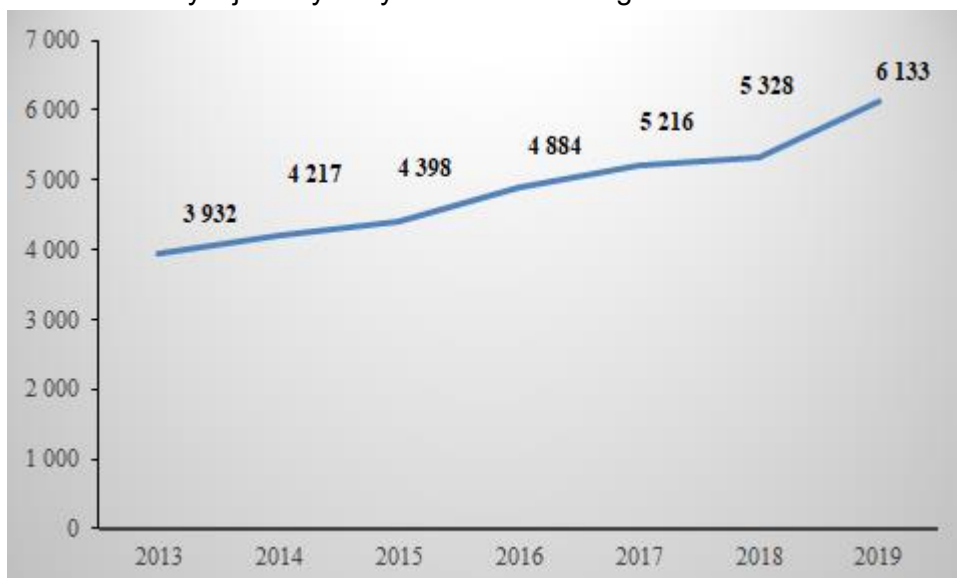
Tabuľka 37 Výdavky bežného rozpočtu jednotlivých obcí za obdobie 2013-2019 (v tis. €)

	BEŽNÉ VÝDAVKY						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	396	402	421	442	433	461	636
Budmerice	946	1169	1090	1328	1522	1350	1472
Častá	1071	1082	1285	1330	1347	1489	1664
Doľany	246	261	267	272	302	323	453
Dubová	376	380	373	430	437	475	562
Jablonec	375	385	435	478	561	599	652
Píla	117	77	113	126	114	136	150
Štefanová	122	126	137	162	164	156	178
Vištuk	283	335	277	316	336	339	366
Spolu	3932	4217	4398	4884	5216	5328	6133

Prameň: záverečné účty obcí, vlastné spracovanie

Celkovo bežné výdavky v mikroregióne každoročne narastali. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa ich objem zvýšil 1,5 – násobne, čo predstavuje nárast o 2 201 tis. €. (Obrázok 33).

Obrázok 33 Vývoj bežných výdavkov v mikroregióne v období rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 38 Vývoj kapitálových príjmov a kapitálových výdavkov jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013– 2019 (v tis. €)

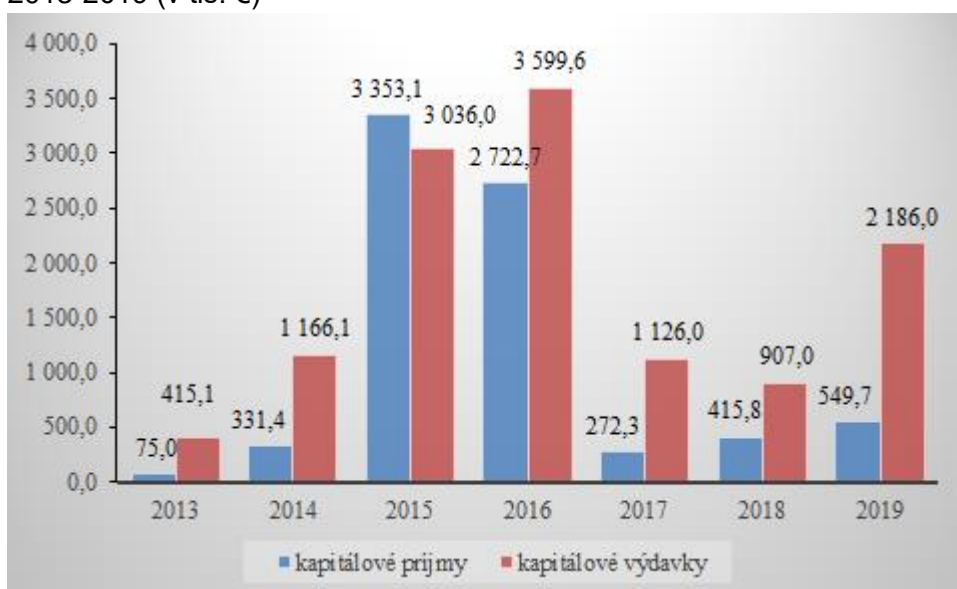
	KAPITÁLOVÉ PRÍJMY							KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	12	20	6	7	46	69	20	12	33	202	179	86	131	252
Budmerice	0,0	7,2	17	18	14	173	391	233	746	107	102	268	388	1169
Častá	13	14	2907	2520	138	57	66	25	40	2337	3076	311	132	118
Dolány	13	2	73	12	28	50	13	19	38	19	10	248	47	58
Dubová	23	32	42	136	3,9	3	0,7	82	30	18	58	51	40	18
Jablonec	0	0	52	13	11	28	19	5,4	2,1	43	104	40	73	297
Píla	14	5,2	252	8	11	19	23	15	14,6	272	17	18	22	104
Štefanová	0	232	0	1,6	9,8	6,8	7,0	4,7	262	0	8,6	22	16	108
Víštuk	0	19	4,1	7,1	10,6	10	10	19	0,4	38	45	82	58	62
Spolu	75,0	331,4	3353,1	2722,7	272,3	415,8	549,7	415,1	1166,1	3036	3599,6	1126	907	2186

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Investičná činnosť jednotlivých obcí je závislá od výšky kapitálových príjmov, ktoré sa obciam podarí každoročne získať do svojho rozpočtu. Kapitálové príjmy, ktoré obce počas sledovaného obdobia získali pochádzali predovšetkým z kapitálových grantov a transferov a v malej miere aj z predaja majetku. Obce Budmerice, Jablonec, Štefanová a Víštuk v niektorých rokoch neevidovali kapitálové príjmy.

Kapitálové výdavky obce realizovali predovšetkým prostredníctvom kapitálových transferov, ktoré boli v prevažnej miere účelovo viazané na modernizáciu obcí (napr. v rámci rekonštrukcie a revitalizácie centrál obcí, prípadne školských zariadení a pod.), no v malej miere obce realizovali investičné aktivity aj z vlastných finančných prostriedkov. Počas sledovaného obdobia všetky obce každoročne preinvestovali finančné prostriedky vo forme kapitálových výdavkov (Tabuľka 38).

Obrázok 34 Vývoj kapitálových príjmov a kapitálových výdavkov mikroregiónu v období rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z hľadiska investičnej činnosti bol najúspešnejším rokom 2016, kedy bolo v území preinvestovaných 3 599,6 tis. €, čo v porovnaní s rokom predchádzajúcim predstavuje nárast

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

o 563,6 tis.€. Naopak obce získali najviac finančných prostriedkov vo forme kapitálových príjmov v roku 2015 (Obrázok 34). Z uvedenej analýzy vyplýva, že obce aj napriek obmedzeným finančným zdrojom sa snažia modernizovať resp. budovať svoje obce.

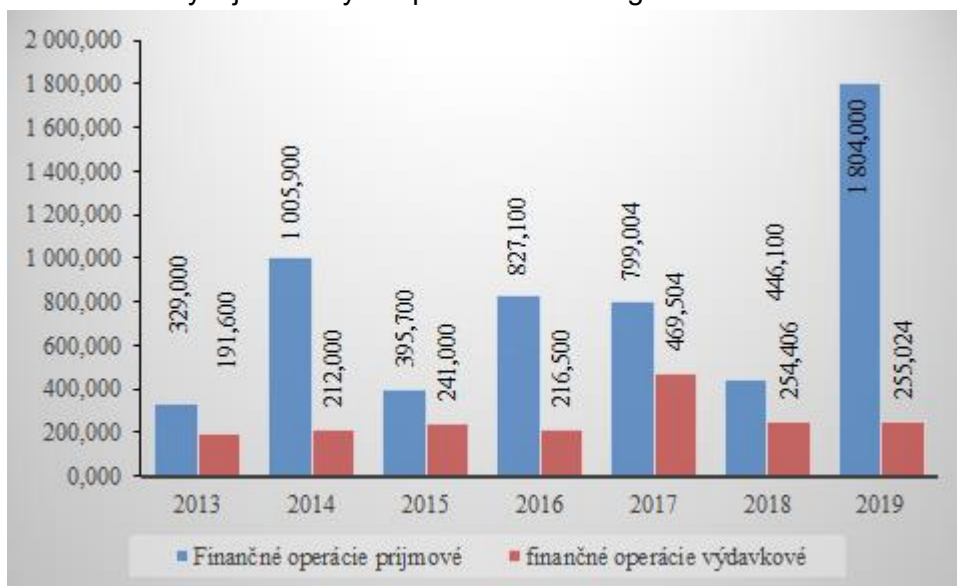
Tabuľka 39 Vývoj finančných operácií jednotlivých obcí za obdobie 2013 – 2019 (v tis. €)

	FINANČNÉ OPERÁCIE PRÍJMOVÉ							FINANČNÉ OPERÁCIE VÝDAVKOVÉ						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	50	0	157	31	0,004	28	115	17	17	17	17	17	12	32
Budmerice	125	562	6,1	74	288	167	1203	75	123	126	117	118	119	132
Častá	20	7,9	179	552	156	49	16	35	36	36	36	42	43	48
Dofany	18	330	0	0	239	44	59	18	0	0	0	248	17	17
Dubová	60	32	26	54	46	76	0	13	13	23	13	13	8,9	0
Jablonec	0	0	0	55	12	12	215	25	23	27	29	27	31	26
Pla	39	20	25	1,1	0	3,8	77	8,6	0	12	4,5	4,5	23,5	0
Štefanová	5	27	0	15	15	5,3	95	0	0	0	0	0	0	0
Všluk	12	27	2,6	45	43	61	24	0	0	0	0	0,004	0,006	0,024
Spolu	329	1005,9	395,7	827,1	799,004	446,1	1804	191,6	212	241	216,5	469,504	254,406	255,024

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu obce a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu obce. Obec Štefanová počas sledovaného obdobia neevidovala finančné operácie výdavkové (Tabuľka 39).

Obrázok 35 Vývoj finančných operácií v mikroregióne v období rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Vývoj finančných operácií príjmových aj výdavkových v území vykazoval počas sledovaného obdobia kolísavý trend. Najvyššie finančné operácie príjmové evidujeme v území v roku 2019, naopak najnižšie v roku 2013. Najvyššie finančné operácie výdavkové evidujeme v roku 2017 a najnižšie podobne ako u finančných operácií príjmových v roku 2013 (Obrázok 35).

Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

V rámci podnikania s majetkom z celkového počtu obcí v území iba obce Budmerice (obecné služby Budmerice, s.r.o. r.s.p.), Doľany (obecný podnik Doľany, s.r.o.), Dubová (skládka odpadov – Dubová, s.r.o.), Jablonec (Jablonec – spoločnosť s.r.o), vykazujú podnikateľskú činnosť. Ostatné obce nepodnikajú so svojím majetkom. Ani jedna z obcí nemá založenú príspevkovú organizáciu.

Tabuľka 40 Vývoj hodnoty jednotlivých súčastí aktív jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €) – 1. časť

	CELKOVÉ AKTÍVA							OBEŽNÝ MAJETOK						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	1767	1812	1857	1920	2059	2354	2541	171	323	274	274	438	695	782
Budmerice	5031	5440	5311	5306	5105	5165	6453	394	322	406	600	466	562	1037
Častá	3295	3282	6223	8909	8839	8863	8765	332	1090	549	1029	1119	1157	1332
Doľany	1447	1930	1742	1718	1534	1522	1174	46	55	392	392	390	431	189
Dubová	2000	1973	2220	2065	2288	2374	2577	105	101	331	317	390	494	737
Jablonec	2172	2041	2011	2103	2126	1867	2062	36	47	56	79	104	100	122
Pila	574	557	802	784	777	772	865	22	16	23	29	47	64	97
Štefanová	679	883	853	823	779	748	812	176	27	42	46	31	36	45
Víštuk	1349	1318	1364	1406	1576	1561	1679	67	80	122	143	134	148	206
Spolu	18314	19236	22383	25034	25083	25226	26928	1349	2061	2195	2909	3119	3687	4547

Prameň: súvahy obcí, vlastné spracovanie

Z pohľadu celkového vývoja hodnoty majetku je možné konštatovať, že vo všetkých obciach územia sa počas obdobia rokov 2013-2019 iba nepatrne menila celková hodnota a štruktúra majetku obcí.

Z pohľadu vecnej a hodnotovej štruktúry majetku, najväčší podiel tvorí neobežný majetok. Súčasťou neobežného majetku je dlhodobý nehmotný majetok, ktorý však tvorí v porovnaní s dlhodobým hmotným majetkom oveľa nižší podiel. V rámci dlhodobého hmotného majetku obce evidujú predovšetkým stavby a pozemky. Okrem toho v rámci tejto skupiny majetku obce vykazujú aj samostatné hnutelné veci, dopravné prostriedky a obstaranie dlhodobého hmotného majetku. V rámci dlhodobého finančného majetku obce evidujú podielové cenné papiere a podiely v dcérskych účtovných jednotkách (ide o podniky, kde má obec majetkovú účasť) a takisto na účte realizovateľné cenné papiere a podiely (napr. akcie BVS).

Z hľadiska štruktúry najväčší objem majetku v rokoch 2013-2019 tvoril neobežný majetok. Vývoj hodnoty neobežného majetku vykazoval kolísavý trend. V období rokov 2013-2016 vykazoval tento majetok každoročný nárast hodnoty, v roku 2017 poklesla hodnota majetku v porovnaní s rokom predchádzajúcim o 0,73%. K miernemu poklesu hodnoty neobežného majetku došlo aj v nasledujúcom roku. V roku 2019 hodnota neobežného majetku v porovnaní s rokom 2018 mierne vzrástla o 3,86%. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa hodnota neobežného majetku zvýšila o 31,87%. Každoročne rastúci trend hodnoty majetku sledujeme v rámci obežného majetku. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa hodnota obežného majetku zvýšila viac ako trojnásobne (Obrázok 36).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Obrázok 36 Štruktúra aktív v mikroregióne za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Obežný majetok je tvorený predovšetkým materiálom, krátkodobými pohľadávkami z nedaňových príjmov obcí ako aj pohľadávkami z daňových príjmov obcí a finančnými prostriedkami na bankových účtoch. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období.

Tabuľka 41 Vývoj hodnoty jednotlivých súčastí aktív jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis.€) – 2. časť

	NEOBEŽNÝ MAJETOK							ČASOVÉ ROZLIŠENIE						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	1594	1488	1581	1645	1620	1658	1754	2	1	2	1	1	1	5
Budmerice	4634	5113	4902	4700	4633	4596	5407	3	5	3	6	6	7	9
Častá	2961	2190	5674	7878	7717	7702	7429	2	2	0	1	2	1	1
Doľany	1399	1873	1350	1325	1142	1090	984	6	3	3	1	2	1	2
Dubová	1889	1869	1886	1747	1896	1879	1838	1	1	3	2	0	1	2
Jablonec	2135	1993	1952	2022	2022	1764	1936	1	1	1	0	0	2	2
Píla	551	540	778	755	730	706	766	0	1	1	1	0	1	2
Štefanová	503	855	810	776	748	711	765	0	1	1	1	0	1	2
Višťuk	1282	1282	1241	1263	1442	1413	1472	0	0	1	0	0	0	1
Spolu	16948	17159	20174	22111	21950	21519	22351	17	16	14	14	14	20	30

Prameň: súvahy obcí, vlastné spracovanie

Tabuľka 42 Vývoj hodnoty jednotlivých súčastí pasív jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis.€) - 3. časť

	CELKOVÉ PASÍVA							VLASTNÉ IMANIE						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	1767	1812	1857	1920	2059	2354	2541	972	1097	1185	1306	1457	1733	1930
Budmerice	5031	5440	5311	5306	5105	5165	6453	2309	2388	2398	2510	2529	2529	2854
Častá	3295	3282	6223	8909	8839	8863	8765	2046	2023	4672	2151	2230	2235	2410
Doľany	1447	1930	1742	1718	1534	1522	1174	943	1462	1277	1217	1011	993	587
Dubová	2000	1973	2220	2065	2288	2374	2577	1557	1541	1655	1693	1795	1919	2133
Jablonec	2172	2041	2011	2103	2126	1867	2062	12	51	52	19	9	75	104
Píla	574	557	802	784	777	772	865	241	218	233	243	264	279	304
Štefanová	679	883	853	823	779	748	812	442	442	441	435	410	391	388
Višťuk	1349	1318	1364	1406	1576	1561	1679	596	620	672	1069	1108	1114	1183
Spolu	18314	19236	22383	25034	25083	25226	26928	9118	9842	12585	10643	10813	11268	11893

Prameň: súvahy obcí, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Vlastné imanie obcí tvorí predovšetkým výsledok hospodárenia a v menšej miere oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Záväzky sú tvorené rezervami, predovšetkým krátkodobými rezervami. Dlhodobé záväzky evidujú obce predovšetkým voči sociálnemu fondu a krátkodobé záväzky evidujú predovšetkým voči dodávateľom, za nevyfakturované dodávky, voči zamestnancom, či voči sociálnej a zdravotným poisťovniam. Súčasťou záväzkov sú aj bankové úvery predovšetkým dlhodobého charakteru ako aj prijaté návratné finančné výpomoci. Časové rozlíšenie tvoria výnosy budúcich období.

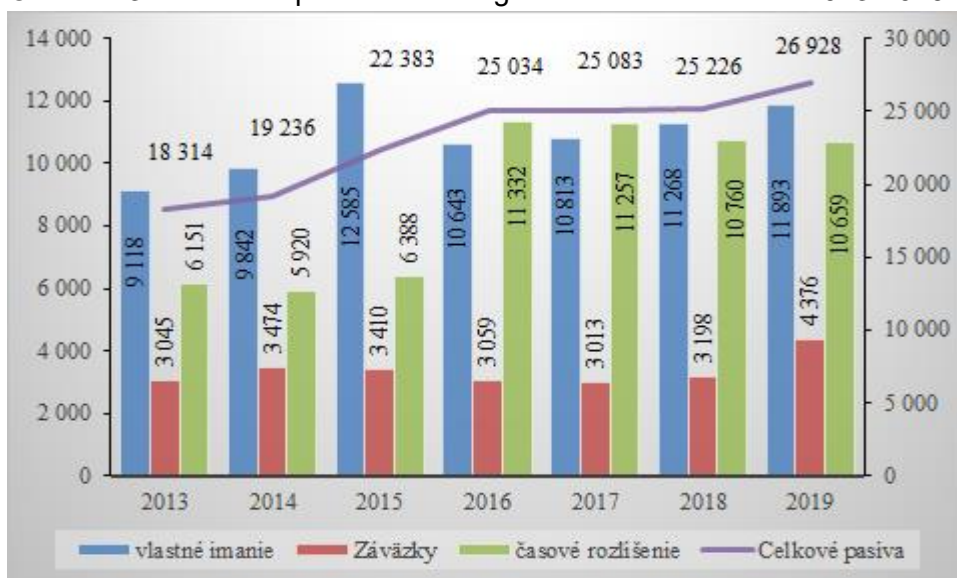
Tabuľka 43 Vývoj hodnoty jednotlivých súčastí pasív jednotlivých obcí za obdobie rokov 2013-2019 (v tis.€) – 4. časť

	ZÁVÄZKY							ČASOVÉ ROZLIŠENIE						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Báhoň	115	85	70	54	66	70	85	680	630	602	560	536	551	526
Budmerice	1668	2069	1974	1868	1760	1639	2351	1054	983	939	928	816	997	1248
Častá	320	241	380	293	32	211	246	929	1018	1171	6465	6577	6417	6109
Doľany	25	14	17	21	16	22	36	479	454	448	480	507	507	551
Dubová	97	72	223	50	41	33	46	346	360	342	322	452	422	398
Jablonec	749	722	700	724	771	1043	1298	1411	1268	1259	1360	1346	749	660
Píla	6	14	20	16	11	8	101	327	325	549	525	502	485	460
Štefanová	7	228	8	11	158	21	108	230	213	404	377	211	336	316
Vištuk	58	29	18	22	158	151	105	695	669	674	315	310	296	391
Spolu	3045	3474	3410	3059	3013	3198	4376	6151	5920	6388	11332	11257	10760	10659

Prameň: súvahy obcí, vlastné spracovanie

V rámci zdrojov krytia najväčší podiel tvorí vlastné imanie, ktorého hodnota počas sledovaného obdobia s výnimkou roku 2016 vykazovala každoročný nárast. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa hodnota celkového imania zvýšila o 2 775 tis. €. Druhou najväčšou kategóriou je časové rozlíšenie, ktoré vykazovalo kolísavý trend. Počas sledovaného obdobia sa snažili obce v území znižovať svoje záväzky, napriek tomu nárast záväzkov sledujeme v rokoch 2014, 2018 a 2019. V porovnaní rokov 2013 a 2019 sa celková výška záväzkov obcí zvýšila o 1 331 tis. € (obrázok 36).

Obrázok 37 Štruktúra pasív v mikroregióne za obdobie rokov 2013-2019 (v tis. €)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

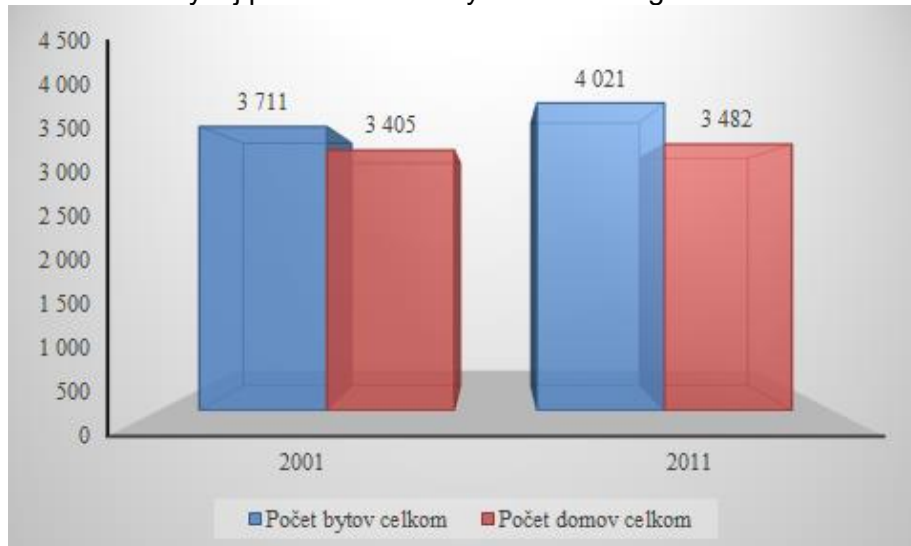
1.7 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestnenie niektorých výrobných podnikov. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou obcí v území.

Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplyvajú na rozvoj územia a sú predpokladom naplňovania obytnej funkcie obcí v území. Stav domového a bytového fondu sa v podmienkach Slovenska sleduje v desaťročných intervaloch, preto aj v ďalšej analýze uvádzame hodnotenie domového a bytového fondu za roky 2001 a 2011. Údaje za rok 2021 nie sú ešte k dispozícii. Všetky obce v území sú prioritne zamerané na obytnú funkciu. Z obrázku 38 vyplýva, že počas obdobia rokov 2001 - 2011 narastal počet domov a bytov v území. V roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 nárast počtu domov predstavoval 2,26% a nárast počtu bytov predstavoval 8,35%.

Obrázok 38 Vývoj počtu domov a bytov v mikroregióne v období rokov 2001-2011

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska obývanosti, resp. neobývanosti bytov v obciach v období rokov 2001-2011 došlo iba k nepatrným zmenám. V roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 vo všetkých obciach narástol celkový počet bytov a zároveň aj celkový počet trvalo obývaných bytov. Keďže ide predovšetkým o malé a stredné obce v území, ktoré nemajú dostatočný potenciál na vytváranie pracovných príležitostí a väčšina obyvateľov dochádza za prácou, prejavilo sa to následne aj na zvyšovaní počtu neobývaných bytov. Predovšetkým mladí ľudia odchádzajú z obcí do škôl a za prácou a časom si menia aj trvalý pobyt a aj napriek tomu, že následne získavajú byty v obci predovšetkým v dôsledku dedenia po rodičoch nevracajú sa do obce a byty ostávajú prázdne. Tento trend sa prejavil v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 v obciach Doľany, Jablonec a Štefanová. V ostatných obciach sledujeme pokles neobývaných bytov. Iba obec Štefanová zaznamenala mierny nárast podielu neobývaných bytov v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001. V ostatných obciach sledujeme pokles podielu neobývaných bytov (Tabuľka 44).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 44 Vývoj počtu bytov v obciach mikroregiónu v období rokov 2001-2011

	POČET BYTOV CELKOM		POČET TRVALO OBÝVANÝCH		POČET NEOBÝVANÝCH BYTOV		% PODIEL NEOBÝVANÝCH BYTOV	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Báhoň	528	602	453	528	75	74	14,2	12,92
Budmerice	721	786	602	731	119	55	16,5	6,99
Častá	751	791	612	692	139	99	18,5	12,5
Doľany	411	427	299	311	112	116	27,3	27,16
Dubová	321	341	273	304	48	37	14,95	10,8
Jablonec	264	339	224	292	40	47	15,15	13,86
Píla	110	118	80	98	30	20	27,27	16,95
Štefanová	133	144	96	103	37	41	27,8	28,4
Vištuk	472	473	401	421	71	52	15,04	10,99
Spolu	3 711	4 021	3 040	3 480	671	541	19,63	15,62

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska vlastníctva bytov vo všetkých obciach v území prevládajú byty v rodinných domoch a v menšom počte vlastné byty v bytových domoch, čo je dôsledkom charakteru obcí, ktoré sú vidiecke a pre nich je štandardom práve rodinná zástavba. V posledných rokoch obce začínajú vo väčšej miere využívať možnosti výstavby bytových domov v obciach prostredníctvom finančných prostriedkov získaných zo ŠFRB práve z dôvodu prilákania nových a predovšetkým mladých obyvateľov do obcí. Prejavilo sa to aj v rámci vlastníctva bytov v obciach, kedy v roku 2001 mala 2 obecné byty iba obec Vištuk, no už v roku 2011 sa obecné byty objavili vo všetkých obciach s výnimkou obcí Doľany a Píla. Iná situácia je v rámci hodnotenia družstevných bytov. Keďže ide o vidiecke obce, v mnohých aj v súčasnosti ešte fungujú poľnohospodárske družstvá, ktoré si v minulosti sami stavali byty pre svojich zamestnancov. Prejavilo sa to aj na štruktúre vlastníctva bytov v obciach, kedy v roku 2001 z celkového počtu obcí až v 5 obciach (čo predstavuje 55,5%) sa nachádzali družstevné byty. V roku 2011 však evidujeme výrazný pokles družstevných bytov. V dôsledku útlmu poľnohospodárskej výroby v obciach predávali družstvá svoje byty obyvateľom do súkromného vlastníctva, dôsledkom čoho je pokles družstevných bytov v obciach v porovnaní s rokom 2001 o 88 bytov. Celkovo v roku 2011 bolo v obciach mikroregiónu 6 družstevných bytov (Tabuľka 45).

Tabuľka 45 Vývoj počtu trvalo obývaných bytov podľa vlastníctva v obciach mikroregiónu v období rokov 2001-2011

	BYTY V RODINNÝCH DOMOCH		VLASTNÉ BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH		OBEČNÉ BYTY		DRUŽSTEVNÉ BYTY	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Báhoň	324	302	100	164	-	3	6	1
Budmerice	552	568	40	110	-	30	1	1
Častá	533	460	140	154	-	10	68	2
Doľany	290	284	4	23	-	-	-	-
Dubová	263	239	6	47	-	1	-	-
Jablonec	223	249	1	13	-	4	-	-
Píla	78	85	1	5	-	-	-	1
Štefanová	93	78	-	20	-	-	3	-
Vištuk	365	356	16	39	2	4	16	1
Spolu	2 721	2 621	308	575	2	52	94	6

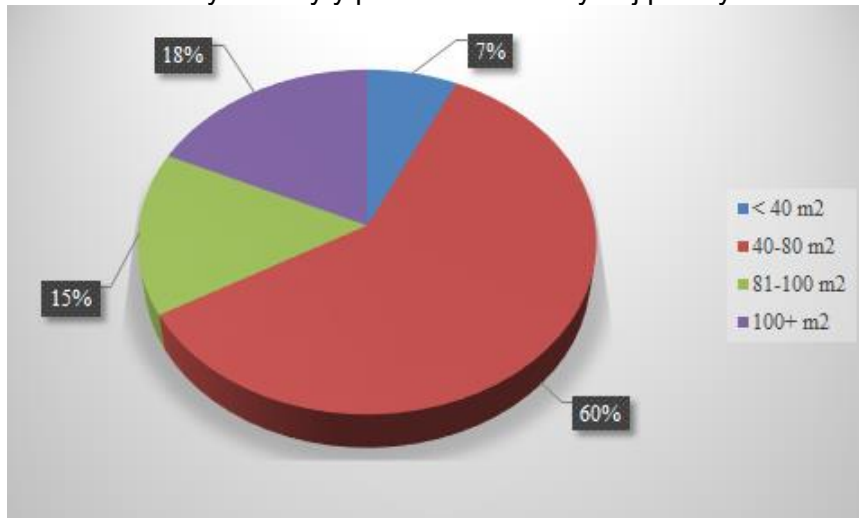
Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci veľkosti obytnej plochy u trvalo obývaných bytov prevládajú v území byty s rozlohou 40-80 m² (1 990 bytov, čo predstavuje 60% z celkového počtu trvale obývaných bytov). Veľkometrážne byty nad 100 m² predstavujú z celkového počtu trvale obývaných bytov 18 % - ný podiel (602 bytov). Byty s rozlohou 81-100 m² predstavujú 15% - ný podiel, čo predstavuje 510 bytov a najmenší podiel tvoria malometrážne byty s celkovým podielom 7%, čo predstavuje 234 bytov z celkového počtu obývaných bytov (Obrázok 39).

Z celkového počtu trvale obývaných bytov je 52,21% bytov napojených na ústredné kúrenie, 74,59 % bytov využíva na vykurovanie plyn, 2,22 % bytov využíva na vykurovanie elektrinu a 14,37 % bytov používa na vykurovanie pevné palivo.

V rámci vybavenosti bytov v rodinných domoch až 91,69 % z trvale obývaných bytov v rodinných domoch je napojených na vodovod buď zo spoločného zdroja vody alebo z vlastného zdroja vody.

Obrázok 39 Obývané byty podľa veľkosti obytnej plochy v m² území v roku 2011 (v %)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Keďže všetky obce v území majú vidiecky charakter v rámci štruktúry domov prevládajú rodinné domy v porovnaní s bytovými domami, aj keď v roku 2011 v porovnaní s rokom 2011 sa ich počet mierne znížil v obciach Dubová a Vištuk. V rámci bytových domov trvale obývaných v porovnaní rokov 2001 a 2011 došlo k poklesu ich počtu iba v obci Častá. V obciach Doľany, Dubová a Píla sa ich počet nemenil. Z porovnania rokov 2001 a 2011 vyplýva, že v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 sa počet rodinných domov trvalo obývaných zvýšil vo všetkých obciach s výnimkou obce Štefanová. Pozitívne hodnotíme aj pokles podielu neobývaných domov vo všetkých obciach s výnimkou obcí Doľany, Dubová, Štefanová. Najčastejším dôvodom neobývanosti domov v obciach je, že sa využívajú na rekreačné účely (46,88 % z celkového počtu neobývaných domov v obci).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

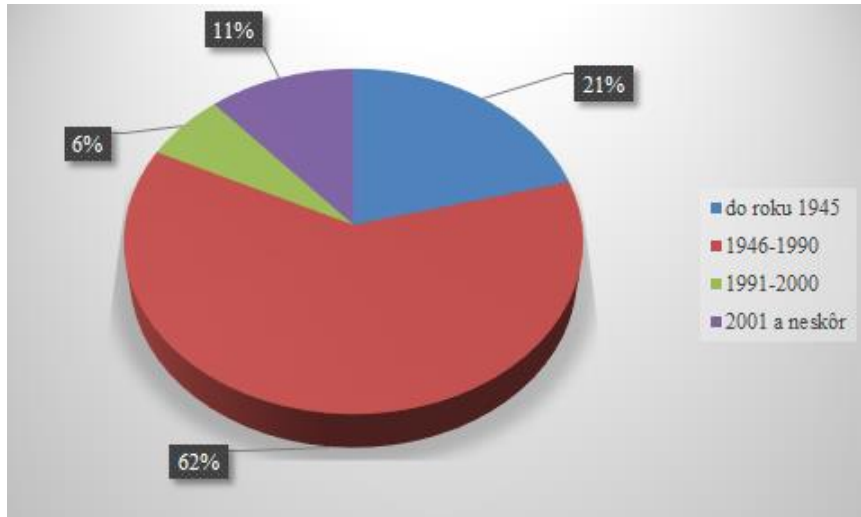
Tabuľka 46 Vývoj počtu domov v obciach mikroregiónu v období rokov 2001-2011

	POČET DOMOV CELKOM		RODINNÉ DOMY ¹² SPOLU TRVALO OBÝVANÉ		BYTOVÉ DOMY ¹³ SPOLU TRVALO OBÝVANÉ		% PODIEL NEOBÝVANÝCH DOMOV	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Báhoň	460	456	320	361	13	14	24,13	15,78
Budmerice	652	686	542	602	9	12	16,87	8,16
Častá	607	647	449	511	21	20	21,08	15,5
Doľany	404	415	288	296	1	1	27,47	28,19
Dubová	369	313	248	266	1	1	10,8	11,5
Jablonec	251	291	210	240	1	4	15,53	15,8
Píla	104	113	77	91	1	1	24,04	17,70
Štefanová	124	130	85	82	2	3	29,03	31,5
Vištuk	434	431	359	362	5	7	15,66	12,06
Spolu	3 405	3 482	2 578	2 811	54	63	20,51	17,35

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia rokov výstavby obývaných domov v území je možné konštatovať, že najviac domov sa postavilo v období rokov 1946-1990 (62 % z celkového počtu trvalo obývaných domov). Do roku 1945 sa v území postavilo 21% domov z celkového počtu obývaných domov. Mierny stavebný útlm možno zaznamenať v období rokov 1991 – 2000, kedy bolo v území postavených iba 6% z celkového počtu obývaných domov. V území sa postavilo v období po roku 2001 11% z celkového počtu obývaných domov (Obrázok 40).

Obrázok 40 Obývané domy podľa roku výstavby v území v roku 2011 (v %)

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Školstvo

Vo všetkých obciach sa nachádza materská škola. Od septembra 2014 obec Budmerice prevádzkuje aj novú materskú školu s detským ihriskom, ktorá vznikla prestavbou penziónu.

¹² Bytový dom je budova určená na bývanie, ktorá má štyri a viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodiska. Za bytové domy na účely sčítania sa považovali aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

¹³ Rodinný dom je budova určená na bývanie; môže mať najviac tri samostatné byty, najviac dve nadzemné podlažia a podkrovia

Základná škola sa nachádza vo všetkých obciach s výnimkou obcí Píla a Štefanová. V obciach Báhoň, Častá, Budmerice, Vištuk sa nachádzajú plnoorganizované školy poskytujúce I. aj II. stupeň vzdelania. V obciach Dubová, Jablonec a Doľany sa nachádzajú základné školy iba s prvým stupňom. Na druhý stupeň vzdelávania dochádzajú žiaci do okolitých obcí resp. do mesta Modry.

V Pezinku je Spoločný školský úrad pre školy desiatich obcí - Častá, Budmerice, Jablonec, Vinosady, Viničné, Dubová, Vištuk, Šenkvice, Báhoň a Slovenský Grob.

Stravovanie detí sa v jednotlivých obciach realizuje buď v jedálňach základných škôl alebo v jedálňach materských škôl. Všetky základné školy poskytujú svojim žiakom tráviť voľný čas po vyučovaní v rámci školských klubov. V obci Budmerice sa nachádza aj súkromné centrum voľného času Budmerice, ktoré vzniklo na základe potreby rozšíriť ponuku voľnočasových aktivít pre deti a mládež v obci Budmerice a okolí. Ponúka rôzne aktivity, výlety a tábory. Zriaďovateľom Centra voľného času je Občianske združenie Aktiv. V obci Častá pôsobí občianske združenie Talentárium, ktoré je zamerané na výchovno-vzdelávaciu umeleckú činnosť mládeže.

Základné školy majú k dispozícii aj školské knižnice. Základné školy v obciach Častá, Báhoň, Budmerice majú k dispozícii aj telocvične.

V obci Vištuk pripravuje vzdelávacia organizácia LEAF, n.o. projekt vybudovania campusu pre Akadémiu LEAF – medzinárodnej strednej internátnej školy so zameraním na podnikavé líderstvo a Strednú Európu. Projekt predpokladá cca 400 študentov ročne, ktorí budú bývať na vybudovaných internátoch. Okrem vzdelávacej inštitúcie budú iniciované aj ďalšie aktivity: Centrum najnovšej svetovej praxe v identifikácii a rozvoji charakternosti, podnikavého líderstva, Program cieleného osobného rozvoja učiteľov ZŠ a SŠ, Online platforma (Marketplace) pre komplexný osobný rozvoj mladých ľudí, Skupinový osobný rozvoj podľa overenej metodológie CEOs či Program praktického rozvoja budúcich digitálnych podnikateľov. Projekt je významným pre celé územie mikroregiónu nielen z pohľadu vzdelávania, ale aj z pohľadu ekonomických a komunitných príležitostí pre rozvoj; z pohľadu vytvárania pracovných príležitostí, vytvárania možností pre rozvoj podnikania v území (poddodávky, služby, služby v cestovnom ruchu a pod.), využívanie niektorých služieb campusu obyvateľmi mikroregiónu (knižnica, park, telocvične). V neposlednom rade tiež pritiahne do územia nových obyvateľov, odborníkov a expertov, ktorí môžu priniesť aj nové spôsoby nazerania na riešenie výziev mikroregiónu, nové zdroje informácií, kontaktov. Takýto projekt predstavuje veľký prínos pre mikroregión a je ojedinelým v našich podmienkach.

Zdravotníctvo

V rámci zdravotnej starostlivosti sa v obciach nachádzajú ambulancie všeobecných lekárov, ale aj špecialistov (v obci Budmerice sa nachádza ambulancia gynekológa).

Ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých sa nachádzajú vo všetkých obciach s výnimkou obcí Dubová, Jablonec, Píla, Doľany, Štefanová. Obyvatelia z týchto obcí dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do okolitých obcí, resp. do mesta Modra, Pezínok alebo Cífer. V obciach Báhoň, Častá, Budmerice všeobecní lekári pre dospelých. V Budmericiach detskí lekári ordinujú 5x do týždňa, úrazová chirurgia 2x do týždňa, v obci Vištuk všeobecný lekár pre dospelých ordinuje 1x do týždňa. V obci Častá svoju činnosť ukončila lekárka pre deti a dorast, takže v súčasnej dobe ambulancia detskej lekárky nie je obsadená. Stomatologickú ambulanciu majú obyvatelia k dispozícii 5x v týždni v obciach Báhoň a Budmerice. V obciach Báhoň, Častá a Budmerice sa nachádza aj lekárka. Za

špecializovanou zdravotnou starostlivosťou dochádzajú obyvatelia obcí do zdravotníckych zariadení v Pezinku alebo v Modre.

Sociálna starostlivosť

V § 83 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov je uvedené, že obce a mestá vypracovávajú komunitný plán sociálnych služieb. V tejto časti sa budeme venovať hodnoteniu sociálnych služieb v mikroregióne z pohľadu komunitného plánovania.

Komunitný plán zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie. Komunitný plán je výstupom komunitného plánovania a predstavuje strategický dokument, ktorý analyzuje stav sociálnych služieb v mikroregióne, hodnotí potreby obyvateľov v sociálnej oblasti a navrhuje priority pre rozvoj v tejto sfére na nasledujúce roky.

Legislatívne a programové dokumenty týkajúce sa sociálnej oblasti

Legislatíva SR v sociálnej oblasti

- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 - 2030
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
- Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030
- Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násillia na ženách 2014 – 2019

Základné východiskové dokumenty na úrovni Bratislavského samosprávneho kraja

- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2018 – 2023

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021-2027

Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba

zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou.

Sociálne služby podľa druhu rozlišujeme:

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach.
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku.
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.
- Podporné služby.

Obce mikroregiónu zabezpečujú v rámci svojich kompetencií v oblasti sociálnych služieb predovšetkým nasledovné aktivity:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich seniorov
- stretnutia seniorov mimo organizácii zameraných na seniorov (, Jednota dôchodcov Slovenska – JDS a pod.)
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....)
- poskytovanie finančnej podpory v zmysle prijatých VZN na úrovni jednotlivých obcí (v prípade rodinných tragédií, živelných katastrof, príspevky na stravovanie a pod.)
- zabezpečenie opatrovateľskej a odľahčovacej služby

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale aj skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Sociálne znevýhodnené skupiny, ktoré sú objektom poskytovania sociálnych služieb môžeme rozdeliť na:

- seniori
- nezamestnaní
- zamestnanci s nízkym vzdelaním alebo nízkym príjmom
- deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- občania so zdravotným postihnutím
- občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

V rámci mikroregiónu všetky obce s výnimkou obce Píla poskytujú v rámci ponuky sociálnych služieb iba sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Ani jedna z obcí neponúka v rámci sociálnych služieb sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb obyvateľov.

Sociálne služby pre seniorov

Opatrovateľská služba

Obce Častá, Dubová, Vištuk poskytujú opatrovateľskú službu pre svojich obyvateľov. Obce Dubová a Častá majú uzatvorenú zmluvu na zabezpečovanie sociálnych služieb s n. o. Charita Šenkvice, ktorá zabezpečuje aj zamestnancami z obcí opatrovateľskú službu pre obyvateľov obce. Obec Jablonec spolupracuje s ADOS Šenkvice a DSS Budmerice.

Obyvateľom s nepriaznivým zdravotným stavom v obci Častá poskytuje starostlivosť aj Agentúra ošetrovateľskej starostlivosti – ADOS ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorú si čiastočne hradia aj obyvatelia z vlastných príjmov.

Podporné služby

Terénnu odľahčovaciu službu žiadna z obcí v mikroregióne nezabezpečuje. V mikroregióne sa nachádzajú aj sociálne zariadenia. Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom zariadenia sociálnych služieb na území obce Báhoň – Domov sociálnych služieb pre dospelých. V obci Častá je situovaný Charitný dom sv. Jozefa. V obci Budmerice poskytuje svoje služby Centrum sociálnych služieb. Centrum sociálnych služieb v Budmericiach (CSS) je kombinované pobytové zariadenie, ktorého zriaďovateľom je obec Budmerice a štatutárom zariadenia je starosta obce. V rámci zariadenia sú poskytované nasledovné služby: Zariadenie pre seniorov - 20 lôžok, Zariadenie opatrovateľskej služby - 6 lôžok, Denný stacionár - 4 miesta. Zariadenie pre seniorov a Zariadenie opatrovateľskej služby sú z hľadiska racionálneho prevádzkovania zlúčeným zariadením sociálnych služieb s celoročnou starostlivosťou. Poskytovateľ sociálnych služieb v časti DS, DSS, ZPS a ZOS vykonáva odborné činnosti, obslužné činnosti a iné činnosti, zabezpečuje a utvára podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom č. 448/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov. Zariadenie poskytuje sociálne služby fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Centrum sociálnych služieb vzniklo rekonštrukciou budovy bývalej základnej školy v centre obce, v tesnej blízkosti zdravotného strediska v januári v roku 2007. Celková kapacita pre poskytovanie sociálnych služieb s celodennou starostlivosťou je pre 26 klientov. Od 1.4.2012 zariadenie rozšírilo svoju kapacitu o 4 miesta pre klientov denného stacionára. V súčasnosti má zariadenie pre klientov s celodenným pobytom 11 jednolôžkových, 5 dvojlôžkových izieb a jednu päťlôžkovú izbu pre imobilných klientov. Súčasťou každej izby je predsieň a samostatné sociálne zariadenie (WC a kúpeľňa so sprchovým kútom). Na druhom podlaží budovy je jedáleň, výdajňa stravy, spoločenská miestnosť¹⁴ V priebehu r. 2022 bude v obci Častá dokončené pobytové zariadenie pre osoby s ľahkým mentálnym postihnutím, kam budú presunutí klienti v rámci deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb Bratislavského samosprávneho kraja.

V rámci zdravotnej starostlivosti sa v obciach nachádzajú ambulancie všeobecných lekárov, ale aj špecialistov.

Ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých sa nachádzajú vo všetkých obciach s výnimkou obcí Dubová, Jablonec, Píla, Doľany, Štefanová. Obyvatelia z týchto obcí dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do okolitých obcí, resp. do mesta Modra, Pezinok alebo Cífer. V obciach Báhoň, Častá, Budmerice všeobecní lekári pre dospelých, v Častej a Budmericiach detskí lekári ordinujú 5x do týždňa, v obci Vištuk všeobecný lekár pre dospelých ordinuje 1x do týždňa.

V mikroregióne sa vykonávajú nasledovné podporné činnosti pre seniorov:

- V obciach Báhoň, Častá, Vištuk, Doľany sa nachádza Klub dôchodcov
- Obce Báhoň, Častá, Vištuk, Štefanová, Doľany a Budmerice zabezpečujú donášku stravy pre obyvateľov buď prostredníctvom vlastných zamestnancov, alebo

¹⁴ <http://www.ssss.sk/obec-budmerice>

- prostredníctvom podnikateľských subjektov poskytujúcich stravovacie služby priamo v obci, alebo dovozom z inej obce (napr. obec Doľany)
- Obec Častá prispieva dôchodcom na jedno jedlo denne na základe vydaného Všeobecne záväzného nariadenia obce (0,50 €). Obec takisto poskytuje z rozpočtu pre dôchodcov príspevok na dennú stravu a jednorazové dávky pomoci v hmotnej núdzi.

Sociálne služby pre nezamestnaných zamestnanci s nízkym vzdelaním alebo nízkym príjmom

Obce mikroregiónu v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Pezinku zabezpečujú pre túto skupinu obyvateľov verejno – prospešné práce zamerané predovšetkým na úpravu a údržbu verejných priestranstiev v obciach. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obce podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení majú možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR, dohody o dobrovoľníckej práci a vytvárať podmienky na vykonávanie praxe študentov stredných a vysokých škôl počas štúdia a po jej skončení.

Ďalšou možnosťou pre túto skupinu obyvateľov je aj ich zapojenie do rekvalifikačných kurzov, ktoré poskytuje ÚPSVaR Pezinok.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Vo všetkých obciach sa nachádza materská škola. Základná škola sa nachádza vo všetkých obciach s výnimkou obcí Píla a Štefanová. V obciach Báhoň, Častá, Budmerice, Vištuk sa nachádzajú plnoorganizované školy poskytujúce I. aj II. stupeň vzdelania. V obciach Dubová, Jablonec a Doľany sa nachádzajú základné školy iba s prvým stupňom. V Budmericiach je zriadená Základná umelecká škola Budmerice.

Obce mikroregiónu nemajú vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Obce majú schválené v rámci prijatých VZN finančnú podporu na stravu v školskej jedálni pre sociálne odkázané deti

Sociálne služby pre občanov so zdravotným postihnutím

V obciach mikroregiónu nefunguje miestna organizácia zdravotne postihnutých osôb. Obce pre túto skupinu obyvateľov zabezpečujú rozvoz stravy podľa potreby, prípadne opatrovateľskú službu. Do budúca je potrebné riešiť otázku bezbariérovosti verejných inštitúcií z dôvodu zvýšenia kvality života tejto skupiny obyvateľov.

Sociálne služby pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Svojím zložením ide o najrôznorodjšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé.

K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia
- občanov pod hranicou chudoby
- osamelých občanov
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví

- závislí občania
- rómska komunita

Obce mikroregiónu nemajú prijaté VZN, ktoré by sa venovali poskytovaniu sociálnych služieb daným skupinám obyvateľov. V súčasnosti obce poskytujú služby týmto skupinám obyvateľov napr. na základe zákona o sociálnych službách – aktivačné práce, alebo možnosť rekvalifikácie prostredníctvom ÚPSVaR v Pezinku. Pre osamelých občanov obce zabezpečujú napr. donášku obedov alebo opatrovateľskú službu. Obce realizovali aj tzv. potravinovú pomoc, ktorú zabezpečovali obce v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Služby obyvateľstvu

V jednotlivých obciach sa nachádzajú maloobchodné predajne s prevahou potravín resp. zmiešaného tovaru.

V obci Báhoň sa nachádza niekoľko predajní potravín (COOP Jednota) a tiež niekoľko ďalších predajní rôzneho charakteru (napr. Drogéria Silvia, Stavebniny na Majeri, kvetinárstvo, čalúnnictvo, stolárstvo Stojkovič a stolárstvo „Marek“).

Obec Častá poskytuje svojim obyvateľom pomerne široké spektrum služieb (napr. potraviny – Vavrinčíková, Buttková, CBA potraviny a rozličný tovar na Hlavnej ulici, cukráreň a výroba cukrárskych výrobkov, predajňa mäso - údeniny - Gašparík, textil – obuv na ul. Na Vříšku, pekáreň - situovaná na Novej ulici, predaj kvetov na Fándlyho ulici, Hlavnej a Cintorínskej, stavebniny na Ružovej ulici, remeselné potreby na Hlavnej ulici, čerpacia stanica pohonných látok Avant - situovaná v strede obce, trafika na ul. Hlavnej, firma Belák – Zalt (p. Belák) - záhradná technika - predaj a servis na ul. Hlavnej, kozmetický salón Zelený dom na Kíperskej ul., kaderníctvo a nechtové štúdio na ul. Na vříšku, čalúnnictvo Daniela, požičovňa náradia atď. V obci Budmerice sa nachádzajú 1 predajňa potravín CBA KO.MA.CO - sk s.r.o. a Predajňa Mäsa a mäsových výrobkov, Kvetinárstvo „Babička“, Kvetinárstvo „Pod Vrbou“, čerpacia stanica pohonných látok Avanti, novinový stánok, Záhradné centrum KERZAM.

V obci Dubová sa nachádzajú 2 predajne potravín a iného tovaru dennej potreby, 2 pohostinstvá, pohrebníctvo, kvetinárstvo, krajčírstvo, pizzeria a záhradníctvo.

V obci Jablonec sa nachádza predajňa potravín a niekoľkých drobných prevádzkovateľov služieb (napr. kaderníctvo, predajne zmiešaného tovaru a pohostinstvo).

V obciach Píla, Vištuk, Štefanová sa nachádza predajňa potravín a pohostinstvo. V obci Doľany sa nachádzajú predajne potravín a zmiešaného tovaru (Potraviny Slaninka, potraviny a zmiešaný tovar).

V území sa nachádzajú aj ubytovacie a stravovacie zariadenia. Stravovacie služby v obci Báhoň poskytuje v obci Pizzeria UNO a Jedáleň na Majeri (aj vývarovňa), okrem toho sa v obci nachádzajú aj pohostinské zariadenia Hostinec „U MIKA“, Espresso „7“. V obci Častá poskytujú svoje služby nasledovné zariadenia:

reštaurácie, občerstvenie

- Zámocké libresso - kaviareň na hrade Červený Kameň,
- Taverna Pod baštou, reštaurácia na hrade Červený Kameň (cca 28 miest)
- Hostinec – „Kaleráb“, Hlavná 433,
- Zmrzlina, ul. Hlavná (pri hostinci „Kaleráb“)
- Hostinec Na vříšku 432 (cca 50 miest)
- Fuggerov dom, Hlavná 1 – najväčšia vínna pivnica v Malokarpatskom regióne s kapacitou 150 miest,

- Peter Gáží, Hlavná 164 – predaj vína (cca 10 miest)
- Vladimír Soldán, Sokolská 627 – predaj vína;
- Reštaurácia „Štadión“, Sokolská 647/59 (kapacita 90 miest)
- Reštaurácia „U Schwarzov“ (kapacita 80 miest)
- Pizzeria „Dedinka“ 1. nefajčiarska reštaurácia na okolí
- Pizzeria „Na Kurtoch“, rozvoz pizze a jedál
- Vinárstvo – ul. Sokolská, Myslík Marek

ubytovanie

- Penzión „Ema“, Cintorínska ulica 467, kapacita 8 lôžok,
- Penzión „RED ROCK 55“, Častá - Červený Kameň 55, kapacita 15 lôžok,
- Ubytovanie v súkromí p. Myslíková, kapacita 12 lôžok

V obci Budmerice sa nachádza aj niekoľko stravovacích a ubytovacích zariadení (KVAK RESTAURANT & BAR, Pohostinstvo u Bociana, Penzión LINDAVA a ponúka reštauračné služby aj ubytovanie v 2-3 lôžkových izbách).

V obci Dubová ubytovacie služby poskytujú chata Fúgelka a ubytovanie na súkromí „Ubytovanie Zuzy.“

V obci Píla sa nachádza ubytovacie zariadenie „Penzión pod Červeným Kameňom“ a okrem toho obyvateľia majú k dispozícii miestne pohostinstvo, ktoré ponúka svoje služby.

V obci Doľany poskytuje ubytovacie služby penzión OMPITÁL, ktorý má k dispozícii 20 lôžok a poskytuje aj priestory pre organizovanie firemných školení alebo spoločenských podujatí. Stravovacie služby v obci poskytuje Reštaurácia B-CLUB.

Okrem stravovacích a ubytovacích služieb majú obyvateľia v obciach k dispozícii služby holičstva, kaderníctva, pedikúry, manikúry, masáže, kozmetické služby, stavebno-obchodné činnosti, kvetinárstva, pohrebné služby, kamenárstva, pneuservis a pod., ostatné služby obyvateľom obcí poskytujú zariadenia v Modre, Pezinku alebo v Bratislave.

Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Píla a Štefanov sa nachádza aj pošta, ktorá poskytuje aj služby poštovej banky. Pre obyvateľov obce Jablonec sú zabezpečované poštové služby prostredníctvom služby Pošta – partner.

Vo všetkých obciach sa nachádza cintorín, aj dom smútku.

Obce Báhoň vydáva obecné noviny – Báhonské noviny, obec Častá vydáva miestne periodikum Častovský informačník – ktorý vychádza štvrťročne. Obec Vištuk vydáva občasník Veci Vištucké. Obec Píla vydáva obecné noviny pod názvom „Piľanský Občasník“, ktorý vychádza 2x ročne. Obec Doľany vydáva Doľanské noviny – 3x ročne. Obec Jablonec vydáva Halmešský hlásnik. Obec Budmerice vydáva občasník „Budmerické zvesti.“ V obci Dubová vydáva Konferencia sv. Jána Krstiteľa Dubovské noviny s podporou obce.

1.7.1 Technická infraštruktúra

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Nie všetky obce v území majú komplexne vybudovanú technickú infraštruktúru.

Cestná sieť a dopravné systémy

Z hľadiska dopravnej napojenosti obcou Báhoň prechádza cesta III. triedy Vištuk – Kaplna a Budmerice – Kaplna. Obec Jablonec leží približne v strede cestnej spojnice III. triedy Cífer – Budmerice. Obec Štefanová leží približne v strede cestnej spojnice III. triedy Budmerice – Doľany, Častá.

Cestný ťah II/502 tvorí dopravnú os obce Častá a zabezpečuje priame väzby na región pre hospodársku aj rekreačnú dopravu a zároveň prechádza vo vzdialenosti cca 1 km od obce Píla. Tento cestný ťah prechádza aj intravilánom obce Dubová a predstavuje spojnicu malokarpatských sídiel s hlavným mestom SR Bratislavou, cez Svätý Jur, Pezinok, Vinosady a Modru a ďalej v pokračovaní cez Dubovú do Častej a Píly (s hradom Červený Kameň a rekreačným zázemím) a ďalej cez Doľany, Orešany a Smolenice až do Trstína. V obci Trstín sa dá napojiť na cestu I/51 v smere na Senicu a ďalej do Českej republiky (cestný hraničný priechod Holíč – Hodonín).

Cesta III/1088 predstavuje hlavnú komunikáciu obce Píla v južnej časti pri „Rázcestí-rybníky“, medzi obcami Dubová a Častá, pripája sídlo na nadradený dopravný systém – dopravný ťah II/502. V severnej časti je táto cesta ukončená pri rekreačnom zariadení „Častá - Papiernička“ a ďalej pokračuje ako nespevnená lesná cesta do Malých Karpát, ktorá je pre automobilovú dopravu uzavretá.

Cesta III/1092 má pre obec Píla strategický význam s funkciou pripojenia cez Hrad Červený Kameň na obec Častá a ďalej na nížinnú časť regiónu, ktorú tvoria obce Štefanová, Budmerice, Cífer so železničnou stanicou a regionálnou tepnou cesty I/61. V hornej časti obce Píla sa cez Hrad Červený Kameň pripája na cestu III/1088, čím sa uzatvára dopravný okruh: Častá - Hrad Červený Kameň – Píla – „Rázcestie-rybníky“ a späť.

Strategický význam pre obec Častá má cesta III/1089 s funkciou pripojenia na nížinnú časť regiónu, ktorú tvoria obce Štefanová na III/5029 v Budmericiach a Cífer, so železničnou stanicou a regionálnou tepnou Považia - cestou I/61. Cez obec Častá prechádza cesta I. triedy smerom na Pezinok, Modru, Smolenice, Trstín a tiež obec leží na významnej dopravnej - Malokarpatskej vínnej ceste.

Obcou Vištuk prechádza cesta c.III/5041, ktorá sa napája na cestu II/504 do Modry, resp. do Trnavy a JV smerom na cestu III/5042 a v pokračovaní ďalej cez obec Báhoň a Kaplna na cestu I/61 až do Bratislavy. Z cesty III/5041 sa v centrálnom priestore obce odpája cesta III/06110, smerujúca do obce Šenkvice.

Cesta II/504 spája obec Budmerice s mestom Modra (v smere na Bratislavu) a obcami Ružindol, Biely Kostol (v smere na Trnavu), s prepojením na ďalšie obce a mestá v regióne a ďalej na Bratislavu a Trnavu. Na cestu I/61 Bratislava - Trnava je obec Budmerice najbližšie napojená v obci Kaplna (8 km), na diaľnicu pri obci Blatné (13 km). Táto cesta prechádza aj juhovýchodným cípom obce Dubová, ktorá sa v obci Modra – Kráľová odkláňa od cesty II/502 smerom na juhovýchod v smere na Budmerice, Ružindol a ďalej do Trnavy. Cestnou komunikáciou II/504 sa realizuje komunikačné prepojenie malokarpatských obcí s Trnavou a tiež pripojenie sa na západoslovenský koridor dopravnej infraštruktúry tvorený predovšetkým diaľnicou D1 (medzinárodný cestný ťah E75) a cestou nadregionálneho významu I/61 Bratislava – Žilina.

Geograficky sú Doľany okrajovou obcou, ktorá je spojená s mestskými centrami pomerne nevýhodnou cestnou sieťou. Obcou prechádza cesta II. triedy

Územím obce Dubová vedie značená Malokarpatská vína cyklotrasa Modra – Trstín, ktorá prechádza po krajnici cesty II/502, intravilánom obce.

Tabuľka 47 Dĺžka miestnych komunikácií a chodníkov v jednotlivých obciach mikroregiónu

	Dĺžka miestnych komunikácií (v km)	Dĺžka chodníkov (v km)
Báhoň	6,5	4,5
Budmerice	15	3
Častá	5,6	4
Doľany	3,5	4
Dubová	4,4	2
Jablonec	2,6	1,8
Píla	1,582	3,290
Štefanová	2	2,5
Vištuk	4,58	0,74
Spolu	45,762	25,83

Prameň: interné materiály obcí, vlastné spracovanie

Celkovo obcami mikroregiónu prechádza 45,762 km miestnych komunikácií, pričom najviac miestnych komunikácií má v správe obec Budmerice – 15 km a najmenej obec Štefanová – 2 km. Každá z obcí má v správe aj chodníky, pričom najviac ich eviduje obec Píla – 3,290 km a najmenej obec Vištuk – 0,74 km (Tabuľka 47).

Železničná doprava

Z obcí v mikroregióne má jedine obec Báhoň priame železničné napojenie a v obci je aj situovaná železničná zastávka. Vlaková doprava je dobre dostupná, počas pracovných dní jazdia vlaky so zastavením v obci každú hodinu a počas dní pracovného voľna a pracovného pokoja každé dve hodiny. Železničné napojenie v Báhoňi tiež vytvára dobré príležitosti aj v cestovnom ruchu. Železničná doprava sa môže stať atraktívnou súčasťou balíčkov cestovného ruchu.

Obrázok 41 Železničná zastávka v obci

Prameň: <https://www.google.sk/>

Obrázok 42 Podjazd pod železničnú trať

Ostatnými obcami neprechádza železničná trať. V prípade potreby prepravy železničnou dopravou majú obyvatelia mikroregiónu k dispozícii okrem zástavky v Báhoňi, aj zástavku v Šenkviach, Cíferi alebo Pezinku.

Autobusová doprava

Vo všetkých obciach sa nachádzajú autobusové zástavky. Z hľadiska pravidelnosti, je lepšie spojenie v pracovných dňoch, kedy spoje obcami prechádzajú niekoľkokrát denne. Zhoršená je dostupnosť obcí z hľadiska autobusovej dopravy počas prázdnin a víkendov, kedy je počet spojov a ich frekvencia nedostatočná.

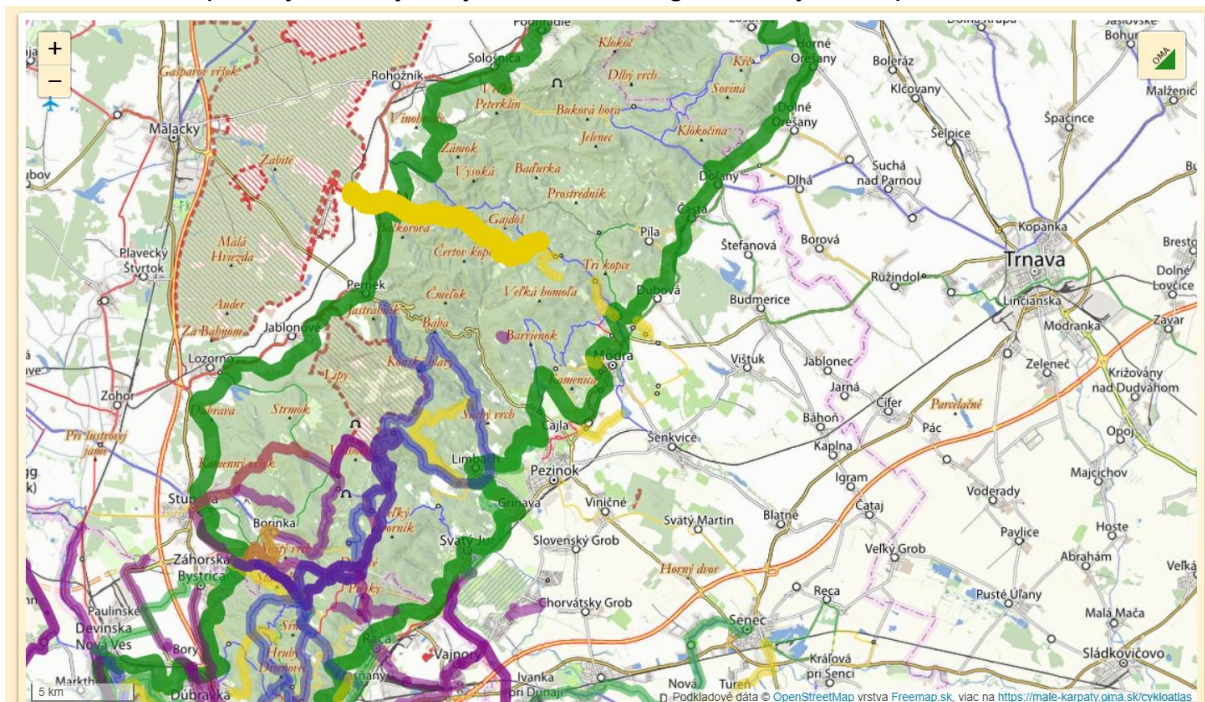
Letecká doprava

Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Bratislave. V obci Dubová je športové letisko a vnútroštátne letisko pre všeobecné letectvo – využívané pre letecký šport. Toto letisko predstavuje potenciál pre využitie aj v cestovnom ruchu, začína sa vytvárať aj časť klientely, ktorá za produktami z mikroregiónu a širšieho regiónu Malých Karpát prichádza aj letecky (vínna turistika).

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava v mikroregióne je slabo rozvinutá – chýba cykloturistická sieť napojená na oficiálne cyklotrasy. Preto je slabo rozvinutá cyklo doprava ako aj cykloturistika.

Obrázok 43 Mapa s vyznačenými cyklotrasami v regióne Malých Karpát

Prameň: <https://male-karpaty.oma.sk/cykloatlas>

Vodné hospodárstvo

Všetky obce v území majú vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Obyvatelia však majú na svojich pozemkoch vybudované aj vlastné studne, ktoré využívajú najmä za zavlžovanie. Obec Báhoň má vybudovaný verejný vodovod napojený vodný zdroj Kalinkovo a zabezpečuje ho BVS.

Verejný vodovod v obci Častá je súčasťou Podhorského skupinového vodovodu. Zásobovaný je z prameňov „Maruša“ a „Vyvierka“ a je súčasťou Podhorského skupinového vodovodu. Z týchto dvoch prameňov je zásobovaná aj obec Dubová a obec Píla.

Aj pramene „Adamova“ a „Tri studničky“, ktoré zásobujú obec Budmerice a obec Doľany a odkiaľ sa pitná voda prečerpáva do vodojemu 2 x 250 m³ s max. hl. 239,00 m n. m. v Štefanove sú súčasťou tohto skupinového vodovodu.

Obec Jablonec má vybudovaný verejný vodovod napojený na vlastné studne. V obci sa nachádza cca 300 studní.

Obec Štefanová má vybudovaný verejný vodovod napojený na Bratislavskú vodárenskú spoločnosť.

Na severozápadnom okraji katastrálneho územia obce Vištuk je vybudovaná vodná nádrž Vištuk, uvedená do prevádzky v roku 1968. Okrem extenzívneho chovu rýb má aj funkciu retenčnú a zavlažovacia. Max. plocha vodnej nádrže činí 29 ha. Obec Vištuk je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu, do ktorého je voda dodávaná z podzemného vodného zdroja Modra – Harmónia, prameň Koreň I., II., Sklená, Žliabok – studňa.

V mikroregióne sú niektoré obce odkanalizované a majú vybudované ČOV, avšak prevažná väčšina obcí nie je odkanalizovaná.

Obec Báhoň má vybudovanú vlastnú verejnú kanalizáciu a prevádzkuje vlastnú čistiareň odpadových vôd. Vlastnú ČOV má aj obec Častá, avšak časť obce je odkanalizovaná jednotnou kanalizáciou. V roku 2017 bola dokončená a skolaudovaná v obci Častá splašková kanalizácia/dažďová kanalizácia, ktorá bola vybudovaná z peňazí Švajčiarskeho finančného mechanizmu. V súčasnosti je obec odkanalizovaná na cca. 85 %. V ostatných častiach obce sú splaškové vody zachytávané lokálne v žumpách a likvidované odvozom fekálnymi vozidlami na najbližšiu ČOV. Rekreačné zariadenia – Papiernička, bývalá Detská ozdravovňa Biela skala (v súčasnosti je areál v súkromnom vlastníctve a v pláne je využívať ho ako rekreačné zariadenie univerzálneho typu) a iné majú vlastné čističky odpadových vôd.

V obci Budmerice je len čiastočne vybudovaná delená stoková sieť splaškových odpadových – komunálnych vôd v dl. cca 650 m, ktorá zabezpečuje odvádzanie splaškových vôd produkovaných zatiaľ menšou časťou obyvateľstva Budmerice a to z časti: ul. J. Rašu, J. Holčeka, Domova sociálnych služieb a z Centra lekárskej starostlivosti, Základnej školy s materskou školou. Uvedená stoka je vyústená do existujúcej ČOV (po rekonštrukcii – 1. etapa) a odvádzaním vyčistenej vody do toku Gidra, tečúceho vedľa ČOV. V obci sa nachádzajú aj suché záchody, najmä v časti Nový Dvor. V centrálnej časti osídlenia obce je vybudovaných aj niekoľko domových ČOV.

V obci Dubová nie je vybudovaná splašková kanalizácia a ČOV pre odvádzanie a čistenie splaškových vôd. Rekreačné zariadenia – Fúgelka, Kukla, Hydrostav majú vybudované vlastné malé čističky odpadových vôd. Malá ČOV pod Fugelkou je v súčasnosti nefunkčná a určená na asanáciu.

Obec Jablonec nemá vybudovanú vlastnú verejnú kanalizáciu. V súčasnosti obec realizuje výstavbu vlastnej čistiarene odpadových vôd, ktorá je pred dokončením. Odpadové vody zo žump sú vyvázané cez súkromných prevádzkovateľov a sú odvázané a likvidované na ČOV v Budmericiach.

Obec Vištuk nemá vybudovanú kanalizáciu. V uplynulom období bola vypracovaná projektová dokumentácia na výstavbu obecnej splaškovej kanalizácie zaústenej do ČOV na JV okraji obce, z ktorej by sa prečistená voda vypúšťala do recipienta – Vištuckého potoka. Začiatkom 90-tych rokov sa realizovala stavebná časť COV, bez dodávky technologickej časti stavby. V uplynulom období sa nerealizovali žiadne ďalšie stavby obecnej kanalizácie a aj vybudovaná časť ČOV chátra.

Obce Doľany, Píla a Štefanová nemajú vybudovanú kanalizáciu a ani ČOV. Splaškové vody sú zachytávané lokálne v žumpách a likvidované odvozom fekálnymi vozidlami na najbližšiu ČOV v Modre resp. v Budmericiach.

Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynofikácia.

Energetické siete

Obce mikroregiónu sú zásobované elektrickou energiou prostredníctvom 22 kV vedení ktoré sú súčasťou systému elektrických sietí Slovenskej energetiky, a. s. Ide o zásobovanie vonkajším vedením VN – 22 kV č. 217 zo siete elektrizačnej sústavy Západoslovenskej energetiky a.s. Z týchto vedení sú pripojené distribučné transformačné stanice, z ktorých sú elektrickou energiou zásobované elektrické siete a odbery NN 1 kV.

VN rozvody sú vedené vzduchom na betónových a oceľových priehradových stožiaroch, v menšej miere je vedenie káblové. Distribučné stanice sú väčšinou stožiarovej konštrukcie (oceľové priehradové a betónové stĺpové). Sekundárna sieť v obciach je vybudovaná ako vzdušná na betónových stožiaroch (čiastočne na drevených pätkových stožiaroch). V obci Častá v priestore námestia zemnými káblami, ktoré boli položené do zeme pri rekonštrukcii námestia. Káblové NN rozvody sú vybudované len výnimočne – ako jednotlivé el. prípojky.

Elektrické siete sú v obciach vybudované pozdĺž všetkých miestnych komunikácií. Náklady na prevádzku sú značné vysoké. Celkový príkon elektrickej energie do obcí je dostatočným pre potreby obyvateľov i súčasného hospodárskeho rozvoja. Elektrické siete a príkon elektrickej energie nebude obmedzujúcim faktorom rozvoja územia ani do budúcnosti.

Plynofikácia

Obce v mikroregióne sú plne plynofikované prostredníctvom vybudovanej STL a NTL plynovodnej siete v komplexnom rozsahu, no napriek tomu niektorí obyvatelia na vykurovanie používajú pevné palivo (drevo, uhlie) a v menšej miere majú domácnosti aj elektrické vykurovanie. Distribúciu plynu v obci zabezpečuje SPP a.s., prípadne alternatívni dodávatelia. Miestne STL rozvody ZP sú zrealizované z oceľového materiálu, v posledných rokoch z polyetylénového materiálu. Rozvody sú trasované pod úrovňou terénu.

Telekomunikácie

Celé územie mikroregiónu je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov – Telekom, Orange, O2. Obyvatelia majú možnosť využívať aj internetové pripojenie cez uvedených operátorov. Obce Báhoň, Častá, Budmerice, Dubová, Doľany, Píla nemajú vybudovaný televízny káblový rozvod. Rozvod káblovej televízie je v obciach Jablonec a Vištuk. V obci Jablonec prevádzkuje rozvod káblovej televízie spoločnosť VTR komunikačné systémy s.r.o.. Obec Budmerice je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu Budmerice (na pošte), na ktorú je napojená pevná telefónna sieť spoločnosti Slovak Telekom a.s. Vybudovaná je optická sieť v celej obci. Obec Častá je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu (na Fándlyho ul.), na ktorú je napojená pevná telefónna sieť spoločnosti Slovak Telekom a.s.

Verejný (obecný) rozhlas, ktoré obce využívajú na informovanie obyvateľov obce je vedený na stĺpoch verejného osvetlenia.

Všetky obce v území majú vytvorenú webovú stránku, ktorú využívajú ako informačný zdroj. A takisto aj mikroregión má vytvorenú vlastnú webovú stránku. Okrem toho obec Dubová

využíva pre informovanie obyvateľov o svojich aktivitách aj ďalšie informačné kanály – facebook, zasielanie sms obyvateľom o udalostiach v obci, notifikácia udalostí prostredníctvom aplikácie.

Odpadové hospodárstvo

V zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 79/2015 Z.z. a vyhlášky MŽP č. 371/2015 Z.z. sú obce povinné vypracovať Program odpadového hospodárstva obce pokiaľ produkuje ročne viac ako 350 t komunálnych odpadov vrátane drobných stavebných odpadov alebo ktorej počet obyvateľov prevyšuje 1000 obyvateľov.

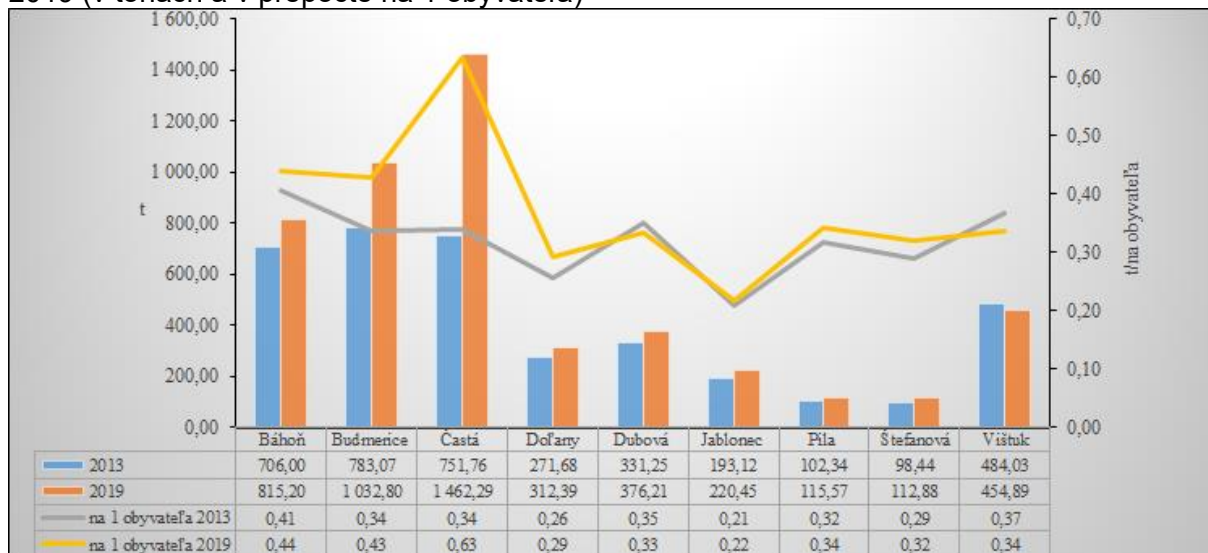
Charakteristika súčasného stavu odpadového hospodárstva

Všetky obce s výnimkou obce Báhoň (tá vyváža odpad na skládku Martin pri Senci) vyvážajú odpad na riadenú Skládku odpadov Dubová s. r. o., ktorá sa nachádza v katastrálnom území obce Dubová v lokalite „Pod hájom“. Táto regionálna skládka je v prevádzke od roku 2000 pre zvozovú oblasť – okres Pezinok, ktorú prevádzkuje spoločnosť „Skládka odpadov Dubová s. r. o.“, ktorej 100% vlastníkom je obec.

Obec Dubová objednáva na likvidáciu nebezpečného odpadu mobilný ekosklad v spolupráci s firmou Marius Pedersen, a.s.. Obyvatelia s trvalým pobytom v obci tu môžu bezplatne uložiť separovane zbierané nebezpečné a problémové zložky komunálnych odpadov.

V katastrálnom území obce Budmerice sa nachádza aj skládka nebezpečného (chemického) odpadu prevádzkovateľa Istrochem Reality Bratislava a. s.

Obrázok 44 Celková produkcia odpadov v jednotlivých obciach mikroregiónu v rokoch 2013 a 2019 (v tonách a v prepočte na 1 obyvateľa)

Prameň: POH Červený Kameň, interné materiály obcí, vlastné spracovanie

Vo všetkých obciach mikroregiónu s výnimkou obce Višňuk v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 zaznamenávame nárast produkcie odpadov. Takmer 2 - násobný nárast zaznamenala obec Častá. Pokles produkcie odpadov v obci Višňuk v roku 2019 v porovnaní s rokom 2013 predstavoval 7%. V prepočte na 1 obyvateľa najviac odpadov vyprodukovala v roku 2013 obec Báhoň (0,41 t) a najmenej v obci Jablonec (0,21 t). V roku 2019 najviac odpadov v prepočte na jedného obyvateľa vyprodukovala obec Častá (0,63 t) a najmenej opäť v obci Jablonec (0,22 t). (Obrázok 44).

Obce vedú evidenciu odpadov na základe katalógu odpadov podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia č. 365/2015 Z.z. (tabuľky 46-48). Z celkového objemu vyprodukovaných odpadov najväčší objem tvorí zmesový komunálny odpad, v menšej miere sú to plasty, papier a sklo. Priemerne najviac plastov (24,69 t) a skla (32,64 t) v období rokov 2013-2019 vytriedila obec Častá. Priemerne najviac papiera vytriedila obec Budmerice (26,29 t). Okrem týchto základných kategórií odpadu obce triedia aj šatstvo, akumulátory, žiarivky, drobný stavebný odpad, pneumatiky a veľkorozmerný odpad. Okrem toho obce zberajú aj bioodpad. Od januára 2021 obce na Slovensku postupne začínajú so zberom aj biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu (zvyšky jedál, odpad vzniknutý pri šúpaní ovocia a zeleniny a pod.) a tiež so zberom použitých olejov a tukov z domácností. V niektorých obciach mikroregiónu sa zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu začal realizovať v zmysle platnej legislatívy, avšak obyvatelia obcí tento druh odpadu vo väčšine kompostujú v rámci vlastných domácností. Od januára 2021 je možné v obciach Slovenska odovzdať všetky typy rastlinných olejov, ktoré zostanú v domácnostiach po vyprášaní na panvici alebo vo fritéze (slnečnicový, repkový a pod.). Dôležité je, aby olej bol zbavený hrubých nečistôt. Použitý rastlinný olej a tuk sa zbiera výlučne v riadne uzatvorených plastových PET fľašiach a odovzdáva sa do nádoby na to určenej. V obciach mikroregiónu sa zber rastlinných olejov a tukov realizuje aj prostredníctvom 120 l nádob určených na zber takýchto tukov/olejov (obec Častá).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka 48 Produkcia jednotlivých druhov odpadov v jednotlivých obciach mikroregiónu v období rokov 2013-2019 (v tonách) – 1. časť

OBEC		BÁHOŇ							BUDMERICE							ČASŤA						
Kód odpadu	Druh odpadu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
150102 200139	A	5,23	5,01	3,96	4,44	3,43	5,87	10,94	22,94	18,01	15,16	14,39	13	3,6	2,57	12,97	16,59	18,34	27,46	27,48	32,26	37,75
200101 200103	B	0,97	0,45	5,69	8,1	4,57	36,42	29,59	15,44	17,05	38,57	2,52	10,66	30,49	69,33	15,43	11,79	23,39	27,76	31,42	18,50	22,14
200102	C	22,6	21,57	26,30	26,09	34,39	32,26	32,3	21,81	33,18	30,82	3,33	25,60	27,6	39,02	30,45	29,64	23,72	43,33	28,75	37,01	35,6
200110 200111	D	0	0	0	2,14	0,83	1,8	2,48	0	0	0	3,78	0	4,095	4,45	0	0	1,45	4,97	0	4,84	5,624
200121 200123 200133 200135 200136	E	2,14	1,54	2,29	4,06	4,44	2,097	4,21	3,63	0,03	5,88	0	0,96	7,4	14,23	1,43	7,84	3,56	4,76	5,87	5,80	7,363
170904 200308	F	212,6	189,36	155,53	160,31	227,8	220,03	240,9	3,65	32,07	11,10	0	5,20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
200140 150104	G	0,05	0,08	0,1	0,12	0,1	0,09	0,2	0	0	0,42	0	0,22	2,02	14,38	0,29	0,21	0,19	1,53	840,63	669,25	631,93
160103	H	0	5,4	3,51	0	0	0	1,59	0	2,62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
200301	I	370,26	368,97	370,96	385,32	410,41	408,87	397,03	431,86	477,88	493,61	453,0	455,44	476,99	494,52	648,22	669,9	666,6	676,33	679,83	673,99	657,14
200125	J	0	0	0	0	0	0,022	0,143	0	0,07	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,09	0,714	1,522
200201 200303	K	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	167,46	295	2,1	2,40	2,52	0	0	0	0
200307	L	92,15	94,13	80,31	89,49	79,81	115,14	95,82	283,74	505,74	273,96	227,0	216,82	174,93	99,30	40,87	57,59	61,74	45,45	73,15	77,36	63,23
Spolu		706	686,51	648,65	680,07	765,78	822,599	815,203	783,07	1086,65	869,52	704,02	727,9	894,585	1032,8	751,76	795,96	801,51	831,59	1687,22	1549,72	1462,29
% recyklácie		*	*	*	*	*	16,86	31,17	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Vysvetlivky:

A Obaly z plastov, Plasty

B Papier a lepenka, Kompozity na báze lepenky

C Sklo

D Šatstvo, Textilie

E Žiarivky, vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky, netriedené batérie a akumulátory, vyradené elektrické a elektronické zariadenia, vyradené elektrické a elektronické zariadenia

F Zmiešané odpady zo stavieb a demolácií, DSO

G Kovy, Obaly z kovu

H Pneumatiky

I Zmesový komunálny odpad

J Jedlé oleje a tuky

K Odpad z čistenia ulíc+ BIO

L Veľkorozmerný odpad

Prameň: Interné materiály obcí, vlastné spracovanie, * - nezisťovalo sa, - nedostupný údaj

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMENĚ

Tabuľka 49 Produkcia jednotlivých druhov odpadov v jednotlivých obciach mikroregiónu v období rokov 2013-2019 (v tonách) – 2. časť

OBEC		DOLANY							DUBOVÁ							JABLONEC						
Kód odpadu	Druh odpadu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1501 02 2001 39	A	7,4	7,37	7	8,4	11,45	14,6	15,1	8,05	7,68	8,8	12,3	13,07	13,12	16,93	12,37	-	1,66	0,85	1,08	2,48	1,45
2001 01 2001 03	B	12,05	5,22	4,88	3,8	5,6	6,022	22,9	5,83	5,79	5,52	7,5	7,8	7,35	11,9	0	-	8,09	12,97	13,92	16,72	23,37
2001 02	C	7,94	9,39	10,84	7,73	7,66	12,67	13,03	11,45	28,85	13,35	11,74	11,648	18,28	24,79	7,61	-	12,2	11,8	13,96	12,72	19,43
2001 10 2001 11	D	0	0	0	1,81	4,41	6,24	3,65	0	0	0	0	0	2,13	2,76	0	-	0,25	0,89	1,90	1,85	2,4
2001 21 2001 23 2001 33 2001 35 2001 36	E	3,7	2,45	2,22	3,65	1,82	2,2	2,3	4,87	7,32	1,46	4,69	20,17	8,38	13,48	1,79	-	0,79	0,98	0,65	0,94	0,85
1709 04 2003 08	F	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
2001 40 1501 04	G	0	0	0	0	0	0,562	1,37	0,35	0,3	0,25	0,69	0,76	1,067	1,06	0,12	-	0,48	0,65	0,65	1,21	0,75
1601 03	H	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,28	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
2003 01	I	240,59	234,83	239,69	244,48	229,71	231,48	231,5	293,34	315,2	295,77	337,66	311,67	317,23	305,15	171,23	-	174,7	182,74	178,62	175,2	170,34
2001 25	J	0	0	0	0	0,12	0,318	0,27	0	0	0	0	0,1	0	0,14	0	-	0	0	0	0	1,86
2002 01 2003 03	K	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
2003 07	L	0	0	0	0	0	22,18	22,27	7,36	0	1,64	3,78	0	27,4	0	0	-	0	0	0	0	0
Spolu		271,68	259,26	264,63	269,87	260,77	296,272	312,39	331,25	365,14	334,07	378,36	365,218	394,957	376,21	193,12	-	198,17	210,88	210,78	211,12	220,45
% recyklácie		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Vysvetlivky:

A Obaly z plastov, Plasty

B Papier a lepenka, Kompozity na báze lepenky

C Sklo

D Šatstvo, Textilie

E Žiarivky, vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky, netriedené batérie a akumulátory, vyradené elektrické a elektronické zariadenia, vyradené elektrické a elektronické zariadenia

F Zmiešané odpady zo stavieb a demolácií, DSO

G Kovy, Obaly z kovu

H Pneumatiky

I Zmesový komunálny odpad

J Jedlé oleje a tuky

K Odpad z čistenia ulíc+ BIO

L Veľkorozmerný odpad

Prameň: Interné materiály obcí, vlastné spracovanie, * - nezisťovalo sa, - nedostupný údaj

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMENĚ

Tabuľka 50 Produkcia jednotlivých druhov odpadov v jednotlivých obciach mikroregiónu v období rokov 2013-2019 (v tonách) – 3. časť

OBEC		PILA							ŠTEFANOVA							VIŠŤUK						
Kódodpadu	Druh odpadu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
150102 200139	A	4,82	4,34	5,27	4,7	5,48	7,55	9,51	2,46	-	-	-	-	4,370	5,94	3,68	4,73	3,19	0,95	1,14	3,27	1,71
200101 200103	B	2,42	2,67	2,2	3,5	5,73	4,55	6,96	1,41	-	-	-	-	1,5	1,35	9,31	5,97	7,83	9,63	11,58	24,701	27,46
200102 200110 200111	C D	7,98 0,3	10,69 0	7,42 0	5,69 0	5,854 0,17	10,83 0,76	11,23 4,632	5,45 0	-	-	-	-	6,3 0,72	7,47 4,31	10,31 0	10,89 0	15,01 0	10,8 0	16,94 0	16,12 10,967	19,20 6,521
200121 200123 200133 200135 200136	E	0,87	0	0	1,26	1,24	3,22	2,46	1,08	-	-	-	-	3,52	3,09	10,71	4,73	1,97	3,32	6,7	4,562	9,56
170904 200308	F	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	17,34
200140 150104	G	0,076	0,08	0,12	0,19	0,18	0,369	0,555	0,08	-	-	-	-	0,381	0,54	0,12	0,31	0	0,48	0,56	1,46	3,98
160103 200301 200125	H I J	0 85,87 0	0 76,23 0	0 80,64 0	0 82,08 0	0 84,73 0	0 77,3 0	0 73,9 0	0 82,81 0	-	-	-	-	0 84,88 0	0 90,18 0	0 348,94 0	0 329,59 0	0 329,59 0	0 338,56 0	0 325,46 0,18	0 291,66 0	0 277,72 0
200201 200303	K	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	0	0	74,66	20,4	20,4	61,2	24,92	2,6	37,62
200307	L	0	0	10,09	10,04	0	15,47	6,32	5,15	-	-	-	-	0	0	26,3	19,57	19,57	39,55	47,86	33,58	53,78
Spolu		102,336	94,01	105,74	107,46	103,384	120,049	115,567	98,44	-	-	-	-	101,671	112,88	484,03	396,19	397,56	464,49	435,34	388,92	454,891
% recyklácie		16,09	18,91	14,20	14,28	18,04	22,72	30,59	*	*	*	*	*	20,034	23,03	*	*	*	*	*	*	*

Vysvetlivky:

A Obaly z plastov, Plasty

B Papier a lepenka, Kompozity na báze lepenky

C Sklo

D Šatstvo, Textilie

E Žiarivky, vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky, netriedené batérie a akumulátory, vyradené elektrické a elektronické zariadenia, vyradené elektrické a elektronické zariadenia

F Zmiešané odpady zo stavieb a demolácií, DSO

G Kovy, Obaly z kovu

H Pneumatiky

I Zmesový komunálny odpad

J Jedlé oleje a tuky

K Odpad z čistenia ulíc+ BIO

L Veľkorozmerný odpad

Prameň: Interné materiály obcí, vlastné spracovanie, * - nezisťovalo sa, - nedostupný údaj

System zberu odpadu

Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Báhoň a Jablonec sa uskutočňuje vývoz 240 l nádob raz za 14 dní. V obciach Budmerice a Dubová sa vyváža odpad aj v 110 l nádobách raz za 14 dní, ale aj raz za 28 dní podľa potreby. Obce Báhoň a Jablonec realizujú aj vývoz 120 l nádob s frekvenciou vývozu raz za 14 dní. Obec Píla vyváža KO raz za 28 dní v 120l a 240l kontajneroch, 1100l kontajnery na KO pre majiteľov rekreačných zariadení sa vyvážajú počas letnej sezóny v 14 dňových intervaloch. Obec Dubová zabezpečuje vývoz 240 l nádob raz za 14 dní, ale aj raz za 28 dní. Vo všetkých obciach s výnimkou obcí Doľany, Dubová a Štefanová sa zabezpečuje vývoz 1100 l nádob s frekvenciou vývozu raz za 14 dní (Tabuľka 51). Obec Častá od 1.1.2022 prechádza na 19x ročne vývozný kalendár zmesového odpadu nasledovne: v tzv. zimných mesiacoch 10-11-12-01-02-03 v intervale 1x mesačne a v tzv. letných mesiacoch 04-05-06-07-08-09 v intervale 2x mesačne (VZN č. 8/2021 s účinnosťou od 1.1.2022).

Tabuľka 51 Frekvencia vývozu odpadov v jednotlivých obciach mikroregiónu

obec typ nádoby a frekvencia vývozu	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk
110 l – 1x 7 dní	-		-	-	-	-	-	-	-
110 l - 1x 14 dní	-	*	-	-	*	-	-	-	-
120 l - 1x 14 dní	*	-	-	-	*	*	-	-	-
240 l - 1x 14 dní	-	*	*	*	*	-	*	*	*
240 l - 1x14 dní podnikatelia	-	-	-	-	-	-	*	-	-
240 l – 1x 28 dní	-	-	*	-	-	-	*	-	-
1100 l – 2x7 dní	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1100 l – 1x14 dní/28 dní	*	*	*/*	-	-	*	*	-	*

Prameň: POH mikroregiónu Červený Kameň 2011-2015, vlastné spracovanie

V rámci triedeného zberu všetky obce s výnimkou obcí Jablonec a Vištuk vyvážajú vrecia s drobným stavebným odpadom. Obec Častá vyváža raz mesačne 1100 l nádoby s papierom a v rovnakej frekvencii a objeme aj plasty a sklo. Kovy vyváža raz mesačne v 1100 l nádobách. Obce Doľany, Dubová, Píla, Štefanová a Vištuk vyvážajú raz za 30 dní 1100 l nádoby so sklom. Obec Dubová okrem toho ešte zabezpečuje aj vývoz 1100 l nádob so sklom s frekvenciou raz za 30 dní. Obce Píla a Štefanová zabezpečujú aj vývoz skla prostredníctvom zvonov s frekvenciou raz za 30 dní (Tabuľka 52).

Tabuľka 52 Frekvencia vývozu triedeného odpadu v jednotlivých obciach mikroregiónu

obec triedený zber a frekvencia vývozu	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk
Vrecia DS	*		*	*	*		*	*	
120 l – papier – 1x30 dní	-	-	-	-	-	-	-	-	-
120 l – plast – 1x30 dní	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1100 l – papier – 1x7 dní	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1100 l – papier – 1x30 dní	-	-	*	-	-	-	-	-	-
1100 l – plasty– 1x7 dní	-	-	-	-	-	-	-	-	-

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

1100 I - plasty – 1x30 dní	-	-	*	-	*	-	-	-	-
1100 I – sklo – 1x30 dní	-	-	*	*	*	-	*	*	*
Zvony – sklo – 1x30 dní	*	-	-	-	-	-	*	*	-
1100 I – kovy – 1x mesačne	-	-	*	-	-	-	-	-	-

Prameň: POH mikroregiónu Červený Kameň 2011-2015, vlastné spracovanie

Zberný dvor je alokovaný iba v obci Báhoň, ostatné obce mikroregiónu nemajú vybudovaný zberný dvor v katastri obce. Ani jedna z obcí nemá vybudované kompostovisko. Obec Častá chystá vybudovanie zberného dvora cca. v rokoch 2022-2023. Je to aj dôsledok sídelnej štruktúry obcí, kde prevláda bývanie v rodinných domov, čo vytvára podmienky pre domácnosti, aby recyklovali bio odpad priamo v domácnostiach.

Tabuľka 53 Existencia kompostoviska a zberného dvora v obciach

	kompostovisko	Zberný dvor
Báhoň	nie	áno
Budmerice	nie	nie
Častá	nie	nie
Doľany	nie	nie
Dubová	nie	nie
Jablonec	nie	nie
Píla	nie	nie
Štefanová	nie	nie
Vištuk	nie	nie

Prameň: Interné materiály obce, vlastné spracovanie

Jednotlivé typy odpadov odvážajú rôzne typy firiem. Zvoz zmesového komunálneho odpadu zabezpečuje vo väčšine obcí firma Marius Pedersen, v menšej miere FCC Trnava, s.r.o. a AVE Bratislava. Obdobne je to pri zvoze papiera, skla, plastov a ostatného triedeného odpadu. BIO odpad vo všetkých obciach mikroregiónu zabezpečuje firma občania v záhradách a v obci Budmerice okrem tejto firmy zber BIO odpadu zabezpečujú ešte ďalšie tri firmy.

Tabuľka 54 Nakladanie s odpadmi v jednotlivých obciach mikroregiónu

obec	Báhoň	Budmerice	Častá	Doľany
Zmesový komunálny odpad	AVE Bratislava	FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen
Papier	AVE Bratislava	FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen
Sklo	AVE Bratislava	FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen
Plasty	AVE Bratislava	FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen
BIO	Občania v záhradách	Občania v záhradách, Prvá recyklačná s.r.o., Drevošop s.r.o., Erik Péli Štitáre	Občania v záhradách	Občania v záhradách
Elektro	AVE Bratislava	Asekol SK s.r.o. Rovami s.r.o	Rovami	Rovami
Veľkoobjemový	AVE Bratislava	Marián Gašparovič-Autodoprava	Marius Pedersen	Marius Pedersen
Textil	Humana	Ekocharita Slovensko Slovensku OZ	Humana	Ecotextil
Stavebný odpad	AVE Bratislava	FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Kovy	AVE Bratislava	Baďura s.r.o., Šenkvice, FCC Trnava, s.r.o.	Marius Pedersen	Marius Pedersen
------	----------------	---	-----------------	-----------------

Prameň: POH mikroregiónu Červený Kameň 2011-2015, vlastné spracovanie

Tabuľka 55 Nakladanie s odpadmi v jednotlivých obciach mikroregiónu – pokračovanie

obec druh odpadu	Dubová	Jablonec	Píla	Štefanová	Vištuk
Zmesový komunálny odpad	Marius Pedersen	FCC Trnava	Marius Pedersen	Marius Pedersen	FCC Trnava
Papier	Marius Pedersen	FCC Trnava	Marius Pedersen	Marius Pedersen	FCC Trnava
Sklo	Marius Pedersen	FCC Trnava	Marius Pedersen	Marius Pedersen	FCC Trnava
Plasty	Marius Pedersen	FCC Trnava	Marius Pedersen	Marius Pedersen	FCC Trnava
BIO	Občania v záhradách	Občania v záhradách	Občania v záhradách	Občania v záhradách	Občania v záhradách
Elektro	Aneo Marius Pedersen	Asekol SK s.r.o.	Rovami	Rovami	Rovami, Asekol SK s.r.o
Veľkoobjemový	Skládka odpadov Dubová	FCC Trnava	Peter Mališ Smolenice	Marius Pedersen	Baďura, s.r.o Šenkvice FCC Trnava
Textil	Humana People To People Slovakia	Ekocharita Slovensko Slovensku OZ	Humana TextilECO, a.s.	Humana	Humana PtP, Ekocharita Textil ECO
Stavebný odpad	Skládka odpadov Dubová	FCC Trnava	-	Marius Pedersen	FCC Trnava
Kovy	Marius Pedersen	FCC Trnava	Marius Pedersen	Marius Pedersen	FCC Trnava

Prameň: POH mikroregiónu Červený Kameň 2011-2015, vlastné spracovanie

Elektro odpad vo väčšine obcí odváža firma Rovami, okrem tejto firmy v obciach Budmerice, Jablonec, Vištuk a Častá zberá elektro odpad aj firma Asekol SK s.r.o. V obci Báhoň elektro odpad, veľkoobjemový odpad, stavebný odpad a kovy zbiera firma AVE Bratislava. V obci Dubová zber zabezpečuje Aneo a Marius Pedersen. Veľkoobjemový odpad, stavebný odpad a kovy v troch obciach – Častá, Dolňany a Štefanová zabezpečuje firma Marius Pedersen. V obci Budmerice je to firma Marián Gašparovič – Autodoprava. Obec Dubová si zabezpečuje zber veľkoobjemového odpadu prostredníctvom firmy Skládka odpadov Dubová. Obec Jablonec a obec Štefanová zvoz veľkoobjemového odpadu, stavebného odpadu a kovov zabezpečujú prostredníctvom firmy FCC Trnava. Zber textilu zabezpečujú viaceré občianske združenia (Tabuľka 54, Tabuľka 55).

Mikroregión má k dispozícii uvedené zariadenia na spracovanie komunálnych odpadov¹⁵

Zariadenia na zneškodňovanie odpadov (skládky odpadov):

- Skládka odpadov Dubová s.r.o.
- AVE Bratislava s.r.o.
- Pezinské tehelne, a.s.
- Istrochem Reality, a.s.
- BVS, a.s.

¹⁵ POH mikroregiónu Červený Kameň 2011-2015

- Slovenský odpadový priemysel, a.s.
- .A.S.A. Zohor, s.r.o.

Zariadenia na zneškodňovanie odpadov (spaľovne odpadov):

- HOLCIM (Slovensko) a.s.
- OLO a.s.
- SLOVNAFT, a.s.
- Univerzitná nemocnica Bratislava

Zariadenia na zhodnocovanie odpadov (recyklácia, triedenie):

- Marius Pedersen, a.s.
- .A.S.A. SLOVNESKO spol. s r.o.
- AVE Bratislava, s.r.o.
- OLO, a.s.
- Vassal EKO, s.r.o.
- Ecorec Slovensko s.r.o.
- Tenarry Slovakia s.r.o.
- Zberné suroviny a.s.

Zariadenia na zhodnocovanie odpadov (kompostárne, bioplynové stanice):

- JV Intesad s.r.o.
- EBA s.r.o.
- Kobera NAD, s r.o.
- ELEE s.r.o.

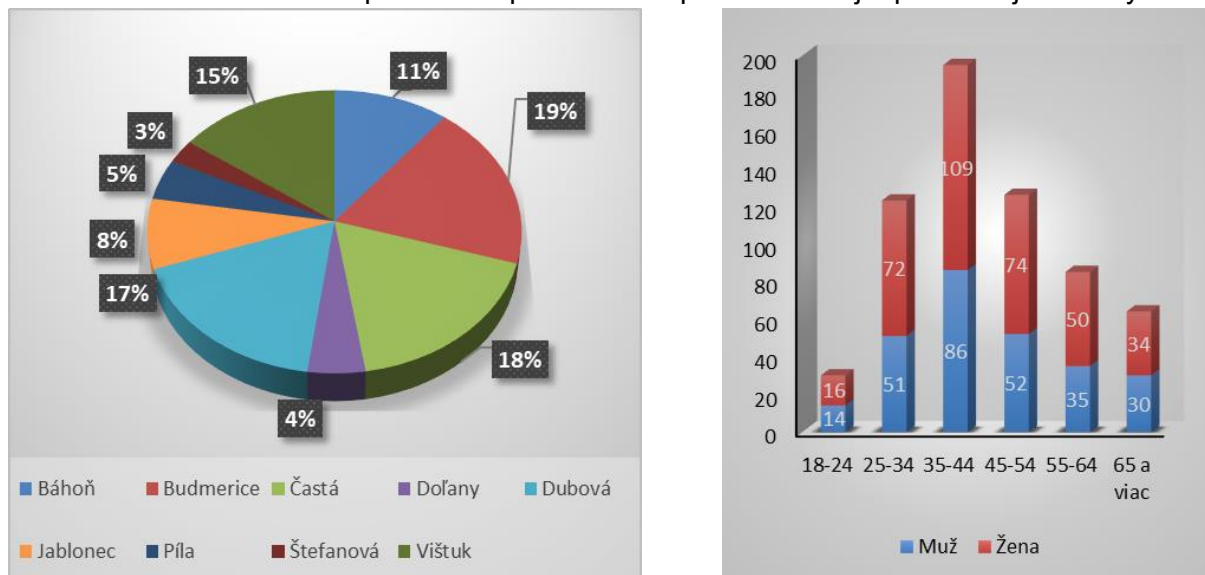
Iné zariadenia na nakladanie s odpadmi:

- Dekonta Slovensko, spol. s r.o.
- ARGUSS s.r.o.
- EBA s.r.o.
- .A.S.A. SLOVNESKO spol. s r.o.
- SLOVNAFT, a.s.

1.8 ZHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Dotazníkový prieskum prebiehal v období február – marec 2021 vo všetkých obciach mikroregiónu. Dotazník bolo možné vyplniť online formou alebo jeho tlačенú formu (formulár dotazníka tvorí Prílohu 3). Tlačené dotazníky boli distribuované do schránok, resp. miestnymi poslancami priamo do domácností, resp. boli k dispozícii na obecných úradoch. Odkaz na online dotazník bol zverejnený na webových stránkach obcí a mikroregiónu. Prieskumom sme získali 625 odpovedí. Mikroregión Červený Kameň má spolu 11 832 obyvateľov (k 31. 12. 2019), z toho 9856 obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku. Návratnosť prieskumu je cca. 6,34%, takže výsledky získané týmto prieskumom sú relevantné pre strategické rozhodovania. Dotazník sa zameriaval na 5 oblastí: základné životné potreby; práca; sociálny priestor; miesto bývania a rozvoj.

Obrázok 45 Rozdelenie respondentov podľa obcí a podľa vekovej a pohlavnej štruktúry

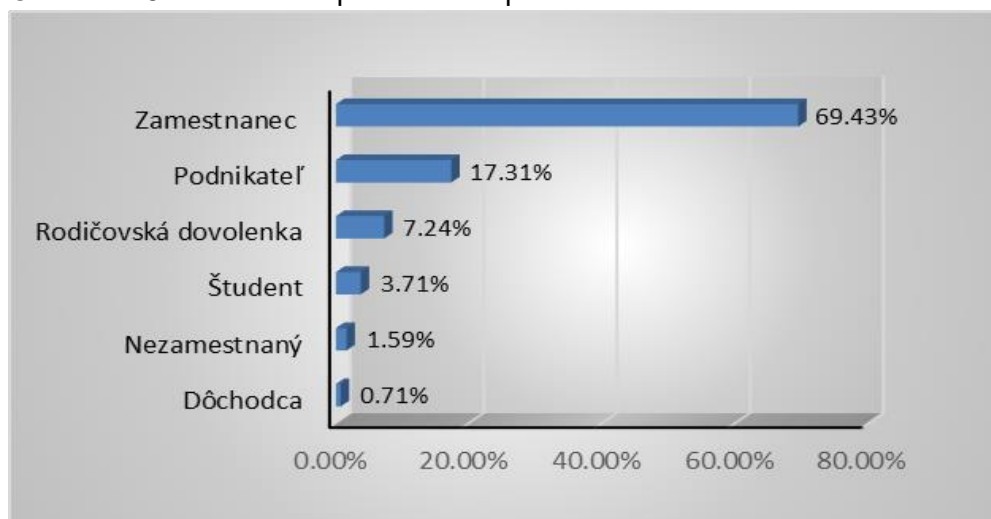

Prameň: vlastné spracovanie

Čo sa týka charakteristiky respondentov, odpovedali obyvatelia všetkých obcí, v najvyššej miere sa zúčastnili obyvatelia Dubovej a Píly, v menšej miere obyvatelia Doľan, Báhoňa a Častej (Obrázok 45). Viac ako 51% respondentov vyrástla v obci a 33,4% sa prisťahovalo pred viac ako 5 rokmi. Väčšina respondentov teda býva v území dlhodobo, možno predpokladať, že poznajú potenciál nielen svojej obce, ale aj celého mikroregiónu. Z hľadiska vekovej a pohlavnej štruktúry, odpovedalo vo všetkých vekových kategóriách mierne viac žien ako mužov, najväčšiu skupinu respondentov tvorili obyvatelia vo veku 35 – 44 rokov. Celkovo možno zhodnotiť, že daná vzorka zodpovedá vekovej a pohlavnej štruktúre mikroregiónu, a odpovede reflektujú názory rôznych skupín obyvateľstva (Obrázok 45).

Z hľadiska sociálneho statusu skoro 70% respondentov sú zamestnancami, ďalších 17,3% sú podnikatelia, resp. živnostníci, slobodné povolania. Napriek tomu, že relatívne dosť respondentov je vo veku nad 65 rokov, len 4 respondenti uviedli, že sú na dôchodku, resp. invalidnom dôchodku. Z toho vyplýva, že aj väčšina obyvateľov starších viac ako 65 rokov sú ekonomicky aktívni (Obrázok 46).

Obrázok 46 Štruktúra respondentov z pohľadu sociálneho statusu

Prameň: vlastné spracovania

Základné životné potreby

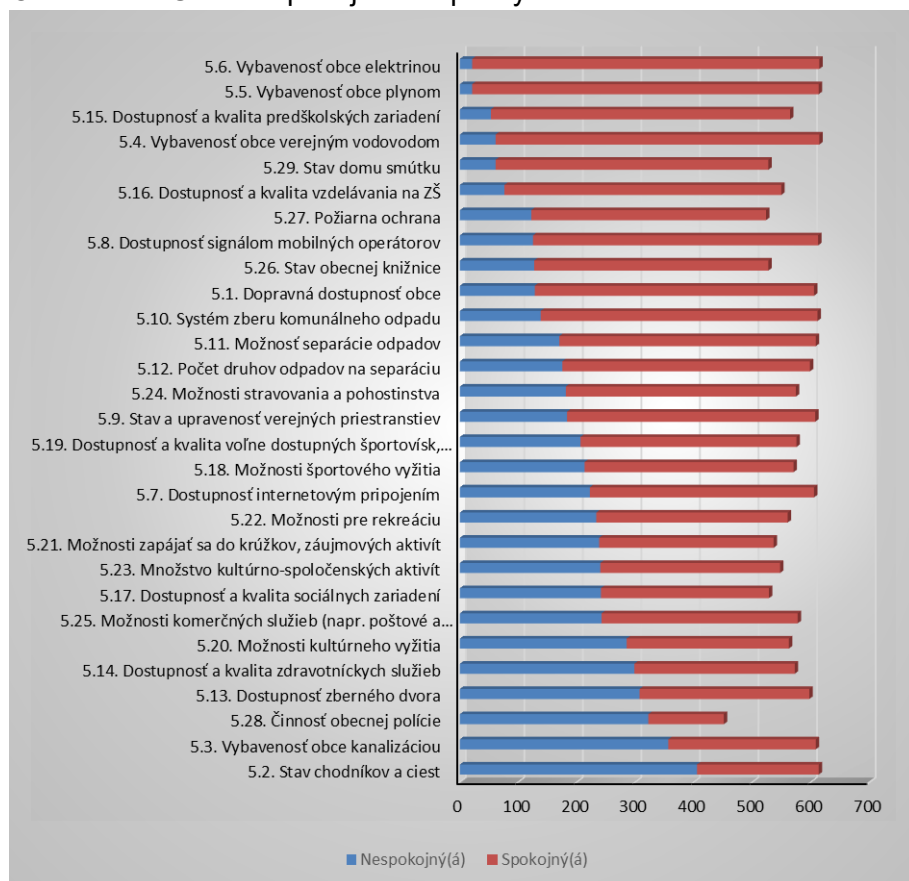
V tejto oblasti respondenti hodnotili svoju spokojnosť s dostupnosťou služieb. Je potrebné identifikovať, ktoré služby obciach sú dostupné, prípadne ktoré služby považujú respondenti za málo dostupné. Každá obec má zákonom dané kompetencie, ktorými má vytvárať vhodné podmienky pre dobrý život obyvateľov, najmä z pohľadu zabezpečovania verejných služieb, či podmienok pre rozvoj obce po stránke ekonomickej, sociálnej, spoločenskej, komunitnej. Každá obec je schopná viac či menej úspešne tieto kompetencie naplňať. Mnohé závisí od potrieb jej obyvateľov, od finančných možností, ale vo významnej miere od manažmentu a schopnosti riešiť prichádzajúce výzvy. Každá obec je jedinečná svojím potenciálom a tým, akí obyvatelia žijú v danej obci. Na druhej strane má však obmedzené kapacity (personálne, majetkové či finančné) riešiť všetky výzvy, ktoré prichádzajú. Preto je nevyhnutné, aby samosprávy spoločne komunikovali a hľadali riešenia pre výzvy, ktoré môžu riešiť spoločne. To je aj dôvod existencie mikroregiónu.

Na obrázku 47 sú zobrazené odpovede jednotlivých respondentov z pohľadu ich spokojnosti, resp. nespokojnosti, s dostupnosťou služieb. Tieto odpovede sú agregované pre mikroregión, v prílohe 4 sú hodnotené pre jednotlivé obce. Ako vidieť z obrázku 47 obyvatelia sú vo väčšej miere spokojní so všetkými oblasťami. Najviac sú obyvatelia nespokojní so stavom chodníkov, chýbajúcou kanalizáciou, dostupnosťou zberného dvora, nedostatočnou dostupnosťou a kvalitou zdravotníckych služieb a možnosťami kultúrneho vyžitia.

Kanalizácia je nedostatok, ktorý pociťujú obyvatelia niektorých častí viacerých obcí – Budmerice, Doľany, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk; takisto nespokojnosť so stavom chodníkov sa najvýraznejšie prejavila v Budmericiach, Dubovej, Jablonci, Vištuku a Štefanovej. Zberný dvor chýba najvýznamnejšie v obciach Častá, Jablonec, Doľany, Štefanová, Vištuk. Tieto oblasti patria k investične náročným oblastiam, ktoré sú na úrovni obcí ťažko zvládnuteľné, a práve mikroregionálna platforma vytvára priestor na takéto finančne náročné projekty. Zabezpečenie dostupnosti zdravotníckej starostlivosti je potrebné tiež riešiť na vyššej ako lokálnej úrovni, pretože obce patria medzi malé, resp. stredné obce, a tieto nedokážu zabezpečiť potrebnú kapacitu, aby ponúkali tieto služby samostatne. Obdobne je to aj s ďalšími službami ako je napr. obecná polícia. Čo sa týka kultúrneho vyžitia, či už v rámci obce alebo mikroregiónu, žijú tu rôzne skupiny ľudí s rozdielnymi predstavami o kultúrnom vyžití. V jednej obci nie je možné uspokojiť všetky potreby, ale v rámci mikroregiónu a aj nadregionálne, možno vytvárať podmienky pre rôznorodé kultúrne, či spoločenské aktivity.

Okrem oblastí, ktoré boli vypuklejšie a možno ich vnímať ako mikroregionálne, prieskum poukázal aj na niektoré problémy špecifické v danej obci; v Píle sú výrazne nespokojní s dostupnosťou internetu, čo môže byť spojené aj s jej polohou.

Obrázok 47 Úroveň spokojnosti s poskytovaním služieb

Prameň: vlastné spracovanie

Respondenti mali možnosť vyjadriť sa, čo v obciach chýba, resp. nie je dostatočne dostupné. V obciach mali respondenti pocit nedostupnosti:

- cyklotrás
- bankomatu, komerčných služieb (ako potraviny, kaderníctvo/ holičstvo, opravárenské služby),
- nedostupnosť lekárov (pediater, všeob. lekár, zubár), lekární
- aktivity a miesta pre trávenie voľného času pre deti, mládež, dospelých, seniorov (CVČ, kúpaliská, komunitné centrá, športoviská, kultúrne aktivity a pod.)
- kanalizácia, chodníky, bezpečnosť na cestách
- dopravné prepojenia
- komunikácia samosprávy s občanmi

Oblasť cestovného ruchu

Z pohľadu cestovného ruchu sú niektoré služby, ktoré sú zabezpečované v obci pre obyvateľov, ale zároveň sú aj podstatné pre cestovný ruch, napr.:

- 5.9 Stav a upravenosť verejných priestranstiev
- 5.18 Možnosti športového vyžitia
- 5.19 Dostupnosť a kvalita voľne dostupných športovísk, ihrísk a pod.
- 5.20 Možnosti kultúrneho vyžitia
- 5.22 Možnosti pre rekreáciu
- 5.23 Množstvo kultúrno-spoločenských aktivít
- 5.24 Možnosti stravovania a pohostinstva

5.25 Možnosti komerčných služieb (napr. poštové a finančné služby, skrášľovacie služby, automotoservisy pod.)

Keď sa pozrieme na hodnotenie týchto služieb, môžeme vidieť, že síce väčšina bola spokojná, no nespokojnosť dosahovala cca 25 – 30%, v niektorých obciach bola výraznejšia. V Báhoni prezentovali respondenti najväčšiu nespokojnosť práve pri oblastiach 5.20 – 5.23, ktorá sa týka spoločenského a kultúrneho vyžitia a vytváraných podmienok preň. V Častej tiež najväčšiu nespokojnosť (okrem dostupnosti zberného dvora) vyjadrili práve s možnosťami kultúrneho vyžitia. V Štefanovej boli tiež najviac nespokojní s oblasťami 5.24 a 5.25, ktoré sa týkajú stravovacích/ ubytovacích zariadení a komerčných služieb.

Pre úspešný rozvoj služieb je nevyhnutný kritický počet zákazníkov, ktorý dokáže danú službu nielen užiť, ale umožní aj jej rozvoj a teda skvalitňovanie služieb. Preto správnu podporou a spoločným manažovaním je možné vytvárať v mikroregióne vhodné podhubie pre rozvoj komerčných služieb, ako aj komunit a skupín, ktoré by rozvíjali spoločenský a kultúrny život. Samosprávy sú často považované za tie, ktoré majú za tieto oblasti zodpovedať, čo však nie je pravda. Samosprávy ako úrady nevedia v tejto oblasti urobiť nič iné, len vytvárať správne podmienky, aby sa ľudia z regiónu mohli realizovať a rozvíjať. A tak je potrebné aj tieto oblasti chápať a komunikovať ich s verejnosťou. V tom prípade bude zabezpečený úspešný rozvoj aj lokálnej ekonomiky, aj obyvateľov. To na druhej strane pritiahne aj ľudí zvonku.

Oblasť odpadového hospodárstva

Čo sa týka oblasti odpadového hospodárstva, ako bolo spomenuté vyššie nespokojnosť s dostupnosťou zberného dvora patrí medzi jeden z viacerých nedostatkov, ktoré respondenti pociťujú v regióne. Najvýznamnejšie to vidieť na výsledkoch respondentov v obciach Dolňany, Jablonec, Štefanová, Vištuk. Zberný dvor vytvára predpoklady pre separáciu odpadov, čo je nevyhnutnou podmienkou v prípade druhotného spracovávania. Čoraz viac sa globálne dostáva do popredia otázka odpadov, a to jednak jeho nadmernej tvorby, ako aj hľadania spôsobu, ako ho ďalej využívať a nahrádzať surovinové nedostatky, ktoré v súčasnosti pociťujeme. Odpady sú výsledkom individuálnej činnosti, a teda ich riešenie je vždy podmienené zodpovedným správaním jednotlivcov.

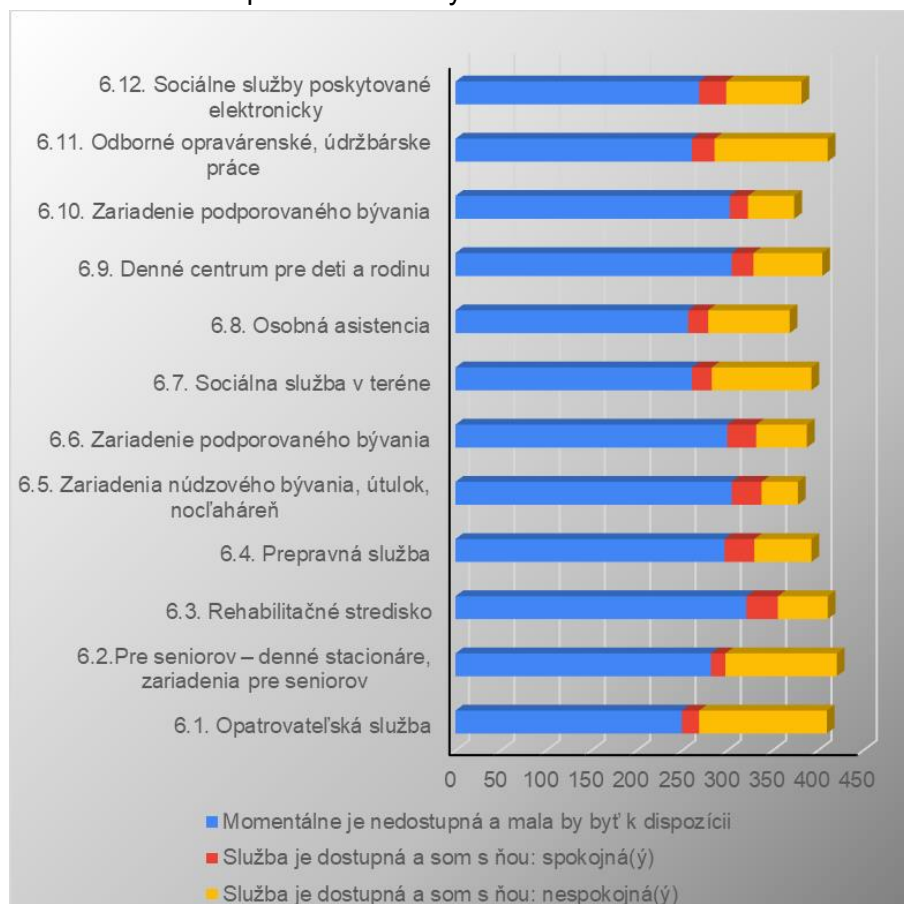
Čo sa týka oblastí 5.10 – 5.12, konkrétne: systém zberu komunálneho odpadu; možnosť separácie odpadov a počet druhov odpadov na separáciu, tu výrazne nespokojní boli respondenti v Častej a Báhoni, v ostatných obciach prevládala spokojnosť so zabezpečením týchto služieb. Obciam toto zistenie dáva možnosť spolupráce v hľadaní spoločných postupov, ktoré môžu priniesť zvýšenie ekonomickej efektivity a zlepšenie hospodárenia s odpadmi. Jeden respondent navrhol: *„odporúčam spoločne riešiť novú stratégiu v odpadovom hospodárstve (kompostáreň, spoločne presadiť množstvový zber nielen KO ale váženie aj separovaných zložiek z jednotlivých domácností a tým finančne motivovať obyvateľov k vyššiemu separovaniu odpadov) Toto môže riešiť len združenie obci spoločne a nie obce individuálne.“*

Oblasť dostupnosti komunitných služieb

Ďalšia otázka sa venovala spokojnosti s dostupnosťou komunitných služieb (Obrázok 48). Sú to služby, ktoré buď slúžia celej spoločnosti, alebo slúžia na napĺňanie potrieb špecifických skupín obyvateľstva, ktoré majú z rôznych príčin obmedzenia. Tieto obmedzenia im zhoršujú možnosti sebarealizácie. Práve špecifické služby, poskytované na mieru podľa individuálnych priorít. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že v mikroregióne je len malá pozornosť venovaná týmto oblastiam, buď služba absentuje, alebo sú s ňou respondenti väčšinou nespokojní. Na druhej strane je táto oblasť veľmi špecifická, pretože je založená na hľadaní individuálnych

riešení, inštitúcie so svojim obmedzeným manažmentom nevedia flexibilne prinášať riešenia v tejto oblasti a tretí, neziskový, sektor často takto supluje verejnú správu. Pre rozvoj v tejto oblasti, teda v napĺňaní potrieb individuálnych skupín, je prospešná užšia spolupráca s tretím sektorom a otvorená diskusia k hľadaniu nových, inovatívnych a kreatívnych riešení, ktoré sú často aj finančne málo náročné (napr. seniori – na vidieku majú často svoj celoživotný domov, ale potrebujú asistenciu v podobe nákupu, výpomoci v záhrade, či v dome. Táto asistencia môže byť menej nákladná, a zároveň aj pre daného jednotlivca prospešnejšia, ako údržba inštitucionalizovaného veľkokapacitného domu pre seniorov).

Obrázok 48 Dostupnosť komunitných služieb

Prameň: vlastné spracovanie

Práca

Práca a možnosti zamestnať sa predstavujú kľúčové faktory, ktoré ovplyvňujú život v mikroregióne. Jeho poloha (vzhľadom na dôležité póly rozvoja) vytvára predpoklady pre nízku nezamestnanosť. Možnosti zamestnať sa v regióne sú však slabšie a väčšina obyvateľov za prácou cestuje. Aj vďaka COVID-pandémii sa ukazujú možnosti pre nové formy práce, pracovných návykov. Zároveň globálne trendy prinášajú nové výzvy s čoraz väčším zameraním sa na robotizáciu, využívanie digitálnych technológií pre výkon práce, orientáciu na nové kreatívne a inovatívne odvetvia, príp. na tradičné odvetvia, ktoré sa pretvárajú na odvetvia s vyššou pridanou hodnotou (napr. poľn. prvovýroba sa prepája so spracovaním produktov, či s poskytovaním rôznych služieb v agroturistike, čím sa zvyšuje pridaná hodnota a pod.).

Respondenti najväčšie príležitosti vidia v prac. príležitostiach pre poľnohospodárstvo, vinárstvo a lesníctvo, čo vyplýva z charakteru krajiny; a ďalej v remeselnej výrobe či

v cestovnom ruchu. Všetko sú to oblasti pre zvyšovanie lokálnej zamestnanosti. Okrem týchto niektorí respondenti navrhli aj iné oblasti; ochrana životného prostredia, riešenie odpadov, obnovy krajiny; vo vede a výskume, školstve, v zdravotníctve, v IT, kultúre.

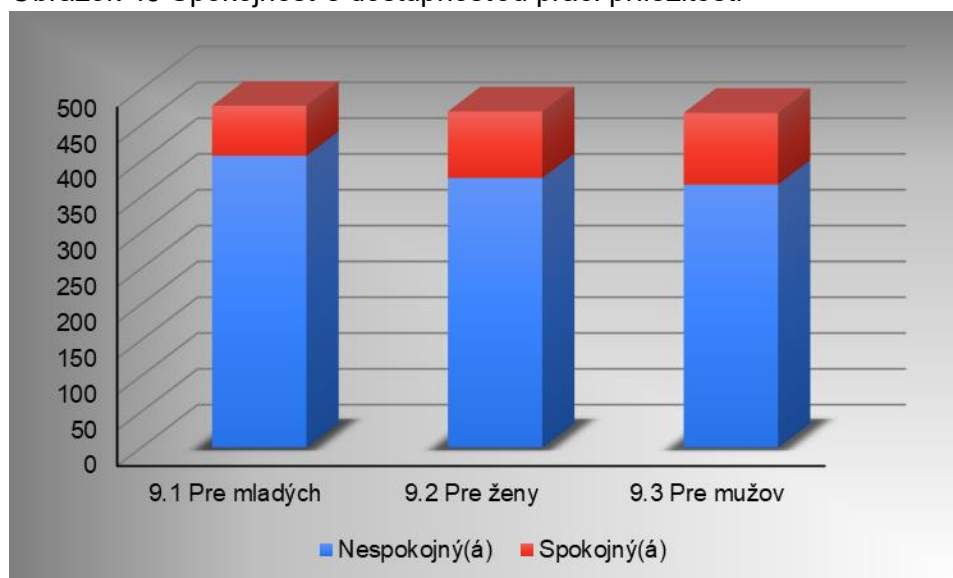
Tabuľka 56 Potreba vzniku nových pracovných príležitostí

Sektory	Počet
8.1 V poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve	320
8.2 V potravinárskom sektore	158
8.3 V priemysle	47
8.4 V stavebníctve	88
8.5 V remeselnej výrobe	264
8.6 V obchode a komerčných službách	166
8.7 V cestovnom ruchu	201
8.8 Vo verejnej správe	68
8.9 V sociálnej oblasti	189

Prameň: vlastné spracovanie

Dostupnosť pracovných príležitostí väčšina respondentov nevníma pozitívne. Miera nezamestnanosti v mikroregióne nie je vysoká, ale zároveň väčšina pracovných príležitostí je mimo regiónu. Je potrebné vnímať komplexne túto oblasť, a aj keď mikroregión či samosprávy priamo nevytvárajú pracovné príležitosti, môžu svojimi aktivitami a rozhodnutiami ovplyvňovať tvorbu lokálnej zamestnanosti. Nie je možné očakávať, že by sa stala kľúčovou v zamestnanosti obyvateľov, ale je potrebné nastaviť podmienky tak, aby sa ľudský potenciál mohol realizovať aj v regióne, nielen mimo neho.

Obrázok 49 Spokojnosť s dostupnosťou prac. príležitostí

Prameň: vlastné spracovanie

Respondenti považujú za dôvody nevytvárania nových pracovných príležitostí najmä nedostatočne vybudovanú infraštruktúru pre podnikanie a nezáujem zo strany podnikateľov (Tabuľka 57). Individuálne respondenti ako dôvody uvádzali najmä:

- z hľadiska veľkosti obcí nevidia možnosti pre vytváranie pracovných príležitostí kvôli tomu, že sú to malé obce

- blízkosť Bratislavy, ako hlavného tvorca pracovných príležitostí. Ako sa vyjadril jeden respondent: „Nehľadáme príležitosti v mikroregióne, prácu máme v Bratislave.“
- Nezáujem zo strany podnikateľov o mikroregión

Zaujímavé sú aj individuálne výpovede ako „odpor občanov (starousadlíkov) voči všetkému novému, spiatocnícke premýšľanie, sebecký náhľad na svet nie ďalej ako za bránku svojho pozemku“ alebo „Nezáujem zamestnancov vykonať prácu kvalitne“, ktoré hovoria o aspekte kvality pracovnej sily. Ako sme napísali vyššie, nie je možné očakávať výrazne zvyšovať lokálnu zamestnanosť, ani to nie je žiadúce. Potrebné je však umožniť každému kto chce, aby si mohol vybrať, kde a za akých podmienok by chcel pracovať a vytvárať hodnoty.

Tabuľka 57 Zhodnotenie dôvodov, prečo v obci nové pracovné príležitosti nevznikajú

Dôvody	Počet
10.1 Zlá dostupnosť regiónu	71
10.2 Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra potrebná pre podnikanie	271
10.3 Nedostatočná kvalita pracovnej sily	76
10.4 Legislatívne bariéry	131
10.5 Nezáujem zo strany podnikateľov	265
10.6 Nezáujem obce	129

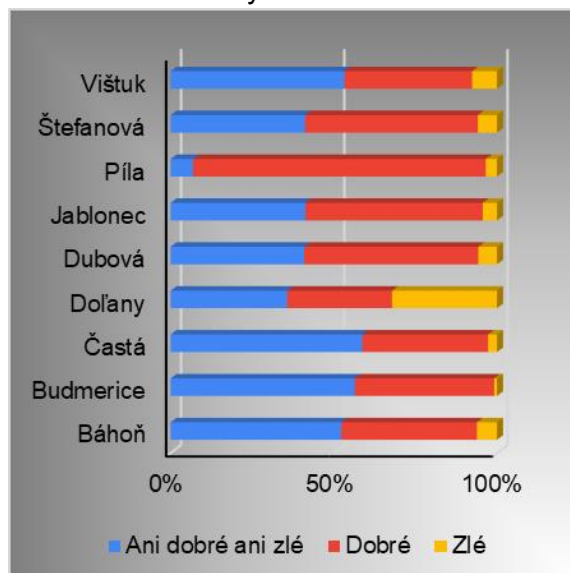
Prameň: vlastné spracovanie

Sociálny priestor

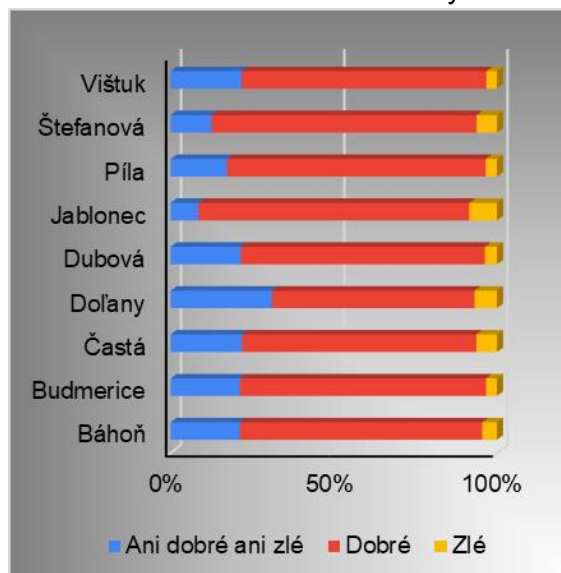
Sociálny priestor predstavuje možnosti sociálnej, komunitnej interakcie obyvateľov, ich aktívnosť a možnosti pre budovanie komunity, sebarealizácie jednotlivcov pre dobro iných. Pre mikroregión, ako aj pre jednotlivé obce, je kľúčové, aby sa rozvíjali vzťahy medzi obyvateľmi, aby obyvatelia boli proaktívni, pretože samospráva vo svojej podstate znamená, že si spravujeme sami svoje územie. A tak rola obyvateľov nekončí pri voľbách do samosprávnych funkcií, ale aj od ich ďalších aktivít, ktoré rozvíjajú územie. Sociálny priestor je priestorom pre rozvoj sociálneho kapitálu, ktorý reprezentujú napr. formálne aj neformálne zoskupenia obyvateľov, spájanie obyvateľov za nejakým účelom a pod.

Otázkami v dotazníku sme zisťovali jednak úroveň širších a užších vzťahov v obciach, tiež možnosti získavania informácií o dianí v obci a zároveň sme zisťovali ochotu respondentov proaktívne sa zapájať do komunitného priestoru. Podľa obrázkov 50 a 51 môžeme pozorovať, že vzťahy v obci sú najlepšie hodnotené v obci Píla, najmenej dobré, resp. zlé vzťahy, je v obci Doľany. Čo sa týka susedských vzťahov, tie sú vo väčšine obcí dobré, len v Doľanoch 9 respondenti z 22 vyjadrili skôr neutrálny postoj „ani dobré ani zlé“, čo môže poukazovať aj na nezáujem o rozvíjanie susedských vzťahov, anonymný spôsob žitia, typický skôr pre mestské vzťahy. Ale tento výsledok nemožno zovšeobecniť, výskumu sa zúčastnilo len 22 respondentov, pritom obec má 1066 ob. (2019), čo predstavuje cca. 2% respondentov.

Obrázok 50 Vzťahy v obci

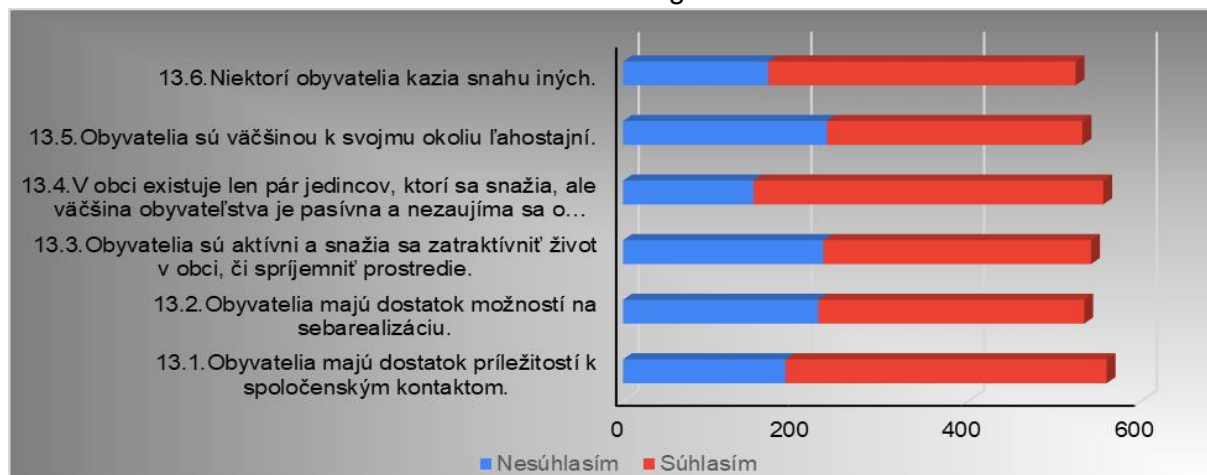
Obrázok 51 Susedské vzťahy

Prameň: vlastné spracovanie

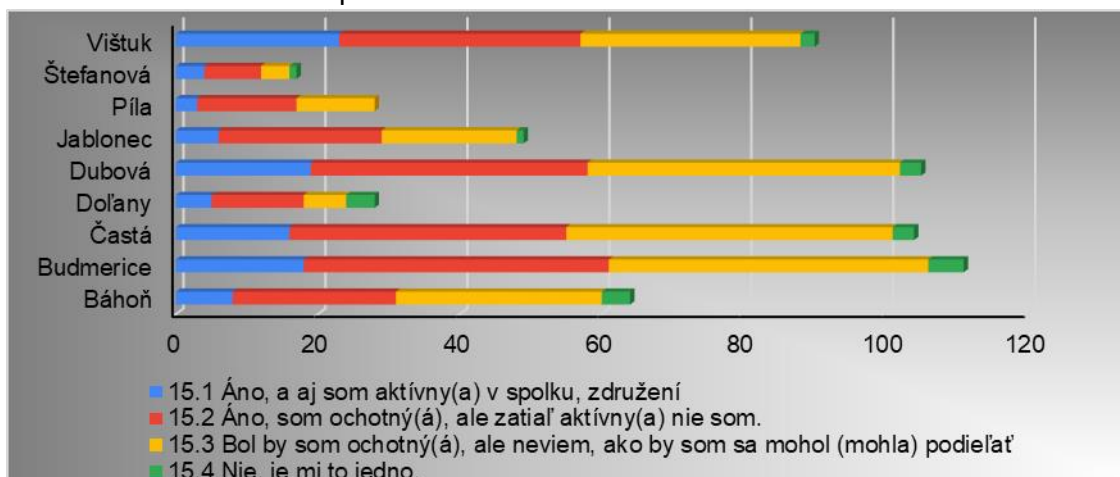
Najčastejšie sa respondenti prikláňali k tézám, že v obci existuje len pár jednotlivcov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci a zároveň že obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom (Obrázok 53 za jednotlivé obce vyhodnotenie v prílohe 4). Pozitívne je vnímanie, že obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom, a teda aj príležitosti rozvíjať komunitný život, spoločne prispievať k rozvoju spoločnosti. Na druhej strane sa však ukazuje, že väčšina obyvateľov je pasívna, a nemajú záujem zapájať sa viac do širších vzťahov, aktivít. Mnohé oblasti rozvoja mikroregiónu sa v budúcnosti čoraz viac budú odvíjať od spoločenskej zodpovednosti obyvateľov a od aktívneho prístupu obyvateľov (komunitné služby, oblasť odpadového hospodárstva). Prieskum však tiež ukázal, že väčšina respondentov by aj boli ochotní sa zapojiť do diania v obci a mikroregióne (Obrázok 54). Tu najviac aktívni respondenti boli v obciach Vištuk, Dubová a Budmerice, Častá. Je preto potrebné využiť tento potenciál a zlepšiť komunikáciu, či motiváciu obyvateľov, aby sa stali aktívnejšími. V konečnom dôsledku to môže priniesť ekonomický efekt na znižovanie viacerých nákladov samospráv, na rozvoj lokálnej ekonomiky, spoločnosti, životného prostredia.

Obrázok 52 Posúdenie sociálneho života v mikroregióne

Prameň: vlastné spracovanie

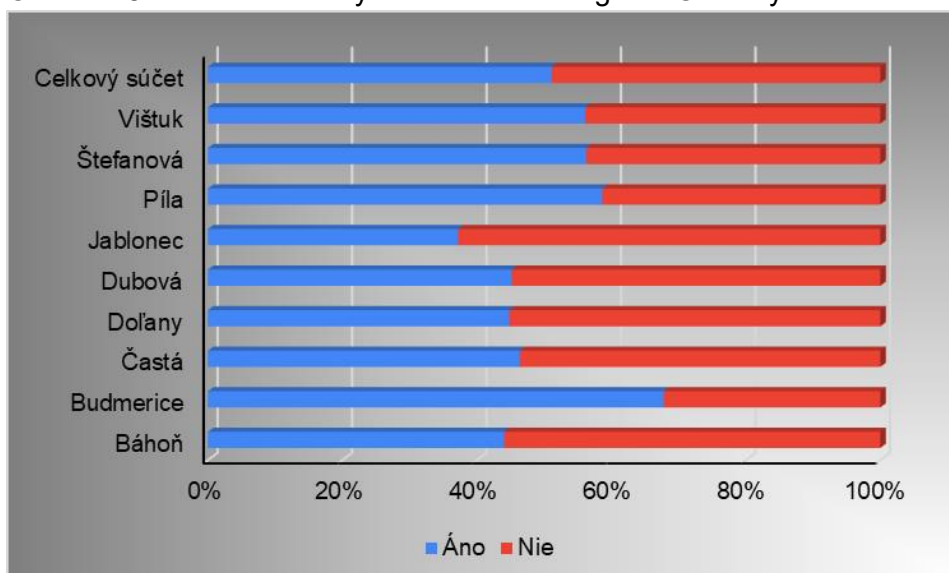
Obrázok 53 Aktivnosť respondentov

Prameň: vlastné spracovanie

Z prieskumu ako aj z predchádzajúcej analýzy je možné vidieť, že v území je aktívnych viacero mimovládnych akcií, či združení osôb. Niektoré sa združujú za rozvojom športu, typické sú združenia vinohradníkov a vinárov v obciach, združenia za účelom rozvoja konkrétnej sociálnej skupiny (napr. Jednota dôchodcov a pod.). Podstatou týchto združení je, že združujú poväčšine proaktívnych ľudí, ktorí sa tak stávajú dôležitými aktérmi aj v plánovaní ďalšieho rozvoja, pretože sami svojimi aktivitami k tomuto rozvoju prispievajú, resp. nesprávnou komunikáciou ho môžu aj brzdiť. Združenia a iniciatívy, ktoré respondenti vymenovali ako aktívne vo svojom okolí sú vymenované v prílohe 4, venujú sa rôznym oblastiam a je potrebné ich zapojiť do procesu tvorby stratégie, aby mohli prispieť vlastnými riešeniami. Čo sa týka samotného Mikroregiónu Červený Kameň, len niečo cez 50% respondentov pozná toto združenie (Obrázok 54). Preto je potrebné do budúcnosti zvyšovať povedomie obyvateľov o poslaní a aktivitách združenia.

Obrázok 54 Povedomie obyvateľov o Mikroregióne Červený Kameň

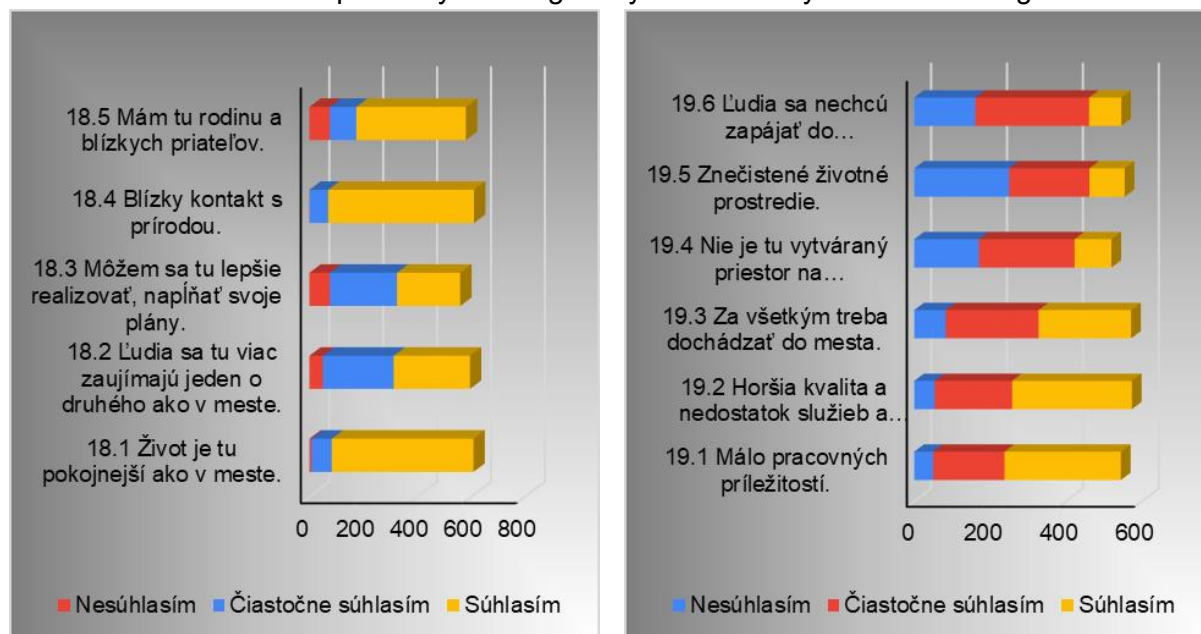
Prameň: vlastné spracovanie

Miesto bývania

Na základe prieskumu bolo potrebné získať informácie o tom, ako obyvatelia vnímajú život a prostredie v mikroregióne. Časť miesta bývania sa snaží zhodnotiť, čo obyvatelia oceňujú na mikroregióne, naopak čo im chýba. Okrem tejto oblasti sme sa zamerali aj cestovný ruch, ktorý vďaka národnej pamiatke Červený Kameň výrazne ovplyvňuje život v mikroregióne. Je otázne, či viac pozitívne alebo predstavuje externý problém. Okrem tejto národnej pamiatky mikroregión poskytuje mnohé ďalšie možnosti pre cestovný ruch, je potrebné ho strategicky rozvíjať, aby pozitívne efekty prevažovali nad tými negatívnymi.

Čo sa týka vnímania obyvateľov života v mikroregióne, obrázok 55 poskytuje prehľad o hodnotení výrokov o živote. Výsledky za jednotlivé obce je možné nájsť v prílohe 4 z výsledkov vyplýva, že najviac respondenti súhlasili s výrokmami „Blízky kontakt s prírodou“ a „Život je tu pokojnejší ako v meste“. Tieto aspekty sú väčšinou najdôležitejšími dôvodmi, kvôli ktorým sa ľudia sťahujú z mesta na vidiek. Život na vidieku je ale na druhej strane spojený aj s horšou dostupnosťou a kvalitou služieb, keďže tento segment je náročný na množstvo potenciálnych klientov a teda lepšie sa mu darí v husto osídlených oblastiach, a na ponuku pracovných príležitostí, ktoré sú oklieštené kvôli menšiemu trhu s prácou. Vďaka lokalite Mikroregiónu Červený Kameň väčšina obyvateľov cestuje za prácou do väčších miest a do Bratislavy. Na jednej strane je to veľká výhoda, pretože trh s prácou v tejto časti krajiny umožňuje rôznorodé uplatnenie podľa schopností a zručností obyvateľov, a zabezpečuje stabilné príjmy domácností, na druhej strane je možné hovoriť aj o tom, že táto blízkosť v podstate aj „kradne“ prácu z regiónu.

Obrázok 55 Hodnotenie pozitívnych a negatívnych stránok bývania v mikroregióne

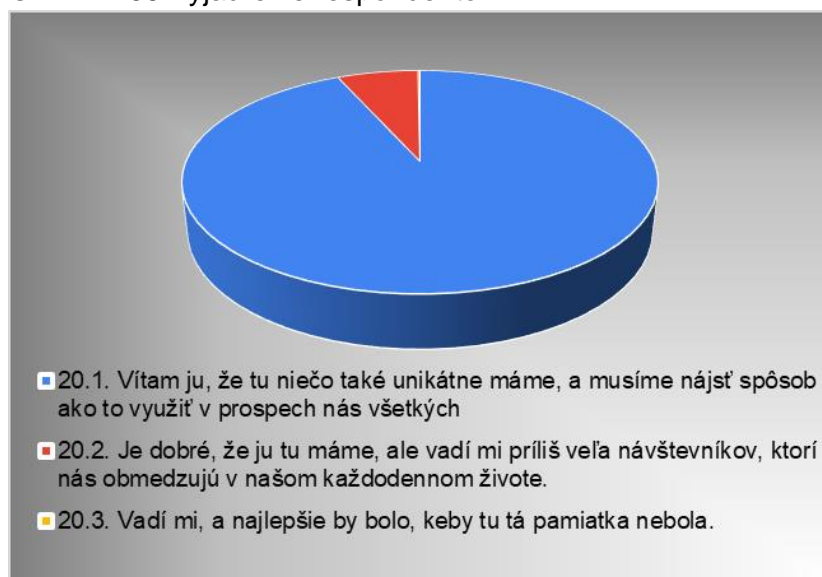
Prameň: vlastné spracovania

Oblasť cestovného ruchu

Hrad Červený Kameň, Budmerický kaštieľ a ďalšie národné pamiatky, predstavujú externý faktor, ktorý môže predstavovať pre územie príležitosti, ale aj ohrozenia. Znamená to, že aktéri z regiónu veľmi nemôžu ovplyvniť fakt, že tieto významné pamiatky tu sú, môžu tento fakt buď len využiť, alebo naopak, bez správneho smerovania „trpieť“. Napr. Hrad je centrom pozornosti mnohých návštevníkov, ktorí prichádzajú do regiónu. Prinášajú tak príležitosti pre rozvoj niektorých služieb ako sú reštaurácie, kaviarničky, ubytovacie zariadenia, širší sortiment

v obchodoch, lepšie dopravné spojenie príp. pneuservis a pod. Vytvárajú pracovné príležitosti pre domácich, zároveň vďaka množstvu návštevníkov zlepšujú dostupnosť a kvalitu niektorých služieb, ktoré by tu za iných okolností skôr neboli. Na druhej strane však môžu prinášať preplnené cesty, často parkovanie mimo vyznačených parkovísk, preplnené odpadkové koše, resp. problém s odpadmi vo voľnej prírode, preplnené kaviarne, vykúpený tovar v obchode, hluk, nevhodné správanie sa, zvýšené náklady na údržbu ciest a chodníkov. A to pravidelne počas víkendov, ktoré sú určené skôr na oddych aj pre domácich obyvateľov. Preto často vzniká pnutie, a obyvatelia negatívne vnímajú cestovný ruch a návštevníkov. Je najmä na samosprávach, aby svojimi aktivitami minimalizovali negatívne dopady turizmu. Všetky tieto zásahy však samospráva často znáša na svoje náklady na úkor inak využitých financií, čo samosprávu zaťažuje, preto najefektívnejším riešením je hľadať spoločné riešenia, a nielen spoločné riešenia samospráv (obecných úradov), ale spoločne s obyvateľmi a aktérmi v území, aby sa náklady rozložili. Aj pri odpovediach respondentov vidieť, že významné pamiatky vnímajú z tohto uhlu pohľadu (Obrázok 56) – viac ako 93% sa vyjadrilo: „Vítam ju, že tu niečo také unikátne máme, a musíme nájsť spôsob ako to využiť v prospech nás všetkých.“, cca 6,5% respondentov sa vyjadrilo, že „Je dobré, že ju tu máme, ale vadí mi príliš veľa návštevníkov, ktorí nás obmedzujú v našom každodennom živote.“ V rámci tejto skupiny tvorili najväčšiu časť respondenti z Budmeríc (14 zo 40 odpovedí).

Obrázok 56 Vyjadrenie respondentov k cestovnému ruchu

Prameň: vlastné spracovanie

Z pohľadu prínosov a obmedzení prevažuje u respondentov názor, že cestovný ruch nemá negatívny vplyv. Ak, tak najmä v parkovaní a v tvorbe odpadov. To sú oblasti, ktoré sú investične náročné pre obce, ale je tu priestor práve pre hľadanie inovatívnych riešení, ktoré budú efektívne. Pozitívne respondenti hodnotili vplyv cestovného ruchu najmä na kultúrno-spoločenský život v mikroregióne, ďalej aj na príchod nových obyvateľov a na rozvoj niektorých služieb. Toto sú oblasti, ktoré sa rozvíjajú sami, pokiaľ im nie sú vytvárané bariéry. Preto úlohou samospráv a aktérov je skôr nebrániť v rozvoji, nie sú potrebné významné investície, ktoré by zaťažili rozpočty. Na druhej strane je však vhodné mierne predvídať možné dôsledky a korigovať rozvoj.

Tabuľka 58 Pozitíva a negatíva vnímané respondentmi z mikroregiónu

V akých oblastiach Vás cestovný ruch vo Vašom regióne obmedzuje?	Početnosť	
21.5 Neobmedzuje ma v žiadnych oblastiach	332	46.4%
21.1. Parkovanie – návštevníci často parkujú tam, kde by nemali. Parkujú na našich pozemkoch, alebo na miestach, kde obmedzujú prístup domácim	186	26.0%
21.3. Všetci návštevníci robia neporiadok – zanechávajú veľa smetí, ktoré neodhadzujú do košov, alebo preplnia koše; venčia svojich domácich miláčikov v parkoch a pod.	155	21.6%
21.4. Mám zlú skúsenosť, že všetci návštevníci sa správajú arogantne a hlučne, narušujú bežný, zabehnutý spôsob života	34	4.7%
21.2. Kvôli návštevníkom máme obmedzené služby (napr. plná kaviareň či reštaurácie, vykúpený obchod a pod.)	9	1.3%
Čo pozitívne prináša cestovný ruch do regiónu?	Početnosť	
22.4 Vďaka cestovnému ruchu sa organizuje aj viac lokálnych a regionálnych akcií, kde sa stretnú aj domáci aj návštevníci.	373	33.5%
22.3 Návštevníci sa niekedy vracajú do územia a kupujú si tu nehnuteľnosti, kde chalupárčia, príp. sa sem úplne presťahujú.	259	23.2%
22.2 Vytvára to ekonomické príležitosti pre rozvoj ubytovania v súkromí, alebo sa opravujú staré domy, ktoré sa potom prenajímajú, a tým sa uchováva aj takýmto spôsobom kultúrne dedičstvo tohto územia.	255	22.9%
22.1 Vďaka návštevníkom je v obciach pootváraných viac pohostinstiev, kaviarní, reštaurácií, ktoré by sa inak v tomto regióne neuživil.	227	20.4%

Prameň: vlastné spracovanie

Rozvoj

Posledná oblasť sa zaoberá budúcnosťou a predstavou o tom, kam by mala obec, resp. mikroregión smerovať. Sú to veľmi významné informácie pre ďalšie strategické nasmerovanie. Vízie, ktoré si respondenti zvolili, budú víziami aj strategických dokumentov. Čo sa týka obcí, ako vidíme z obrázku 57, väčšina obcí, ale najvýraznejšie obce Báhoň, Jablonec, Píla a Vištuk by sa mali stať „predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzťahom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“ V Budmericiach, Dubovej a Píle sa prikláňajú aj k predstave: „Obec bude známa v širokom okolí vďaka rozvinutému cestovnému ruchu založenom na lokálnych produktoch a službách. Domácim obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre bývanie.“, v Doľanoch prevláda predstava, že obec „bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami s dostatkom pracovných príležitostí pre domácich obyvateľov.“ V žiadnej z obcí sa významnejšie nevyjadrili, že by chceli rozvoj nasmerovať skôr na investorov z vonku, ktorí by tvorili veľa pracovných miest. Niektorí respondenti odpovedali aj ďalšími odpoveďami, ktoré je možné nájsť v prílohe 4.

Obrázok 57 Vízia obcí

Prameň: vlastné spracovanie

Čo sa týka vízie rozvoja mikroregiónu, 51% zvolilo víziu: „**Mikroregión Červený Kameň je založený na partnerstve obcí, ktoré sú súčasťou tohto územia. Partnerstvo stavajú na svojej spoločnej a prepojenej histórii, na ktorej budujú aj spoločnú budúcnosť. Táto je založená nielen na tradíciách, ale vďaka rôznorodému zloženiu obyvateľov, aj na inovatívnom pohľade. Noví ľudia prinášajú nové myšlienky, pôvodní obyvatelia zase vedú ustrážiť genius loci územia. Tento pohľad prináša príležitosti riešiť obvyklé problémy neobvyklým spôsobom, ako aj vidieť nové spôsoby využitia lokálneho potenciálu. Vďaka tomu mikroregión prosperuje, vytvára príležitosti obyvateľom realizovať sa v území, či už v podnikateľskej, komunitnej, spoločenskej, kultúrnej či športovej sfére. Mikroregión poskytuje dobré zázemie pre život obyvateľov s rôznymi potrebami. Sila regiónu stojí na partnerstve, rovnováhe využitia potenciálu územia a inováciách s ohľadom na kvalitu života obyvateľa.**“

Niektoré vyjadrenie respondentov ohľadom vízie sú veľmi zaujímavé, a každý z týchto výrokov prináša do diskusie nový pohľad, preto sú tu citované:

„Budúcnosť mikroregiónu bude potvrdzovať jeho minulosť.“

„Myslím, že realita týchto tvrdení je v dost' ďalekej budúcnosti, najprv treba systematicky, koncepčne a zodpovedne pracovať; pýtať sa počúvať odborníkov, dávať veci do súvisu, aby si navzájom "neprekážali".“

„Región zameraný na kultúru, rekreáciu, vinárstvo s ukážkovým prístupom k ekológii a najmodernejšími spôsobmi dopravy. Cyklisti, chodci a vôbec všetky alternatívne spôsoby dopravy sú vítané a nie potláčané, ako je to doteraz.“

„Životná úroveň by sa zvyšovala ale zároveň by boli udržiavané hodnoty a tradície z minulosti“

Obrázok 58 Vízia mikroregiónu

Prameň: vlastné spracovanie

S rozvojom súvisí aj jasné definovanie toho, čo chceme dosiahnuť, dokedy a s akými prostriedkami. K tomu slúži aj tento dokument, jeho strategická a implementačná časť. V rámci prieskumu respondenti podľa potrieb, ktoré v území pociťujú, stanovili priority pre jednotlivé investície / aktivity. Ako vidieť z obrázku 59, u respondentov prevládajú investície do technickej infraštruktúry – cesty, chodníky, kanalizáciu, vodovod, odpadové hospodárstvo. Všetko sú to náročné investície, ktoré je potrebné plánovať a realizovať na mikroregionálnej úrovni.

Obrázok 59 Zameranie investícií podľa respondentov

Prameň: vlastné spracovanie

Ako bolo spomenuté vyššie, samospráva je inštitút, kde si obyvatelia sami spravujú svoje územie. V našich kultúrnych podmienkach táto tradícia nie je rozšírená vzhľadom na minulosť, ale je vidieť aj posun v spoločnosti smerom k aktívnejšiemu pristupovaniu k správe vecí verejných. Úloha obyvateľov nekončí len voľbami, ale ich právom a povinnosťou je aj aktívne zapájanie sa do verejného života a do riešenia tých kompetencií, ktoré dokáže riešiť. Preto sa prieskum zamerával aj na ochotu obyvateľov zapojiť sa do rôznych oblastí (Obrázok 60). Najviac by sa respondenti zapojili celkovo do ochrany životného prostredia, v prvom rade do oblasti

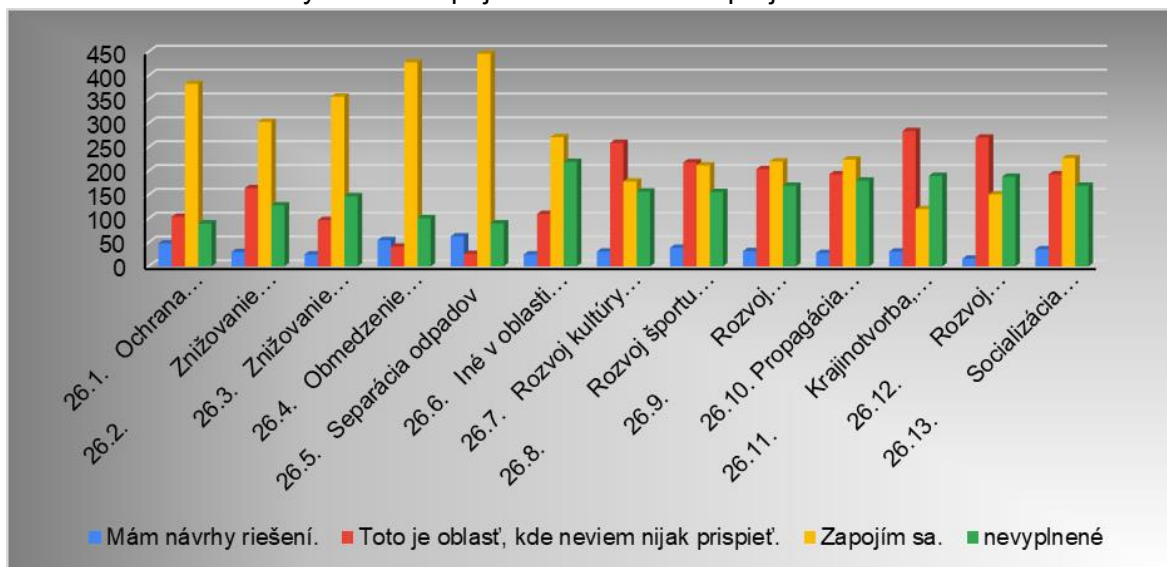
odpadového hospodárstva, do separácie a obmedzenia tvorby odpadu, ďalej do ochrany jednotlivých zložiek životného prostredia a do znižovania spotreby a tvorby emisií. Je to veľmi dobrá správa, pretože samotní obyvatelia si uvedomujú svoju spoločenskú a environmentálnu zodpovednosť. Tieto oblasti sú špecifické najmä tým, že ich riešenie je naozaj závislé od správania sa jednotlivcov. V týchto oblastiach aj najviac respondentov uviedlo, že majú konkrétne návrhy riešení.

Naopak oblasti, kde sa obyvatelia nevedia vôbec zapojiť, alebo nemajú predstavu, ako by to mohli urobiť je vytváranie krajinného rázu, poskytovanie komunitných služieb, či prekvapivo, rozvoj kultúry. Z toho vyplýva, že je potrebné viac komunikovať a s obyvateľmi aj v tejto oblasti, pretože napr. krajinný ráz je tiež významne tvorený napr. aj predzáhradkami alebo výškou a formou plotu. Komunitné služby zase napr. pravidelným nákupom či ostrihanie kríkov v záhradke pre staršieho suseda, čo určite mnohí respondenti aj robia. Oblasť kultúry je vyslovene oblasť, kde samospráva max. môže vytvoriť priestory pre realizácie, ale aj združenia alebo len skupina obyvateľov či jednotlivci môžu a vedú rozvíjať kultúrne aktivity, ak v obci nik kultúrne aktivity nerozvíja, kultúrny dom ostáva prázdny a nevyužitý, pretože túto oblasť nevie samospráva, ani mikroregión, realizovať. Max. môže vytvoriť fond na finančnú podporu rozvoja takýchto aktivít a vytvoriť podmienky na realizáciu.

Ako vidieť z odpovedí nevyplnené, existujú oblasti, kde sa respondenti vo väčšej miere nevyjadrovali, a je zaujímavé že sú to najmä oblasti rozvoja komunitného života, t.j. rozvoja športových, výchovno-vzdelávacích, spoločensko-kultúrnych aktivít, alebo oblasti ako propagácia územia a pod. k tomuto sa jeden respondent vyjadril: *„Body 26.7 - 10 - to sú veci, na ktoré by sa mal mikroregión sústrediť.“* Zaznela aj odpoveď, ktorá vystihuje viaceré hodnotenia *„Rád by som sa zapojil, ale neviem posúdiť mieru mojich schopností pre jednotlivé oblasti, resp. aké schopnosti a zručnosti by sa vyžadovali pri napĺňaní jednotlivých cieľov.“* Preto je potrebné viac komunikovať možnosti, ktoré obyvatelia majú a oni majú ochotu sa zapojiť. Na druhej strane jedna respondentka aj priamo ponúkla svoje zručnosti pre rozvoj, čo je pozitívne; *„Mohla by som v budúcnosti vypomôcť pri implementácii schválených projektov, ako pomocný finančný manažér (mám skúsenosti s EŠIF), príp. vypomôcť aj v procese schvaľovania žiadostí o nenávratný finančný príspevok.“*

Zaznela však aj ďalšia odpoveď, ktorá poukazuje na problém, kde aktivity združenia nie sú pozitívne vnímané zo strany obce, resp. spolok má pocit nezájmu zo strany obce: *„Veľa aktivít sme ako spolok už riešili, žiaľ bez povšimnutia obce, spolok však má obmedzené možnosti a je smutné, že aj keď sa všeobecne o týchto aktivitách vie, zo strany obce to zostáva nepovšimnuté. Keby sme sa spojili, by všetko vyzeralo inak, to však kvôli ľuďom v OZ a vedení obce možné nie je. Apriori znevažujú aktivity spolku.“* Preto je také dôležité, aby plánovanie aj samotný rozvoj, prebiehali participatívnym spôsobom, a teda aby sa zapájali nielen predstavitelia samospráv, ale aj ďalší aktéri v území. Síce si to vyžaduje mnohokrát náročnejšiu komunikáciu, ale časom prináša pozitívne výsledky.

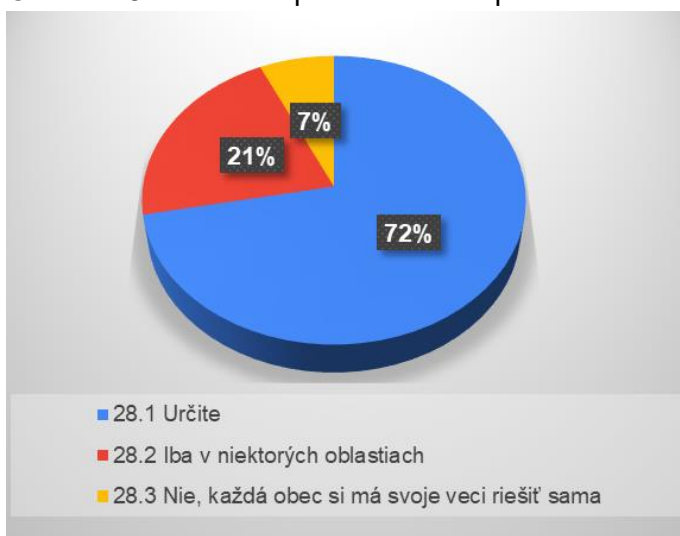
Obrázok 60 Ochota obyvateľov zapojiť sa do realizácie projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Čo sa týka samotných návrhov na realizáciu spoločných projektov, väčšina respondentov je za spoločné riešenie mnohých oblastí. Zaujímavý je návrh respondenta: „Spoločné aktivity bývajú vždy úspešnejšie, rozdelenie úloh, realizácia je menej náročná a iné, tak myslím že každá jedna by bola úspešná“ alebo „Ťažko definovať v ktorých, každá obec má iný potenciál. Niektorá môže smerovať k priemyslu, iná k poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe. Niektorá sa môže zamestnávať ľudí z okolia iná bude dokonalým miestom na rezidenčné bývanie a tretia na turistický ruch. Vzajomne sa môžu dopĺňať hoci bude mať každá iné zameranie, ale niektoré veci môžu riešiť v spolupráci ako dopravu, odpady...“. Tieto názory vystihujú rôzne úrovne spolupráce, ale spoluprácu vnímajú pozitívne.

Obrázok 61 Názor respondentov na spoločné riešenie projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 59 predstavuje zhrnutie nápadov od respondentov. Tieto návrhy budú po prerokovaní súčasťou návrhu projektov v realizačno-implementačnej časti. Niektoré návrhy sú všeobecnej povahy, iné sú celkom konkrétne. Všetko sú to oblasti, na ktoré sa táto spoločná stratégia

bude zameriavať. Najčastejšie sa návrhy týkali spoločných cyklotrás a cestovného ruchu, kde vidia respondenti najväčšie možnosti spolupráce.

Tabuľka 59 Návrhy spoločných riešení na úrovni mikroregiónu

Oblasti	Návrhy
Cykloturizmus a cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> - významné pamiatky spojiť cyklochodníkmi s prepojením na Trnavskú sieť cyklochodníkov a druhým smerom na Bratislavu (Jurava) prípadne smer Senec (jazerá). Viac podporiť a spropagovať cykloturizmus, aby si v klude mohli prejsť a spoznať náš región aj zahraniční turisti a využili ubytovacie a stravovacie služby (s ochutnávkou vín). - cyklochodníky a cyklocesty medzi obcami, prepojené cyklotrasy - obnovenie kúpaliska v Častej - náučné chodníky - spoločná propagácia - zatraktívniť prepojenie Budmerice - Častá - Píla cez chatovú oblasť Budmerice (počas Covid-u19 sa po hrádzi prechádza neskutočné množstvo ľudí - psíčkari, rodičia s deťmi...)
Podpora lokálnej ekonomiky	<ul style="list-style-type: none"> - podpora vinárstva - podpora lokálnych produktov - ekologická produkcia a lokálna spotreba zeleniny. - poskytnutie nevyužitých obecných pozemkov pre jednotlivcov alebo skupinu osôb pre vytváranie hodnôt vo forme sadov, lúk, pestovania/chovu sliepok, včiel a pod.
Oblasť služieb, infraštruktúry	<ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie veľkokapacitného nákupného centra - možnosť získania príspevku na skoré dobudovanie kanalizácie - vybudovanie zariadenia pre seniorov. - spoločné riešenia v oblasti školstva, zdravotníctva - lepšia infraštruktúra do Bratislavy, miestne komunikácie, medzimestské cesty, - lokálna verejná doprava - údržba obcí napr. spoločnými zariadeniami a strojmi a pod.
Životné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> - zamaskovanie veľkokapacitného kontajnera v arboréte Doľany - konkrétne separácia a spracovanie odpadu - každá obec ma iného vývozcu a každý spracovateľ separuje ináč, takže toto by bolo dobré zjednotiť. - garantované energetické služby - obmedzenie tvorby odpadu, separácia odpadu - tvorba komunitných záhrad/ parkov
Komunitný život	<ul style="list-style-type: none"> - V oblasti športových podujatí, kultúrnych podujatí
Iné	<ul style="list-style-type: none"> - viac informovať o akciách, kt. prebiehajú v obci internetom, rozhlasom, letákmi - zdieľanie know-how - pri dohodnutých projektoch "ťahat' za jeden povraz", pravdepodobne ľahšie čerpanie Eurofondov, v grantoch, fondoch a cestovnom ruchu je lepšia spolupráca - územné plánovanie - urbanizácia, nekontrolovaná šialená výstavba RD

Prameň: vlastné spracovanie

Pre poslancov boli stanovené otázky týkajúce sa riadenia samosprávnych aktivít a hlavne na akej úrovni by si predstavovali napĺňanie niektorých kompetencií. Aj keď sa jeden respondent v prieskume vyjadril: „mikroregión s názvom Červený Kameň by nemal suplovať ani obec, ani regionálny ZMOS; mal by byť skôr nadstavbou, ktorá bude riešiť veci tak, aby obciam pomáhal mimo základných potrieb.“, z pohľadu odpovedí je zrejmé, že jedným z dôvodov vzniku mikroregiónu je aj hľadanie spoločných riešení, pretože združenie obcí takúto platformu vytvára. Spolu v prieskume odpovedalo 12 poslancov.

9 z nich si zvolilo: 29.2 Očakávam, že vďaka dobrej spolupráci, prekročíme hranice našej obce, a budeme môcť spoločne ovplyvňovať rozvoj v celom regióne. Toto sa bude diať, pokiaľ sa mikroregión zameria na realizáciu aktivít a projektov, ktoré majú nadobecný charakter – nielen

v oblasti riešenia kompetencií samospráv (napr. spoločný softvér pre obce, či jednotné stratégie pre odpady, komunitný rozvoj a pod.), ale aj v podpore komplexného rozvoja celého územia regiónu (spoločný kalendár podujatí, sieťovanie podnikateľov, vinohradníkov, poskytovateľov služieb a pod.), 2 sa prikláňajú k spoločnému úradu a 1 si predstavuje aj spoločný podnik.

Čo sa týka samotných kompetencií, tabuľka 60 ukazuje výber respondentov pre každú oblasť kompetencií. Odpovedí bolo málo, preto aby sme dosiahli relevantné odpovede, tohto prieskumu by sa muselo zúčastniť viac poslancov.

Tabuľka 60 Hodnotenie poslancov úrovne spolupráce v rámci jednotlivých kompetenčných oblastí

	Spoločne dohodnutý postup, ktorý bude aplikovať každá obec, zlepší sa kvalita	Spoločný úrad alebo spoločný podnik, spoločne to bude lacnejšie a kvalitnejšie	Túto kompetenciu by samospráva mala riešiť samostatne
Originálne kompetencie: Administratívno – správna agenda (Právne služby, verejné obstarávanie, GDPR, kybernetická bezpečnosť, cintoríny, registratúra, ekonomická a majetková agenda, daňová agenda, plánovanie a rozpočtovníctvo, personalistika)	3	4	5
Originálne kompetencie: Výkonná agenda a služby (CO, PO, KR, HM, povodňové opatrenia, správa a údržba majetku, územné plánovanie, kultúra a šport, psy, odpady, MŠ, údržba zelene, sociálne služby)	4	6	2
Prenesený výkon štátnej správy (Stavebný úrad, doprava, ŽP, školstvo)	4	8	0

Prameň: vlastné spracovanie

1.9 KLÚČOVÉ TRENDY VÝVOJA, AK BY SA STRATÉGIA PHRSR NEIMPLEMENTOVALA

Mikroregión Červený Kameň je zasadený do širšieho územia. Môžeme sledovať určité vývojové trendy, ktoré sú v čase spracovávania tohto strategického dokumentu ovplyvnené aj mimoriadnymi okolnosťami (pandémiou COVID-19). Môžeme pozorovať vývoj na rôznych úrovniach, preto aj klúčové trendy vývoja je možné rozdeliť do roviny regionálnej a ďalej globálnej.

Čo sa týka regionálnej roviny – v tomto prípade je chápaný región v širšom poňatí – Bratislavský a z časti Trnavský kraj. Túto rovinu charakterizujú nasledovné trendy ovplyvňujúce aj vývoj v území MČK:

Premena vidieckeho charakteru obcí (s určitou ekonomickou samostatnosťou a so zameraním aj na primárny sektor, najmä poľnohospodárstvo a vinohradníctvo a vinárstvo) na tzv. satelity. Tento trend môžeme pozorovať v obciach s urbanizačným efektom Bratislavy. Dochádza k čoraz masovej výstavbe rodinných domov, často na poľnohospodárskej pôde. Tento trend okrem veľkého tlaku na zabezpečenie základných služieb (vybudovanosť sietí, dostupnosť technickej a sociálnej infraštruktúry), prináša aj negatívne dôsledky v podobe zmeny krajiny a straty unikátnosti územia, preťaženia životného prostredia, problémy s odpadovým hospodárstvom, s dostupnosťou služieb, a v neposlednom rade so zmenou v spoločnosti,

komunite. Nadmerne rýchly nárast obyvateľstva nie je komunita schopná absorbovať a narušujú sa väzby a vzťahy v území. Dochádza k urbanizácii a k zmene vidieckeho charakteru života na mestský (anonymný, bezvzťahový). Trend nárastu budovania nových domov je nevyhnutný a viditeľný, a je nutné ho strategicky riadiť, aby sa minimalizovali negatívne externality masovej výstavby.

Ďalší trend, ktorý je viditeľný v území, je úbytok živých vinohradov. Pokiaľ nedochádza k starostlivosti o vinohrady, tieto nenávratne zdegradujú. Táto situácia je ovplyvnená viacerými faktormi; ako je napr. stratený vzťah k vinohradom zo strany vlastníkov, ktorí často v území nežijú a neobhospodarujú vinohrady. Ďalším trendom je aj špekulácie na trhu s pôdou, kedy sa na vinohradnícku pôdu pozerá len ako na možnú investíciu pre ďalší odpredaj na stavebné účely. Vysoký dopyt po pôde v tomto území výrazne zvyšuje cenu stavebných pozemkov, čo má dopad aj na poľnohospodársku pôdu. Pokiaľ nedôjde k riadenému územnému rozvoju, môže sa stať, že región o vinohrady a aj ovocné sady príde.

Bez spolupráce medzi rôznymi aktérmi cestovného ruchu dochádza k tomu, že územie neprofituje nijak z návštevníkov Červeného Kameňa, resp. ešte dochádza k negatívnemu efektu – zvyšujú sa náklady na odpadové hospodárstvo, náklady na siete, zvyšuje sa napätie u obyvateľov, ktorí sú obmedzovaní návštevníkmi. Pokiaľ nebude rozvoj CR v regióne strategicky riadený, bude dochádzať k eskalácii napätia, pričom cestovný ruch je jedným z dôležitých sektorov, ktoré môžu výraznou mierou prispieť k ekonomickej samostatnosti v regióne.

Globálne trendy, ktoré pozorujeme sú – environmentálne, klimatické a spoločensko-ekonomické.

Medzi environmentálne trendy možno zaradiť:

- rast tvorby odpadov, ktoré výrazne ovplyvňujú všetky zložky životného prostredia
- trendy v znižovaní tvorby odpadu, ktorý nevieme ďalej spracovať
- cirkulárna ekonomika, resp. zvyšujúci sa tlak na druhotné využívanie odpadov
- zmeny v štruktúre plodín pestovaných na orných pôdach s orientáciou na energetické plodiny, čo ovplyvňuje biotopy, vytvára negatívne externality
- zvyšujúca sa spotreba dreva a tlak na lesné hospodárstvo

Klimatické zmeny zasahujú aj územie mikroregiónu. Náhle zmeny počasia spôsobujú významné škody. Tieto je možné minimalizovať jednak správnymi preventívnymi postupmi a ďalej správnym krízovým manažovaním. Bez strategického riadenia a plánovania preventívnych opatrení a správania sa v krízových situáciách rastú aj škody.

Pod spoločensko-ekonomickými trendami možno identifikovať:

- Digitálne technológie prinášajú veľa možností podporujúcich rozvoj, ale tiež predstavujú veľkú hrozbu v prípade ich nekontrolovaného používania, najmä u detí a mládeže. Následky prinášajú zvýšené náklady s odstraňovaním negatívnych dôsledkov (ako sú závislosti; strata sociálnych a komunikačných schopností a tým pádom znížená schopnosť uplatniť sa na trhu práce; nárast psychických ochorení a depresí; nárast obezity z nedostatku pohybu a pod.).
- Orientácia na nové sektory a nové oblasti v ekonomike – tento trend poukazuje na to, že ekonomika sa v dlhodobom meradle bude v EÚ orientovať výraznejšie na robotizáciu vo výrobe, na rozvoj sektoru služieb, inovačné a kreatívne odvetvia. Tento trend môže mať negatívny dopad na mikroregión, v rámci ktorého je väčšia časť obyvateľstva zamestnaná práve vo výrobných sektoroch zameraných na automobilový priemysel a pod. Negatívny dopad je možné minimalizovať jednak vytváraním príležitostí pre samozamestnávanie v regióne, alebo pre zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov.

- Starnutie populácie vytvára tlak na dostupnosť kvalitných služieb, zvyšuje náklady spoločnosti na zdravotný, sociálny systém a znižuje kvalitu života obyvateľov v poproduktívnom veku. Je potrebné hľadať spôsoby a možnosti, aby populácia v poproduktívnom veku (ktorá je vďaka rozvinutému zdravotníckemu systému čoraz schopnejšia), bola čo najdlhší čas aktívna. Tým môže vytvárať ďalšie ekonomické hodnoty a znižovať svoju závislosť na sociálnom systéme.

1.10 IDENTIFIKÁCIA POTENCIÁLOV, VÝZIEV, LIMITOV A PROBLÉMOV

Na základe výsledkov analýzy, dotazníkového prieskumu a realizovaných workshopov boli identifikované potenciály, výzvy, limity a problémy, ktoré vychádzajú buď z mikroregiónu alebo z vonkajších vplyvov. Každý z týchto prvkov je dôležitý pre stanovenie stratégie; potenciály vychádzajú z územia – identifikovaním ich treba využiť pre ďalší rozvoj; výzvy sú potreby, na ktoré stratégia musí reagovať a navrhovať riešenia; limity sú obmedzenia rozvoja mikroregiónu – nastavením cieľov je možné tieto limity akceptovať, posúvať alebo minimalizovať; a nakoniec problémy, ktoré je nutné riešiť, inak sa budú prehĺbovať.

Vnútorňý potenciál:

- Zaujímavé prostredie, ráz krajiny
- Množstvo kultúrnych a prírodných atraktivít
- Rozvinuté tradičné odvetvia súvisiace s podmienkami v regióne – vinohradníctvo a vinárstvo, ovocinárstvo, lesníctvo
- Dobrá dostupnosť do významných pólov rozvoja
- Nízka nezamestnanosť a priemerne dobré príjmy domácností
- Rastúci počet obyvateľov
- Rozvinuté služby v cestovnom ruchu, dobrý potenciál pre cestovný ruch
- Dobré možnosti pre kultúrno-spoločenské aktivity
- Dobrá a dlhoročná spolupráca medzi samosprávami

Vnútorne a vonkajšie výzvy:

- Špekulatívne zábery pôdy
- Nevyužívanie všetkých vinohradov, ovocných sádov a ich chátranie
- Nekoordinovaná výstavba v mikroregióne a narušenie vidieckeho, podhorského a nížinného rázu krajiny
- Rastúca energetická náročnosť, neefektívna energetická spotreba
- Vytrácanie vidieckeho štýlu života a tvorba tzv. „satelitov“ bez väzieb na okolie
- Preventívne opatrenia proti prírodným katastrofám
- Pasivita obyvateľov vo veciach komunitných a verejných
- Znižovanie tvorby odpadov a zvyšovanie podielu druhotne spracovateľného odpadu
- Riešenie skládkovania nespracovateľného odpadu
- Nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu
- Zmena štruktúry zamestnania v dôsledku robotizácie a digitalizácie
- Negatívny vývoj detí a mládeže vplyvom informatizácie, digitalizácie a masovej spotreby, nárast psychických problém a nových druhov závislostí
- Vyššia ekonomická samostatnosť mikroregiónu prostredníctvom podpory lokálnej ekonomiky (zvyšovanie podielu príjmu, ktorí domácnosti vytvoria v regióne, aby sa budovala ekonomická samostatnosť v zmysle závislosti od vzdialených pólov rozvoja, vytváranie pridanej hodnoty v regióne a budovanie lepších služieb a tým zvyšovanie spotreby v regióne, realizácia komplexného projektu Vištuk campus)

- Rast potreby zabezpečenia komunitných služieb pre špecifické skupiny obyvateľstva, potreba riešiť aj bezbariérovosť
- Rastúci počet seniorov a potreba udržania ich aktívnosti
- Zvyšovanie zainteresovanosti obyvateľov, tretieho sektora a podnikateľského sektora na celkovom rozvoji mikroregiónu a budovanie ich spoločenskej zodpovednosti a hrdosti na mikroregión
- Zvyšovanie efektivity samospráv v plnení kompetencií – hlavne na zabezpečenie základnej vybavenosti a verejných a komunitných služieb

Vnútorne a vonkajšie limity

- Obmedzené možnosti koordinácie turistických aktivít súvisiacich s návštevou významných kultúrnych pamiatok, ktoré spadajú pod štátne inštitúcie
- Riziko skládkovania v budúcnosti, keď sa postupne budú uzatvárať skládky v okolí, ktoré momentálne mikroregión využíva
- Aktívnosť obyvateľov obmedzená len na pár jedincov, odlišnosť v ich pohľade na život na vidieku, bez záujmu o zapojenie sa do diania v mikroregióne
- Limitované finančné zdroje, najmä na náročnejšie investície (do technickej a sociálnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva, vodozádržných opatrení, či projektov na vytváranie pracovných miest a pod.)
- Limitované zdroje samospráv pre zavádzanie nových a inovatívnych riešení pre zabezpečenie kompetencií (nielen finančné, ale najmä ľudské, legislatívne)
- Limity znalostné pre nachádzanie nových riešení

Vnútorne a vonkajšie problémy:

- Opúšťanie vinogradov a ovocných sádov, degradácia pôdy a ich nenávratná strata
- Rast množstva odpadov a celkovo spotreby tovarov, energií
- Čierne skládky
- Nekoordinovaný územný rozvoj
- Nedostatočná ochrana proti prírodným živlom
- Pasivita obyvateľov
- Rast psychických problémov a závislostí u detí a mládeže
- Neefektívne zabezpečovanie kompetencií samosprávami, často každá obec zvlášť s vysokými nákladmi na čas, energiu, vedomosti, možnosti riešenia
- Zameranie cestovného ruchu len na masový krátkodobý turizmus, bez pozitívnych efektov na mikroregión
- Vysoká zamestnanosť mimo regiónu a štruktúra zamestnanosti nastavená na rizikové odvetvia (monotónna práca v budúcnosti nahraditeľná robotmi alebo digitalizáciou, vysoká nahraditeľnosť ľudských zdrojov)

1.11 VÝSTUPY SWOT ANALÝZY PRE VOĽBU TYPU STRATÉGIE

SWOT analýza je jednoduchá a pritom výstižná, vyčerpávajúca a objektívna charakteristika silných a slabých stránok obce z pohľadu poskytovaných sociálnych služieb a jej možných príležitostí a ohrození. Súčasne zahŕňa základné analytické poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja sociálnych služieb v obci a faktoroch, ktorým je potrebné v navrhovanej rozvojovej stratégii čeliť, resp. ich eliminovať.

Tabuľka 61 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Krajinotvorba a životné prostredie Bohatá história regiónu Špecifický ráz krajiny s vhodnými pedologickými, klimatickými a vodnými podmienkami pre vinohradníctvo a vinárstvo, ovocinárstvo, lesníctvo v pahorkatinovej časti regiónu a pestovanie na kvalitnej ornej pôde v nížinnej časti Dobrá vybudovanosť niektorých sietí (vodovod, elektrifikácia, plynofikácia) Vytvorené možnosti pre separáciu rôznych druhov odpadov</p> <p>Socio-ekonomické aspekty Dobrá dostupnosť k pólom rozvoja prináša nízku nezamestnanosť, variabilitu v pracovných pozíciách a relatívne dobré príjmy domácností Relatívne stabilný vývoj počtu obyvateľov Dobrá štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelania Dobré kultúrno-spoločenské zázemie Relatívne stabilná podnikateľská základňa orientovaná na prvovýrobu a služby Stabilný rast príjmov samospráv a vyrovnané rozpočty samospráv Pripravený projekt campus Vištuk</p> <p>Oblasť cestovného ruchu Výborné lokalizačné predpoklady (prírodné a kultúrne dedičstvo regionálneho, národného a nadnárodného významu) Vysoká návštevnosť kultúrnych pamiatok Dostatočná štruktúra realizačných predpokladov (ubytovacie, stravovacie a i. služby v cestovnom ruchu) Široký záber podujatí Letisko Dubová a dobré železničné napojenie v Báhoni</p> <p>Oblasť sociálnych služieb Spolupráca obcí s neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (ADOS, Charita – Šenkvice, n.o) Existencia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti Existencia Jednoty dôchodcov Slovenska Podpora občanom zo strany obce v sociálnej oblasti Existencia sociálnych zariadení v území</p>	<p>Krajinotvorba a životné prostredie Nedostatok zberných dvorov Nízka miera separácie odpadov Nedobudovaná kanalizácia s napojenosťou na ČOV v niektorých obciach Nedobudované cyklotrasy</p> <p>Socio-ekonomické aspekty Zhoršujúci sa index starnutia Aktívni sú len niektorí obyvatelia, majorita je pasívna, čo sa týka rozvoja kultúrno-spoločenských aktivít Pasivita detí a mladých, príliš veľa času stráveného na internete v online priestore a z toho vyplývajúce problémy a závislosti Slabo rozvinutý spracovateľský sektor nadväzujúci na prvovýrobu Vysoké náklady samospráv spojené s plnením riadnych a prenesených kompetencií Slabá spolupráca medzi samosprávami a nízke využívanie IT technológií na skvalitnenie poskytovania služieb občanom Časť bytov a domov neobývaných, resp. využívaných na rekreačné účely Nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti Nedostatočná dostupnosť verejnou dopravou V niektorých obciach chýbajúce bezpečnostné prvky, ktoré by pomohli k prevencii pred negatívnymi javmi (nehody, kriminalita), bezbariérové prístupy sú stále nedostatočne a nekomplexne riešené Negatívne vnímanie zámeru niektorých skupín obyvateľstva pre výstavbu campusu Vištuk</p> <p>Oblasť cestovného ruchu Slabá koordinácia aktivít v cestovnom ruchu Nedostatočná spolupráca a komunikácia medzi prevádzkovateľmi kultúrnych pamiatok a reprezentantmi mikroregiónu Nedovybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu Slabá viacdenná návštevnosť regiónu</p> <p>Oblasť sociálnych služieb Nedostatok vlastných finančných zdrojov na rozšírenie ponuky sociálnych služieb v obci Absencia komplexného prístupu a systému riadenia sociálnych služieb Chýbajúci penzión pre seniorov (zariadenie vyššieho štandardu) Chýbajúci monitorovací systém pre seniorov (privolanie pomoci)</p>

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<p>Krajinotvorba a životné prostredie Dobrá dostupnosť vytvára príležitosti pre dobré socio-ekonomické zázemie celého regiónu (či z pohľadu diverzifikácie zamestnania – v prepojenosti na dobrú vzdelanostnú štruktúru, alebo z pohľadu podnikateľských príležitostí, rozvoja cestovného ruchu a pod.) Využitie prírodných podmienok pre rozvoj vinohradníctva, vinárstva, ovocinárstva, lesníctva, poľovníctva so zameraním sa na rozvoj nadväzujúcich spracovateľských odvetví, ktoré zvyšujú pridanú hodnotu produktov Dobudovanie komplexnej technickej infraštruktúry Efektívne odpadové hospodárstvo</p> <p>Socio-ekonomické aspekty Pristáhovávanie sa mladých rodín do regiónu a zvyšovanie počtu obyvateľov prirodzeným prírastkom Udržiavanie aktívneho spôsobu života seniorov Rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít smerom k väčšej zapojenosti rôznych skupín obyvateľstva Rozvoj nových podnikateľských aktivít so zameraním na podporu naplnenia vízie Budovanie spolupráce medzi samosprávami pre spoločné plnenie kompetencií a tým zvyšovanie dostupnosti a kvality poskytovaných služieb a zároveň znižovanie nákladov samosprávy na vykonávanie týchto kompetencií Zlepšenie komunikácie projektu Vištuk campus a úspešná realizácia projektu spolu s nadväzujúcimi investíciami v mikroregióne</p> <p>Oblasť cestovného ruchu Rozvoj koordinovaných aktivít v cestovnom ruchu zameraných na destinačný manažment pre nárast viacdennej návštevnosti regiónu a zároveň na uspokojovanie potrieb obyvateľov v oblasti športu a turistiky Zakomponovanie a využitie železničnej, cyklistickej a leteckej prepravy do ponukových balíkov</p> <p>Oblasť sociálnych služieb Využitie finančných prostriedkov z fondov EÚ na podporu sociálnych projektov Rozšírenie spolupráce obce s lekármi v mikroregióne Rozšírenie spolupráce obce so záujmovými skupinami v obci (JDS) Rozšírenie spolupráce s existujúcimi, resp. novovzniknutými záujmovými skupinami v obci zameraných na seniorov Rozšírenie spolupráce s neverejným poskytovateľom sociálnych služieb v mikroregióne Spolupráca obce s BSK v oblasti poskytovania sociálnych služieb</p>	<p>Krajinotvorba a životné prostredie Región ostane len „satelitom“ – miestom pre prespatie obyvateľstva, ktorí realizujú všetky svoje aktivity mimo regiónu, bez vzťahu k regiónu Otváranie sa špekulatívnym developerským projektom s negatívnym dopadom na územie Špekulatívne skupovanie pôdy pre developerské investície nevhodného charakteru V dôsledku klimatických zmien zhoršovanie podmienok pre tradičné odvetvia pestovania Úpadok tradičného využívania pôdy – vinohradníctvo, ovocinárstvo, lesníctvo Uzatváranie skládok a neschopnosť zabezpečiť spracovanie odpadov Zvyšovanie tvorby odpadov</p> <p>Socio-ekonomické aspekty Hrozba straty zamestnania v dôsledku robotizácie a digitalizácie – najmä pre nižšie príjmové skupiny Zhoršenie poskytovania verejných služieb a stagnácia rozvoja v dôsledku vysokých nákladov a nedostatočne kvalifikovaných pracovníkov samospráv Rast počtu domov a bytov využívaných len na rekreačné účely Zhoršenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti v dôsledku nízkeho počtu lekárov Nárast psychických porúch a závislostí u detí, mládeže a dospelých vplyvom informatizácie a stratou sociálnych zručností Nerealizácia projektu campusu Vištuk ako výraznej rozvojovej aktivity</p> <p>Oblasť cestovného ruchu Negatívne nastavenie obyvateľstva voči návštevníkom z dôvodu nedobudovanej infraštruktúry a nedostatočnej komunikácie</p> <p>Oblasť sociálnych služieb Nárast počtu obyvateľov vyžadujúcich sociálne služby Nedostatok finančných prostriedkov zo strany obce, kraja a štátu na podporu sociálnych služieb Rýchlejšie tempo starnutia populácie Nepredvídateľný vývoj legislatívy v sociálnej oblasti</p>

Prameň: vlastné spracovanie

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Výsledky SWOT analýzy potvrdzujú identifikované výzvy, limity a problémy vychádzajúce z analýzy zdrojov. Boli identifikované viaceré oblasti, ktoré sa týkajú jednak životného prostredia a krajiny ako takej, ďalej socio-ekonomické charakteristiky týkajúce sa jednak ekonomiky regiónu ako aj zabezpečenia sociálneho rozvoja, oblasti rozvoja cestovného ruchu a oblasti komunitných služieb a ďalej oblasti týkajúcej sa komunitného života a zabezpečovania kompetencií samospráv. Ďalšia problémová analýza bude postavená na využití silných stránok, riešení/ odstraňovaní slabých stránok, napĺňaní príležitostí a minimalizácie rizík. Príležitosti vychádzajú z vnútorných potenciálov, ale aj z výziev, a snažia sa reagovať aj na minimalizáciu rizík. Takto bude orientovaný aj strategický rámec.

1.12 VÝSTUP BENCHMARKINGU V KONTEXTE ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

V Bratislavskom kraji sú vytvorené viaceré mikroregionálne zoskupenia. Jednou z činností týchto zoskupení je aktívna podpora rozvoja cestovného ruchu v území.

Do Malokarpatského regiónu patria nasledovné mikroregióny:¹⁶

- Mikroregión Červený Kameň
- Pezinský mikroregión
- Združenie miest a obcí Malokarpatského regiónu (ZMOMR)
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Malé Karpaty
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Záhorie
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Podunajsko
- Združenie obcí JURAVA
- Združenie obcí Modra Šenkvice
- Združenie Malokarpatská vínná cesta (MVC),
- Občianske združenie Malokarpatský región (Miestna akčná skupina v programe Leader)
- Geopark Malé Karpaty
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Trnava Tourism
- Klaster regionálneho rozvoja (Trnava)

Do regiónu Záhorie patria nasledovné mikroregióny:

- Združenie obcí Enviropark Pomoravie
- Mikroregión pod Pajštúnom
- Združenie miest a obcí Záhorskej oblasti
- Občianske združenie Dolné Záhorie
- MAS Podhoran (aj na území Trnavského kraja).

Do regiónu Podunajsko patria nasledovné mikroregióny:

- Regionálne združenie miest a obcí podunajskej oblasti
- Miniregión Pridunajsko
- Združenie obcí Šúr
- Občianske združenie Malodunajsko
- Občianske združenie Dunaj.

¹⁶ Územný plán regiónu- Bratislavský samosprávny kraj v znení zmien a doplnkov, 2017

Aj keď v súčasnosti existuje súbor benchmarkingových ukazovateľov pre vybrané oblasti (napr. školstvo, sociálne veci, verejné financie, doprava, komunálne služby a pod.), nie je ich možné použiť pri vzájomnom porovnávaní, nakoľko mikroregionálne združenia pôsobiace v území Bratislavského kraja nemajú k dispozícii súhrne informácie na základe ktorých by bolo možné zhodnotiť postavenie mikroregiónu Červený Kameň vo vzťahu k ostatným mikroregionálnym združeniam v území. Do budúcnosti by bolo vhodné vytvoriť databázu vstupných údajov jednotlivých mikroregionálnych združení, čím by sa mohli porovnávať na základe benchmarkingových ukazovateľov a tým prispievať k ich neustálemu zvyšovaniu efektívnosti a kvality poskytovaných služieb pre obyvateľov.

Pozitívne príklady z praxe ukazujú často inovatívne a relatívne jednoduché riešenia, ktoré môžu byť aplikované na riešenie limitov a problémov, či výziev aj v Mikroregióne Červený Kameň. Napríklad v rámci aktivizovania obyvateľov to môže byť spoločný fond mikroregiónu, ktorý by podporoval rôznorodé aktivity na podporu rozvoja komunitných, kultúrno-spoločenských aktivít, podnikateľských aktivít a iných, ktoré pomôžu rozvíjať celý mikroregión a budovať dobré vzťahy v ňom, ako je to napr. podpora Nitrianskeho samosprávneho kraja v rámci NSK Leader. Iným príkladom môžu byť rôzne aplikácie, či spoločné riešenia zberu komunálneho odpadu, aké majú už v niektorých mestách. Pre rozvoj destinačného manažmentu je tu zase aplikácia, ktorá propaguje, sieťuje a spája rôznych aktérov cestovného ruchu, akú používajú viaceré miestne akčné skupiny (vytvorené prístupom Leader) – ako napr. MAS Vršatec či Strážovské vrchy.

V prípade udržania rázu krajiny, či podpory spoločného rozvoja turizmu možno nájsť zaujímavý príklad prepojenia štátnej správy a regionálnej podpory napr. v Slovinsku. Škocjavská jaskyňa je v správe štátnej inštitúcie, ktorá z výberu vstupného každý rok určitú čiastku investuje naspäť do regiónu formou vyhlásenia výzvy na získanie finančného príspevku na konkrétnu činnosť, ktorá speje k udržaniu prostredia tohto regionálneho parku (napr. príspeje na výmenu škridiel na rodinných domoch, za dodržania urbanistického štýlu domov v tomto regióne).

Pripravovaný projekt Vištuk campus neziskovej organizácie je momentálne v mikroregióne vnímaný v určitej skupine obyvateľstva ako hrozba (z pohľadu negatívnej skúsenosti s developermi), v ďalšej ako silný rozvojový impulz. Vzdelávacie campusy, či už univerzít, alebo stredoškolského vzdelávania, prinášajú nové rozvojové impulzy. Samozrejme vytvárajú aj nové výzvy z pohľadu nárastu počtu obyvateľov v území s rôznorodými potrebami. Napr. Colorado Mesa University vypracovala štúdiu, aký má campus dopad na región (Futhey, 2021). Z čísel vyplynulo, že univerzita so 770 zamestnancami a 1400 naviazaných pracovných miest slúži pre cca 10700 študentov ročne. Ekonomický dopad je nasledovný:

- Zamestnanci minú ročne lokálne 31,8 mil. dolárov; študenti 129 mil. dolárov a návštevníci 33,9 mil. dolárov
- 33,9 mil. dolárov vynaložených lokálne na kapitálové výdavky
- Celkovo 539 mil. lokálne vynaložených priamych a nepriamych výdavkov univerzity
- Vytvorených 877 nadväzujúcich pracovných miest (vdďaka zvýšenej spotrebe v regióne)

Alebo úspešné sociálne podniky v Spišskom Hrhove, v Podhájskej, ktoré komplexne riešia nielen otázku aktívnej zamestnanosti a inklúzie skupín ohrozených sociálnym vylúčením, ale prínos majú hlavne v tom, že vytvárajú pridanú hodnotu v regióne a pomáhajú efektívnejšie poskytovať služby obyvateľstvu – napr. realizujú stavebné činnosti, a to či zákazky pre verejnosť alebo samosprávy.

Na Slovensku je úspešne rozvíjaný aj marketingový nástroj regionálneho značenia, ktorý pomáha propagovať slovenských lokálnych výrobcov z vidieku a rozširuje im tak ich možnosti predaja. Zaujímavý je aj koncept Banskobystrického kraja, ktorý napr. vytvoril e-shop pre všetky regionálne značky kraja, čím ešte zvýšil možnosti pre podporu predaja. Ďalším príkladom dobrej praxe je napr. firma farmarik.sk, ktorá sa snaží okrem spoločného marketingu riešiť aj spoločnú logistiku, čím sa znižujú náklady a zvyšuje sa možnosť predaja.

1.13 IDENTIFIKÁCIA DISPARÍT A FAKTOROV ROZVOJA

Medzi kľúčové disparity, ktoré možno vnímať ako kontrasty medzi rozvojovými potenciálmi a limitmi môžeme zaradiť:

- Nekoordinácia vo viacerých oblastiach, ktorá v konečnom dôsledku prináša negatívne efekty. Pozorovať ju môžeme v i) územnom rozvoji s hrozbou nekoordinovanej zástavby a straty vidieckosti územia; ii) oblasti cestovného ruchu, kde mikroregión minimálne profituje z existencie masového turizmu za kultúrными pamiatkami ako sú Červený Kameň alebo kláštor v Budmericiach a pociťuje viac negatívne efekty z turizmu; iii) napĺňaní kompetencií samospráv, kde samosprávy v nízkej miere spoločne hľadajú riešenia zefektívnenia svojej činnosti
- Rozvoj bytovej zástavby a hrozba premeny na satelitný typ osídlenia, bez väzieb na mikroregión
- Problematika odpadového hospodárstva, kde na jednej strane rastie spotreba a tým pádom aj tvorba odpadov, na druhej strane sú limitované možnosti likvidácie odpadu a je predpoklad, že tento stav sa bude zhoršovať
- Zvyšujúce sa potreby špecifických skupín obyvateľov vzhľadom na vekový vývoj v mikroregióne – napr. rastúca skupina seniorov, alebo rodičov na materskej, detí v predškolskom veku
- Disparity z pohľadu dostupnosti verejných služieb v rovnakej miere a kvalite pre obyvateľstvo, aby sa obyvatelia cítili bezpečne, mali dostupné základnú vybavenosť ako aj ostatné verejné a komunitné služby
- Pasivita obyvateľstva, strata väzieb súvisiaca s aplikovaním urbánneho spôsobu života založenom na väčšej anonymite, slabších väzieb na okolie.

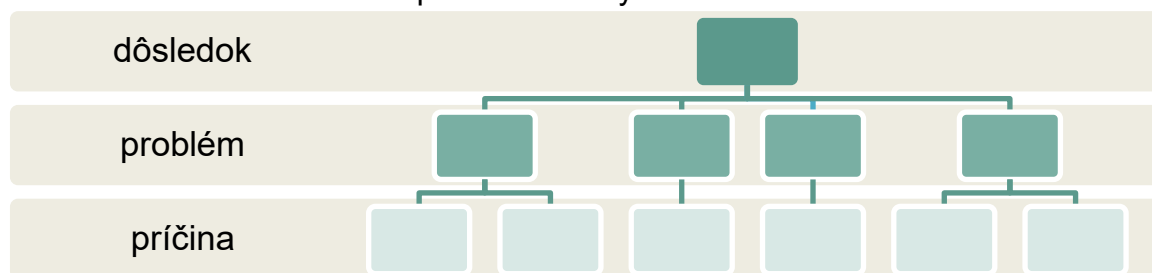
Faktory predstavujú to, o čo je možné sa oprieť pri stanovovaní cieľov rozvoja:

- Zaujímavý ráz krajiny s jedinečnými prírodnými, klimatickými podmienkami pre rozvoj tradičných vinohradníckych, vinárskych, ovocinárskych, lesníckych a na ne nadväzujúcimi odvetvami
- Vidiecky ráz krajiny so zachovávanými tradíciami
- Existencia významných kultúrnych pamiatok
- Dostupnosť do významných pólov rozvoja s regionálnou, nadregionálnou, národnou a nadnárodnou pôsobnosťou
- Rozvinutá, dlhodobá spolupráca medzi samosprávami

1.14 STROM VÝZIEV A PROBLÉMOV

Strom výziev a problémov predstavuje grafickú formu ujasnenia hierarchie výziev a problémov – je dôležité rozlíšiť, čo je príčinou problému a čo je jeho dôsledkom. Na základe takto utriedenej hierarchie je potom hľadať riešenia – odstránením príčin je možné vyriešiť problém a tak minimalizovať dôsledok. Týmto spôsobom je možné dosiahnuť želaný rozvoj. Pokiaľ nie sú správne stanovené hierarchické väzby, nemusí dôjsť k vyriešeniu problémov.

Obrázok 62 Schéma stromu problémov a výziev

Prameň: vlastné spracovanie

Dôsledok:

Nevyužitie potenciálu pre vyrovnanie sa s prichádzajúcimi výzvami a hrozba straty vidieckeho rázu mikroregiónu

Kľúčový problém 1: Nekoordinované zmeny v prírodnej aj kultúrnej krajine

Príčiny:

- Zastavanosť územia a zmena na satelit, resp. logistické centrum
- Opúšťanie niektorých viníc a sádov, a ich degradácia a nezvratná strata
- Špekulatívne obchody s pôdou
- Nedostatočne vybudované opatrenia chrániace pred negatívnymi dopadmi prírodných katastrof
- Nedostatočne dobudovaná infraštruktúra – najmä zber a spracovanie odpadovej vody, cyklochodníky, bezpečnostné prvky na komunikáciách, bezbariérovosť

Kľúčový problém 2: Málo efektívne odpadové hospodárstvo, ktoré nedokáže reagovať na prichádzajúce výzvy

Príčiny:

- Postupné zatváranie skládok v okolí a neexistencia alternatívy
- Čierne skládky
- Zvyšujúca sa spotreba a tvorba odpadov
- Nízka miera separácie a druhotného spracovanie odpadov

Kľúčový problém 3: Strata väzieb v rámci mikroregiónu a hrozba straty *genius loci*, zhoršenie kvality života obyvateľov

Príčiny:

- Málo efektívne a nie vždy dostatočné zabezpečovanie verejných služieb z pohľadu klienta – občana
- Neefektívne spravovanie vecí verejných
- Neochota obyvateľov podieľať sa na veciach verejných, resp. na budovaní komunitného života
- Starnutie obyvateľstva a zvyšovanie potreby sociálnych a zdravotných služieb

Kľúčový problém 4: Mikroregión nevyužíva ekonomický potenciál

Príčiny:

- Rastúce negatívne dopady v dôsledku nekoordinovaného cestovného ruchu a jednostranného masového krátkodobého turizmu
- Významná zamestnanosť v odvetviach, kde sa očakáva robotizácia a digitalizácia

2 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia predstavuje rámec, v rámci ktorého bude mikroregión Červený kameň v najbližších rokoch postupovať. Bol stanovený na základe analýzy súčasného potenciálu, na výsledkoch dotazníkového prieskumu ako aj na očakávanom vývoji v tomto území v najbližšej dobe.

2.1 VÍZIA ROZVOJA A HLAVNÝ CIEĽ

Vízia

*„Mikroregión Červený Kameň je založený na partnerstve obcí, ktoré sú súčasťou tohto územia. Partnerstvo stavajú na svojej spoločnej a prepojenej histórii, na ktorej budujú aj spoločnú budúcnosť. Táto je založená nielen na tradíciách, ale vďaka rôznorodému zloženiu obyvateľov, aj na inovatívnom pohľade. Noví ľudia prinášajú nové myšlienky, pôvodní obyvatelia zase vedia ustrážiť genius loci územia. Tento pohľad prináša príležitosti riešiť obvyklé problémy neobvyklým spôsobom, ako aj vidieť nové spôsoby využitia lokálneho potenciálu. Vďaka tomu mikroregión prosperuje, vytvára príležitosti obyvateľom realizovať sa v území, či už v podnikateľskej, komunitnej, spoločenskej, kultúrnej či športovej sfére. Mikroregión poskytuje dobré zázemie pre život obyvateľov s rôznymi potrebami. **Sila regiónu stojí na partnerstve, rovnováhe využitia potenciálu územia a inováciách s ohľadom na kvalitu života obyvateľa.**“*

Hlavný cieľ

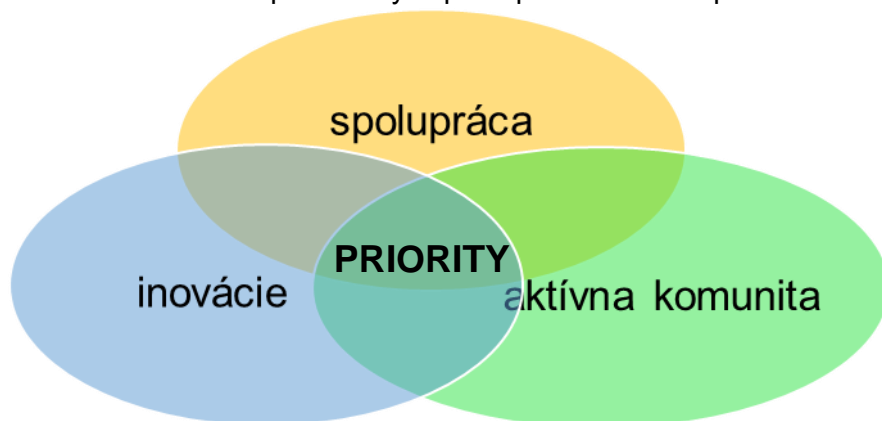
Mikroregión Červený Kameň bude zabezpečovať dobré podmienky pre život a rozvoj obyvateľov, podnikateľov a návštevníkov; a to hlavne vybudovaním spoločného rámca samospráv pre zabezpečovanie kompetencií, inovatívnym prístupom a aktivizovaním obyvateľov. Takto zabezpečí rozvoj kľúčových oblastí, ktorými sú: kvalitné životné prostredie, aktívna komunita a rozvíjajúca sa lokálna ekonomika.

Nastavenie celého strategického rámca berie do úvahy výsledky analýzy potenciálu, limitov či problémov v regióne, globálne trendy a vývoj, ktorý je ovplyvňovaný vonkajšími vplyvmi. Tento cieľ vyjadruje nielen to, na čo sa budú ďalšie aktivity orientovať (stanovenie priorít), ale vyjadruje aj spôsob, akým sa bude na tieto aktivity nazeráť, aby sme mohli dosiahnuť želaný rozvoj. Budovanie spolupráce, inovatívne prístupy a aktivizácia obyvateľov predstavujú kľúčové princípy, ktoré sú prierezové a budú sa aplikovať v každej prioritě pri hľadaní riešení stanovených problémov, limitov či výziev.

Tieto sa budú aplikovať na 3 základné priority, ktorými sú:

1. Kvalitné životné prostredie
2. Aktívna komunita
3. Lokálna ekonomika

Obrázok 63 Schéma prierezových princípov a vzťahu k prioritám stanovených hlavným cieľom

Prameň: vlastné spracovanie

Tento strategický dokument v sebe obsahuje okrem Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mikroregiónu ešte ďalšie strategické dokumenty. PHRSR je komplexným dokumentom pokrývajúcim všetky oblasti rozvoja mikroregiónu a jeho obcí, zahŕňa v sebe však aj špecificky zamerané rozvojové plánovacie dokumenty, a to:

- Stratégia rozvoja cestovného ruchu Mikroregiónu Červený Kameň
- Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu Červený Kameň
- Plán odpadového hospodárstva Mikroregiónu Červený Kameň

2.2 ŠTRUKTÚRA PRIORÍT A ICH VÄZBY

2.2.1 PRIORITA 1 Kvalitné životné prostredie

Prvou prioritou rozvoja je kvalitné životné prostredie, ktoré sa zameriava na 2 oblasti – **krajinotvorba** a **oblasť odpadového hospodárstva**. Ako vyplynulo z analýzy, územie potrebuje koordinovať aktivity, ktoré sa viažu na ráz krajiny (kľúčový problém 1) a na odpadové hospodárstvo (kľúčový problém 2). Priorita rieši odstránenie týchto kľúčových problémov, a to najmä hľadaním riešení pre vyriešenie príčin.

Krajinotvorba

Kvalitné životné prostredie je potrebné vnímať komplexne ako celkový ráz krajiny, to v čom žijeme a tvoríme, čo je nami pretvárané a zároveň nás ovplyvňuje, je to niečo nehnuteľné, ktoré tu je, a dlhodobo bude. Životné prostredie je v tomto ponímaní vnímané v širšom kontexte, nielen ako súbor zložiek, ktoré treba chrániť a využívať, ale ako prostredie, v ktorom žijeme – nielen v prírodnej, ale aj v kultúrnej krajine. Krajina sa neustále mení a vyvíja vplyvom prírody, ale výrazne do nej zasahuje aj ľudská činnosť a krajinu pretvára. Aby neustále svojou ľudskou činnosťou, ale aj pôsobením prírodných podmienok meníme a pretvárame.

Táto časť priority – krajinotvorba – umožní využitie potenciálu:

- zaujímavé prostredie, ráz krajiny
- množstvo kultúrnych a prírodných atraktivít
- rozvinuté tradičné odvetvia súvisiace s podmienkami v regióne – vinohradníctvo a vinárstvo, ovocinárstvo, lesníctvo;

zároveň reaguje na výzvy a limity:

- špekulatívne zábery pôdy
- nevyužívanie všetkých vinohradov, ovocných sadov a ich chátranie

- nekoordinovaná výstavba v mikroregióne a narúšanie vidieckeho, podhorského a nížinného rázu krajiny
- vytrácanie vidieckeho štýlu života a tvorba tzv. „satelitov“ bez väzieb na okolie
- preventívne opatrenia proti prírodným katastrofám
- limitované finančné zdroje, najmä na náročnejšie investície (do technickej infraštruktúry, odpadového hospodárstva, vodozádržných opatrení, či projektov na vytváranie pracovných miest a pod.)
- limitované zdroje samospráv pre zavádzanie nových a inovatívnych riešení pre zabezpečenie kompetencií (nielen finančné, ale najmä ľudské, legislatívne)
- limity znalostné pre nachádzanie nových riešení;

a snaží sa riešiť problémy:

- opúšťanie vinohradov a ovocných sádov, degradácia pôdy a ich nenávratná strata
- nekoordinovaný územný rozvoj
- strata biodiverzity a funkcií krajiny ako ochrany pre zmenami klímy
- nedostatočná ochrana proti prírodným živlom.

Aktivity budú prispievať aj k napĺňaniu cieľov Stratégie rozvoja cestovného ruchu mikroregiónu Červený Kameň, a to najmä zlepšovaním lokalizačných predpokladov. Pri realizácii aktivít sa budú uplatňovať princípy najmä spolupráce a inovatívnosti – tie sú kľúčové, aby sa podarilo dosiahnuť želaný cieľ.

Oblasť odpadového hospodárstva

Druhou oblasťou je aktuálna téma odpadov. Táto oblasť je kľúčová a čoraz viac ovplyvňuje aj náš každodenný život. Je nevyhnutné znižovať množstvo odpadov, ktoré spoločnosť produkuje, a ktoré už nie je možné druhotne spracovať. Na jednej strane je nevyhnutné tvoriť podmienky pre zodpovedné správanie: t.j. spoločnú koncepciu zberu a zhodnocovania odpadu, ktorá by riešila zber a spracovávanie odpadov – chýbajúce kapacity a nedostatočné technológie. Otázka skládkovania alebo iných foriem spracovávania odpadov je kľúčová a v regióne nevyhnutná, pretože skládka v Pezinku na do niekoľkých rokov uzavrie a ďalšie skládky v okolí nie sú schopné rozširovať kapacitu. Na strane druhej, ak chceme riešiť problém množstva odpadov, tak jediný spôsob, ako nezvyšovať, resp. znižovať množstvo odpadov, je meniť myslenie a zaužívané spôsoby firiem, inštitúcií či ľudí, ktorí odpad tvoria.

Táto časť priority reaguje na výzvy a limity:

- pasivita obyvateľov vo veciach komunitných a verejných
- znižovanie tvorby odpadov a zvyšovanie podielu druhotne spracovateľného odpadu
- riešenie skládkovania nespracovateľného odpadu
- riziko skládkovania v budúcnosti, keď sa postupne budú uzatvárať skládky v okolí, ktoré momentálne mikroregión využíva;

a snaží sa riešiť problémy:

- rast množstva odpadov a celkovo spotreby
- záťaž ŽP znečistením prepravou
- čierne skládky.

Priorita je zároveň kľúčovou pre napĺňanie Plánu odpadového hospodárstva. Pri realizácii aktivít v rámci tejto oblasti je nevyhnutné využívať princípy spolupráce, inovatívnosti a aktívneho prístupu obyvateľov, inak nebude možné dosiahnuť želané zmeny a výzvy sa zmenia na reálne hrozby.

2.2.2 PRIORITA 2 Aktívna komunita

Aktívna komunita znamená spoločensky zodpovedný prístup obyvateľov, ich vlastný príspevok k rozvoju územia. Zároveň však slovo komunita zahŕňa všetkých, ktorí v území žijú a patria do nejakej sociálnej skupiny (komunit): či sú to domácnosti, podnikatelia, alebo deti, mládež, seniori, alebo záhradkári, vinári, futbalisti a pod. Táto oblasť zahŕňa na jednej strane teda aktivity, ktoré povedú k aktivizácii obyvateľov, a na strane druhej k zabezpečeniu dobrých podmienok pre život a rozvoj komunity. Priorita reaguje na kľúčový problém 3; na identifikované disparity: zvyšujúce sa potreby špecifických skupín obyvateľov vzhľadom na vekový vývoj v mikroregióne (napr. rastúca skupina seniorov, alebo rodičov na materskej, detí v predškolskom veku), disparity z pohľadu dostupnosti verejných služieb v rovnakej miere a kvalite pre obyvateľstvo, aby sa obyvatelia cítili bezpečne, mali dostupnú základnú vybavenosť ako aj ostatné verejné a komunitné služby a pasivita obyvateľstva, strata väzieb súvisiaca s aplikovaním urbánneho spôsobu života založenom na väčšej anonymite, slabších väzieb na okolie.

Dobrá dostupnosť služieb podľa potrieb

Priorita sa zameriava aj na zabezpečenie služieb pre rôzne sociálne skupiny (komunity) a to hľadaním spoločných riešení (princíp spolupráce), služby šité na mieru a zároveň efektívne z hľadiska kapacít a limitov samospráv (princíp inovatívnosti). Jednou zo základných charakteristík vidieka a vidieckej spoločnosti sú aj silnejšie väzby – nielen na prostredie, ale aj spoločenské, komunitné väzby. Tieto mnohokrát supľujú aj samosprávu, a prirodzene naplňajú potreby obyvateľov. Preto dôležitým uplatňovaným princípom je aj aktívna komunita, kedy si veľaokrát ľudia navzájom pomáhajú a tým aj naplňajú špecifické komunitné služby (napr. nákup pre suseda, ktorý má problém s mobilitou; či ostrihanie ovocných stromov pre pani, ktorá už nevláda vykonávať tieto činnosti, či naopak varenie džemu, ktoré nás naučí variť stará pani podľa tradičného receptu, alebo postráženie detí u susedov, keď potrebujeme navštíviť lekára a pod.) – sú to susedské, či komunitné výpomoci, ktoré táto stratégia podporuje a hľadá cestu, ako ich využiť na zabezpečenie všetkých potrieb obyvateľov podľa ich predstáv. Zároveň sa tým buduje aj spoločenská zodpovednosť, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenia dobrého života v mikroregióne. Ďalšou dôležitou oblasťou, na ktorú reaguje táto oblasť sú aj deti a mládež. V súčasnosti vidíme nepriaznivý vývoj u detí a mládeže vplyvom digitálnych technológií, informatizácie a masovej spotreby. Trávenie voľného času vo virtuálnom priestore a ubúdanie priameho kontaktu nepriaznivo vplyva na budovanie spoločenských kompetencií, narastá počet detí a mladých s psychickými problémami, či s novými závislosťami.

Oblasť reaguje na výzvy a limity:

- rast potreby zabezpečenia komunitných služieb pre špecifické skupiny obyvateľstva
- rastúci počet seniorov a potreba udržania ich aktívnosti
- Negatívny vývoj detí a mládeže vplyvom informatizácie, digitalizácie a masovej spotreby, nárast psychických problém a nových druhov závislostí
- zvyšovanie zainteresovanosti obyvateľov, tretieho sektora a podnikateľského sektora na celkovom rozvoji mikroregiónu a budovanie ich spoločenskej zodpovednosti a hrdosti naň
- zvyšovanie efektivity samospráv v plnení kompetencií – hlavne na zabezpečenie základnej vybavenosti a verejných a komunitných služieb
- Rast potreby zabezpečenia komunitných služieb pre špecifické skupiny obyvateľstva, potreba riešiť aj bezbariérovosť
- Rastúci počet seniorov a potreba udržania ich aktívnosti

- limitované zdroje samospráv pre zavádzanie nových a inovatívnych riešení pre zabezpečenie kompetencií (nielen finančné, ale najmä ľudské, legislatívne)
- limity znalostné pre nachádzanie nových riešení;

a rieši problémy:

- pasivita obyvateľov
- neefektívne zabezpečovanie kompetencií samosprávami, často každá obec zvlášť s vysokými nákladmi na čas, energiu, vedomosti, možnosti riešenia.

Aktívne komunity

Aktívna komunita je zároveň aj prierezovým princípom, ktorý sa využíva pri napĺňaní priorít v celej stratégii. Venuje sa jej samostatná oblasť priority 2.

Jednou z charakteristík vidieka sú nedostatočné zdroje, ktoré sú prirodzene nahrádzané práve vypomáhaním si navzájom v rámci komunity a v rámci spoločného prostredia. Preto sa táto oblasť zameriava na aktivity, ktoré budujú spoločenskú zodpovednosť, podporujú aktívny prístup, ktorý sa prejaví nie v pasívnej účasti obyvateľov na športových a kultúrno-spoločenských aktivitách, ale ich vlastnou aktívnou účasťou na tvorbe a realizácii aktivít v rámci územia. Budú prichádzať s vlastnými inovatívnymi nápadmi na riešenie výziev a problémov mikroregiónu a obcí. Je potrebné zmeniť nazeranie na zabezpečovanie vecí verejných – z pohľadu „samospráva má riešiť všetko“, na pohľad „ako môžem prispieť k tomu, aby tu bolo lepšie a mohol som byť hrdý/á na to, že tu žijem“.

Oblasť reaguje na výzvy a limity:

- vytrácanie vidieckeho štýlu života a tvorba tzv. „satelitov“ bez väzieb na okolie
- pasivita obyvateľov vo veciach komunitných a verejných
- zvyšovanie zainteresovanosti obyvateľov, tretieho sektora a podnikateľského sektora na celkovom rozvoji mikroregiónu a budovanie ich spoločenskej zodpovednosti a hrdosti na mikroregión
- aktivnosť obyvateľov obmedzená len na pár jedincov, odlišnosť v ich pohľade na život na vidieku, bez záujmu o zapojenie sa do diania v mikroregióne
- limity znalostné pre nachádzanie nových riešení;

a rieši problém:

- pasivity obyvateľov.

2.2.3 PRIORITA 3 Lokálna ekonomika

Treťou prioritou, na ktorú sa zameriava stratégia je podpora rozvoja lokálnej ekonomiky. Cieľmi tejto priority je zabezpečiť väčšiu ekonomickú samostatnosť v regióne; diverzifikáciu zamestnania vzhľadom na výzvy v oblasti zamestnávania ako aj vzhľadom na možnosti sebarealizácie obyvateľov; diverzifikácia a skvalitňovanie dostupnosti komerčných služieb, kvalitnejších, lokálnych produktov; v neposlednom rade aj rozvoj destinačného cestovného ruchu, ktorý bude využívať komplexne možnosti a potenciál, ktoré mikroregión ponúka. Priorita rieši kľúčový problém 4 a reaguje na identifikovanú disparitu: nekoordinácia v oblasti cestovného ruchu, kde mikroregión minimálne profituje z existencie masového turizmu za kultúrnymi pamiatkami ako sú Červený Kameň alebo kláštor v Budmericiach a pociťuje viac negatívne efekty z turizmu.

Lokálna ekonomika so zameraním na využitie lokálneho potenciálu

Druhou oblasťou je podpora lokálnej ekonomiky, ktorá by mala byť postavená viac na využívaní lokálnych zdrojov a možností územia. Táto časť súvisí jednak so zabezpečením

väčšej ekonomickej samostatnosti v mikroregióne a vyššej zamestnanosti v regióne. Stratégia nemá kapacity a možnosti na veľké investície pre hromadnú tvorbu pracovných miest, to ani nie je cieľom stratégie. Cieľom je skôr podpora lokálnych podnikateľov, alebo tých, ktorí by chceli začať podnikat' v regióne. Vplyvom globálneho vývoja sú obyvatelia mikroregiónu zasiahnutí jednak tým, že v blízkej budúcnosti sa bude meniť štruktúra zamestnania a vplyvom robotizácie a digitalizácie bude dochádzať k úbytku pracovných pozícií tohto zamerania, ale aj skúsenosťou s rozvojom nových spôsobov realizácie zamestnania v dôsledku pandémie COVID-19. V súčasnosti majorita obyvateľov odchádza za prácou mimo mikroregiónu, a zároveň si tam realizuje aj svoje potreby. Tým sú však slabo rozvíjané komerčné služby v rámci mikroregiónu, čím trpia zase tí, ktorí žijú najmä v mikroregióne a majú obmedzené možnosti realizovať si svoje potreby mimo mikroregiónu. Preto sa každý región snaží aj rozvoj služieb a práce v rámci územia, čím sa zvyšuje samostatnosť regiónu, aj lepšie zabezpečovanie služieb v regióne. Vysoká odchádzka za prácou a službami mimo mikroregiónu je prirodzená vzhľadom na históriu regiónu a prirodzený vývoj. Stratégia sa však zameria v tejto oblasti najmä na oblasť sieťovania podnikateľov, ktorí si vedia navzájom pomôcť, na podporu tých, ktorí sa rozhodnú zmeniť svoj pracovný život a založiť si podnikanie v mikroregióne. Snaha bude hľadať rôzne formy spolupráce, inovatívne prístupy k zefektívňovaniu podnikania, a uľahčovania administratívnej záťaže podnikateľov, príp. vytvárať možnosti pre spoločnú propagáciu, pre spoločné zdieľanie nákladov a pod. Takýmto, investične málo náročnými aktivitami, je možné výrazne pomôcť. Samozrejme, úspešnosť niektorých podnikateľov bude ovplyvnená napr. aj úspešným rozvojom cestovného ruchu, či ochotou obyvateľov kupovať si lokálne výrobky, či využívať lokálne služby.

Oblasť využíva potenciál:

- zaujímavé prostredie, ráz krajiny
- množstvo kultúrnych a prírodných atraktivít
- tradičné odvetvia súvisiace s podmienkami v regióne – vinohradníctvo a vinárstvo, ovocinárstvo, lesníctvo
- dobrá dostupnosť do významných pólov rozvoja
- nízka nezamestnanosť a priemerne dobré príjmy domácností
- rastúci počet obyvateľov
- rozvinuté služby v cestovnom ruchu, dobrý potenciál pre cestovný ruch;

reaguje na výzvy a limity:

- nevyužívanie všetkých vinogradov, ovocných sadov a ich chátranie
- vytrácanie vidieckeho štýlu života a tvorba tzv. „satelitov“ bez väzieb na okolie
- nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu
- zmena štruktúry zamestnania v dôsledku robotizácie a digitalizácie
- vyššia ekonomickej samostatnosť mikroregiónu prostredníctvom podpory lokálnej ekonomiky (zvyšovanie podielu príjmu, ktorý domácnosti vytvoria v regióne, aby sa budovala ekonomickej samostatnosť v zmysle závislosti od vzdialených pólov rozvoja, vytváranie pridanej hodnoty v regióne a budovanie lepších služieb a tým zvyšovanie spotreby v regióne);

a rieši problémy:

- opúšťanie vinogradov a ovocných sadov, degradácia pôdy a ich nenávratná strata
- zameranie cestovného ruchu len na masový krátkodobý turizmus, bez pozitívnych efektov na mikroregión
- vysoká zamestnanosť mimo regiónu a štruktúra zamestnanosti nastavená na rizikové odvetvia (monotónna práca v budúcnosti nahraditeľná robotmi alebo digitalizáciou,

vysoká nahraditeľnosť ľudských zdrojov, pozitívny vplyv na dopravnú situáciu v mikroregióne).

Rozvoj destinačného cestovného ruchu

Táto oblasť priority 3 sa zameriava na využitie potenciálu, ktorý mikroregión má pre rozvoj cestovného ruchu. Cestovný ruch je momentálne jednostranne zameraný na krátkodobý cestovný ruch spojený s návštevou kultúrnych a prírodných pamiatok. Krátkodobosť pobytov na 1 deň neprináša pozitívne efekty pre región, ale skôr negatívne dôsledky z pohľadu bezpečnosti na komunikáciách, preťažnosti niektorých ciest a parkovacích miest, či zvýšené náklady na odpadové hospodárstvo, zároveň neprináša ani rozvoj služieb, z ktorých by profitovali aj domáci obyvatelia (napr. stravovacie, kaviarenské služby, či iné služby CR). To má vplyv aj na nazeranie obyvateľov na návštevníkov a rozvíjanie negatívneho vnímania rozvoja cestovného ruchu. Preto je nutné jednak vytvárať podmienky, aby sa znížili negatívne efekty, ktoré turizmus prináša (napr. parkovacia politika, bezpečnostné prvky), na druhej strane je však potrebné zamerať sa na rozvoj dlhodobých pobytov v regióne. Destinačný manažment cestovného ruchu sa práve zameriava na rozvoj cestovného ruchu, ktorý propaguje celú destináciu – komplexnú propagáciu všetkých aktérov, ktorí vytvárajú aktivity v cestovnom ruchu. Je založený na sieťovaní a spolupráci rôznych aktérov (od poskytovateľov ubytovacích, stravovacích či iných služieb po producentov lokálnych produktov, realizátorov rôznych atrakcií a aktivít, či atrakcií v území) na tvorbu komplexných produktov, ktoré sú ponúkané návštevníkom. Tým pádom návštevník dlhšie ostáva v regióne, lepšie spoznáva vidiecky región, využíva rôzne služby a tým prináša vyššiu pridanú hodnotu do regiónu. Profitujú tak všetci – podnikatelia, ktorí sa môžu vďaka tejto pridanej hodnote rozvíjať; obyvatelia, ktorí tiež využívajú tieto rozvíjajúce sa služby v regióne; samosprávy z vyšších príjmov z miestnych daní. Zároveň návštevníci prinášajú aj inovatívny pohľad zvonku, nové nápady a myšlienky, čím obohacujú celý mikroregión. Ďalej sa prioritou zameriava aj na rozvíjanie potenciálu, ktorý v mikroregióne je – a to jednak v oblasti kultúrnych a prírodných atraktivít, ako aj v oblasti realizačných predpokladov.

Oblasť využíva potenciál:

- zaujímavé prostredie, ráz krajiny
- množstvo kultúrnych a prírodných atraktivít
- rozvinuté tradičné odvetvia súvisiace s podmienkami v regióne – vinohradníctvo a vinárstvo, ovocinárstvo, lesníctvo
- dobrá dostupnosť do významných pólov rozvoja
- rozvinuté služby v cestovnom ruchu, dobrý potenciál pre cestovný ruch
- dobré možnosti pre kultúrno-spoločenské a športovo-relaxačné aktivity;

reaguje na výzvy a limity:

- nevyužívanie všetkých vinohradov, ovocných sadov a ich chátranie
- nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu
- vyššia ekonomická samostatnosť mikroregiónu prostredníctvom podpory lokálnej ekonomiky (zvyšovanie podielu príjmu, ktorí domácnosti vytvoria v regióne, aby sa budovala ekonomická samostatnosť v zmysle závislosti od vzdialených pólov rozvoja, vytváranie pridanej hodnoty v regióne a budovanie lepších služieb a tým zvyšovanie spotreby v regióne)
- obmedzené možnosti koordinácie turistických aktivít súvisiacich s návštevou významných kultúrnych pamiatok, ktoré spadajú pod štátne inštitúcie
- limity znalostné pre nachádzanie nových riešení;

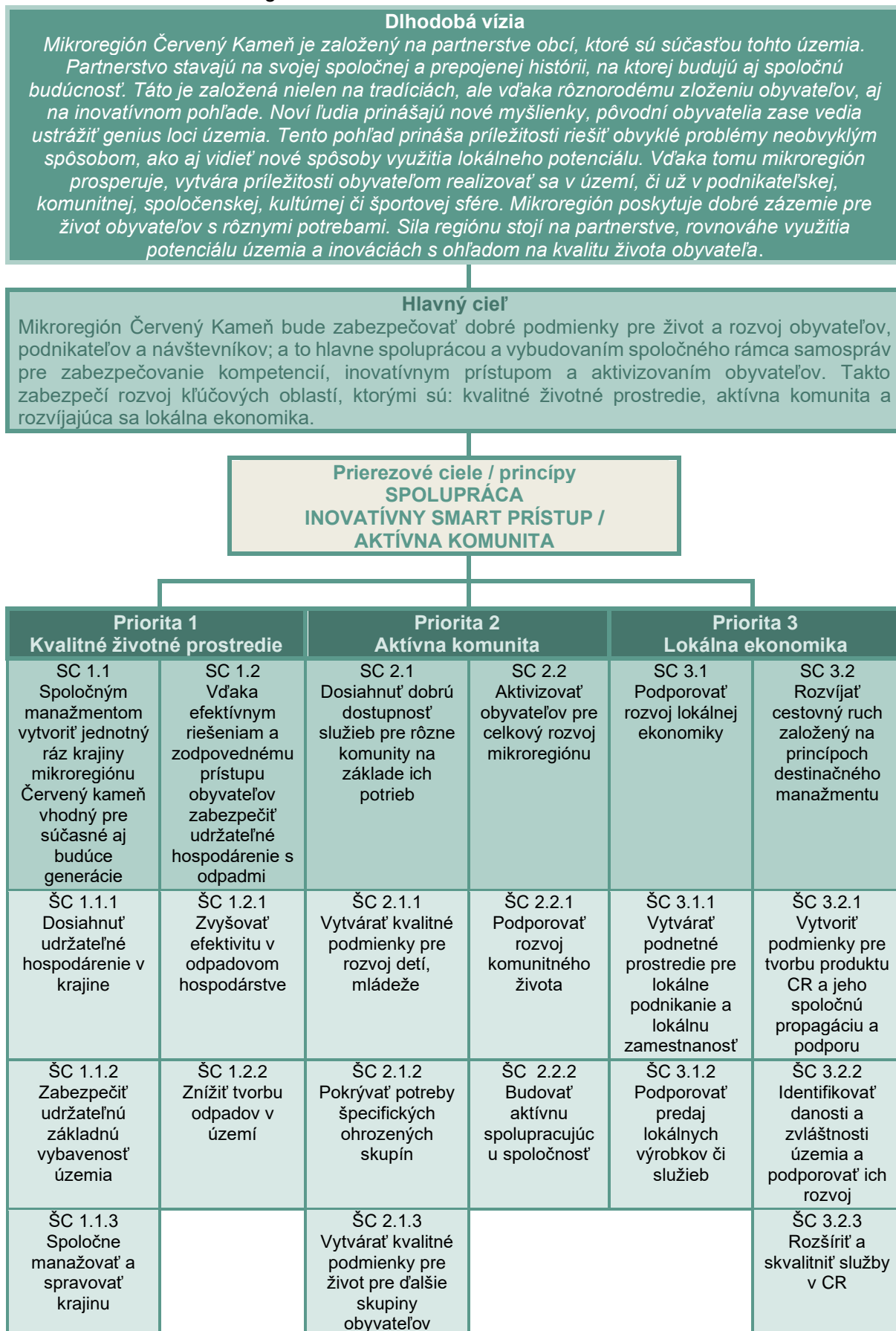
a rieši problémy:

- opúšťanie vinohradov a ovocných sadov, degradácia pôdy a ich nenávratná strata
- zameranie cestovného ruchu len na masový krátkodobý turizmus, bez pozitívnych efektov na mikroregión
- vysoká zamestnanosť mimo regiónu a štruktúra zamestnanosti nastavená na rizikové odvetvia (monotónna práca v budúcnosti nahraditeľná robotmi alebo digitalizáciou, vysoká nahraditeľnosť ľudských zdrojov).

2.3 SYSTÉM CIEĽOV, ICH SÚVISLOSTÍ, INDIKÁTOROV A STROM CIEĽOV

Ďalšia časť dokumentu predstavuje nastavenie strategického rámca na základe vykonanej analýzy. Odráža to, akým smerom sa v najbližšom období bude uberať rozvoj v mikroregióne Červený Kameň, uvádza dôvody prečo to tak je, a nastavuje spôsob, cestu, k tomuto smerovaniu. Obrázok 64 predstavuje schému strategického rámca, následne je táto schéma podrobnejšie rozpracovaná.

Obrázok 64 Schéma strategického rámca

Prameň: vlastné spracovanie

2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR

PRIORITA 1 Kvalitné životné prostredie

STRATEGICKÝ CIEĽ 1.1 Spoločným manažmentom vytvoriť jednotný ráz krajiny Mikroregiónu Červený Kameň vhodný pre súčasné aj budúce generácie (krajnotvorba)

Špecifický cieľ 1.1.1 Dosiahnuť udržateľné hospodárenie v krajine

Cieľ sa zaoberá udržateľným spôsobom hospodárenia v krajine, je potrebné si uvedomiť zodpovednosť voči krajine, v ktorej žijeme a zároveň vytvárať bezpečné prostredie pre súčasnú aj budúcu spoločnosť. Zameriava sa na realizáciu aktivít súvisiacich:

- s preventívnymi opatreniami pre znižovanie dopadov prírodných katastrof
- s udržateľným hospodárením na poľnohospodárskej pôde, lesoch, vodách
- s úsporou energie, energetickým zhodnocovaním a zmenou energetickej skladby produkcie a spotreby.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Majitelia, nájomcovia a správcovia pôdy, lesov, vôd, vlastníci a správcovia budov s možným energetickým zhodnotením, samosprávy, dodávatelia energií
	spolupracujúci partneri:	
Cieľová skupina	súčasní a budúci obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu aj za jeho hranicami, fauna a flóra	
Očakávaný dopad	Realizácia aktivít zamedzí vzniku, resp. zabezpečí minimalizáciu škôd spôsobených prírodnými katastrofami; vytvorí energetické úspory a dosiahne zmeny v energetickej štruktúre smerom k zvýšenému využívaniu obnoviteľných zdrojov energie; zamedzí znižovaniu diverzity. Spôsob využívania pôdy v krajine sa vo výraznej miere posunie k udržateľnému hospodáreniu, čím sa zabezpečí vyššia kvalita produktov ako aj kvalita zložiek životného prostredia, najmä ovzdušia, pôdy a vody.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.2: Obnoviť a revitalizovať prírodné aj sídelné územie kraja Špecifický cieľ 2.3: Znížiť emisie skleníkových plynov Špecifický cieľ 2.6: Zvýšiť environmentálne povedomie v oblasti životného prostredia	
Agenda 2030	Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	2.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti, podpora OZE a zníženie emisií skleníkových plynov 2.2 Adaptácia na zmenu klímy, prevencia rizík a odolnosti voči katastrofám	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.1: Údržba a ochrana krajinného rázu	
Pri realizácii aktivít sa prihliada aj na Územný plán regiónu - Bratislavský samosprávny kraj		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na viaceré ciele v prípade kombinovaných investícií, najmä do budov, kde dochádza k energetickému zhodnocovaniu budov (ŠC 1.1.2., SC 2.1, ŠC 3.2.2.), tiež na ŠC 1.2.2 v prípade osvetly a vzdelávania v oblasti ochrany životného prostredia. v prípade komplexného prístupu riešenia v rámci krajiny súvisí tiež so ŠC 1.1.3.		

Špecifický cieľ 1.1.2 Zabezpečiť udržateľnú základnú vybavenosť územia

Tento špecifický cieľ je najobjemnejší a zameriava sa na zabezpečenie vybavenosti územia technickou infraštruktúrou a sociálnou infraštruktúrou (okrem tej spadajúcej pod SC 2.1). Sú to nehnuteľné prvky v území, ktoré formujú ráz krajiny. Je to oblasť investične náročná, vyžaduje si vysoké investície, často s dlhodobou dobou návratnosti, ktoré je však nutné realizovať, aby bola zabezpečená dostupnosť služieb pre všetkých aktérov žijúcich v území, pre bezpečnosť a pre ochranu životného prostredia. Dôležitým aspektom, na ktorý sa prihliada pri realizácii aktivít je spolupráca a spoločná koordinácia, ktorou je možné znížiť náklady na investície. Výrazným princípom je hľadanie zaujímavých inovatívnych riešení, ktoré tiež znižujú náklady a v mnohých prípadoch sú multidisciplinárne a riešia viaceré výzvy naraz. Dôležitým aspektom bude aj prepojenie prierezových tém ako je bezbariérovosť, úspora energie či ochrana zložiek životného prostredia pri realizácii projektov.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Samosprávy, mikroregión Nadväzujúce inštitúcie (hlavne v spravovaní sietí, čistení odpadových vôd a pod.)
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	V území bude zabezpečená základná dostupnosť v dostatočnej kvalite a kapacite zohľadňujúc aj blízky vývoj a očakávané výzvy. Zároveň bude zabezpečená bezpečnosť z pohľadu ochrany zložiek životného prostredia.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy Špecifický cieľ 2.1: Posilniť ochranu vôd a zvýšiť podiel obyvateľov napojených na modernú a efektívnu kanalizačnú a vodovodnú sieť Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti Špecifický cieľ 7.4: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia	
Agenda 2030	Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	2.3 Prechod na obehové hospodárstvo, efektívne využívanie zdrojov a zlepšenie kvality ovzdušia 3.2 Rozvoj a podpora udržateľnej, inteligentnej a intermodálnej vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility odolnej proti zmene klímy, vrátane zlepšeného prístupu k TEN-T a cezhraničnej mobility 4.8 Zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti rozvíjaním infraštruktúry	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 2.1: Vytvoriť možnosti pre zefektívnenie verejných služieb Špecifický cieľ 2.2: Komunitný, kultúrno-spoločenský, športový život Špecifický cieľ 3.1: Údržba a ochrana krajinného rázu	
Pri realizácii aktivít sa prihliada aj na Regionálny plán udržateľnej mobility Bratislavského samosprávneho kraja a Územný plán regiónu - Bratislavský samosprávny kraj.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Celkovo súvisí so zabezpečením základnej vybavenosti územia, takže má vplyv na SC 2.1, SC 3.1 aj SC 3.2. Jeho napĺňanie je ovplyvnené prierezovými cieľmi spolupráca a inovatívnosť. Nadväzuje na ŠC 1.1.1 a 1.1.3.		

Špecifický cieľ 1.1.3 Spoločne manažovať a spravovať krajinu

Cieľom je vytvoriť koordinovaný územný rozvoj v celom území mikroregiónu, ktoré bude nadväzovať aj na územný rozvoj mimo regiónu. Zároveň bude akceptovať danosti územia, ktoré bude rozvíjať, čím sa zabráni zásahom s negatívnymi dôsledkami na krajinu. Koordinovať územný rozvoj je dlhodobý proces, do ktorého vstupujú rôzni aktéri so svojimi záujmami, ktoré môžu byť niekedy kontraproduktívne a negatívne vplyvajú na život v regióne. Realizácia tohto cieľa stojí na princípe spolupráce a vytvárania spoločného rámca spravovania vecí verejných. Výstupom budú spoločné koncepcie pre rozhodovanie o územnom rozvoji (napr. spoločný územný plán, resp. odporúčania pre územné plány obcí mikroregiónu, projekty pozemkových úprav a konsolidácie vlastníctva k pôde a pod.)

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Samosprávy, mikroregión Výskumné inštitúcie, univerzity, odborníci z oblasti územného rozvoja, aktéri v území
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Koordinovaný územný rozvoj, ktorý zachová vidiecky charakter a bude zmysluplne rozvíjať ráz krajiny tak, aby zabezpečil kvalitný život a podmienky pre rozvoj.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.7: Zlepšiť monitorovanie a plánovanie v oblasti životného prostredia Špecifický cieľ 8.2: Podporiť zavádzanie systémových zmien v jednotlivých rozvojových oblastiach	
Agenda 2030	Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.3: Zachovanie vidieckeho rázu obcí a miest Malokarpatska	
Pri realizácii aktivít sa prihliada aj na Územný plán regiónu - Bratislavský samosprávny kraj.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC je komplexným riešením územných aktivít, preto ovplyvňuje aj všetky ostatné ciele, ktoré sa týkajú zmien v území.		

STRATEGICKÝ CIEĽ 1.2 Vďaka efektívnym riešeniam a zodpovednému prístupu obyvateľov zabezpečiť udržateľné hospodárenie s odpadmi.

Tento strategický cieľ PHRSR predstavuje aj Plán odpadového hospodárstva Mikroregiónu Červený Kameň.

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovať efektívnosť v odpadovom hospodárstve

Cieľ sa zameria na aktivity, ktoré sa týkajú zberu a spracovania odpadov. V rámci aktivít budú realizované inovatívne, spoločné riešenia, ktoré zabezpečia efektívne a dlhodobo udržateľné nakladanie s odpadmi. Dôležitým princípom bude hľadanie inovatívnych riešení, zbieranie príkladov dobrej praxe a ich aplikácia na podmienky mikroregiónu, tak aby sa dosiahlo dlhodobo udržateľné nakladanie s odpadmi. Okrem toho bude naplnenie cieľa postavené na spolupráci, ktorá je v tejto oblasti nevyhnutná a funguje dlhodobo.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Obyvatelia, Podnikatelia v odpadovom hospodárstve, samosprávy, mikroregión výskumné inštitúcie, univerzity, odborníci z oblasti odpadového hospodárstva
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Zabezpečenie dlhodobého, efektívneho, environmentálne priaznivého nakladania s odpadmi, ktoré bude kapacitne pripravené na rastúce množstvo odpadov.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.5: Znížiť množstvo komunálneho odpadu, zvýšiť mieru recyklácie a zhodnocovania odpadu Špecifický cieľ 2.8: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	2.3 Prechod na obehové hospodárstvo, efektívne využívanie zdrojov a zlepšenie kvality ovzdušia 2.4 Zlepšenie kvality vôd a stavu ochrany prírody, biodiverzity a krajiny	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.1: Údržba a ochrana krajinného rázu	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a jeho úspech súvisí so ŠC 1.2.2.		

Špecifický cieľ 1.2.2 Znížiť tvorbu odpadov v území

ŠC reaguje na súčasný vývoj spoločnosti, ktorý je poznačený rastúcou tvorbou odpadov. Preto ak chceme dosiahnuť udržateľnosť v odpadovom hospodárstve, je nutné znižovať tvorbu odpadov v území. A to zvyšovaním podielu takého odpadu, ktorý sa ďalej využíva, t.j. stáva sa surovinou a nie odpadom; a zároveň netvorením odpadu zo strany spoločnosti, t.j. budovaním spoločenskej zodpovednosti. Tu je nevyhnutné uplatniť princíp aktívnej komunity, pretože otázka separácie odpadu, či znižovania tvorby odpadov závisí od tých, ktorí ho produkujú.

Cieľ sa zameriava na 2 oblasti:

- zvyšovanie a rozširovanie množstva odpadu druhotne využiteľného (hľadanie možností a technológií na druhotné spracovanie)
- znižovanie množstva vyprodukovaného odpadu osvetou, výchovou, rôznymi podpornými aktivitami

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Obyvatelia, Podnikatelia v odpadovom hospodárstve, samosprávy, mikroregión výskumné inštitúcie, školy, komunity, tretí sektor, podnikateľský sektor
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Zníženie množstva odpadov, ktorý sa už ďalej nedá využiť a zvýšenie množstva druhotne spracovateľného odpadu.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.5: Znížiť množstvo komunálneho odpadu, zvýšiť mieru recyklácie a zhodnocovania odpadu Špecifický cieľ 2.6: Zvýšiť environmentálne povedomie v oblasti životného prostredia	
Agenda 2030	Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na ŠC 1.2.1, ako aj na ŠC 2.2.2		

PRIORITA 2 Aktívna komunita

STRATEGICKÝ CIEĽ 2.1 Dosiahnuť dobrú dostupnosť služieb pre rôzne komunity na základe ich potrieb

Tento strategický cieľ sa zaoberá vytváraním podmienok pre dobrý život obyvateľov a pre napĺňanie potrieb rôznych skupín obyvateľov. Predstavuje Komunálny plán Mikroregiónu Červený Kameň.

Špecifický cieľ 2.1.1 Vytvárať kvalitné podmienky pre rozvoj detí, mládeže

ŠC sa venuje oblasti výchovy a vzdelávania detí a mládeže, trávenia ich voľného času a vytvárania kvalitných podmienok pre život všetkých skupín obyvateľov. Naplnenie cieľa bude dosahované investičnými aktivitami do vytvárania podmienok pre výchovu a vzdelávanie, do voľnočasových a športových aktivít nielen pre deti, ale všeobecne pre verejnosť. Ďalej v rámci napĺňania cieľa budú realizované aktivity neinvestičného charakteru podporujúce rozvoj detí, mládeže, ostatných skupín obyvateľov a zmysluplného trávenia voľného času, aby nedochádzalo k nárastu psychických problémov, závislostí a straty medziľudských kontaktov a sociálnych zručností.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samosprávy, mikroregión
	spolupracujúci partneri:	Tretí sektor, komunity a lídri
Cieľová skupina	Deti, mládež, komunity	
Očakávaný dopad	Zlepšenie trávenia voľného času detí, mládeže a ostatných skupín obyvateľov, ich aktivizácia. Zníženie počtu obyvateľov ohrozených psychickými problémami či závislosťami vychádzajúcimi z negatívnych vplyvov informatizácie a straty sociálnych zručností.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území BSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)	
Agenda 2030	Špecifický cieľ 6.1: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	Vzdelanie pre dôstojný život 4.5 Zlepšenie prístupu k inkluzívnym a ku kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 2.2: Komunitný, kultúrno-spoločenský, športový život	
Pri realizácii aktivít sa prihliada aj na Územný plán regiónu - Bratislavský samosprávny kraj.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Okrem priameho dopadu aktivít na ŠC 2.1.1 budú mnohé výstupy využívané aj inými skupinami obyvateľstva (napr. športoviská), takže napĺňa aj ŠC 2.1.3, a prispieva aj k naplneniu ŠC 3.1.1.		

Špecifický cieľ 2.1.2 Pokrývať potreby špecifických ohrozených skupín

Vývoj spoločnosti a vekovej štruktúry v mikroregióne poukazuje na zvyšovanie počtu obyvateľov, ktorí budú vstupovať do dôchodkového veku. Mnohí ostávajú v pracovnom procese aj po dovŕšení dôchodkového veku buď kvôli finančným potrebám, alebo kvôli potrebe seberealizácie. Iní zase odchádzajú na dôchodok a mení sa nastavenie ich života. Je potrebné vytvárať možnosti, aby táto špecifická skupina ostala čo najdlhšie aktívna, aby mohla ďalej predávať svoje znalosti a skúsenosti, zároveň je potrebné vytvárať podmienky pre dobrý život. Okrem tejto skupiny v území žijú aj skupiny obyvateľov so špecifickými potrebami, ktoré

potrebujú v niektorých oblastiach zabezpečiť podmienky pre úspešné zaradenie sa do života. ŠC sa preto zameriava na zabezpečenie komunitných služieb na naplnenie špecifických potrieb.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samosprávy, mikroregión
	spolupracujúci partneri:	Sociálni partneri – tretí sektor, štát a štátne inštitúcie, komunity a lídri
Cieľová skupina	Seniori, skupiny so špecifickými potrebami ohrození sociálnou exklúziou	
Očakávaný dopad	Napĺňanie potrieb rôznych skupín obyvateľov šitých na mieru prostredníctvom sociálnych a komunitných služieb. Zlepšenie ich podmienok pre život a pre sebarealizáciu.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 6.1: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti	
	Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny	
	Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania	
Agenda 2030	Vzdelanie pre dôstojný život	
	Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	4.6 Podpora aktívneho začlenenia s cieľom podporovať rovnosť príležitostí a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti	
	4.9 Podpora sociálnej integrácie osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane najodkázanejších osôb a detí	
	4.10 Riešenie materiálnej deprivácie	
	Pri realizácii aktivít sa prihliada aj na Konceptiu sociálnej inklúzie Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2020 – 2030.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC súvisí s prierezovým cieľom aktívnej komunity, a nadväzuje aj na ďalšie ciele, ktoré vytvárajú podmienky pre trávenie voľného času (ŠC 2.1.1, ŠC 2.2.1).		

Špecifický cieľ 2.1.3 Vytvárať kvalitné podmienky pre život obyvateľov

Cieľ zahŕňa všetky ostatné oblasti, ktoré sa týkajú zabezpečenia verejných služieb pre obyvateľov. Možno ich rozdeliť na kategórie:

- zabezpečenie bezpečnosti, napr. zavádzaním kamerových systémov, verejného osvetlenia či bezpečnostných prvkov na komunikáciách, bezbariérových prvkov
- smart technológie pre zlepšenie komunikácie s verejnou správou a samosprávou, samosprávou a občanmi a pod.
- digitalizácia a lepšia dostupnosť sietí (nie investičného charakteru, takéto aktivity spadajú pod ŠC 1.1.2)
- riešenie verejnej dopravy a ďalších služieb, ktoré zabezpečujú dobré podmienky pre život obyvateľov či podnikateľov.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samosprávy, mikroregión
	spolupracujúci partneri:	výskumné inštitúcie, odborníci z praxe, aktéri v území, aktívni jednotlivci
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Zvýšenie bezpečnosti a spokojnosti obyvateľstva so zabezpečovaním služieb.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 3.3: Zvýšiť úroveň zdravia obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)	
	Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov	

Agenda 2030	Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti
SCLLD OZ MR	Dobré zdravie 3.3 Podpora digitálnej pripojiteľnosti 5.1 Regionálny rozvoj, miestny rozvoj a bezpečnosť
	Špecifický cieľ 2.1: Vytvoriť možnosti pre zefektívnenie verejných služieb Špecifický cieľ 2.2: Komunitný, kultúrno-spoločenský, športový život
Väzba na ostatné ciele PHRSR	
ŠC nadväzuje na aktivity ŠC 1.1.2 a na ostatné špecifické ciele SC 2.1.	

STRATEGICKÝ CIEĽ 2.2 Aktivizovať obyvateľov pre celkový rozvoj mikroregiónu

Špecifický cieľ 2.2.1 Podporovať rozvoj komunitného života

Pre dosiahnutie SC 2.2 je nevyhnutné realizovať aktivity, ktoré budú podporovať kultúrno-spoločenské, rekreačné, vzdelávacie, osvetové, či športové aktivity, ktoré vytvárajú prostredie pre budovanie komunitného života, pre budovanie vzájomných vzťahov rôznych aktérov (obyvateľov, ale aj lokálnych podnikateľov, mimovládnych organizácií, či špecifických komunít). Je potrebné budovať pocit spolupatričnosti, nielen k obci, ale celkovo k mikroregiónu Červený Kameň. Cieľom je však podporovať aktivnosť obyvateľov, preto bude silný dôraz kladený na aktivity, ktoré budú vychádzať priamo od občanov, či budú vyžadovať ich aktívny prístup.

Doba realizácie	2021 – 2027
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní a spolupracujúci partneri: Samosprávy, mikroregión, komunity, občania, lokálni podnikatelia, lokálne inštitúcie
Cieľová skupina	obyvatelia, podnikatelia, MVO, inštitúcie v území mikroregiónu
Očakávaný dopad	Zvýšený počet aktivít a aktívnych obyvateľov, vyššia miera spoločenskej zodpovednosti a spolupatričnosti v regióne.
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie	
PHRS BSK	Špecifický cieľ 3.3: Zvýšiť úroveň zdravia obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 2.2: Komunitný, kultúrno-spoločenský, športový život
Väzba na ostatné ciele PHRSR	
ŠC nadväzuje na ostatné ciele SC 2.1 a 2.2, ale ovplyvňuje následne aj SC 1.2, 3.1 a 3.2.	

Špecifický cieľ 2.2.2 Budovať aktívnu spolupracujúcu spoločnosť

Pre naplnenie všetkých ostatných cieľov je nevyhnutná aktívna spoločnosť a spolupráca na rôznych úrovniach. Len tak možno vo vidieckom regióne, akým je Mikroregión Červený Kameň, dosahovať dlhodobý rozvoj a budovať podmienky, v ktorých sa bude všetkým aktérom z regiónu dobre žiť a tvoriť. Vidiecky región, vo všeobecnosti, má obmedzenejší prístup k rôznym finančným, či technologickým zdrojom, ale na druhej strane sú jeho veľkou devízou prírodné zdroje, ktorými disponuje, a najmä ľudské zdroje – ľudský a sociálny kapitál, ktorý dokáže nahradiť aj nedostatok finančných, či technologických zdrojov.

Vnímanie väčšiny spoločnosti je momentálne nastavené skôr na to, že samospráva sa má postarať o všetko. Avšak podstata samosprávy je v tom, že sami spravujeme, rozvíjame a zlepšujeme naše územie a kvalitu života v ňom, a to znamená, že spoluúčast občanov na správe vecí verejných nesmie skončiť pri voľbách do obecných zastupiteľstiev. Je nevyhnutné,

aby občania spolupracovali po celú dobu a spoločne tak spravovali mikroregión. Preto jedna skupina aktivít bude zameraná na aktivizovanie obyvateľov podporovaním realizácie ich nápadov a myšlienok; budovanie spoločenskej zodpovednosti a pocitu spolupatričnosti.

Druhá časť aktivít sa zase zameria na samotné samosprávy obcí mikroregiónu. Napriek dlhodobej spolupráci viac na neformálnej úrovni, je nevyhnutné začať koordinovane budovať spoločný rámec pre správu vecí verejných, a to rôznymi modelmi. Momentálne nastavená legislatíva neumožňuje preniesť kompetencie obcí na vyššiu úroveň, ako je obec. Toto je však mnohokrát neefektívne nastavenie, z pohľadu vyššej efektivity, v prípade napĺňania kompetencií spoločne. Realizované aktivity budú zamerané na zavádzanie takých postupov, aby samosprávy mohli koordinovane plniť kompetencie.

Jednou z dôležitých aktivít tohto ŠC bude vytvoriť spoločný mikroregionálny nástroj na podporu aktérov (občiansky, podnikateľský, neziskový sektor) – fond, ktorý by podporoval realizáciu nápadov, a pritom by bol dlhodobo udržateľný a samostatný na celom území mikroregiónu.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Samosprávy, mikroregión, aktéri v území Výskumné inštitúcie, rôzne inštitúcie zaoberajúce sa problematikou aktívnej spoločnosti a spolupráci samospráv, ZMOS
Cieľová skupina	obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Aktívna spoločnosť podieľajúca sa na správe mikroregiónu, efektívny spoločný rámec pre napĺňanie kompetencií.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy	
Agenda 2030	Právny štát, demokracia a bezpečnosť	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	1.2 Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády 5.1 Regionálny rozvoj, miestny rozvoj a bezpečnosť	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 2.1: Vytvoriť možnosti pre zefektívnenie verejných služieb	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC je prepojené na všetky ďalšie oblasti, pretože sa týmto ŠC budú rozvíjať prierezové ciele – princíp spolupráce a aktívnej komunity.		

PRIORITA 3 Lokálna ekonomika

Je potrebné si uvedomiť, že v prípade tejto priority môžu samosprávy a mikroregión pomôcť vytvárať prostredie pre sieťovanie a podporu spolupráce medzi lokálnymi podnikateľmi. Nie je však možné, a ani žiaduce, aby samospráva ako taká vstupovala do súkromného sektora, a budovala ho. Verejný sektor, do ktorého samospráva spadá, funguje na úplne iných princípoch ako súkromný sektor a nebolo by možné naplniť cieľ priority. Samospráva a mikroregión však môžu vytvárať podmienky vhodné pre rozvoj podnikania, pretože vo viacerých sférach majú priamy vplyv na podnikateľov.

STRATEGICKÝ CIEĽ 3.1 Podporovať rozvoj lokálnej ekonomiky

Špecifický cieľ 3.1.1 Vytvárať podnetné prostredie pre lokálne podnikanie a lokálnu zamestnanosť

ŠC sa zameriava na hľadanie príkladov dobrej praxe, inovatívnych nápadov, ktoré nebudú investične náročné, zároveň však pomôžu lokálnym podnikateľom, príp. tým, ktorí chcú začať

podnikať. Tento ŠC sa zameriava na pomoc podnikateľom hlavne z pohľadu samotnej prevádzky podnikania – t.j. na odbúravanie administratívnej záťaže (napr. poradenstvo, alebo odborné prednášky zamerané na špecifické oblasti, zdieľanie skúseností z podnikania a právnych, ekonomických, účtovných oblastí od lokálnych ľudí k ľuďom), pomoc so znižovaním fixných nákladov, ktoré sú nevyhnutné na prevádzku (napr. zdieľané priestory pre podnikanie, prenájom obecných priestorov, zdieľané tlačiarenské zariadenia) a pod. Je potrebné rozvíjať aj ďalšie príležitosti, ktoré majú prínos pre celý mikroregión, kde investície prichádzajú zvonku, ale dopad majú na rozvoj lokálnej ekonomiky, ako je projekt Vištuk campus.

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Podnikatelia, samosprávy, mikroregión odborníci z praxe, aktéri v území
Cieľová skupina	podnikatelia	
Očakávaný dopad	Uľahčenie podnikania a rozvoj MSP v mikroregióne zameraných na využívanie lokálnych zdrojov.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.8: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania	
Agenda 2030	Vzdelanie pre dôstojný život	
Partnerská dohoda 2021 - 2027 (návrh)	1.3 Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií 4.2 Modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom posúdiť a predvídať potreby v oblasti zručností a zabezpečiť včasnú a cieleňú pomoc a podporu v záujme zosúladenia ponuky s potrebami trhu práce, ako aj pri prechodoch medzi zamestnaniami a mobilitou	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 1.2: Podpora rozvoja ekonomických činností v regióne	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a je prepojený s ŠC 3.1.2 a SC 3.2.		

Špecifický cieľ 3.1.2. Podporovať predaj lokálnych výrobkov či služieb

Druhý špecifický cieľ sa zameriava na aktivity, ktoré podporia predaj produktov od lokálnych výrobcov alebo poskytovateľov služieb. Lokálni výrobcovia čelia najmä týmto výzvam spojeným s predajom:

- vyššia cena v porovnaní s masovou produkciou
- vysoké náklady na logistiku
- nedostatok zručností a kapacity na správnu marketingovú stratégiu, ktorá by ich dokázala dostatočne propagovať a udržiavala by im stabilné miesto na trhu.

Cieľom ŠC bude teda realizovať také aktivity, ktoré by pomohli lokálnym podnikateľom čeliť týmto výzvam (sieťovanie a prepájanie podnikateľov, sieťovanie podnikateľov s ďalšími aktérmi v Malokarpatskom regióne, spoločné odbytové miesta, spoločná logistika, regionálna značka, podpora rozvoja služieb, lokálne trhy a pod.).

Doba realizácie	2021 – 2027	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Podnikatelia, samosprávy, mikroregión odborníci z praxe, aktéri v území
Cieľová skupina	podnikatelia	
Očakávaný dopad	Stabilizácia a rast lokálnych podnikateľov, vytváranie sietí a spolupráce.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 2.8: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov	

SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území BSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)
	Špecifický cieľ 1.2: Podpora rozvoja ekonomických činností v regióne
Väzba na ostatné ciele PHRSR	
ŠC úzko súvisí s ŠC 3.1.1, a má vplyv tiež na celý SC 3.2.	

STRATEGICKÝ CIEĽ 3.2 Rozvíjať cestovný ruch založený na princípoch destinačného manažmentu

Špecifický cieľ 3.2.1. Vytvoriť podmienky pre spoločnú propagáciu

Cestovný ruch v Mikroregióne Červený Kameň je dôležitou súčasťou územia, keďže sa tu nachádzajú pamiatky národného a nadnárodného charakteru. Momentálne však mikroregión len málo profituje z existujúceho turizmu, ktorý má charakter skôr krátkodobého turizmu, len málo prepojeného na celý mikroregión. ŠC sa preto zameriava na oblasť spoločnej propagácie a sieťovania aktérov z rôznych oblastí (či už národné štátne inštitúcie, podnikatelia, MVO, samosprávy), aby sa rozvinula viac spoločná propagácia. Tento cieľ sa bude naplňať aj prostredníctvom tvorby spoločných produktových balíčkov a na spoločne prepojený marketing. V území pôsobí aj OOCR Malé Karpaty, ktorá svojou činnosťou prispieva k naplňaniu ŠC. Dôležitým je princíp spolupráce a inovatívneho prístupu. Existuje mnoho overených modelov v iných vidieckych regiónoch, ktoré sa dajú aplikovať aj na Mikroregión Červený Kameň.

Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	OOCR Malé Karpaty, samosprávy, mikroregión odborníci z praxe, aktéri v území
Cieľová skupina	Návštevníci, podnikatelia, obyvatelia, MVO	
Očakávaný dopad	Koordinovaný rozvoj cestovného ruchu orientovaný na destinačný manažment prinesie do územia ďalšie zdroje, podporí rozvoj služieb v regióne, predaj lokálnych produktov, prinesie nové možnosti socio-ekonomického rozvoja do regiónu.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 4.3: Modernizovať turistickú ponuku so zameraním na udržateľný turizmus	
Partnerská dohoda 2021-2027 (návrh)	5.2 Komplexná podpora rozvoja všetkých foriem cestovného ruchu na základe podpory rozvoja špecifik a endogénneho potenciálu regiónov Slovenska	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 1.1: Využitie potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu so zameraním sa na miestne zdroje a tradície	
Stratégia nadväzuje aj na Marketingovú stratégiu destinácie Bratislavský región pre roky 2018 -2022.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na ostatné špecifické ciele Priority 3, tiež súvisí aj so ŠC 1.1.2, 2.2.1.		

Špecifický cieľ 3.2.2. Identifikovať danosti a zvláštnosti územia a podporovať ich rozvoj

Tento cieľ sa zameriava na kultúrne dedičstvo, ktoré v území je a je potrebné ho identifikovať, zabezpečiť starostlivosť oň a vhodnou formou ho využívať. V Mikroregióne je ešte veľa neobjavených objektov, ktoré sú zaujímavé a bola by škoda toto kultúrne bohatstvo stratiť. Aktivity sa budú týkať jednak výskumu neobjaveného a ďalej aktivít na rekonštrukcie, opravy kultúrnych, historických objektov. Súčasťou aktivít v rámci tohto ŠC budú aj aktivity zamerané na atraktivitu územia – ich rekonštrukcia, vytváranie nových atraktivít a pod.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Majitelia a správcovia kultúrneho dedičstva, samosprávy, mikroregión odborníci z praxe, výskumné inštitúcie
Cieľová skupina	Kultúrne objekty, obyvatelia, návštevníci.	
Očakávaný dopad	Podpora rozvoja lokalizačných predpokladov pre cestovný ruch, zároveň však naplnenie tohto cieľa prispieva aj k vytváraniu rázu krajiny a v neposlednom rade robí osvetu a pomáha vytvárať puto obyvateľov k mikroregiónu.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 4.2: Podporiť rozvoj udržateľného turizmu v prírode Špecifický cieľ 4.3: Modernizovať turistickú ponuku so zameraním na udržateľný turizmus Špecifický cieľ 4.4: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rast kreatívneho priemyslu	
Partnerská dohoda 2021-2027 (návrh)	5.2 Komplexná podpora rozvoja všetkých foriem cestovného ruchu na základe podpory rozvoja špecifik a endogénneho potenciálu regiónov Slovenska	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.2: Údržba, ochrana a zveľaďovanie prírodného, kultúrneho a historického dedičstva	
Stratégia nadväzuje aj na Marketingovú stratégiu destinácie Bratislavský región pre roky 2018 -2022 a na Územný plán BSK.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na ŠC 1.1.2, 2.2.1, 2.2.2 a na ŠC 3.2.3.		

Špecifický cieľ 3.2.3. Rozšíriť a skvalitniť služby v CR

Kľúčom k úspešnému rozvoju CR v mikroregióne je okrem správnej propagácie, vynikajúcim lokalizačným predpokladom ešte rozvinuté realizačné predpoklady, t.j. služby v cestovnom ruchu. Špecifický cieľ sa zameria na aktivity súvisiace s podporou rozvoja a skvalitňovania služieb. Tak ako v prípade SC 3.1, aj tu platí, že kľúčovými aktérmi a nositeľmi projektov je súkromný sektor, samosprávy či mikroregión má za úlohu vytvárať pozitívne prostredie pre rozvoj služieb. Tak budú zamerané aj aktivity realizované v rámci tohto ŠC. Zároveň je úzko prepojený aj s ŠC 3.1.2, pretože cieľom je podporiť rozvoj lokálnej ekonomiky prostredníctvom rozvoja služieb, ktoré sú dôležité pre cestovný ruch.

Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Podnikatelia, samosprávy, mikroregión odborníci z praxe, aktéri v území
Cieľová skupina	Podnikatelia v službách, návštevníci	
Očakávaný dopad	Rozvinuté služby, ktoré budú prosperovať vďaka dostatku klientov z aj mimo mikroregiónu Červený Kameň.	
Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		
PHRS BSK	Špecifický cieľ 4.2: Podporiť rozvoj udržateľného turizmu v prírode Špecifický cieľ 4.3: Modernizovať turistickú ponuku so zameraním na udržateľný turizmus Špecifický cieľ 4.4: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rast kreatívneho priemyslu	
Partnerská dohoda 2021-2027 (návrh)	5.2 Komplexná podpora rozvoja všetkých foriem cestovného ruchu na základe podpory rozvoja špecifik a endogénneho potenciálu regiónov Slovenska	
SCLLD OZ MR	Špecifický cieľ 3.2: Údržba, ochrana a zveľaďovanie prírodného, kultúrneho a historického dedičstva	
Stratégia nadväzuje aj na Marketingovú stratégiu destinácie Bratislavský región pre roky 2018 -2022.		
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC úzko súvisí s ŠC 3.1.2, a má vplyv na celý SC 3.2.		

Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorit a systému cieľov PHRSR

Celá stratégia je nastavená spôsobom, aby vďaka spolupráci; prepájaniu rôznych aktérov a ich zapojenia do rozhodovacích procesov; vďaka využívaniu najnovších poznatkov a skúseností z praxe, inovatívnych riešení, technológií, sa mikroregión Červený Kameň naozaj stal silným regiónom, ktorý „**stojí na partnerstve, rovnováhe využitia potenciálu územia a inováciách s ohľadom na kvalitu života obyvateľa.**“

Koncept, ktorý bol použitý pri vytváraní stratégie je konceptom *smart* (rozumný, inteligentný) rozvoja, teda rozvoja založenom na: i) partnerstve a spolupráci; ii) na aktívnom zapájaní rôznych aktérov – na aktívnej komunite; a na iii) inovatívnych riešeniach, technológiách ľahko prístupným pre rôzne skupiny. Takýto *smart* prístup zabezpečí efektívne a udržateľné fungovanie, ktoré dokáže využiť svoj lokálny potenciál a vie lepšie, citlivejšie reagovať na potreby a problémy územia a aktérov, uspokojuje potreby rôznorodých komunít, skupín.

Napĺňanie stratégie stojí na 3 pilieroch, ktoré sú navzájom podopreté – to sú prierezové ciele / princípy, ktoré pokiaľ nebudú plne akceptované, tak naplnenie strategických a špecifických cieľov nepovedie k naplneniu hlavného cieľa. Aktivity, ktoré budú realizované postupne, budú postupne vďaka svojim výstupom a výsledkom prispievať k naplneniu špecifického cieľa. Dopady týchto aktivít sa prejavujú naplnením strategických cieľov a hlavného cieľa.

Tabuľka 62 Partneri a ich úloha v napĺňaní stratégie

Partner	Úloha v napĺňaní stratégie
Mikroregión	Nositeľ niektorých projektov, najmä tých, pre ktoré je kľúčová spolupráca samospráv. Zároveň je koordinujúci subjekt zodpovedný za implementáciu stratégie.
Samosprávy	Nositelia projektov, schvaľujú stratégiu prostredníctvom obecných zastupiteľstiev, zároveň sú cieľovou skupinou projektov ŠC 2.2.2.
Občania	Nositelia projektov SC 2.1. a 2.2 a zároveň cieľová skupina väčšiny cieľov. z tejto skupiny tvorí špecifickú skupinu skupina proaktívnych občanov – tí sa stávajú nositeľmi niektorých aktivít a tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja prostredníctvom pracovných skupín.
Podnikatelia	Nositelia projektov SC 3.1 a 3.2 a zároveň cieľová skupina. Niektorí zástupcovia tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja prostredníctvom pracovných skupín.
Tretí sektor/MVO	Nositelia projektov v rámci všetkých a zároveň cieľová skupina. Niektorí zástupcovia tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja prostredníctvom pracovných skupín.
Komunity	Nositelia projektov SC 2.1. a 2.2. a zároveň cieľová skupina. Niektorí zástupcovia tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja prostredníctvom pracovných skupín.
Štátne inštitúcie	Štátne inštitúcie v území (SNM) sú kľúčoví partneri pre budovanie spolupráce v rámci SC 3.2, štátne inštitúcie na národnej úrovni – sú partnermi pre diskusiu ohľadom municipalizácie, efektívnej verejnej správy, a zabezpečovania kompetencií v území ako sú sociálne a komunitné služby, zdravotné služby či školstvo.
Návštevníci	Sú cieľovou skupinou niektorých cieľov, najmä SC 3.2, ale využívajú výsledky projektov ostatných cieľov. Ovplyvňujú existenciu, dostupnosť a kvalitu služieb, ktoré sú spojené s cestovným ruchom a zároveň aj s lokálnou spotrebou, bez ich prítomnosti by niektoré subjekty v regióne neexistovali. Na druhej strane však prinášajú nadmerné náklady, spojené najmä s nárazovým masovým turizmom.
OOOR Malé Karpaty	Kľúčový aktér pri napĺňaní SC 3.2, pri vytváraní koordinovaného postupu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

Výskumné inštitúcie, univerzity, odborníci z praxe	Sú znalostnými zdrojmi, ktoré sú využívané prierezovo vo viacerých cieľoch, prinášajú informácie, sú kľúčové pre naplnenie prierezového cieľa inovatívneho prístupu, ktorý sa využíva naprieč stratégiou, môžu byť nositeľmi niektorých projektov.
Rôzne inštitúcie zaoberajúce sa problematikou aktívnej spoločnosti a spolupráci samospráv, ZMOS	Nositelia projektov, najmä pre SC 2.1 a SC 2.2. Sú zároveň zdrojmi znalostí a skúseností, majú poradnú úlohu pri rozhodovaniach, najmä v rámci Priority 2 pre zabezpečovanie komunitných a sociálnych služieb.

Prameň: vlastné spracovanie

3 IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

3.1 NÁSTROJE NA IMPLEMENTÁCIU STRATÉGIE

Implementačný plán predstavuje popis postupu, zodpovednosti jednotlivých aktérov a kontroly napĺňania stratégie, aby bol dosiahnutý želaný pokrok v rozvoji MČK. Stanovené ciele (hlavný cieľ, strategické ciele a špecifické ciele) sú postupne napĺňané prostredníctvom realizácie aktivít (projektov). V priebehu trvania stratégie, teda obdobia rokov 2021 – 2027 (2030), bude potrebné realizovať rôznorodé projekty, za ktoré budú zodpovedné rôzne subjekty z mikroregiónu ako i mimo neho. Všetky aktivity by však mali viesť k napĺňaniu jednotlivých cieľov. Mnohé z aktivít sú multidisciplinárne a ich realizáciou sa napĺňajú viaceré ciele. Pri plánovaní projektov je vychádzané zo zásobníka projektov BSK, čím je zabezpečená aj nadväznosť strategických dokumentov na jednotlivých úrovniach. Ďalej implementačný plán zahŕňa aj ďalšie navrhované projekty, ktoré prispievajú k naplneniu cieľov. V prílohe 5 je možné nájsť podrobný zásobník projektov, tu sú popísané nástroje, ktoré budú realizované v rámci jednotlivých cieľov.

PRIORITA 1 Kvalitné životné prostredie

Strategický cieľ 1.1 Spoločným manažmentom vytvoriť jednotný ráz krajiny mikroregiónu Červený kameň vhodný pre súčasné aj budúce generácie

ŠC 1.1.1 Dosiahnuť udržateľné hospodárenie v krajine

Tematický projektový balíček: Prevencia pred prírodnými katastrofami a následkami zmien klímy

- budovanie protipovodňových opatrení, retenčných prehrádzok a vodozadržných opatrení, ktoré zadržia vodu v území.

Kľúčoví partneri	Obce, správcovia, resp. majitelia lesov, pôdy, vodných zdrojov	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	2 095 276 €
	Druh zdroja	Materiálny, finančný, ľudský
	Možnosti pokrytia potreby	Štátne zdroje, EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce Budmerice, Jablonec, Vištuk, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných opatrení	6

Tematický projektový balíček: Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov

- rekonštrukcie, zatepľovanie verejných budov. Multidisciplinárny charakter: prepojené s vodozadržnými opatreniami, zlepšovaním podmienok pre deti a mládež (ŠC 2.1.1), so zabezpečovaním služieb pre obyvateľov (ŠC 2.1.3.), bezbariérové prvky (ŠC 2.1.2.).

Kľúčoví partneri	samosprávy	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	1 860 000 €
	Druh zdroja	Finančný, materiálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Vištuk, Báhoň, Doľany, Dubová, Štefanová, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	počet objektov so zvýšenou energetickou úsporou	10

Projekt: Využitie alternatívnych zdrojov pre úsporu energie

- Niektoré obce mikroregiónu majú potenciál pre realizáciu projektov, pri ktorých je možné využiť OZE pre výrobu energie. Podporené budú projekty zamerané na zvyšovanie energetickej samostatnosti.

Kľúčoví partneri	obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	50 000 €
	Druh zdroja	Uvedie sa druh zdroja (materiálny, ľudský, finančný, informačný, iný)
	Možnosti pokrytia potreby	Vlastné zdroje, EŠIF, Envirofond
	Väzba na programový rozpočet	Obec Píla
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet nových objektov využívajúcich alternatívne zdroje pre úsporu energie	2

ŠC 1.1.2 Zabezpečiť udržateľnú základnú vybavenosť územia

Tematický projektový balíček: Budovanie zariadení verejnej kanalizačnej siete a ČOV

- dobudovanie chýbajúcej kanalizačnej siete a súvisiacej infraštruktúry s ohľadom na budovanie čistiarní odpadových vôd, budovanie decentralizovaných čističiek (napr. koreňové čističky), modernizácia existujúcej kanalizačnej siete a modernizácia a zvýšenie kapacít existujúcich čistiarní odpadových vôd.

Kľúčoví partneri	Obce, BVS, a.s., domácnosti	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	27 068 940 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Doľany, Báhoň, Budmerice, Častá, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Dĺžka vybudovanej, resp. rekonštruovanej kanalizačnej siete	8 km
	Kapacita nových, resp. zrekonštruovaných ČOV	

Tematický projektový balíček: Budovanie verejných vodovodných sietí

- dobudovanie chýbajúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry, modernizácia existujúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry.

Kľúčoví partneri	Obce, BVS, a.s., domácnosti	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	2 045 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Doľany, Báhoň, Budmerice, Častá, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Dĺžka vybudovanej, resp. rekonštruovanej vodovodnej siete	0,8 km

Tematický projektový balíček: Miestne komunikácie a parkoviská

- Rekonštrukcia, dobudovanie chýbajúcich miestnych komunikácií, chodníkov a záchytných parkovacích plôch. Budovanie parkovacích miest prispieva aj k SC 3.2

Kľúčoví partneri	Obce	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	870 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Častá, Píla, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Plocha vybudovaných chodníkov a parkovacích miest v m ²	14 030 m ²
	Počet cestných mostov	4

Tematický projektový balíček: terminály integrovanej osobnej prepravy (TIOP)

- Výstavba terminálov pre verejnú osobnú dopravu. Prepojený s napĺňaním ŠC 2.1.3..

Kľúčoví partneri	Obce, BSK	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	3 045 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Budmerice, Báhoň, Píla
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet vybudovaných terminálov integrovanej osobnej prepravy	3

Integrovaný projektový balíček: Cyklotrasy

- Výstavba cyklotrás, ich značenie, osadenie doplnkovej infraštruktúry. Významným aj pre naplnenie SC 3.2

Kľúčoví partneri	Obce, BSK	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	7 970 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Budmerice, Báhoň, Píla, Častá, Dubová, Jablonec, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Dĺžka vybudovaných cyklotrás (v km)	68,15 km

Tematický projektový balíček: Rekonštrukcie, modernizácie, výstavba budov pre verejno-spoločenské účely

- Rekonštrukcie, modernizácie existujúcich a dostavba chýbajúcich budov ako kultúrne domy, obecné úrady, požiarne zbrojnice, domy smútku, kolumbárií, a i. budov pre spoločenské a verejné účely. Podmienkou budú riešenia s bezbariérovými prvkami, energeticky úsporné a environmentálne priateľské. Prispieva k plneniu ŠC 2.1.3.

Kľúčoví partneri	Obce	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	5 562 400 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

	Vázba na programový rozpočet	Obce: Jablonec, Báhoň, Budmerice, Dořany, Píla Štefanová, Vištuk, Dubová, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	12

Tematický projektový balíček: Verejné priestranstvá

- Vybudovanie, modernizácia, rekonštrukcia verejných priestranstiev s osadením doplnkovej infraštruktúry

Kľúčoví partneri	Obce	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	1 400 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Vázba na programový rozpočet	Obec: Jablonec, Dubová
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet revitalizovaných verejných priestranstiev	4 800 m ² , 4 ulice

Projekt: Príprava lokality pre stavbu IVB

- Príprava inžinierskych sietí, komunikácií a napojenia na ČOV s účelom predaja pozemkov na IBV

Kľúčoví partneri	Obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	2 815 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, zdroje súkromného sektora
	Vázba na programový rozpočet	Obec: Píla, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet stavebných pozemkov	141

Projekt: Spevnenie plochy pod športovým letiskom

- Spevnenie vzletovej a pristávacej dráhy na športovom letisku v Dubovej. Projekt prispieva aj k naplneniu SC 3.2 a ŠC 3.1.2.

Kľúčoví partneri	podnikateľ	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	500 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	Zdroje súkromného sektora, EŠIF, bankové produkty
	Vázba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	1

ŠC 1.1.3 Spoločne manažovať a spravovať krajinu

Integrovaný projektový balíček: Spoločný územný plán a spoločné postupy v rozhodovaní o územnom rozvoji

- Vytvorenie spoločného rámca pre rozhodovanie o územnom rozvoji, buď formou spoločného územného plánu, alebo formou spoločných VZN a postupov na úrovni samospráv.

Pre realizáciu tohto projektu je nutné preveriť všetky legislatívne možnosti, aby bolo rozhodovanie o územnom rozvoji posunuté na úroveň mikroregiónu. Okrem toho spadajú do projektového balíčka aktivity a činnosti výskumného charakteru (napr. urbanisticko-architektonické štúdie, historické analýzy územného rozvoja v mikroregióne, analýzy rôznych prístupov k územnému rozvoju aplikovaných v iných mikroregiónoch, teritóriách), aplikácie nových technológií za účelom získania lepších informácií, údajov, resp. za účelom efektívnejšieho spracovávanía podkladov pre rozhodovanie.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, odborníci z praxe, výskumné inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	500 000 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	Rozpočet mikroregiónu, obcí, nadácie, granty, EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	-
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet vytvorených spoločných nástrojov na územné plánovanie	3

Strategický cieľ 1.2 Vďaka efektívnym riešeniam a zodpovednému prístupu obyvateľov zabezpečiť udržateľné hospodárenie s odpadmi

ŠC 1.2.1 Zvyšovať efektívnosť v odpadovom hospodárstve

Integrovaný produktový balíček: Vybudovanie zberných dvorov

- Vybudovanie zberných dvorov, resp. spoločného systému zberu niektorých zložiek odpadu s ohľadom na udržateľnosť a efektívnosť.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, odborníci z praxe, výskumné inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	1 507 708 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Báhoň, Doľany, Dubová, Píla, Štefanová, Vištuk, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet novovytvorených zberných dvorov	7

Integrovaný produktový balíček: Efektívna technológia zberu a nakladania s odpadom

- Analýza rôznych riešení v efektívnom zbere za použitia *smart* riešení, štúdia uskutočniteľnosti pre MČK, implementácia spoločného projektu zberu a nakladania s odpadom, pri využití spoločného rámca.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, odborníci z praxe, výskumné inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	500 000 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet zavedenej technológie zberu odpadu	1

ŠC 1.2.2 Znížiť tvorbu odpadov v území

Integrovaný projektový balík: Efektívny zber separovaného odpadu a jeho druhotné spracovanie

- Zavádzanie efektívnych technológií pre rast miery separácie a pre nové možnosti spracovania takéhoto odpadu, podpora zavádzania nových recyklačných technológií.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, odborníci z praxe, výskumné inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	135 000 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Pomer množstva separovaného odpadu na celkovom množstve odpadu	Nárast o 30 %
	Miera recyklácie komunálneho odpadu v kraji	Nárast o 30%

Integrovaný projektový balík: Sanácia čiernych skládok

- Odstraňovanie nelegálnych skládok so zavádzaním úspešných mechanizmov zabraňujúcim opätovnému vzniku takýchto čiernych skládok.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, tretí sektor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	80 000 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	Štátny rozpočet
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Zneškodnenie environmentálnych záťaží	9

Integrovaný projektový balík: Spoločenskou zodpovednosťou k znižovaniu spotreby a tvorby odpadov

- Podporované budú všetky aktivity, ktoré prispievajú k znižovaniu tvorby odpadov osvetovou, výchovnou činnosťou, budovaním spoločenskej zodpovednosti domácností a firiem, ktoré vytvárajú odpad, vytvorenie ekocentra a pod.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, tretí sektor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	860 000 €
	Druh zdroja	Znalostný, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	Nadácie, granty, súkromný sektor
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít v oblasti osvedy k menšej spotrebe	25

PRIORITA 2 Aktívna komunita

Strategický cieľ 2.1 Dosiadnuť dobrú dostupnosť služieb pre rôzne komunity na základe ich potrieb

ŠC 2.1.1 Vytvárať kvalitné podmienky pre rozvoj detí, mládeže, rodiny

Tematický projektový balík: Zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti kapacity a kvality predškolských a školských zariadení

- Rekonštrukcia, modernizácia, dostavba, výstavba kapacít predškolských a školských zariadení spolu so zabezpečením kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu realizáciou aktivít, ktoré zvyšujú kvalitu tohto procesu. Podporné projekty pre nové formy vzdelávania, ako napr. homeschooling.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, odborníci z praxe, výskumné inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	11 715 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Budmerice, Doľany, Dubová, Jablonec, Štefanová, Vištuk, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet zrekonštruovaných / modernizovaných / nových zariadení	9
	Počet nových tried v MŠ	
	Počet nových tried v ZŠ	

Integrovaný projektový balík: Rozvoj detí a mládeže vo voľnom čase

- Rozvoj voľnočasových aktivít investíciami do vytvárania podmienok a realizovaním aktivít na podporu zmysluplného trávenia voľného času. Podporené sú jednak investičné aktivity rekonštrukcie, vybudovania priestorov pre voľnočasové aktivity, ďalej samotné voľnočasové aktivity najmä s deťmi a mládežou, ale aj inými skupinami, ako aj projekty zamerané na výchovu animátorov a pod. Podporuje napĺňanie cieľa ŠC 2.1.3.

Kľúčoví partneri	Tretí sektor, mikroregión, obce	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	890 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít zameraných na voľnočasové aktivity	60

Tematický projektový balík: Rekreačné a športové zariadenia, priestory, atraktivity

- Vybudovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia nových priestorov pre rekreačné a športové účely, ako multifunkčné ihriská, pumptrack, kúpalisko a pod., ktoré budú využívať nielen deti a mládež, ale celkovo verejnosť. Investície prispievajú aj k naplneniu ŠC 2.1.3 a SC 3.2.

Kľúčoví partneri	Tretí sektor, mikroregión, obce	
	Potrebný objem	1 705 000 €
	Druh zdroja	finančný

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Doľany, Dubová, Píla, Vištuk, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet nových multifunkčných športových hál, športových areálov, štadiónov, plavárni a prvkov športovej a rekreačnej infraštruktúry regionálneho významu	19

ŠC 2.1.2 Pokrývať potreby špecifických skupín

Integrovaný projektový balík: Aktívni seniori

- Vytvárať podmienky pre aktívne starnutie, podporu komunitnej spolupráce so zameraním na starostlivosť o seniorov, zabezpečenie potrieb šitých na kľúč pre seniorov. Podporené budú projekty investičného charakteru, ako sú denné stacionáre, ale hlavne projektov neinvestičného charakteru, ako zabezpečenie terénnych pracovníkov, spoločný rámec dobrovoľnej, susedskej výpomoci a pod. so zameraním sa aj na aktívnu spoluúčasť obyvateľov.

Kľúčoví partneri	Obce, tretí sektor, štátne inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	3 312 000 €
	Druh zdroja	Finančný, znalostný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Častá, Jablonec, Štefanová, Vištuk, Budmerice, MČK
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	4
	Počet terénnych pracovníkov	2

Integrovaný projektový balík: Uľahčenie podmienok seberealizácie pre ľudí so špecifickými potrebami

- Rôznorodé projekty investičného i neinvestičného charakteru na podporu ľudí, ktorí majú špecifické potreby. Potrebne realizovať aktivity, ktoré budú citlivo pristupovať k rôznorodým potrebám, efektívne a s využitím dobrej praxe z iných regiónov zavádzať nové spôsoby poskytovania komunitných služieb. Projekty môžu byť zamerané na zabezpečenie terénnych pracovníkov, podporné aktivity na udržanie sa na trhu práce, deinštitucionalizovaných centier bývania a podpory, vytváranie zázemia pre sociálny podnik, chránené dielne a pod.

Kľúčoví partneri	Obce, tretí sektor, štátne inštitúcie	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	13 130 750 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	Obec: Báhoň, MČK BSK
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	14

ŠC 2.1.3 Vytvárať kvalitné podmienky pre život pre ďalšie skupiny obyvateľov

Tematický projektový balík: Bezpečnosť a IKT pre verejnosť

- Podporené budú investície do verejného osvetlenia, kamerových systémov, bezpečnostných prvkov na komunikáciách, dostupnosti internetu na verejných priestranstvách, rozhlasu, smart prvkov a pod. Prispieva aj k ŠC 2.1.1. a SC 3.2.

Kľúčoví partneri	Obce	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	1 362 300 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Báhoň, Doľany, Častá, Píla, Dubová, Štefanová, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet nových prvkov	721

Tematický projektový balík: Nájomné bývanie

- Podporené budú investičné aktivity na vytvorenie bytov pre nájomné bývanie s ohľadom na potreby celého mikroregiónu. Aktivity prispievajú aj k ŠC 2.1.2.

Kľúčoví partneri	Obce, súkromný sektor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	3 810 000 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Báhoň, Častá, Dubová, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet bytových jednotiek	37

Integrovaný projektový balík: Zabezpečenie dostupnosti zdravotných služieb

- Zriaďovanie ambulancií, investičné aj neinvestičné aktivity zamerané na zvýšenie kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Kľúčoví partneri	Obce, súkromný sektor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	3 261 660 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje
	Väzba na programový rozpočet	Obec: Budmerice, Vištuk, Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Zriadenie/dobudovanie zdravotných ambulancií lokálneho významu	8

Strategický cieľ 2.2 Aktivizovať obyvateľov pre celkový rozvoj mikroregiónu

ŠC 2.2.1 Podporovať rozvoj komunitného života

Integrovaný projektový balík: Rozvoj kultúrno-spoločenského a komunitného života

- Realizované budú aktivity podporujúce rozvoj komunity a kultúrno-spoločenské dianie najmä so zameraním sa na podporu realizácie nápadov a myšlienok samotných obyvateľov. Aktivity budú realizované samotnými obyvateľmi, komunitami, neformálnymi združeniami, formálnymi združeniami. ŠC nadväzuje na ŠC 2.2.2 a najmä na aktivitu vytvorenia spoločného fondu na podporu aktivít v MČK, tiež prispieva k naplneniu ŠC 2.1.1., SC 3.2.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

Kľúčoví partneri	Tretí sektor, občania, komunity	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	560 000 €
	Druh zdroja	Personálny, materiálny, finančný
	Možnosti pokrytia potreby	Spoločný fond MČK, nadácia, granty
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	180

ŠC 2.2.2 Budovať aktívnu spolupracujúcu spoločnosť

Integrovaný projektový balík: Budovanie aktívnej komunity

- Podporené budú aktivity na podporu rozvoja komunity a aktívneho prístupu obyvateľov. Jedným z kľúčových projektov bude **založenie spoločného fondu** na podporu nielen formálnych združení, ale aj aktivít komunit, obyvateľov bez právnej subjektivity. Tieto aktivity súvisia s ostatnými cieľmi stratégie, je to prierezový cieľ, princíp.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, tretí sektor, občania, komunity	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	430 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Suma podporených projektov vďaka fondu	46 000 €

Integrovaný projektový balík: Efektívna samospráva a bližšie k občanom

- Zavádzanie spoločného rámca pre plnenie kompetencií, zavádzanie *smart* riešení pre zefektívnenie zabezpečovania verejných služieb a komunikácie s občanmi, podnikateľmi v území so zameraním sa na aplikáciu takých riešení, ktoré budú orientované na klienta, jednoduché a účinné. Podmienkou je, aby zavádzanie nových opatrení viedlo k priblíženiu sa občanom a riešenia ich potrieb na kľúč. Budovanie spoločného rámca pri rozhodovaní a manažovaní naplňania kompetencií bude založené na konsenze a na aplikácii rôznych prístupov podľa riešených oblastí (viď. kap. 2.6, tab. 58). Podporené budú napr. prípadové štúdie tvorby partnerstiev a prirodzenej tvorby municipalít, vytvorenie mechanizmu spoločných úradovní, audit kompetencií a zrušenie niektorých povinností, vytvorenie databáz mikroprojektov na úrovni výskumných a vzdelávacích inštitúcií. Tieto aktivity súvisia s ostatnými cieľmi stratégie, je to prierezový cieľ, princíp.

Kľúčoví partneri	Obce, mikroregión, ZMOS, MV SR, výskumné inštitúcie, odborníci z praxe	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	170 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet zavedených nových služieb	8

PRIORITA 3 Lokálna ekonomika

Strategický cieľ 3.1 Podporovať rozvoj lokálnej ekonomiky

ŠC 3.1.1 Vytvárať podnetné prostredie pre lokálne podnikanie a lokálnu zamestnanosť

Integrovaný projektový balík: Vytváranie lepších podmienok pre realizáciu ekonomických činností

- Podporené budú investície do vytvárania podmienok pre podnikanie, napr. rekonštrukciou a zvýhodneným prenájmom obecných priestorov, vytváraním co-workingových (zdieľaných) pracovísk a pod., ďalej aktivity, ktoré povedú k zníženiu nákladov na vnútorné procesy vo firme (ako sú administratíva, podmienky a povinnosti vyplývajúce z legislatívy a pod.), a to formou zdieľania a sieťovania medzi podnikateľmi, a ďalej zdieľania znalostí od odborníkov (z územia) k podnikateľom. Aktivity budú podporené aj spoločným fondom (ŠC 2.2.2).

Kľúčoví partneri	Obce, súkromný sektor, tretí sektor, odborníci	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	500 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	70

Integrovaný projektový balík: Vybudovanie vzdelávacej akadémie spolu s campusom a s nadväzujúcimi vzdelávacími, expertnými a výskumnými aktivitami

- V rámci mikroregiónu je dlhodobou plánovaný projekt neziskovej organizácie LEAF, ktorý bude významný prínos pre mikroregión – z pohľadu nových pracovných príležitostí, rozvoja služieb, príchodu nových obyvateľov do mikroregiónu, ktorí prinesú nové podnety a výzvy pre rozvoj. Vzdelávacie inštitúcie, ktoré sú v našich podmienkach väčšinou situované do väčších miest, prinášajú mnoho pozitívnych efektov pre rozvoj územia. Zároveň sa tým MČK stane exkluzívnym, pretože v našich podmienkach na Slovensku ešte štýl campusov nie je veľmi bežný.

- Tieto projekty budú mať vplyv aj na ŠC 2.1.1. na vzdelávanie a trávenie voľného času mládeže

Kľúčoví partneri	Obce, súkromný sektor, tretí sektor, odborníci	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	47 000 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	Súkromný sektor, nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	7

ŠC 3.1.2 Podporovať predaj lokálnych výrobkov či služieb

Integrovaný projektový balík: Podpora predaja

- Realizácia aktivít zameraných na podporu predaja produktov – na zlepšenie marketingu, logistiky, zdieľanie a sieťovanie v oblasti predaja produktov, najnovších poznatkov a inovatívnych riešení z pohľadu výroby a predaja. Spoločný marketing prostredníctvom regionálnej značky (ktorej nositeľom je MAS OZ Malokarpatský región), spoločných odbytových kanálov, vytváranie odbytových reťazcov, spoločná logistika, či príp. spoločné technológie, umožnia zlepšiť podmienky lokálnych podnikateľov na trhu.

- Využívanie lokálnych zdrojov pre sieťovanie

Kľúčoví partneri	Obce, súkromný sektor, tretí sektor, odborníci, OZ Malokarpatský región, BSK	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	500 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	130
	Nové certifikované produkty alebo služby v rámci regionálnej značky	20

Strategický cieľ 3.2 Rozvíjať cestovný ruch založený na princípoch destinačného manažmentu

ŠC 3.2.1 Vytvoriť podmienky pre spoločnú propagáciu

Integrovaný projektový balík: Destinačný manažment cestovného ruchu

- Realizované budú aktivity, ktoré budú sieťovať a vytvárať platformu medzi všetkými aktérmi v cestovnom ruchu na budovanie spoločnej propagácie územia. Významným spôsobom musí byť zapojená OOCR Malé Karpaty, ako aj správca národných kultúrnych pamiatok – Slovenské národné múzeum, ako kľúčoví aktéri v rozvoji CR v MČK. Budú vytvárané komplexné balíčky pre propagáciu rôznych aktérov z regiónu (lokálni výrobcovia, ubytovacie, stravovacie služby, atraktivity, kultúrno-spoločenské akcie a pod.), využívajúc najnovšie účinné formy propagácie na úrovni regiónu, kraja, krajiny aj mimo nej. Inovatívnym spôsobom budú využívať potenciál, ktorý územie má (napr. využitím leteckej a železničnej dopravy, ktorý privedie klientov do mikroregiónu). Aktivity ovplyvňujú napĺňanie SC 3.2. a 3.1.

Kľúčoví partneri	Malokarpatský región, BSK, OOCR Malé Karpaty, SNM, súkromný sektor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	1 500 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	40
	Počet vytvorených produktových balíčkov	8

ŠC 3.2.2 Identifikovať danosti a zvláštnosti územia a podporovať ich rozvoj

Integrovaný projektový balík: Kultúrne dedičstvo

- Rekonštrukcia, modernizácia, úprava kultúrnych pamiatok a atraktivít územia s cieľom ich zviditeľnenia, účelného využitia na propagáciu objektu ako aj regiónu. Súčasťou budú aj projekty na vybudovanie podpornej infraštruktúry, ďalej výskumné projekty mapujúce dôležité historické míľniky a kultúrne zaujímavé objekty, osobnosti a pod.

Kľúčoví partneri	Obce, majitelia a správcovia kultúrnych atraktivít, mikroregión, akademická obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	4 641 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	Obce: Báhoň, Budmerice, Doľany, Dubová, Jablonec, Píla, Vištuk
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet obnovených kultúrnych pamiatok / zariadení a doplnkovej infraštruktúry	11
	Počet výstupov z výskumných aktivít	21

Integrovaný projektový balík: Zvýšenie atraktivity územia

- Vybudovanie ďalších atraktivít a doplnkovej infraštruktúry, ako sú naučné chodníky, vyhliadkové veže a infraštruktúra k nim. Vytváranie nových atraktivít v území, ktoré sa dajú ponúknuť v rámci produktových balíčkov.

Kľúčoví partneri	Obce, majitelia a správcovia kultúrnych atraktivít, mikroregión	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	5 610 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet nových tematických ciest	3
	Počet nových atraktivít s doplnkovou infraštruktúrou	7

ŠC 3.2.3 Rozšíriť a skvalitniť služby v CR

Integrovaný projektový balík: Rozvoj služieb v cestovnom ruchu

- Realizované aktivity budú prispievať k zvyšovaniu kvality a dostupnosti služieb v cestovnom ruchu, ako je napr. ubytovacie kapacity, stravovacie a kaviarenské služby, služby turisticko-informačných kancelárií, doplnkové služby, ktoré budú aj súčasťou komplexných balíčkov. Súvisí a dopĺňa ŠC 3.1.2., 3.2.1.

Kľúčoví partneri	Obce, poskytovatelia služieb, mikroregión	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	460 000 €
	Druh zdroja	Finančný, personálny
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, Nadácie, granty a pod.
	Väzba na programový rozpočet	Častá
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet podporených služieb	12
	Počet nových atraktivít s doplnkovou infraštruktúrou	7

3.2 INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC, RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Mikroregión Červený Kameň vystupuje **ako subjekt koordinujúci proces regionálneho rozvoja** v rámci územia mikroregiónu. Členmi najvyššieho orgánu sú predstavitelia 9 obcí. Kvôli koordinácii procesu implementácie stratégie sa budú členovia stretávať min. 2-krát ročne, kde môžu byť prizývaní aj experti z vonkajšieho prostredia. Z toho 1-krát ročne prebehne zasadnutie najvyššieho orgánu, ktoré sa bude týkať hodnotenia správ PS a implementácie stratégie. Na základe výsledkov zasadnutia sa bude korigovať proces implementácie stratégie. V priebehu roka budú prebiehať pracovné stretnutia týchto členov (odporúčané každé 2 mesiace), na ktorom každý z predstaviteľov obcí predstaví posledné úspešné aktivity realizované v rámci obce, úspechy, možné výzvy a problémy do budúcnosti.

Pre jednotlivé oblasti budú vytvorené **pracovné skupiny (PS)**, ktoré budú zabezpečovať koordináciu jednotlivých aktivít. Pracovné skupiny budú stanovené nasledovne:

PS pre oblasť územného rozvoja – krajinytvorby

PS pre oblasť odpadového hospodárstva

PS pre komunitné služby

PS pre zefektívnenie verejných služieb

PS pre aktívnu komunitu

PS pre lokálnu ekonomiku a CR

Členmi týchto skupín budú vždy:

- Zástupca za MČK
- Zástupcovia za členské obce
- Zástupcovia súkromného sektora
- Zástupcovia tretieho a občianskeho sektora

PS budú prizývať aj expertov z externého prostredia podľa potrieb. Raz ročne pripraví správu, ktorú predkladajú najvyššiemu orgánu MČK na schválenie. Správa okrem zhodnotenia a monitorovania naplňania cieľov stratégie bude obsahovať aj plán na ďalšie obdobie (min. 1 roka).

Jednotlivé PS sa budú stretávať podľa okolností, min. však 2-krát do roka. Min. 1-krát do roka bude prebiehať spoločné stretnutie všetkých pracovných skupín, ktoré sa bude týkať zdieľania skúseností a spoločných tém.

3.3 SYSTÉM MONITOROVANIA HODNOTENIA STRATÉGIE

Monitorovanie realizácie projektov bude prebiehať počas celej doby implementácie, pričom monitorovacie správy budú predkladané raz ročne najvyššiemu orgánu MČK. Monitorovacie správy budú vypracovávať zástupcovia PS, ktorí budú určení na prvom stretnutí PS. Monitorovacia správa bude obsahovať:

- Zhodnotenie doterajších aktivít v nadväznosti na stanovenú stratégiu, zdôvodnenie a návrh odporúčaní pre ďalšie obdobie min. 1 roka (ale odporúča sa aj dlhšie)
- Priebežné hodnotenie monitorovacích ukazovateľov výsledkových a dopadových (Tabuľka 63). Výsledkové ukazovatele sa sledujú po ukončení projektu/ aktivity, a dopadové indikátory sa sledujú raz ročne.

Monitorovacie správy sú schvaľované najvyšším orgánom MČK raz ročne.

V priebehu implementácie PHRSR prebieha hodnotenie cca. v strede obdobia implementácie stratégie (t.j. odporúčané v 2024/2025), pokiaľ sa však vyskytnú prekážky v implementácii, ktoré MČK nijak nemohol ovplyvniť (napr. lock-down, oneskorenie v schvaľovaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok či žiadostí o platbu), je možné tento termín prispôbiť okolnostiam. Hodnotenie sa zameriava na zhodnotenie v pokroku celkového rozvoja v regióne, s ohľadom na širšie súvislosti, pričom sa vychádza z priebežných monitorovacích správ. Odporúča sa zopakovať dotazníkový prieskum verejnej mienky a následne upraviť nastavenie strategického rámca podľa nových okolností. Po ukončení implementácie stratégie (rok 2027, resp. 2030) prebehne záverečné hodnotenie implementácie, ktoré sa zameriava nielen na vyhodnotenie, koľko projektov z implementačného plánu sa realizovalo, ale hodnotí sa najmä dopad týchto aktivít na rozvoj územia a vplyv ďalších faktorov, ktoré výrazne ovplyvnili regionálny rozvoj v MČK. Záverečná hodnotiacia správa predstavuje zároveň vstupnú správu pre prípravu novej stratégie na ďalšie obdobie. Hodnotiace správy vypracováva človek, resp. skupina ľudí (odporúča sa aj expert z vonkajšieho prostredia), poverený výkonným orgánom MČK. Hodnotiace správy sú predkladané na schválenie najvyššiemu orgánu MČK.

Tabuľka 63 Systém monitorovacích ukazovateľov

ŠC	Indikátory viažuce sa ku špecifickému cieľu		
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie
1.1.1.	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obcí
	Zníženie výdavkov na odstraňovanie následkov prírodných katastrof	dopadový	interné zdroje obcí, okres, VÚC
	Počet objektov so zvýšenou energetickou úsporou	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet nových objektov využívajúcich alternatívne zdroje pre úsporu energie	výsledkový	interné zdroje obcí
	Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie	dopadový	interné zdroje obcí
1.1.2.	Dĺžka vybudovanej, resp. rekonštruovanej kanalizačnej siete	výsledkový	interné zdroje obcí, BVS, a.s.
	Kapacita nových, resp. zrekonštruovaných ČOV	výsledkový	interné zdroje obcí, BVS, a.s.
	Podiel nehnuteľností napojených na verejnú kanalizačnú sieť	dopadový	interné zdroje obcí, BSV, a.s.
	Dĺžka vybudovanej, resp. rekonštruovanej vodovodnej siete	výsledkový	interné zdroje obcí
	Podiel obyvateľov napojených na verejnú vodovodnú sieť	dopadový	interné zdroje obcí

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

	Plocha vybudovaných chodníkov a parkovacích miest v m ²	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet cestných mostov	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet vybudovaných terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet prepravených cestujúcich vo verejnej osobnej doprave na území kraja	dopadový	štatistika BSK
	Dĺžka vybudovaných cyklotrás s osadenými prvkami doplnkovej infraštruktúry (v km)	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať zrekonštruované, resp. vybudované miesta	dopadový	interné zdroje obcí
	Počet revitalizovaných verejných priestranstiev	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet stavebných pozemkov	výsledkový	interné zdroje obcí
1.1.3.	Počet vytvorených spoločných nástrojov na územné plánovanie	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu
1.2.1.	Počet novovytvorených zberných dvorov	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet zavedenej technológie zberu odpadu	výsledkový	interné zdroje obcí
	Produkcia komunálneho odpadu	dopadový	interné zdroje obcí
1.2.2.	Zneškodnenie environmentálnych záťaží	výsledkový	interné zdroje obcí
	Pomer množstva separovaného odpadu na celkovom množstve odpadu	výsledkový	interné zdroje obcí
	Miera recyklácie komunálneho odpadu v kraji	dopadový	štatistiky okresov, BSK, obcí
	Počet realizovaných aktivít v oblasti osvetly k menšej spotrebe	výsledkový	interné zdroje obcí
	Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu	dopadový	interné zdroje obcí
2.1.1.	Počet zrekonštruovaných / modernizovaných / nových zariadení	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet nových tried v MŠ	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet nových tried v ZŠ	výsledkový	interné zdroje obcí
	Účasť detí na predprimárnom vzdelávaní (3-5 ročné deti)	dopadový	interné zdroje obcí
	Počet zrealizovaných aktivít na podporu rozvoja detí, mládeže	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet realizovaných aktivít zameraných na voľnočasové aktivity	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet nových multifunkčných športových hál, športových areálov, štadiónov, plavární a prvkov športovej a rekreačnej infraštruktúry regionálneho významu	výsledkový	interné zdroje obcí
	Počet detí, mládeže, ktoré môžu využívať efekty z realizovaných projektov	dopadový	interné zdroje obcí
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať efekty z realizovaných projektov		interné zdroje obcí
2.1.2.	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet terénnych pracovníkov	výsledkový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
2.1.3.	Počet nových prvkov	výsledkový	interné zdroje obcí

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU ČERVENÝ KAMEŇ

	Úspora energie v % v porovnaní s rokom 2020	dopadový	interné zdroje obcí
	Počet obyvateľov, ktorí využívajú efekty z realizovaných projektov	dopadový	interné zdroje obcí
	Zriadenie/dobudovanie zdravotných ambulancií lokálneho významu	výsledkový	interné zdroje obcí
	Podiel obyvateľov so zvýšenou dostupnosťou k zdravotnej starostlivosti	dopadový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
2.2.1.	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet obyvateľov, komunít, združení, ktorí realizujú aktivity	dopadový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
2.2.2.	Suma podporených projektov vďaka fondu	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu
	Počet obyvateľov, komunít, združení, ktorí realizujú aktivity	dopadový	interné zdroje obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet zavedených nových služieb	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
3.1.1.	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet vytvorených pracovných príležitostí	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, súkromného sektora
	Počet podnikateľov, ktorí sa zúčastnili/ užívajú efekty z realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
3.1.2.	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Nové certifikované produkty alebo služby v rámci regionálnej značky	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet podnikateľov, ktorí sa zúčastnili/ užívajú efekty z realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet malých a stredných podnikov	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
3.2.1.	Počet realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet vytvorených produktových balíčkov	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet prenocovaní	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet návštevníkov	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
3.2.2.	Počet obnovených kultúrnych pamiatok / zariadení	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet výstupov z výskumných aktivít	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet návštevníkov kultúrnych zariadení (resp. využívajúcich služby kreatívneho priemyslu)	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí,

			štatistika nositeľov projektov
	Počet nových tematických ciest	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet nových atraktivít s doplnkovou infraštruktúrou	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, štatistika nositeľov projektov
3.2.3.	Počet podporených služieb	výsledkový	interné zdroje mikroregiónu, obcí, štatistika nositeľov projektov
	Počet prenocovaní	dopadový	interné zdroje mikroregiónu, obcí
	Počet návštevníkov	dopadový	interné zdroje poskytovateľov služieb

Prameň: vlastné spracovanie

3.4 PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV VRÁTANE FINANČNÉHO PLÁNU

Pre implementáciu stratégie je potrebné analyzovať lokálne zdroje, ktoré sú k dispozícii a zistiť dostupnosť zdrojov z vonkajšieho prostredia.

Zdroje možno rozdeliť na:

- **Materiálne** – predstavujú materiálne vybavenie – tak huteľných ako aj nehnuteľných vecí, môžu to byť napr. nevyužívané priestory (väčšinou obecné, ale budú analyzované aj iné priestory v súkromnom vlastníctve podľa charakteru projektu), ďalej huteľné veci, ktoré sú v regióne k dispozícii – stroje, zariadenia, spotrebný tovar apod. Snaha bude využívať lokálne zdroje, jednak kvôli efektívnosti, ale aj z environmentálneho hľadiska
- **Ľudské** – najdôležitejší zdroj rozvoja. Celá stratégia je postavená na spolupráci, aktívnom prístupe a na inováciách. Nositeľom týchto princípov je vždy spoločnosť, stratégia bude vo veľkej miere využívať ľudský, sociálny aj kreatívny kapitál. Tento zdroj je však veľmi špecifický a bez zapojenia samotných ľudských zdrojov aj do rozhodovacích procesov nebude možné ho využiť. Je nutné nastaviť rámec využívania tohto zdroja.
- **Znalostné** – priamo súvisia s ľudskými zdrojmi, keďže ľudia sú nositelia myšlienok a znalostí. Budú využívané v rámci princípu inovatívnosti naprieč celým spektrom aktivít. Na využívanie znalostí je nutná spolupráca a s výskumnými a akademickými inštitúciami, s expertmi so špecifických oblastí, aby mohli byť úspešne aplikované.
- **Finančné** – existujú rôzne zdroje a v rámci nastavenia stratégie ich môžeme rozdeliť na externé (investície mimo regiónu) a interné (vlastné zdroje nositeľov projektu, granty z lokálnych zdrojov – napr. spoločný fond, rozpočty obcí); nenávratné (najčastejšie EŠIF, nadácie, granty) alebo návratné (bankové úvery). Stratégia sa snaží riešiť ich limitovanosť práve využívaním ostatných zdrojov. Tieto pomôžu znižovať potrebu finančných zdrojov, a zároveň nie sú tak limitované pre potreby stratégie, pokiaľ sa zvolí správny prístup.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

Tabuľka nižšie popisuje alokované zdroje na jednotlivé ciele stratégie s tým, že výška alokovaných zdrojov sa môže meniť podľa reálnej implementácie. Odráža súčasný odhad finančných prostriedkov.

Tabuľka 64 Finančný plán využitia zdrojov

Ciele	2021/2022	2023/2024	2025/2026	2027-2030	Spolu
PRIORITA 1 Kvalitné životné prostredie					57,341,924 €
Strategický cieľ 1.1	13,570,000 €	12,597,759 €	22,287,457 €	5,774,000 €	54,229,216 €
ŠC 1.1.1	800,000 €	1,131,819 €	1,211,457 €	862,000 €	4,005,276 €
ŠC 1.1.2	12,550,000 €	11,300,940 €	21,011,000 €	4,862,000 €	49,723,940 €
ŠC 1.1.3	220,000 €	165,000 €	65,000 €	50,000 €	500,000 €
Strategický cieľ 1.2	933,630 €	1,076,208 €	743,870 €	359,000 €	3,112,708 €
ŠC 1.2.1	673,630 €	818,208 €	466,870 €	79,000 €	2,037,708 €
ŠC 1.2.2	260,000 €	258,000 €	277,000 €	280,000 €	1,075,000 €
PRIORITA 2 Aktívna komunita					40,346,710 €
Strategický cieľ 2.1	7,090,910 €	13,526,160 €	13,248,565 €	5,321,075 €	39,186,710 €
ŠC 2.1.1	1,925,875 €	5,855,875 €	6,094,875 €	433,375 €	14,310,000 €
ŠC 2.1.2	4,195,680 €	5,455,680 €	3,395,690 €	3,395,700 €	16,442,750 €
ŠC 2.1.3	969,355 €	2,214,605 €	3,758,000 €	1,492,000 €	8,433,960 €
Strategický cieľ 2.2	153,800 €	318,600 €	370,600 €	317,000 €	1,160,000 €
ŠC 2.2.1	113,800 €	168,600 €	145,600 €	132,000 €	560,000 €
ŠC 2.2.2	40,000 €	150,000 €	225,000 €	185,000 €	600,000 €
PRIORITA 3 Lokálna ekonomika					60,061,000 €
Strategický cieľ 3.1	21,938,000 €	22,036,000 €	2,069,700 €	1,956,300 €	48,000,000 €
ŠC 3.1.1	21,818,000 €	21,906,000 €	1,939,700 €	1,836,300 €	47,500,000 €
ŠC 3.1.2	120,000 €	130,000 €	130,000 €	120,000 €	500,000 €
Strategický cieľ 3.2	1,732,000 €	2,275,000 €	1,772,000 €	6,282,000 €	12,061,000 €
ŠC 3.2.1	375,000 €	425,000 €	325,000 €	375,000 €	1,680,000 €
ŠC 3.2.2	1,177,000 €	1,790,000 €	1,187,000 €	5,847,000 €	10,001,000 €
ŠC 3.2.3	180,000 €	60,000 €	260,000 €	60,000 €	380,000 €
Spolu za stratégiu	45,418,340 €	51,829,727 €	40,492,192 €	20,009,375 €	157,749,634 €

Prameň: vlastné spracovanie

3.5 RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

V rámci manažmentu rizík boli identifikované vonkajšie a vnútorné riziká, s rôznym stupňom ohrozenia.

Tabuľka 65 Popis identifikovaných rizík

Popis rizika	Ktojej časti stratégie sa týka	Spôsob minimalizácie rizika
Vnútorné riziká		
Nedostatok personálnych kapacít	Celá stratégia	Vypracovaním rámca spoločných úradovní, zamestnanie min. 1 človeka na sledovanie implementáciu stratégie
Obecné zastupiteľstvá neschvália navrhovaný rámec	Celá stratégia	Schvaľovaciemu procesu bude predchádzať komunikácia s poslancami, kde budú vysvetlené všetky nedorozumenia.
Obecné zastupiteľstvá	ŠC 2.2.2	Je nutná príprava všetkých alternatív a štúdia uskutočniteľnosti, ktorá preukáže, že navrhovaný postup je efektívnejší.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNŮ ČERVENÝ KAMEŇ

neschvália navrhované spoločné postupy		
Neochota obyvateľov podieľať sa na plnení cieľov	Celá stratégia	Aplikovať nástroje na šírenie povedomia medzi obyvateľmi o stratégii, propagáciu. Účelové vyhľadávanie prirodzených lídrov v území a ich oslovovanie, stanovenie vhodnej stratégie na komunikáciu s rôznymi typmi ľudí.
Nedostatočný záujem zo strany podnikateľov	SC 3.1	Nastavenie motivačných nástrojov ekonomického a sociálneho charakteru.
Neochota komunikovať zo strany aktérov CR	SC 3.2	Realizácia spoločných stretnutí, oslovovanie a stanovenie vhodnej komunikačnej stratégie.
Nedostatok finančných prostriedkov	Celá stratégia	Diverzifikácia zdrojov, vyhľadávanie rôznych možností financovania.
Vonkajšie riziká		
Legislatívne obmedzenia	Celá stratégia	Komunikácia so ZMOS-om, právne analýzy, alternatívne riešenia, audit.
Lock-down	Celá stratégia	Alternatívne riešenie tých aktivít, ktoré bude možné riešiť – úprava akčného plánu. Zo strany MČK nie je možné ovplyvniť toto riziko.
Neukončený proces prípravy strategických dokumentov a implementačného rámca pre EŠIF	Celá stratégia	Hľadanie alternatívnych zdrojov, príp. časové preloženie projektu na neskoršie obdobie. Zo strany MČK nie je možné ovplyvniť toto riziko.

Prameň: vlastné spracovanie

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Červený Kameň predstavuje strategický dokument zameraný na spoločné manažovanie regionálneho rozvoja na území 9 obcí na obdobie rokov 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030). Tento spoločný dokument nahrádza obecné PHRSR a obce Báhoň, Budmerice, Častá, Dol'any, Dubová Jablonec, Píla, Štefanová a Vištuk budú využívať tento dokument na zabezpečovanie rozvoja na území svojich obcí.

Súčasťou dokumentu sú aj ďalšie koncepčné dokumenty, ktoré pomáhajú manažovať špecifické oblasti. Tento spôsob plánovania bol zvolený najmä kvôli výhodám spoločnej koordinácie rozvoja. Jednotlivé stratégie tak nie sú od seba oddelené, ale sú previazané a nadväzujú na seba. Takto je možné zabezpečiť koordinovaný rozvoj a synergické efekty z realizovaných aktivít v území. Okrem PHRSR Mikroregiónu Červený Kameň sú to ešte:

- Plán odpadového hospodárstva Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Stratégia cestovného ruchu Mikroregiónu Červený Kameň na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)

Proces tvorby stratégie začal na konci minulého roku (v decembri 2020), v prvom kvartáli 2021 prebehol dotazníkový prieskum a zber údajov a postupne bola spracovaná analýza a návrh stratégie, ktorý bol predstavený v júni 2021. Po odsúhlasení strategického rámca bol dopracovaný celý dokument. Pri jeho spracovávaní boli využité primárne aj sekundárne zdroje informácií: štatistiky, dotazníkový prieskum, priamy brainstorming s predstaviteľmi MČK, údaje z obcí a ďalších organizácií.

Proces viedol k nastaveniu stratégie – vízie, hlavného cieľa, priorít a na ne nadväzujúcich strategických a špecifických cieľov. Stratégia je postavená veľmi výrazne na 3 princípoch; a to Spolupráca, Aktívna komunita a Inovatívne prístupy. Mikroregión Červený Kameň sa zameria v budúcnosti na 3 kľúčové oblasti:

- Kvalitné životné prostredie
- Aktívnu komunitu
- Lokálnu ekonomiku.

Pre úspešnú implementáciu stratégie sú stanovené tieto odporúčania:

- Nadväzovať svojím smerovaním na nadradené dokumenty a tiež pripomienkovať smerovanie, pokiaľ sa odkloní od smerovania MČK - hlavne PHRSR BSK, CLLD OZ Malokarpatský región
- Otvoriť diskusiu o efektívnom zabezpečovaní kompetencií obcami a zmene legislatívy smerom k podpore municipalizácie formou spolupráce obcí a spoločného zabezpečovania kompetencií
- Vyhľadávať občanov, komunity, ktoré majú záujem proaktívne sa zapájať do rozvoja a hľadať možnosti spolupráce

Mikroregión Červený Kameň vznikol vďaka dlhodobej spolupráci obcí, ktoré chcú územie rozvíjať a chápu jeho limity a výzvy, ale poznajú aj potenciál a majú predstavu o tom, ako by mohol rozvoj mikroregiónu napredovať. Dúfame, že tento dokument k takémuto napredovaniu prispieje.

POUŽITÉ LITERÁRNE ZDROJE

- 1) Futhey, C., 2021: Regional Impact Study 2021. at: coloradomesa.edu/president/impact-study,
- 2) Futák, J., 1984: Fytogeografické členenie Slovenska. In: Bertová, L. (ed.): Flóra Slovenska. IV/1. Veda, Bratislava: 418-419.
- 3) Kaliská, D. a kol. 2006. Územný plán obce Dubová – návrh
- 4) Kočický, D., Špilárová, I., Rákayová, R., Zvara, I., Pauk, J., Mareta, M., Ivanič, B., Pondelik, R., Chovan, J., Paczelt, F., Kalivoda, H., Kalivodová, M., Kanka, R., Kenderessy, P., palaj, A., 2019: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Pezinok, ESPRIT, s.r.o., Banská Štiavnica, 218 s. + mapové prílohy
- 5) Maglocký, Š., 2002: Potenciálna prirodzená vegetácia. Mapa v mierke 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. MŽP SR, Bratislava, SAŽP, Banská Bystrica, s. 114-115.
- 6) Mazúr, E. – Lukniš, M.(1980). Geomorfologické jednotky. Mapa č. 16 (1:500 000). In: Kol. autorov: Atlas SSR. Kap. IV. Povrch. SAV, SÚGK, Bratislava
- 7) Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre programové obdobie po roku 2020
- 8) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Báhoň na obdobie rokov 2015-2022
- 9) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budmerice na obdobie rokov 2014-2020
- 10) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Častá na obdobie rokov 2014-2020
- 11) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Doľany na obdobie rokov 2014-2020
- 12) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dubová na obdobie rokov 2014-2020
- 13) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jablonec na obdobie rokov 2014-2020
- 14) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Píla na obdobie rokov 2015-2022
- 15) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Štefanová na obdobie rokov 2014-2022
- 16) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vištuk na obdobie rokov 2014-2020
- 17) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja BSK na roky 2021-2027 s výhľadom do roku 2030
- 18) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Červený Kameň na roky 2008 - 2013 s výhľadom do roku 2015
- 19) Program odpadového hospodárstva obcí Mikroregiónu Červený Kameň, združenie obcí 2011-2015
- 20) Ružičková J., Lehotská B., Ďugová O., Gombíková Z., Haceková Z., Kalivodová E., Janitor A., Moravčíková Z., Nevřelová M. & Petrovič F. 2011. Vybrané terestrické biokoridory a biocentrá v kontaktnej zóne Trnavskej pahorkatiny a Malých Karpát. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 204 s.

- 21) Ružičková, J., Lehotská, B. & Kalivodová, E. 2015. Vybrané hydričné biokoridory a biocentrá v kontaktnej zóne Trnavskej pahorkatiny a Malých Karpát. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava. 180 s.
- 22) Schmidt, M. a kol. 2003. Druhá jubilejná zlatá kniha obce Štefanová
- 23) Štatistický úrad SR
- 24) Územný plán regiónu BSK v znení zmien a doplnkov 2017.
- 25) <https://male-karpaty.oma.sk/cykloatlas>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Príloha 2 Kultúrno-spoločenské a športové podujatia v mikroregióne

Príloha 3 Formulár dotazníka

Príloha 4 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu podľa obcí

Príloha 5 Zásobník projektov podľa obcí

Príloha 6 Akčný plán

Extrakt z PHRSR Stratégia rozvoja cestovného ruchu založená na destinačnom manažmente pre Mikroregión Červený Kameň pre obdobie rokov 2021 – 2027 (s výhľadom do 2030)

Extrakt z PHRSR Komunitný plán sociálnych služieb pre Mikroregión Červený Kameň pre obdobie rokov 2021 – 2027 (s výhľadom do 2030)

Extrakt z PHRSR Plán odpadového hospodárstva pre Mikroregión Červený Kameň pre obdobie rokov 2021 – 2027 (s výhľadom do 2030)